De heilige historie

Jacobus Cornelis de Koning

bron
Jacobus Cornelis de Koning, *De heilige historie*. Met illustraties van J.H. Isings jr. H.J. Spruyt, Rijswijk 1921

Zie voor verantwoording: https://www.dbnl.org/tekst/koni057heil01_01/colofon.php

Let op: boeken en tijdschriftjaargangen die korter dan 140 jaar geleden verschenen zijn, kunnen auteursrechtelijk beschermd zijn. Welke vormen van gebruik zijn toegestaan voor dit werk of delen ervan, lees je in de gebruiksvoorwaarden.

dbnl digitale bibliotheek voor de Nederlandse letteren

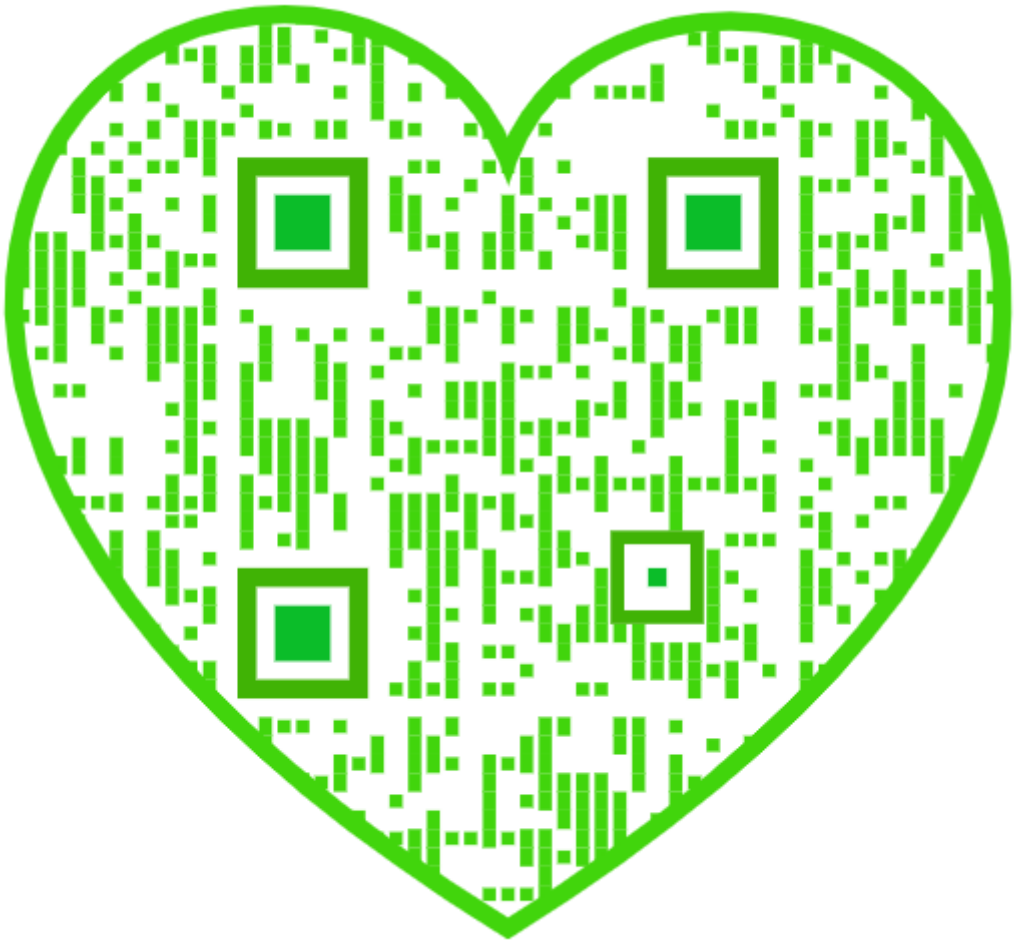

Ter inleiding.

Gaarne heb ik gevolg gegeven aan het verzoek van den geachten Uitgever, dal de volle instemming van den schrijver had, om mijn oog te laten gaan over het manuscript van deze uitgave. Reeds spoedig bleek mij, dat de heer J.C. de Koning ééns geestes met mij was wat geloofsovertuiging betreft, zoodat het een vreugde was met hem samen te werken. Men versta dit woord niet verkeerd. Schrijver van dit boek is de heer J.C. de Koning alléén. Van hem is de indeeling der stof. Van hem de beschrijving. Van hem de taal en de stijl. Indien het hier aangeboden werk eenigen lof verdient, komt deze uitsluitend aan hem toe, - hij heeft er zijn warme hart in gelegd.

Het hart is nog altoos de uitnemendste paedagoog.

Wie het waagstuk onderneemt om de Bijbelsche geschiedenis aan kinderen te vertellen, komt met verstandelijk onderwijs alléén niet klaar. Een knap in elkaar gezet lees- of leerboek, dat het gemoedsleven onbewogen laat, zal in 't oog der jeugd steeds een dor geschrift blijven en misschien wel kennis, maar geen godsvrucht kweeken. Zelfs veelszins fraaie teekeningen als van Isings, die een lust voor het gretige kinderoog zijn, zouden dit niet kunnen verhelpen. Maar de Schrijver kent het geheim om de aandacht te boeien: hij weel ontroering te wekken, en dit is de niet geringe verdienste van zijn werk.

Er bestaan meerdere geschriften van hetzelfde soort.

Dikwijls wordt men onder het lezen ietwat ongeduldig: men krijgt den hinderlijken indruk van iets gekunstelds, 't is alsof men een volwassen mensch vóór zich ziet, die zich inspant om zijn anders forschen pas af te meten naar de kleine kinderschreden. Bij dit boek niets van dat gemaakte! De Schrijver is zelf in zijn werk een heerlijk kind, dat eenvoudig-weg met de andere medehuppelt, hij doet volstrekt niet zijn best om de soms diepzinnige verhalen nu eens heel duidelijk en bevattelijk te vertellen, ... wel neen, 't welt alles natuurlijk uit zijn hart op, als water uit de bron.

Dit maakt het boek zoo echt en zoo mooi.

't Is niet een volledige Bijbelsche Geschiedenis. De Schrijver moest rekening houden met het hem gestelde perk en dus beknoptheid betrachten, maar dan toch een beknoptheid, die geen afbreuk deed aan den geregelden gang der

geschiedenis. Hij is hierin boven verwachting geslaagd. En de Uitgever kan een boek op de markt brengen, dat naar mijne meening aan hooge paedagogische en religieuse eischen beantwoordt.

Als het nu maar veel en druk gelezen wordt!

Juist in deze tijden van geestelijke onkunde en zedelijke verwildering kan men niet vroeg genoeg beginnen de kinderen vertrouwd met den Bijbel te maken. 't Is wel zeker, dat, als dit boek in de kinderhanden komt, de kleinen al spoedig zullen leeren met gespannen aandacht óók te luisteren naar de voorlezing van Gods Woord in den huiselijken kring. Als leesboek voor de lagere school is zij eveneens aan te bevelen, men voelt op schier elke bladzijde te luisteren naar een man uit onderwijskringen, voor wien school en leven geen tegenstelling zijn, - een man die èn den Bijbel èn de kinderen liefheeft.

Ruste's Heeren zegen op de vrucht van zijn arbeid. En drage dit boek er iets, ja, veel toe bij om de kinderen van ons volk in levende aanraking te brengen met Hem, die grooten en kleinen tot naieve en eenvoudige kinderen maakt, - immers tot kinderen Gods!

J.J. KNAP.

Groningen, April 1921.

Oude Testament

1.
De schepping.

In den beginne schiep God den hemel en de aarde.

Hoe zag de aarde er uit? Geen bloem bloeide, geen vogel zong; geen zon scheen. Want er was geen bloem, en geen vogel, en geen zon. Geen levend schepsel; mensch noch dier. Er was alleen water en aarde en lucht. En dat alles dooreen gemengd. En daarin en daarover hing de duisternis. Een doodsche eentonigheid!

Gods Geest gaat uit en zweeft over de wateren. En straks zal de Heere deze doode, vormlooze aarde veranderen in een rijke, levende schepping, die Hem prijst.

Daarboven, in den hemel, is het licht. God zelf is enkel licht. En vanuit dien hemel klinkt nu het bevel: Er zij licht! Zie, hoe een glanzende gloed zich spreidt over de aarde. Maar straks trekt zich die gloed weer terug en opnieuw legert zich de duisternis op den woesten afgrond.

De *eerste dag* is voorbij. Want voortaan zullen licht en duisternis elkaar afwisselen; dag en nacht.

De *tweede dag* breekt aan. Zie, de wateren scheiden! Als dampen stijgt een deel omhoog, licht als vogels. En daar hóóg, hóóg, drijven ze als wolken. Water beneden; water boven! En daar tusschenin het uitspansel, de dampkring, die de onderste wateren drukt en de bovenste draagt.

Dit is Gods wonderwerk op den tweeden dag.

De *derde dag* breekt aan. Welk een beroering op de aarde! De wateren komen in beweging; de aarde rijst en daalt. Zie, daar boort een berg zijn top tot in de wolken; ginds vormt zich een dal. En van den berg daalt klaterend een rivier. Ze spoedt zich naar die wijde watervlakte: de zee. Aarde en water zijn gescheiden. Er zijn zeeën, meren en rivieren; er zijn bergen en dalen en eilanden. En uit de aarde schieten planten omhoog; wat schoone weiden; prachtige wouden; kleurrijke bloemen. Wèg is de grauwheid en doodschheid: land en zee zingt Gods lof.

Als *de vierde dag* zal beginnen, rijst daar in 't Oosten voor de eerste maal de stralende zon. Die draagt voortaan dat heerlijke licht, dat God schiep. En 's avonds drijft aan den hemel de zilveren maan en fonkelen als diamanten op donker fluweel de miljoenen sterren.

Wat vroolijk leven ontwaakt op den *vijfden dag*! In het water spartelen visschen, klein en groot. Luister! Neen, dat is niet het bruisen der zee. Ook niet het gekabbel der beek. Dat is een lied, dat jubelt in duizend tonen. Dat zijn de vogels, in hun groote verscheidenheid.

Nog is Gods schepping niet voltooid. Want als de *zesde dag* aanbreekt, wordt de aarde bevolkt met allerlei dieren. Het nietig wormpje kruipt in den grond; het fiere paard hinnikt zijn vrijheid uit; de leeuw doet zijn koningsstem daveren; tusschen het gebladerte sist de slang.

Dit is de schepping Gods! Maar de kroon ontbreekt er nog aan.

2.
In den hof.

Zie, God de Heere vormt uit het stof der aarde een beeld, schooner dan het schoonste dier, dat Hij heeft geschapen. Maar het is levenloos, stom,

blind, doof, zonder gevoel. Daar, ineens, verandert het. Het beeld leeft. Het spreekt, het ziet, het hoort! Het is een mensch! Want God heeft in zijn neusgaten geblazen den adem des levens. Een mensch, geschapen naar het beeld van God. Hooger dan alle dieren, dan al het geschapene. De Koning ònder God. Die God kènt; die heilig is. Adam is zijn naam.

Over àlles stelt God hem. Over land en zee, dier en plant. Een schoone lusthof is zijn woonplaats. Een paradijs, onbeschrijflijk heerlijk. Want God hecft gezien al wat Hij gemaakt had, en ziet... het was zéér goed!

Adam verlustigt er zich in. En zijn hart zingt de liefde van Zijn hemelschen Vader. Nu is de schepping voltooid. Den *zevenden dag* stelt God in tot een *rustdag*.

Daar naderen Adam de dieren. Hij moet ze namen geven. Hij ziet ze aan en kènt ze in hun aard. En zooals hij ze noemt, is hun naam. Bij paren komen ze: mannetje en wijfje. In haast eindelooze rij. Straks legt zich Adam neer. Schoon en heerlijk is Gods schepping. Rijk voelt hij zich; maar.... eenzaam. Hij is alléén. En zijn ziel verlangt naar een ander, één als hij zelf is: een mensch. Daar wil hij mee spreken, mee bewonderen, mee loven zijn God.

Diepe slaap valt op hem. Straks ontwaakt hij. Wat is dat? Wat aanschouwt nu zijn oog? Aan zijn zijde ... een mensch, als hij; een vrouw! *Zijn* vrouw: Eva; hem door God geschonken tot zijn hulp. Een heerlijk gevoel van wondere blijdschap doorstroomt zijn hart. Hij voelt het: God heeft Eva gevormd uit *zijn* lichaam. Ze is de zijne. Met haar kan hij spreken, leven, arbeiden, God prijzen. De schepping is hem nu dubbel schoon, het Paradijs dubbel heerlijk.

Gods kinderen zijn Adam en Eva. Eén van hart, één van wil, één in geloof zijn ze. Hun Vader is de Heere. Hij zoekt hen op; als de boomtoppen ruischen in den suizelenden wind, komt de Hemelsche Vader tot Zijn gelukkige kinderen, en zij gaan Hem juichend tegen.

3.
Gevallen.

Zie, daar in dien schoonen boom met zijn heerlijke vruchten, midden in den hof, kronkelt een slang haar glinsterend lichaam omhoog. Haar fonkelend oog loert, loert.

Daar nadert een vrouw. 't Is Eva. Háár verwacht de slang. Ze spreekt Eva aan. De duivel, Gods vijand, de gevallen engel, die God haat, spreekt door de slang. Hij wil Gods werk bederven. En daarom de menschen van God aftrekken.

'Gij moogt immers van de boomen dezes hofs niet eten?' vraagt hij. 'Neen,' zegt Eva. 'Van àlle boomen mogen we eten. Alleen niet van dezen. Want als we hiervan eten, zullen we den dood sterven!'

Bedriegen kan de slang Eva niet. Dat merkt zij wel. Ze kent Gods gebod zeer goed. Dan zal zij het dus anders aanleggen. 'Gij zult *niet* sterven. Maar God vreest, dat gij Hem gelijk zult worden. Dáárom moogt ge van dezen boom niet eten. Hij wil u klein houden. Maar eet slechts, en ... gij zult *als God* wezen!'

Begeerig glijdt Eva's blik langs den boom der kennis van goed en kwaad. O, hoe schoon! Hoe begeerlijk! Wat kostelijke vruchten! Zou het waar zijn? Zou ze, met één vrucht te nemen en te eten van dezen boom, *als God* zijn? God gelijk?

Ondankbare, trotsche, slechte Eva! Ze keert de slang den rug niet toe. Ze luistert er naar. Ze volgt haar raad. Ze strekt haar hand uit, grijpt, plukt, eet!

En Adam, ook bij den boom gekomen, biedt ze eveneens van de vruchten. Hij neemt ze aan. Hij vergeet ook Gods gebod. Hij eet!

Ondankbare, trotsche, slechte Adam!

De engelen weenen, Gods vaderhart treurt; de duivelen juichen! Gevallen

zijn Adam en Eva. Uit Gods gemeenschap. En toegevallen aan den duivel!

Onrust kwelt hun ziel. De zon heeft geen luister meer voor hen. Weg is al de lust van het Paradijs. Moedwillig zijn ze God ongehoorzaam geweest. De vrees drijft hen de donkerheid in van 't zwaar geboomte. Daar schuilen ze sidderend samen!

De Heere nadert. Zij krimpen ineen van angst. ‘Adam, waar zijt gij?’ Nu kunnen ze niet verborgen blijven. Met van schaamte neergeslagen oogen staan ze voor God.

Zijn *zij* nu God gelijk?

4.
Het vonnis.

‘We hebben ons verborgen,’ zegt Adam, ‘want zóó durfden we voor U niet verschijnen. We zijn naakt!’ En streng ondervraagt de Heere: ‘Wie heeft u dat te kennen gegeven? Hebt gij toch gegeten van den verboden boom?’ ‘*Ik* niet het eerst,’ verontschuldigt zich Adam. ‘Maar, o Heere, Gij hebt me een vrouw gegeven, *die* heeft eerst gegeten; en toen ze mij gaf van de vrucht, toen ik ook.’ Adam wil geen schuld bekennen.

‘Waarom deedt ge dat?’ klinkt het nu tot Eva. ‘De slang heeft me verleid!’ Eva wil ook geen schuld bekennen. Want in hun beider rein en schuldeloos hart is de geest van den duivel gekomen: leugen en bedrog.

Dan velt God vonnis. Eerst wordt de slang gestraft: ‘Op uw buik zult gij gaan en stof zult gij eten!’ En Adam en Eva? Een leven vol moeite, zorg en verdriet wacht hun. En aan 't eind daarvan: de dood. Verbannen worden ze uit den lusthof. En distelen en doornen zullen opschieten uit de aarde. Als Adam zijn akker bebouwt, zal hij strijden moeten tegen dat onkruid. In het zweet zijns aanschijns zal hij zijn brood eten.

Rokken van vellen maakt hun de Heere; zij kunnen er zich mee kleeden. En nu voort!

Daar schrijden Adam en Eva, met gebogen hoofden, den hof uit. Het geluk ligt achter, smart en de dood vóór hen. Ze durven niet eens omzien: achter hen staat met vlammend zwaard in de hand een engel om hen te verhinderen ooit weer te keeren.

De duivelen juichen. Hebben zij het niet gewonnen en Gods werk vernield? Ze juichen te vroeg. Want óók tot den Satan heeft God gesproken. Ook *zijn* vonnis is geveld.

Zóó heeft Gods stem weerklonken: ‘Ik zal *vijandschap* zetten tusschen u en tusschen deze vrouw, tusschen uw zaad en tusschen haar zaad; datzelve zal u *den kop vermorzelen* en gij zult het de verzenen vermorzelen!’

De Heere zal dus een Verlosser verwekken. Een Man! Die zal den Satan

voor eeuwig onschadelijk maken. De Man, die Held zal eens komen. De Heere Jezus Christus! Wanneer?

5.
De vruchten.

Harde arbeid wacht Adam en Eva. Elken dag proeven ze het bittere van hun zonde. En ze zien verlangend uit naar den Man, die verlossen zal.

Een zoon wordt hun geboren. Welk een blijdschap. Hoor, hoe Eva juicht: ‘Ik heb een Man van den Heere verkregen!’ En daarom noemt ze hem Kaïn. Hij zal verlossen!

Maar ach! Hoe weinig leek het er naar. Weer wordt hun een zoon geboren. Hem noemt ze: zwakheid, vergankelijkheid; Abel.

Kaïn en Abel groeien op tot mannen. Kaïn is landbouwer; Abel schaapherder.

Zie, daar gaan beiden offeren. Op Kaïns altaar liggen wat aren of boomvruchten. Abel brengt van de eerstgeborenen van zijn schapen ten offer. Maar God neemt alleen Abels offer aan. Nijdigheid vervult nu Kaïns hart. Waarom wordt Abel bóven hem gesteld? Hij zoekt de oorzaak niet in zijn boos, verdorven hart. Neen, Abel draagt de schuld. En hij zal zich op Abel wreken. Die gedachte vervult hem geheel. Zijn aangezicht vervalt er door: vaal en mager wordt het.

Maar de Heere kent zijn booze plannen. Hij waarschuwt Kaïn. ‘Bekeer u, dan zult gij ook verhoogd worden. Dan wil ik ook *uw* offer aannemen. Geef niet toe aan uw booze drift, en zondig niet!’ Maar Kaïn wil niet luisteren. Hij lokt Abel naar het veld. Alleen zijn zij daar samen. En dan grijpt hij Abel onverhoeds aan en doodt hem. De aarde drinkt het eerste menschenbloed.

Dit is de vrucht van Adams zonde!

Schuw ontvlucht Kaïn deze plaats. Maar hoor: een stem! 't Is de Heere. ‘Waar is Abel, uw broeder?’ En het trotsche antwoord luidt: ‘Ben ik mijns broeders hoeder?’ Als wil hij zeggen: ‘Wat gaat mij Abel aan?’

Zóó zal Kaïn niet ontkomen. Vol toorn klinkt des Heeren stem: ‘Vervloekt zijt gij. Dool om, en zwerf rond op de aarde. Nooit zult gij rust vinden!’

Dan vreest Kaïn. Berouw voelt hij niet; maar o, dat schrikkelijk vonnis! ‘Ieder, die mij vindt, zal mij dooden!’ ‘Neen,’ zegt de Heere, ‘Ik teeken u. Niemand zal u dooden. Uw vonnis ligt in *Mijn* hand alleen.’ God stelt een teeken aan hem, dat niet ieder, die hem vindt, hem zal dooden.

Daar vlucht Kaïn heen. Naar het Oosten. Nergens voelt hij zich veilig. Overal vreest hij voor vervolgers. En daarom bouwt hij zich een stad, een plaats, waar hij aanvallers kan afweren, met wallen en grachten omringd.

„ Mijne misdaad is grooter, dan dat zij vergeven worde "
I.

Straks vinden Adam en Eva het lijk van hun Abel. Op één dag verliezen ze twee zonen. Want ook Kaïn is voor hen verloren.

Kaïn, de Man, de Verlosser! Ach!

6.
De maat vol.

Hoort ge dat lied? Wie zingt dat?

Zie, die man, daar in de deur van zijn tent! Hij leunt op zijn zwaard. En dat zwaard rookt van bloed, menschenbloed! Zijn twee vrouwen staan vóór hem. 't Is Lamech, een van Kaïns nakomelingen. Trotsch is hij op zijn rijkdom; op zijn zonen. Want Jabal is een herdersvorst, die rondzwerft als zijn stamvader; en Jubal is de uitvinder der muziekinstrumenten, een man van kunst; en Tubal Kaïn is de eerste smid, die ook zijn zwaard smeedde.

Hoor, hoe hij zingt:

> Ada en Zilla!
> Hoort mijn stem!
> Neemt, vrouwen van Lamech!
> Mijn rede ter oore!
>
> Om mijne wonde,
> Sloeg ik een man dood!
>
> En eenen jongeling
> Om mijne buile!
> God zal wreken zevenmaal,
> Wie Kaïn verslaan dorst!
> *Ik* wreek mij zelven,
> Met mijn sterk zwaard.
> Zeventig keer zeven maal!

Hij beroemt zich op zijn moorden. Hij is een waardig zoon van Kaïn.

Kain vreesde nog; *hij is trotsch* op zijn goddeloosheid. Dit is Kaïns geslacht!

Een ànder geslacht is dat van Seth, ook een zoon van Adam. Dàt vreest den Heere.

Adam was reeds een oud man. Hij zag de vrucht van zijn zonde. Maar ook de genade van God. Hij zag, hoe Kaïns geslacht àl verder van God afweek. Maar ook, hoe in Seths geslacht God werd gevreesd.

Daar was Enos; daar was Henoch; daar was Methusalem. Oud werden ze; sommigen bijna duizend jaar: Methusalem 969.

Maar Henoch stierf niet. Toen hij 365 jaar oud was, nam God hem tot Zich. Hij had met God gewandeld hier op aarde: een eeuwige hemelvreugde wachtte hem!

Adam sterft, 930 jaar oud. En zes honderd jaar later is de zonde zóó groot geworden, dat slechts één man overbleef, die nog God vreest. Kaïns en Seths geslacht hebben zich vermengd tot één Godvergeten, Godlasterend volk. Dàn is de maat vol. Gods geduld ten einde. De straf op de zonde gaat komen. Noach, de prediker der gerechtigheid, kondigt ze aan. Honderd-

twintig jaar te voren. Een geweldige watervloed zou alles verderven. Alles. God laat zich niet bespotten!

7.
De zondvloed.

Rusteloos klinken hamerslagen. Wat groot gevaarte is dat toch, waaraan Noach met zijn zonen en helpers werkt? 't Wordt een platboomd schip; reusachtig groot: 50 ellen lang, 30 breed en 30 hoog. Een ark. In die ark is plaats voor alle soorten vogels en vee en kruipend gedierte. Ook voor voeder voor al die dieren. Plaats ook voor Noach en zijn gezin.

Want er zal een groote vloed komen. Die zondvloed zal alles verderven. ‘Het einde van alle vleesch is voor Mijn aangezicht gekomen,’ heeft de Heere gezegd.

Terwijl Noachs hamer dreunt, spotten de menschen met hem en zijn waarschuwing. Ze eten en drinken en feesten. Zorgeloos zijn ze. Tot op den tijd, dat Noachs ark gereed is.

De dieren schijnen een voorgevoel te hebben van 't groot gevaar dat hun dreigt. Uit eigen beweging komen ze naar de ark. En daarin bergt Noach ze: van alle rein vee zeven en zeven, mannetje en wijfje; van het onreine twee, mannetje en wijfje. Zoo ook van de vogels. Elk dier krijgt zijn vooraf gereedgemaakte plaats.

Ruim zestien honderd jaar is de wereld oud. Noach zeshonderd. Nu komt het oordeel. Noach en zijn drie zonen; zijn vrouw en de vrouwen zijner zonen gaan in de ark. Dan sluit God de Heere Zelf de deur achter hen.

Buiten lacht en spot de wereld.

Maar lach en spot verstommen weldra. Regen stroomt neer; uit de aarde bruist het water op. Alles wordt verzwolgen. Mensch en dier moet jammerlijk verdrinken. Hier is geen ontvluchten mogelijk. Radeloos rennen menschen en kudden vee tegen de hellingen der bergen op. Tevergeefs! Vijftien ellen boven den hoogsten berg stijgt de vloed. Veertig dagen lang plast de regen neer. Honderdvijftig dagen hebben de wateren de overhand boven de aarde!

Alles sterft. Maar veilig bewaard zijn Noach en de zijnen, met alles wat de ark bevat. Uit het arkevenster ziet Noach het water weer dalen. Want op de bergen van Ararat is de ark neergekomen. Daar rust ze. Eerst laat Noach een raaf uit, die dikwijls heen en weer vliegt. Dan een duif. Maar die vindt nog geen geschikte plek. om zich neer te zetten. Ze keert weer. Zeven dagen later klapwiekt ze opnieuw het venster uit. 's Avonds komt ze terug. Een afgebroken olijfblad houdt ze in den bek. En zeven dagen later laat Noach ze nogmaals uit: ze komt niet weer. Ze heeft voedsel en verblijf gevonden.

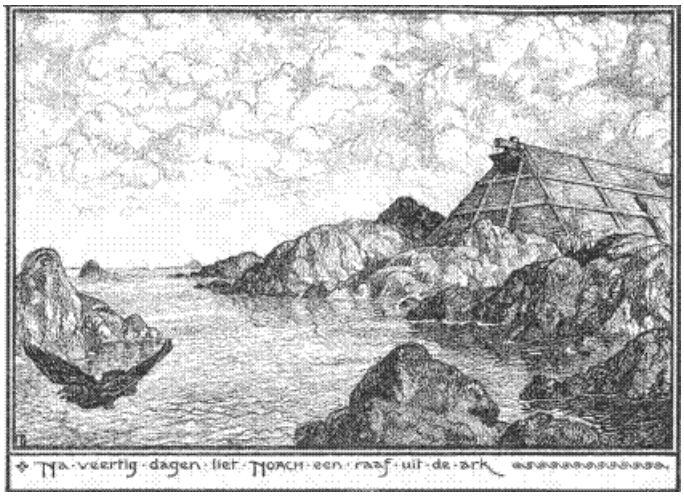
Na veertig dagen liet Noach een raaf uit de ark

Nu mag ook Noach spoedig de ark verlaten. God opent, gelijk Hij eerst sloot. Mensch en dier betreden de tweede wereld. De vogels zwermen uit.

Noach bouwt den Heere een altaar en offert uit dankbaarheid. Geen vrees behoeft in Noachs hart te wezen. Want God belooft hem bescherming. Geen watervloed zal de aarde meer verderven. En de kleurenrijke regenboog is het teeken van dit verbond.

Is in den zondvloed ook de zonde verdronken?

8.
Het booze hart.

Een man licht het gordijn op van Noachs tent.

Hij gluurt naar binnen. Wat hij daar ziet, doet hem lachen.

Een goddelooze, onheilige lach.

Die man is Cham, de jongste van Noachs zonen, Kanaäns vader.

Waarom lacht hij?

Daar in de tent ligt Noach, zijn vader. Maar hoe? In een schandelijke houding, bijna zonder kleeren aan 't lijf.

Noach, de vrome, godvreezende Noach, is dronken!

Hij is een akkerman geworden, heeft een wijngaard geplant en gedronken van den wijn, dien hij heeft gewonnen.

De vurige wijn is hem te machtig geworden. Noach heeft de verleiding niet weerstaan. Hij heeft niet gewaakt en gebeden. Zijn booze lust is de baas over hem geweest.

Daar ligt hij nu in zijn schande.

De duivel verlustigt er zich in.

De vrucht óók van *dezen* boom zal den mensch van God aftrekken.

En Cham, Noachs zoon?

Hij verlustigt er zich óók in. Hij vergeet allen eerbied voor zijn vader. Vergeet Gods heilig gebod. En een duivelsch genot vervult zijn hart.

Hij roept zijn broers: Sem en Jafet.

Zij moeten zich met hem over hun vader vroolijk maken.

Vuilaardig lachend vertelt hij hun, wat hij heeft gezien.

Maar Sem en Jafet stemmen niet in met zijn lach.

Een droeve trek komt op hun gezicht. In hun hart voelen ze *pijn*.

Een kleed nemen ze op.

En achteruitloopend, om hun vader toch zóó niet te moeten zien, leggen ze het over hem heen.

Dan gaan ze zwijgend weg.

Straks ontwaakt Noach van zijn wijn.

Hij merkt, wat Cham gedaan heeft.

Bij de schaamte over zijn eigen daad komt de toorn over die van Cham.

En harde woorden spreekt zijn mond.

In *Gods* Naam mòèt hij bestraffen; mòèt hij ook beloonen. Gods toorn komt over Cham. In zijn zoon wordt hij vervloekt; tot een knecht der knechten gemaakt van zijn broeders.

Maar: Gezegend zij de Heere, de God van Sem!'

'God breide Jafet uit!'

Neen, de zonde was niet verdronken in den zondvloed.

Schrikkelijk openbaarde zij zich.

Maar ook een schrikkelijke straf volgde.

Een volk van slaven, van knechten was het nageslacht van den man, die zijn vader bespotte, en God verachtte.

'Die God verlaat, heeft smart op smart te vreezen.'

9.
De torenbouw.

Welk een drukte en bedrijvigheid in het land Sinear!

Een reusachtig bouwwerk rijst in het dal.

Met welgevallen zien de duizenden, die er aan arbeiden, hoe de muren al hooger en hooger worden.

't Moet een toren worden; zoo hoog, dat het opperste tot den hemel reikt.

Dàn zullen deze menschen veilig wonen!

Hoe ver zijn ze reeds weer van God afgedwaald. Noach leeft nog en ziet, hoe zijn nakomelingen de vreeze Gods verwerpen.

Zij hebben God niet meer noodig.

Hun sterke toren zal hen beveiligen tegen vijanden.

Ook zal Gods gramschap hen niet meer treffen kunnen. Al kwam weder een zondvloed, deze toren zal hen behouden.

Een grooten naam zullen ze verkrijgen; één, groot, machtig volk zullen ze worden. Wie zal hen dan nog kunnen deren? Wie hen verstrooien?

Maar Die in den hemel woont, lacht met hun dwazen waan.

Hij ziet hen wel; Hij kent hun bedoeling.

Tegen Hèm vergaderen zij zich; Zijn woord willen ze breken. 'Vervult de aarde!' was Gods bevel. 'Neen,' zeggen de menschen, 'wij blijven bijéén!'

Hij zal al hun plannen verijdelen.

Met een geweldigen zondvloed weder? Immers neen; Hij heeft beloofd, dat de aarde niet opnieuw door water zal vergaan.

Of zal nu reeds de vuurgloed ontbranden, die de wereld zal reinigen? Ook hiervoor is het nog de tijd niet.

De Heere doet geheel anders. Hij daalt uit den hemel, om dit goddeloos werk te ‘bezien’; hij zal er kennis van nemen; onderzoeken en... straffen. ‘Kom aan,’ zoo spreekt Hij, ‘laat ons hun spraak verwarren!’

Wat doet eensklaps alle werk ophouden? Waarom klinkt geen hamergeklop meer? Waarom rust de troffel van den metselaar, die tusschen de gebakken steenen de heete asfalt voegde?

Ze kùnnen niet meer voortbouwen, deze mannen, die zulke grootsche plannen koesterden.

Want... ze verstaan elkander niet meer. Hun ééne taal is stuk geslagen in vele talen.

Kleine groepen zijn het maar, die thans nog dezelfde taal verstaan. Zóó is het hun onmogelijk, den toren af te maken.

Nog niet ter helft was hun arbeid, en zie, ze moeten het opgeven.

Ze worden verstrooid over de gansche aarde.

En wat hun eer moest worden, werd hun smaad.

Babel - Verwarring! Dàt is de naam, die hun stad en hun toren krijgt.

Zoo wordt Gods woord bevestigd.

10.
Geroepen.

Een groote stoet van mannen, vrouwen en kinderen zijn gereed voor een reis.

De kameelen zijn opgeladen; de ezels gepakt. Groote kudden vee, door herders geleid, moeten óók mee.

Het hoofd van al deze menschen, de bezitter van al dit vee, is Abram. Hij woont in Ur, in het Noorden van Mesopotamië.

Maar thans vertrekt hij daaruit. Waarhéén?

God heeft hern geroepen. Hij heeft tot hem gezegd: ‘Ga uit uw land, en uit uw maagschap en uit uws vaders huis, naar het land, dat Ik u wijzen zal.’

Heel het nageslacht van Noach is tot afgoderij vervallen.

Zal Satan het tòch winnen? Alle menschen van den Heere aftrekken?

En Gods belofte dan? Zijn belofte van den Verlosser?

Gods woord is waarachtig. Hij roept Abram. In diens hart legt hij de vreeze Zijns Naams. En hèm verkiest Hij nu tot stamvader van een nieuw volk, het volk, waaruit de Verlosser geboren zal worden.

En daarom moet Abram zijn land uit. Naar een, dat hem onbekend is. Zal hij dàt doen? Alles verlaten? Vrienden en familie? En hij weet niet eens, wáárheen hij moet gaan.

‘Ik zal u tot een groot volk maken en u zegenen, en uw naam groot

maken, en wees een zegen!' Nog meer belooft de Heere. 'In u zullen àlle geslachten des aardrijks gezegend worden!'

Zal Abram gaan?

Ja, hij gaat, want hij *gelooft* 's Heeren woord. Hij gehoorzaamt. Daar trekt hij nu heen, zijn vader Terah met hem.

Maar, droef begin. Onderweg sterft zijn vader reeds. Dat is de eerste beproeving. Toch trekt Abram voort.

Zijn vrouw heet Saraï.

Abram en Saraï hebben geen kinderen. Wel vergezelt hen een zoon van Abrams broeder Haran, welke broeder reeds gestorven is. Lot is zijn naam.

Al voortreizende is Abram gekomen in het land Kanaän. Daar, bij het eikenbosch van Moré, verschijnt hem de Heere opnieuw. 't Is een schoone, vruchtbare streek. Heerlijke weiden, met overvloedig voedsel voor het vee. Een land, vol bloemen en vruchten. Vloeiende van melk en honing.

'*Dit* land zal Ik aan uw zaad geven,' zegt de Heere. Maar Abram héét nog geen kinderen.

En thàns is dit land nog het eigendom der heidenen.

Toch gelóóft Abram.

Zie, een altaar bouwt hij, om God te danken. En van dat altaar rijst de rookkolom ter eere van den God des hemels.

11.
Alléén.

Zie eens, hoe begeerig het oog van dien man den omtrek afspeurt!

Naast hem staat een oudere.

't Is Lot en diens oom, Abram.

Abram stelt Lot voor, dat ze maar van elkander scheiden. 't Gaat niet goed zoo. Beiden hebben ze veel vee. En nu is er onophoudelijk twist tusschen Lots en Abrams herders.

Abram houdt niet van twist en tweedracht.

'Kies maar,' zegt hij tot Lot, 'welk deel van 't land bevalt u 't best? Dan scheiden we als broeders.'

En ja, nu weet Lot 't haast zelf niet. Want de eene streek lijkt hem al schooner dan de andere. Maar daar ziet hij in 't Oosten een dal, zóó schoon, zóó vruchtbaar, als er geen tweede te vinden is.

Van begeerte fonkelt zijn oog. Hij laat de keuze niet aan zijn oom, wien hij toch zooveel te danken heeft.

Hoor: 'Ik kies die gansche vlakte,' zegt hij, en wijst naar de paradijsschoone landstreek bij den Jordaan, waar Sodom en Gomorra lagen.

Abram en Lot scheiden nu.

Geheel alleen blijft Abram nu achter. Ook Lot, de eenige van zijn familie, die nog bij hem was, heeft hem nu verlaten.

Hoe eenzaam voelt hij zich.

Maar de Heere verschijnt hem weder. Hij vernieuwt de belofte. Abram mag nu alléén zijn en vreemdeling; hij zal worden een vader van een ontelbaar volk, dat dit gansche land zal erven!

12.
In god geloofd.

Er is oorlog in 't land. Vier groote koningen verbinden zich, om de bewoners van het dal Siddim te tuchtigen, de vlakte van Sodom en Gomorra. Want tot nu toe zijn de koningen van Sodom en Gomorra aan die vier onderworpen geweest, maar thans willen ze *vrij* zijn.

Kedorlaömer is hun geduchtste vijand; hij is het hoofd der vier.

De oorlog! Ach, hoe schrikkelijk woedt hij in het schoone dal. De zwaarden kletteren, pijlen gonzen. Spoedig is de strijd beslist. Kedorlaömer heeft overwonnen. Hij en zijn bondgenooten voeren àlles mee: vee, koren, goud, zilver, kostbaarheden; ook ... de menschen. Ook Lot, Abrams neef. Van alles is hij nu beroofd. Zelfs zijn vrijheid is hij kwijt. Straks wacht hem het harde leven van een slaaf.

Abram hoort er van. En niet lang beraadt hij zich. Er is geen leedvermaak in zijn hart, dat Lot in zulk een toestand is gekomen. Hij vergeet al 't vroeger gebeurde. Hij overreedt zijn naaste buren Aner, Eskol en Mamré hem te vergezellen met hun knechten, om Lot te kunnen verlossen. Zèlf wapent hij 318 knechten. En God zegent zijn krijgstocht. Kedorlaömers buit wordt hem weer ontroofd; zijn leger moet vluchten.

Vrij zijn weer de koningen van Sodom en Gomorra; vrij is weer Lot. En al zijn bezittingen krijgt hij terug. En opnieuw gaat Lot in Sodom wonen. Want het is immers zoo'n vruchtbaar land! Wel zijn de mannen van Sodom en Gomorra bij uitstek goddeloos; wel moet het Lot, die toch ook God vreest, bedroeven, elken dag hun goddelooze woorden te hooren, en hun schandelijke daden te zien; maar ... o, hij kan er tòch niet aan denken deze schoone vlakte te verlaten! Het gaat hem immers zoo voorspoedig! Hij wordt immers met den dag rijker!

Zoo trekt Abram weer naar zijn eikenbosschen te Mamré.

Er is vreeze in zijn hart. Hoe licht kunnen de vijanden wraak op hem nemen. Hij is toch maar alleen, midden in een vreemd land!

Maar nu komt de Heere tot hem. ‘Vrees niet, Abram, *Ik* ben u een schild, uw loon zeer groot!’

‘Wat zult Gij mij geven?’ vraagt Abram. Och, hij heeft nergens behoefte

aan. Al zijn rijkdom is immers straks voor vreemden? ‘Zie,’ zegt hij, ‘Gij hebt mij geen zaad gegeven; geen zoon!’

‘Hef uw oogen eens op naar den hemel,’ zegt de Heere tot hem.

Abram slaat ze op. Daar, aan den diep-blauwen hemel flonkeren de sterren.

‘Tel ze!’ luidt Gods bevel.

Maar dàt is Abram onmogelijk. Wie zou dàt kunnen. Ze zijn ontelbaar!

‘Zóó zal uw zaad zijn!’ belooft de Heere.

En Abram? Haalt hij ongeloovig de schouders op? Zùlk een groot volk het zijne? En hij heeft nog niet eens één zoon! En hij is reeds meer dan tachtig jaar oud. Onmogelijk?

Abram *geloofde* in den Heere. Begrijpen deed hij het niet. 't Scheen inderdaad onmogelijk; maar als God, de Heere spreekt, twijfelt Abram geen oogenblik. God is getrouw!

13.
‘Gij hebt gelachen!’

In gepeinzen verzonken zit Abraham in de deur van zijn tent. Abraham! Want de Heere heeft zijn naam veranderd. Abraham beteekent: vader van vele volken.

Het is heerlijk, daar onder de dichte schaduw van de eiken. Daar buiten brandt de zon en de heete lucht trilt over de velden.

Abraham merkt het niet. Hij denkt na. Over Gods schoone beloften aan hem en aan Sara. Wanneer zullen ze vervuld worden? Hij is reeds honderd jaar; Sara negentig. O, als nog eens een vroolijke kinderstem mag klinken onder deze eiken; een stem, die hem *vader* zal noemen! Wel héèft hij reeds een zoon: Ismael; een jongen van veertien jaar. De zoon van hèm en Hagar, Sara's dienstmaagd, die ze hem ter vrouw had gegeven. Maar de Heere heeft gezegd, dat Ismael *niet* de zoon der belofte is....

Hij heft het hoofd op; hoe, staan daar drie mannen vóór hem? Hij heeft ze niet zien of hooren naderen. Nu staat hij onmiddellijk op, gaat hun tegemoet, noodigt ze uit zich neer te zetten, te rusten, te eten!

Ze stemmen toe.

Spoedig staat een eenvoudige maaltijd voor hen gereed: brood en melk en vleesch. De mannen zitten bij hem onder den eik en eten. Opeens: ‘Waar is Sara, uw huisvrouw?’

Deze vreemdelingen kènnen hem en zijn vrouw. ‘Ze is in de tent,’ luidt Abrams antwoord.

Dan zegt Eén der drie, de voornaamste: ‘Ik zal voorzeker weder tot u komen, omtrent dezen tijd des levens, en zie, Sara, uw huisvrouw, zal *een zoon* hebben!’

Abraham · en · de · drie · vreemdelingen

Abraham hoort het, en een jubelende vreugde vervult zijn hart.

Ook Sara hoort het. En ... ze lacht! Neen, niet van vreugd, maar uit ongeloovigheid. Niemand ziet het immers, dat ze lacht?

En streng klinkt de stem van dien Eénen: ‘Waarom heeft Sara gelachen? Zou iets voor den Heere te wonderlijk zijn?’

Neen, 't tentgordijn kon Sara's stillen lach niet smoren. Is Hij, die daar spreekt, niet de *Heere*? De Alwetende?

En òf Sara, beschaamd en verlegen het ook wil ontkennen, des Heeren antwoord is: ‘Gij hèbt gelachen.’

En straks zàl Sara nòg eens lachen, maar dan ... van moederweelde en moedertrots!

14.
De toorn ontbrand!

Als zijn gasten gaan vertrekken, vergezelt Abraham hen een eindweegs. Hun weg leidt naar Sodom heen.

De Heere zegt tot hem: ‘Zal Ik voor Abraham verbergen, wat Ik doe? De zonde van Sodom en Gomorra is zeer zwaar. Hun straf zal over hen komen.’

De twee mannen, die engelen zijn, gaan verder naar Sodom; maar Abraham blijft staande voor het aangezicht des Heeren.

De Heere gaat naar Sodom, *om te straffen*! Dàt denkbeeld ontzet Abraham. O, vreeslijk moet Gods toorn zijn over deze goddeloozen. Maar ... tegelijk vervult groote deernis zijn hart. Als er óók, onder al die goddeloozen, nog eens enkele rechtvaardigen waren?

Hoor, hoe hij smeekt om hun behoud. Als er eens vijftig ... of vijf-enveertig ... of veertig ... of dertig ... of maar twintig rechtvaardigen in de stad zijn? Zal God dan dezen mèt de goddeloozen doen omkomen?

Hij dùrft het haast niet vragen. Maar de Heere belooft hem, zelfs de gansche stad te zullen sparen om hunnentwille.

‘O Heere,’ smeekt Abraham, ‘als er ... och, ontsteek toch niet in toorn, o Heere! ... als er misschien maar *tien* gevonden worden?’

En het antwoord van den Goedertierene is: ‘Zelfs om tien zal Ik ze niet verderven ....’

Dan scheidt de Heere van hem; Abraham keert weder naar zijn plaats.

***

In Sodoms poort zijn de twee engelen aangekomen. Niet één der burgers biedt hun onderkomen. Maar Lot noodigt hen in zijn huis. Bij hèm gaan ze eindelijk binnen.

Maar hoor, wat woest gebrul! Tierend in de duisternis van den avond, verzamelt zich een liederlijke bende voor Lots deur. Ze willen de beide vreemdelingen mishandelen. Lot tracht hen tot betere gedachten te brengen. Tevergeefs. Hij biedt hun zelfs zijn dochters in ruil voor de mannen. Maar àl dreigender wordt de houding der burgers van Sodom. Hèm ook, dien Lot, zullen ze dooden. Dàn, opeens, halen de engelen Lot naar binnen en het tierende volk slaan ze met verblindheden.

De nacht is gekomen. En mèt den nacht de rust. Maar niet voor Lot. Zie, hoe hij zich door de straten van Sodom spoedt. Hij moet zijn aanstaande schoonzonen gaan waarschuwen. Want een vreeselijke tijding hebben hem die engelen gebracht. Sodom en Gomorra, ja, heel de schoone vallei, zal worden verwoest, òmgekeerd! Alleen hij en de zijnen zullen gered worden.

Maar de schoonzoons lachen hem uit. Ze willen niet mee ....

En Lot zelf? O, hij bleef zoo graag! Hij heeft zijn geld en zijn goed zoo lief. Van àlles te moeten scheiden, 't valt hem zoo zwaar ....

Maar er is geen tijd meer tot talmen. Daar grijpen de engelen hem en zijn vrouw en zijn dochters bij de hand, en leiden hem buiten de stad. ‘Zie niet om!’ waarschuwen ze nog. Lot mag naar Zoar, een klein stedeke, vluchten. Dàt alleen zal gespaard blijven.

Daar trekt hij voort, haastig, zich reppend om zijns levens wil!

En daar, achter hem! O, wat ijselijk schouwspel. Vuur en zwavel regent het. Heel Sodom brandt! En Gomorra! En Adama! En Zeboïm! En de vlakte; het vee; de huizen; de stallen; de schuren; de menschen! Vergeefs is hun angstgegil. Eén vuurdood voor allen: voor man en vrouw en kind!

't Is de toorn Gods, die ontbrand is over de tergers van Zijn Naam! Het wraakgericht over de goddeloozen!

Toch kan Lots vrouw haar Sodom niet vergeten. Ze ziet om, met spijt in 't hart ... ze versteent! Als een pilaar, met een zoutkorst straks overtogen. *blijft* ze staan tot waarschuwing van ieder, die Gods genade versmaadt!

Als 's morgens, na een doorwaakten nacht, Abraham zich naar buiten spoedt, om te zièn ... dan ziet hij den rook, als van een oven, op de plaats, waar gisteren nog Sodom en Gomorra stonden, waar de paradijs-schoone vlakte van Siddim lag ....

Straks wentelt de Jordaan zijn golven over het vervloekte dal en de Doode Zee predikt den toorn des Almachtigen!

15.
Job.

Misschien ten tijde van Abraham, maar in een ander land, leefde Job. Uz, zoo heette dit land, lag waarschijnlijk ten Oosten van Kanaän.

Job was een rijk man; rijker dan iemand in den omtrek. Talrijk waren zijn kudden: 7000 schapen, 3000 kameelen, 500 juk ossen en 500 ezelinnen bezat hij. Bovendien vele knechten en dientmaagden. Zeven zonen en drie dochters had de Heere hem geschonken. Maar zijn grootste rijkdom en kostelijkste schat was een oprecht en vroom hart. God had hij lief boven alles.

Deze man zou zwaar beproefd worden. De vijand der menschen, de Satan, sloeg zijn oog op Job. Geen wonder, dat Job den Heere vreest, zoo smaalde de Booze. Zijn godsvrucht brengt hem immers niets dan voorspoed. Maar diezelfde vrome Job zou o, zoo spoedig God den rug toekeeren en vloeken, indien hem eens alles werd ontnomen.

Toen gaf de Heere den Satan verlof, aan Job alles te ontnemen, ja, zelfs met de ergste ziekte hem te bezoeken. Want zoo zou de Satan beschaamd worden en God de eer ontvangen.

Ach, die arme Job. Slag op slag trof hem. Op één dag overstelpten hem de ongelukken.

Zie, daar nadert hem een bode. De schrik en de ontsteltenis spreken uit al zijn trekken. Hoor, welk een vrceselijke tijding hij brengt. ‘Al uw runderen en ezelinnen zijn geroofd door een vijandig volk, en ik ben maar alleen overgebleven om het u aan te zeggen.’

Welk een ramp. Maar ach, 't was nog niets, bij wat volgde. De eene bode volgde den anderen op, en elk bracht schrikkelijker tijding. De schapen zijn door het bliksemvuur verteerd. De kameelen geroofd. De knechten gedood. En ... o, dat was het verschrikkelijkst van al, dat was het ontzettendste: àl zijn zonen en dochteren dóód, in één oogenblik: een ijselijke storm had het huis, waar ze samen waren, doen ineenstorten en zij waren onder de puinhoopen bedolven ....

Job scheurt zijn kleederen in zijn zwaren rouw. Maar hij sterkt zich in zijn leed in God. ‘De Heere heeft gegeven, de Heere heeft genomen: de Naam des Heeren zij geloofd!’ Dat is alles, wat hij zeggen kan; maar hoe heerlijk is dit. Aan God houdt hij vast; geen morrende klacht komt over zijn lippen.

Nog zwaarder wordt de beproeving. Een schrikkelijke ziekte, de allerergste melaatschheid, grijpt hem aan. Van ieder verlaten, zit hij neer. Een toonbeeld van ellende en van de diepste armoe. Zelfs zijn eigen vrouw drijft den spot met zijn Godsvertrouwen.

Kon het erger? Zijn vrienden zoeken hem op. Maar geen troostwoord komt hun over de lippen. Integendeel, ze verwijten hem allerlei zonden, die hij, volgens hen, wel bedreven mòèt hebben. Waarom zou God hem anders zoo straffen? Zeker, Job moet een huichelaar zijn, een, die vroom praatte, maar in 't geheim de zonde deed.

Ze verzwaren zijn lijden met zoo te spreken. Hij verdedigt zich: neen, een huichelaar is hij niet, was hij nooit. En in al zijn ellende blijft hij hopen op den Heere: '*Ik weet,*' zegt hij, '*dat mijn Verlosser leeft*.'

Toch komen er ook oogenblikken, dat Job gaat twijfelen aan de rechtvaardigheid en de liefde Gods. O, de verzoeking is ook zoo groot; de beproeving zoo zwaar!

Eindelijk komt de Heere Zijn knecht te hulp. Hij spreekt hem in een onweder toe. Hij laat Job Zijn grootheid en almacht zien. Hij overtuigt hem van Zijn rechtvaardigheid.

Dan heeft Job niets meer te antwoorden dan dit eene: 'God is recht! Ik verfoei mij zelf; ik heb berouw in stof en asch!'

Alles verandert nu.

Rijker zegen dan vroeger ontvangt Job nu. Zijn bezittingen keeren verdubbeld weer: 14000 schapen, 6000 kameelen, 1000 juk runderen, 1000 ezelinnen.

En bij zijn zeven zonen en drie dochters, die in den hemel juichen, schenkt de Heere Job andere zeven zonen en drie dochters.

Nog 140 jaren geniet hij van dezen voorspoed. En tot in eeuwigheid de hemelsche zaligheid!

16.
Uitgedreven!

Onder schroei-heete woestijnzon zit een vrouw. Tranen biggelen langs haar wangen; luid klinkt haar schreien door de eenzaamheid. Daar, op een boogschots afstand, staan enkele doornachtige struiken. En ònder die struiken: een kind, een jongen. Is hij dood? Geen beweging bespeurt ze meer in hem.

Die vrouw is Hagar; die jongen Ismaël.

Dezen morgen vroeg zijn ze beiden de woestijn ingegaan; aan het dolen zijn ze geraakt; de flesch met water is spoedig ledig gedronken. Afgemat en uitgeput is eindelijk Ismaël neergevallen. Hoe ook Hagars oog gespeurd heeft naar het reddende water, nergens heeft ze een bron kunnen ontdekken.

En nu ... straks zal haar zoon sterven ... Ach! en zij houdt zooveel van hem. Ach, hoe is alles veranderd. Uitgedreven is ze, door Abraham zèlf; op Gods bevel; naar Sara's woord.

Wat is er geschied?

God heeft Zijn belofte vervuld. De lang beloofde zoon is Abraham geboren: Izak! Nu heeft Sara gelachen: van blijdschap, van moederweelde. Dit is háár zoon; de zoon der belofte.

Als Izak groot geworden is, zoodat hij de hulp van zijn moeder kan ontberen, wordt een groot feestmaal aangericht. En weer lacht Sara haar blijden Iach. Maar ... haar genot wordt vergald. Ze ziet Ismaël, Hagars zoon, die haar met sarrenden blik aanstaart; die haar bespot. Dàt kan ze niet verdragen: ‘Drijf deze dienstmaagd met haar zoon uit,’ zegt ze in haar toorn tot Abraham. En Abraham weigert dit wel; maar straks gebiedt hem de Heere 't zelfde. ‘Laat het niet kwaad zijn in uw oogen. Ismaël mag niet saam wonen met Izak. Maar vrees niet: om uwentwil maak Ik ook Ismaël tot een groot volk.’

En dàn héeft Abraham Hagar en zijn zoon Ismaël weggezonden. Vertrouwende op Gods beloften, die hem troosten. Geloovig Gods bevel opvolgend.

En zie! dàt is nu het einde.

Nog enkele oogenblikken, en Ismaëls oog breekt!

Neen, dat is het einde *niet*. Want Gods woord is getrouw.

Hoor, een stem klinkt de jammerende vrouw in 't oor. ‘Hagar, wat is u? Vrees niet!’ 't Is de Engel des Heeren.

Vrees niet! Er is hulp; redding. Ziet ge daar die bron wel? Ja, zij ziet ze. En ze haast er zich heen! En klokkend vult zich de leege flesch met het koele bronnat. En straks laaft dit water des levens haar amechtig kind.

Vrees niet! Ismaël leeft! En tot een groot volk zal God hem stellen. Om Abrahams wil.

Ismaël blijft in de woestijn leven. Zijn boog is zijn geducht wapen. Gevreesd wordt zijn naam.

Stamvader wordt hij van een groot volk, dat der Ismaëlieten of Arabieren. Dàt is de zegen van Abraham. Maar den gróótsten zegen moet hij missen en dien begeert hij ook niet: den zegen van het verbond van Gods genade.

17.
Door het geloof.

Tegen de helling van den Moria klimmen een oud man en een jongen op. De jongen draagt een bussel hout op den schouder; de oude heeft in zijn eene hand een scherp offermes, in de andere eenige rookende, harsachtige takjes, het vuur.

Wie zijn het? Wat gaan ze doen?

't Zijn Abraham met zijn zoon Izak. Ze gaan offeren.

Rondom hen geuren de bergkruiden en verheffen zich boomen en struikgewas, alles juicht in den gouden morgen! Maar ... zwijgend stijgen deze twee naar den bergtop.

Wat zware gang voor Abraham! 't Is reeds de derde dag, sinds hij zijn

reis aanving. Want 's nachts had God tot hem gezegd: ‘Neem nu uw zoon, uw eenigen, dien gij liefhebt, Izak, en ga heen naar het land Moria en offer hem aldaar tot een brandoffer op één van de bergen, dien Ik u zeggen zal.’ Als mokerslagen waren deze woorden hem op 't hart gevallen. Zóó werd dan àl zijn geluk, àl zijn hoop vernietigd. En brak God zóó niet zelf Zijn belofte? Moest Izak niet tot een groot volk worden? En als hij nu sterven moest? En zou dan de beloofde, de Verlosser, óók niet komen?

O, Abraham begréép het niet. Maar hij wist één ding: God is getrouw. En hoe zwaar het hem viel, hij bléef geloovig den Heere vertrouwen.

Zóó gaan nu beiden bergopwaarts; zwijgend, stil.

‘Vader,’ vraagt Izak, ‘hout en vuur hebben we bij ons, maar waar is het lam, het offerlam?’

Wat zal Abraham antwoorden? Neen, nòg durft hij Izak de waarheid niet openbaren. ‘God zal Zichzelf een lam ten brandoffer voorzien, mijn zoon!’ - Zoo gaan ze weer voort.....

Maar, daar boven op den berg gekomen, mòèt Abraham wel zeggen, wat God eischt. En Izak? Zonder morren onderwerpt hij zich. Want in zijn jonge hart woont hetzelfde eenvoudige geloof, dat Abraham bezit. Hij láát zich binden op het vuursteenen altaar.

Dan heft Abraham het vlijmscherpe offermes; het fonkelt in den zonneglans, het vreeselijke staal zweeft boven Izaks borst... .

Nog één oogenblik... Daar klinkt haastig roepen: ‘Abraham, Abraham!’ 't Is de Heere! ‘Zie, hier ben ik!’ antwoordt Abraham.

‘Strek uw hand niet uit aan den jongen en doe hem niets! Want nu weet Ik, dat gij God-vreezend zijt, en uw zoon, uw eenigen, van Mij niet hebt onthouden!’

Het mes doorsnijdt de touwen; Abrahams speurend oog ziet een ram, in de struiken verward. Dien offert hij in Izaks plaats.

Zijn geloof is beproefd; glansrijk heeft het de proef doorstaan! Dankbare, zalige vreugd doortrilt zijn ziel. ‘De Heere zal voorzien!’ zoo zij voortaan de naam van dezen berg.

De Heere herhaalt Abraham Zijn onwankelbare belofte, want Abraham is Gods stem gehoorzaam geweest.

En gesterkt in 't geloof dalen vader en zoon den berg af.

Straks, in Berseba, loven vader, moeder en zoon des Heeren trouw!

18.
Een voorspoedige reis.

Eindelijk heeft Abraham een klein gedeelte van het beloofde land in zijn bezit. Maar... . dit kleine stukske is... een graf, een kerkhof! Hij heeft

het gekocht van Efron, den Hethiet: den akker en de spelonk van Machpela! Want, de dood is in Abrahams tent binnengekomen: Sara is gestorven, honderd en twintig jaar oud. En in de stille spelonk begraaft Abraham, met een hart vol rouw, zijn doode.

Eenzaam voelt hij zich nu. En Izak niet minder.

Abraham roept zijn knecht, den oudste van zijn huis. Hij vertrouwt hem ten volle, want deze knecht van Abraham is tegelijk een knecht des Heeren.

'Ga naar mijn land en zoek daar een vrouw voor mijn zoon Izak!' Dat is de boodschap, die hij hem opdraagt. Want Izak zèlf màg niet wederkeeren naar dat land. En evenmin mag hij tot vrouw nemen een der heidensche vrouwen uit Kanaän. Met een eed belooft de knecht Abrahams bevel te zullen volbrengen, ten minste als de vrouw hem zal willen volgen.

Tien kameelen, beladen met proviand en geschenken, staan gereed voor de verre reis. De knechten, die ze leiden moeten, zijn óók klaar. Daar vangt de tocht aan. De lange tocht. Eindelijk is het doel bereikt. Bij een waterfontein laat Abrahams knecht de kameelen knielen. En daar bidt de vrome man, dat God zijn weg voorspoedig moge maken. Daar naderen herderinnen met haar schapen. 'Wijs mij nu de vrouw voor Izak aan,' smeekt hij. 'Laat

het *die* zijn, die mij, op mijn verzoek, vriendelijk en bereidwillig helpen zal.'

Een schoone maagd, Rebekka, staat voor hem bij de fontein. 'Laat me toch een weinig water uit uw kruik drinken,' vraagt hij, om haar te beproeven. Dadelijk voldoet ze aan zijn verzoek. En als hij gedronken heeft, put ze, ongevraagd, voor al de kemelen en drenkt ze.

Zijn gebed is verhoord! Een gouden voorhoofdsiersel en twee gouden armringen schenkt hij haar uit Abrahams schatten.

Ze spoedt zich huiswaarts, om haar wedervaren te vertellen. Haar broer, Laban, snelt den vrijgevigen vreemdeling tegemoet en noodigt hem binnen te komen. En Abrahams knecht treedt binnen onder het dak van Bethuel, Rebekka's vader, Abrahams neef. Maar de aangeboden spijze wijst hij af. Eerst moet hij zijn boodschap overbrengen.

Zal Rebekka willen meegaan? Naar het verre land? Naar den onbekenden man?

God neigt er haar hart toe. Zij bewilligt. En ook haar ouders en Laban, haar broeder.

Groote geschenken biedt Abrahams knecht Rebekka aan. Ook de gierige Laban ontvangt zijn deel.

En reeds den volgenden morgen vertrekt de stoet weer. Maar kostelijker schat voert hij mee, dan op de heenreis: de schoone, vriendelijke, hulpvaardige Rebekka; de bruid van Izak! -

Op een avond is Izak gegaan in 't stille veld om te bidden. En als hij zijn oogen opheft, ziet hij de kemelen. Heeft God het gebed van Abraham, het zijne mee, verhoord?

Gewis! Heerlijk verhoord! Zie, daar voert hij de schoone Rebekka als zijn vrouw naar de leege tent, waar vroeger Sara woonde! Hij heeft haar lief. Zoo wordt hij getroost na den dood zijner moeder.

19.
Twee broeders.

Honderd zestig jaar is Abraham oud. Had hij vroeger wel eens gedacht, dat hij geen zoon zou krijgen, *nu* is hij grootvader. Want aan Izak en Rebekka zijn twee zonen geboren: tweelingen. Ze heeten Ezau en Jacob. Ezau is de oudste; Jacob de jongste. Hoe heerlijk voor Abraham, dat hij nog zijn kleinkinderen ziet. Licht heeft hij hun vaak verhaald van de heerlijke beloften van God.

Voorspoedig groeien Ezau en Jacob op. Ezau mint het veld, gaat dikwijls op jacht. Maar Jacob wordt een schaapherder; is bijna altijd thuis.

Als de jongens vijftien jaar oud zijn, sterft Abraham, hun grootvader.

„Laat mij toch slurpen van dat roode, dat roode deeg!"

En Ismaël komt, om met Izak, hua Vader, hem te begraven bij Sara, in de spelonk.

Izak boudt veel van Ezau, want Ezau jaagt zulk schoon wild en kan dat zoo lekker braden; dat is naar Izaks mond. Rebekka houdt meer van Jacob. Want nog vóór de kinderen geboren waren, had de Heere reeds tegen haar gezegd, dat de jongste méér zou zijn dan de oudste; dat de meerdere den mindere zou dienen; dat de jongste de erfgenaam zou worden van Gods beloften.

Welk een verschil tusschen deze twee broeders. Ezau, een onverschillig, goddeloos mensch; die om de beloften Gods niet maalt, ze veracht. Jacob, die den God van zijn vader vreest; die Gods beloften den grootsten schat acht.

Ezau is de eerstgeborene. Meest zwerft hij in veld en bosch rond. Jaagt en schiet. Dat is zijn lust en zijn leven.

Zie, dat kan Jacob niet zetten. Hij weet, voor Ezau, als den oudsten, is straks de erfenis; maar intusschen laat Ezau meestal de zorg over aan hèm. Terwijl *hij* ingespannen arbeidt, dwaalt Ezau de bosschen door.....

Eens, tegen den avond, keert Ezau, de harige, terug van zijn jacht. Moede is hij. Zijn tong kleeft hem in den mond. Het zweet gutst hem van 't gezicht.

Vóór de deur van zijn tent zit Jacob. Ook hij is moe. Hard heeft hij gewerkt. Nu rust hij wat uit. Boven een vuurtje heeft hij een moes van linzen gekookt. In een schotel staat nu dat heerlijke, frissche gerecht; het roode kooksel lokt tot toetasten.

Daar zet Ezau zich bij Jacob neer. Begeerig blikt hij naar de linzen. ‘Laat me toch slorpen van dat roode, dat roode daar!’ hijgt hij.

Bitter zijn Jacobs gedachten. Zeker, zóó is Ezau! Ezau gaat uit ter jacht; en dàn, ja, als hij moe is, wil hij nog Jacobs linzen! *Alles* voor Ezau! Zóó; maar gun *mij* dan ook het eerstgeboorterecht, denkt hij. En hij zègt listig: Verkoop mij uw eerstgeboorte, dàn moogt ge de linzen! - Zal Ezau dat doen? Al de beloften, al de zegeningen Gods ruilen voor een teug of wat linzenmoes?

‘Ja,’ zegt hij tot Jacob, ‘dat doe ik. Ik sterf toch, vroeg of laat; wat heb ik dan aan mijn eerstgeboorte?’

Dàt heeft Jacob niet verwacht. Maar, Ezau heeft eenmaal toegestemd. ‘Zweer me dat!’ dringt hij aan. En de lichtzinnige Ezau, begeerig om maar te kunnen slorpen, zwéért. Veracht zijn eerstgeboorte. Veracht de beloften Gods. Veracht *God*!

Hij at, hij dronk; hij stond op, en ging heen....

20.
De gestolen zegen.

In zijn ruime tent ligt Izak op een bed. Hij is reeds vroeg oud. Ziek en... blind! Hij wacht... luistert... Komt daar iemand?

Hij wacht op Ezau; hij heeft hem gelast, een wildbraad te jagen. Als hij daarvan heeft gegeten, zal hij Ezau den eerstgeboortezegen schenken.

Maar was Izak dan blind, ook voor de beloften van God? Wist hij dan niet, dat Jacob de door God verkorene was?.....

Ezau is niet eerlijk geweest. Heeft niet gezegd, dat hij zijn eerstgeboorte had verkocht. Maar hij is heengegaan om te jagen.

Rebekka's luisterend oor heeft alles verstaan. Dat màg niet gebeuren. *Zij* zal het beletten. Want immers is aan Jacob de zegen beloofd, door God zelf! Ze roept Jacob. Ze vertelt hetn alles. *Hij* moet Ezau vóór zijn. Oude Izak kan immers toch niet *zien*, wie naar hem toe komt! En Jacob heeft er wel ooren naar; want hij hunkert naar den zegen. Maar.... hij dùrft niet. Vader mocht het bedrog eens ontdekken! Dan kwam wellicht de vloek over hem, inplaats van den zegen.....

Geen nood; Rebekka weet wel raad. Het vel van de geitenbokjes, die Jacob heeft geslacht en die zij bereidt, trekt ze over de gladdigheid van Jacobs hals en handen. Als Izak dan mocht twijfelen en hem betasten, welnu, dan moet dit zijdeachtig, korte haar hem in den waan brengen, dat de harige Ezau vóór hem staat. Want, in geen geval mag Ezau den zegen erven.

Haastig bedisselt ze àlles. Daar gaat Jacob, in Ezau's veldgeurige kleeren, de tent van zijn blinden vader binnen. Hij zet de spijzen vóór het bed. Is dat Ezau al? denkt en vraagt Izak. En Jacob liegt schaamteloos: God maakte mijn weg voorspoedig!

‘Laat ik u eens betasten, mijn zoon!’ En bevend laat Jacob het toe. Zal vader zijn snood bedrog ontdekken? Zijn handen strijken over het bedrieglijk bedeksel van Jacobs handen en hals. Toch twijfelt Izak. ‘De stem is Jacobs stem; maar de handen zijn Ezau's handen!’ - En dan nòg eens: ‘Zijt gij mijn zoon Ezau zelf?’ En Jacob antwoordt: ‘Ik ben het!’

Dan eet Izak en Regent Jacob: ‘Volken zullen u dienen! De zonen uwer moeder zullen zich voor u nederbuigen. Vervloekt zij, die u vloekt; maar gezegend, die u zegent!’

Jacob haast zich weg met den gestolen zegen. Trekt fluks Ezau's kleeren uit. Net nog bijtijds. Reeds nadert Ezau. En spoedig daarop treedt hij, met zijn wildbraad, vaders tent binnen.....

Hoor, wat rauwe, bittere schreeuw! Ezau heeft Jacobs bedrog ontdekt.

Te laat! Hij mag zich voornemen, zijn broeder te dooden, den zegen kan hij hem niet meer ontrukken.

Met Izaks toestemming vertrekt Jacob straks, op Rebekka's aandringen. Naar Laban, zijn oom, gaat de reis. Als er geen gevaar meer dreigt van Ezau's kant, dan zal moeder hem wel bericht zenden.

Zoo vlucht Jacob. Een staf tot steun; een kruikje met olie, die de voetwonden moet verzachten, neemt hij mee. Dat is zijn gansche rijkdom. Zijn gansche? Neen! Deze arme vluchteling draagt den schat van Gods onfeilbare beloften! Van het verbond met Abraham, Gods vriend!

21.
Twintig jaren.

Dicht bij Haran is een put, gevuld met heerlijk, frisch water. Bij dien put liggen drie kudden schapen. Straks moeten deze gedrenkt worden; maar eerst moeten al de schapen uit den omtrek verzameld zijn. Dàn wordt de zware steen, die den mond van den put afsluit, weggewenteld, en ieder kan putten voor zijn vee.

Een reiziger, die blijkbaar een verre reis achter den rug heeft, nadert. In de hond draagt hij een staf; aan zijn gordel hangt een oliekruikje. 't Is Jacob. Maar... hoe staat zijn oog zoo helder? Is dit de vluchteling, die, met bange zorg vervuld, zijn vader en moeder heeft verlaten?

Er is iets wonderlijks met Jacob geschied. Op zijn reis was hij gekomen bij de stad Luz. De avond viel; er schoot hem niet anders over, dan in het open veld te vernachten. Een steen was zijn hoofdkussen; de aarde zijn rustbed. Zóó sliep hij in; met een hart vol zorg. Een heerlijken droom had hij. Hij zag een ladder, die van de aarde tot den hemel reikte; en ziet, de engelen Gods klommen daarbij op en neder. En 't scheen wel, of die engelen al zijn zorg en angst van hem af namen en hem hemelschen troost en vrede brachten. Boven aan de ladder zag hij God den Heere. En hij hoorde den Heere tot hem zeggen: ‘Ik ben de Heere, de God van uw vader Abraham en de God van Izak.’ De Heere beloofde het land, waarop hij sliep, aan hem en aan zijn zaad; want tot een machtig, groot volk zou hij worden. En God zou hem overal behoeden en hem veilig wederbrengen.

Toen Jacob ontwaakte was er groote vrede in zijn hart: de Heere was mèt hem. *Hij* was hem verschenen. Beth-el, huis Gods, zoo noemde hij deze plaats. En de steen, waarop hij had gerust, werd een altaar; en het eenig offer, dat hij brengen kon, de olie uit het kruikje, goot hij daarover uit.

In de dankbaarheid van zijn hart had hij een gelofte gedaan: bleef de

Heere mèt hem, bracht Hij hem met vrede weer, dan zou hij Hem zijn tienden brengen en de Heere zou hem een God zijn.

Zie, dáárdoor is er licht in Jacobs oogen, nu hij bij den put staat. De herders vertellen hem op zijn vraag, dat hij hier dicht bij Haran is. Ook kennen zij Laban wel; zie, daar komt juist zijn dochter Rachel, met de schapen, aan.

Hoe verblijdt hij zich! Bereidwillig drenkt hij de kudde van zijn oom. Hij vertelt Rachel, wie hij is. En straks komt Laban zelf hem halen.

Jacob blijft bij Laban. Twintig jaar lang.

Een moeilijken tijd moet hij hier doorworstelen. Laban is een hebzuchtig, bedrieglijk man. Dat ondervindt Jacob met den dag. Eerst moet hij zeven jaar dienen om Labans dochter Rachel, die Jacob zich tot een vrouw verkoren heeft. Maar als de zeven jaar om zijn, geeft hij hem nièt Rachel, doch Lea. En zoo moet Jacob nòg zeven jaar dienen, wil hij óók Rachel tot vrouw hebben. En ach, wat oneenigheid en getwist in zijn huis, tusschen deze beide vrouwen. Daarbij, Laban is een harde meester voor hem. Telkens verandert hij zijn afspraak over Jacobs loon. Dag en nacht, bij hitte en koude, is Jacob in de weer. Wat van de kudde vermist wordt, gestolen of verscheurd, Jacob moet het wéér geven, 't zij hij er schuld aan heeft of niet.

En toch, in weerwil van al deze moeilijkheden en van Labans nijd, wordt Jacob een rijk man. Want God zegent hem. Alle tegenwerking en bedriegerij van Laban baten niets. En op het eind der twintig jaren bezit hij vele kudden, dienstmaagden, dienstknechten, kemelen en ezelen. En daarenboven twaalf kinderen, elf zonen en een dochter.

De zegen des Heeren heeft hem rijk gemaakt!

22.
Terug.

Het leven bij Laban wordt Jacob ondraaglijk. Reeds lang heeft hij het plan gevormd, te vertrekken, maar hij wil niet gaan, eer de Heere hem er bevel toe geeft. Dit bevel komt: ‘Keer weder; Ik zal met u zijn!’ Rachel en Lea roept hij bij zich in het veld, om vrijer met haar te kunnen spreken. Want zij zullen straks immers mee moeten. Zullen ze dat willen? ‘Doe, wat God u gezegd heeft,’ is haar antwoord. De liefde tot haar vader is o, zoo zwak! Welgemoed willen ze hem verlaten.

Dagen aaneen is Laban met zijn zonen van huis. Een groot feest, het jaarlijksche feest van het schaapscheren, viert hij, met zijn vrienden. Want óók Laban is door God, om Jacobs wil, rijk met vee gezegend.

En terwijl Laban van huis is, laadt Jacob zijn vrouwen en zonen op kemelen; al zijn vee drijft hij te zamen; al wat hij bezit wordt op lastdieren

gelegd. En dan trekt hij weg, naar huis terug, naar Izak, zijn ouden vader.

O, Jacob vreest Laban zoo. En daarom *ontvlucht* hij. Waarom? Hij *hoefde* toch niet te vreezen? 'Ik zal met u zijn!' had de Heere toch gezegd? Maar Jacobs geloof was nog zoo klein, zoo klein.....

Toornig stampt Laban met den voet, als hem drie dagen later wordt geboodschapt: Jacob is gevloden! En met zijn vrienden jaagt hij Jacob na. Hij zàl hem! Maar de Heere waakt. Hij verbiedt Laban Jacob kwaad te doen. En wel haalt Laban Jacobs karavaan in, maar het gevaar is geweken!

Niets kan Laban tegen Jacob vinden. Ja toch! 'Waarom hebt gij mijn goden gestolen?' 'Bij wien gij uw goden vindt, laat hem niet leven!' antwoordt Jacob onbedachtzaam. Want... Rachel, zijn liefste vrouw, had ze meegenomen. Maar Laban, hoe hij ook speurt, vindt niets, dat het zijne is; óók niet de goden. Want Rachel heeft ze verborgen in het zadeltuig van een kameel en òp dat zadeltuig *zit* ze nu. Welk een goden, die kleine beelden van menschelijke gedaante! En zulke goden stal Rachel, en zòcht Laban!

Nu is het Jacobs beurt om verontwaardigd te zijn. Laban moet het hooren, en zijn vrienden hooren het mee, hoe schandelijk hij zijn schoonzoon heeft behandeld. 'Maar God heeft mijn ellende aangezien en u gisteren bestraft!'

In vrede wil Laban dan maar scheiden. En zoo geschiedt. Samen gebruiken zij den maaltijd. Dan neemt Laban afscheid van zijn dochters en zijn kleinkinderen en keert terug naar Haran.

Jacob heeft niets meer van hem te vreezen; samen hebben ze een verbond des vredes gesloten.

Achter hem is de weg dus veilig.

En vóór hem?

23.
Een verrassend god.

Vóór hem? Maar moet hij dan straks Ezau niet ontmoeten, die hem den dood heeft gezworen? Zijn boden, die hij vooruit gezonden heeft, melden hem, dat Ezau met 400 gewapende mannen tegen hem oprukt. Waarom?

Komt hij met goede of met kwade bedoelingen? Jacob weet het niet; maar... hij vreest. En geen wonder: heeft hij zijn broeder niet bedrogen en moet hij nu diens wraak niet vreezen?.....

God zal met hem zijn: Hij heeft het beloofd! En zie, de Heere opent zijn oogen: een leger van Engelen begeleidt hem. 'Dit is een heirleger Gods!' roept hij uit. 'Mahanaïm!' *Twee* legers. Neen, hij reist niet alleen. Bij zijn leger is óók het hemelsche, om hem te beschermen.

Is hij dan niet veilig? Ach! het is hem zoo bang. Hij voelt zich zoo beklemd. 'Ruk mij toch uit mijns broeders hand! Ik vrees, dat hij zal komen; en

dat hij de moeder met de zonen zal slaan!' Zóó bidt hij in zijn nood.

Tegen den avond maakt hij een geschenk gereed voor Ezau. Een groot geschenk: 580 stuks vee; in verschillende kudden afgedeeld: geiten, ooien, kameelen, koeien, ezels. Herders moeten deze kudden geleiden. En komen ze bij Ezau, dan moeten ze tot hem zeggen: 'Een geschenk van uw knecht Jacob, voor mijnheer Ezau; zie, hij zelf is ook achter ons!'

De herders met hun kudden vertrekken. Maar niet allen tegelijk. Tusschen de kudden telkens een flinke ruimte. Zóó moet hij Ezau zoeken te winnen...

Maar: bang en droef blijft het hem om 't hart. Over het riviertje de Jabbok brengt hij al zijn bezittingen; ook zijn vrouwen en kinderen. De nacht daalt. Jacobs karavaan rust. Alles slaapt. Alleen hij zelf niet. Zie, alleen gaat hij de Jabbok weer over. Hij zoekt de eenzaamheid. Hij zoekt... God! Hij mòèt alleen zijn; hij moet zijn hart, zoo vol zorg, voor den Heere uitstorten.

En dan geschiedt wat wonders. Plotseling voelt de eenzame bidder zich aangegrepen: een man werpt zich op hem. Een worsteling vangt aan, die tot den dageraad duurt.

De Vreemdeling kan schijnbaar Jacob niet overmannen; en toch... even raakt Hij zijn heup aan, en die wordt ontwricht. Maar toch houdt Jacob vol. En al worstelende begint hij te beseffen, dat deze aanvaller meer is dan een mensch, dat hij met God-Zelf te doen heeft. En dáárom kàn hij dien Man niet loslaten. 'Ik zal U niet laten gaan, tenzij Gij mij zegent!'

Dan opeens doet de Heere hem een vraag: 'Hoe is uw naam?'

Ach, nu zinken Jacobs handen machteloos neer. En vol schaamte en berouw klinkt het van zijn bevende lippen: 'Jacob!' Dàt is mijn naam: bedrieger; bedrieger van zijn broeder; van zijn vader. Zondaar! Ja, nu belijdt hij zijn kwaad... eindelijk!...

Maar dàn ook komt de zegen: 'Uw naam zal voortaan Israël zijn!' Israël: overwinnaar Gods! En Gods rijke zegen wordt over Jacob bevestigd.

Daar rijst in het Oosten de gulden dag: de duisternis vlucht! Ook de duisternis uit Jacobs hart. Hoor, hoe hij jubelt: 'Pniël! Ik heb God gezien van aangezicht tot aangezicht! Mijn leven is gered!'

Nu vreest hij niet meer; al hinkt hij ook vanwege zijn verwrichte heup. Laat nu komen wat wil. Zelfs Ezau!

Zie, daar komt die geweldige. Maar geen nood: het zwaard blijft in de scheede. Gods verrassende zorg maakt den leeuw tot lam. Daar vallen ze elkaar om den hals; zij kussen elkaar; zij weenen van vreugde!

Uit nood en dood gered is Jacob: Israël!

24.
‘Meester droomer.’

Twaalf zoons heeft Jacob. Ruben is zijn oudste. Benjamin de jongste. Ach, toen Benjamin geboren werd, stierf zijn moeder: Rachel, Jacobs meest geliefde vrouw. Benjamins broer, óók een zoon van Rachel, heet Jozef. Hij is vaders lieveling. Geen wonder ook. Van zijn andere zonen heeft Jacob veel verdriet. Vooral van Simeon en Levi. Maar Jozef vreest God. Hij kàn niet meedoen met zijn broeders, als die allerlei slechte dingen doen. En het is niet uit hoogmoed en schijnheiligheid, als hij hun kwaad gerucht tot zijn vader brengt; maar in zijn hart is droefheid over hun slecht gedrag: hij kàn en hij màg dat niet verzwijgen.

Jacob heeft Jozef lief boven al zijn zonen. En hij laat dat ook duidelijk merken. Een veelkleurigen rok, een rijk, sierlijk overkleed, schenkt hij hem. Dàt wekt nòg meer de nijd der anderen op. Ze kunnen op den duur Jozef niet meer vredig toespreken.

Eens droomt Jozef. Later nòg eens. En die droomen verbitteren hen te meer. ‘Meester droomer!’ zoo noemen ze hem voortaan.

Waarom toch? Omdat er in die droomen iets was, dat hen vernederde. Hèn onder Jozef plaatste. In zijn eersten droom komen de schooven der broeders en buigen zich voor de zijne. Als hij hun dat vertelt, roepen ze, vol booze drift: ‘Zult gij dan ganschelijk over ons heerschen?’ Ze hebben de heteekenis dus wel goed begrepen!

En in zijn tweeden droom buigen zich de zon, de maan en elf sterren voor hem neer. Dat gaat zelfs Jacob te ver. Want zijn de elf sterren zijn zonen, dan zijn de zon en de maan Jacob zèlf, als het hoofd van het gezin. En hij bestraft er Jozef om.

In het hart der broeders groeit de háát.

Eens zijn ze met hun kudden lang van huis gebleven. Jacob wordt ongerust. Want hij heeft hèn net zoo goed lief als Jozef. Hij roept Jozef; die moet hen gaan opzoeken en zien, hoe ze het maken.

Dadelijk is Jozef bereid. Hij vertrekt. Maar tevergeefs zoekt hij. Nergens vindt hij zijn broeders. Tot een man hem hun op 't spoor brengt. Bij Dothan moet hij wezen.

Daar bemerkt hij ze. Maar zij hebben ook hèm gezien. Ze stooten elkaar aan. In hun oogen glinstert de haat. Ha! nu zal hij niet ontkomen; die meester droomer! Doodslaan zullen ze hem. En dan in een kuil zijn lijk werpen. ‘We zullen eens zien, wat er dàn van zijn droomen zal worden.’ En hun vader zullen ze voorliegen, dat een boos dier Jozef verscheurd heeft.

Als Jozef argeloos nadert, beantwoorden ze zijn vredigen groet niet.

Jozef door zyne broederg verkocht

Ruw rukken ze hem zijn overkleed van 't lijf. Neen, doodslaan zullen ze hem niet. Ruben, die hem later heimelijk wil verlossen, heeft hen overgehaald, hem *levend* in den kuil te werpen. Zóó doen ze. Geen bede baat. Doof zijn ze voor zijn gekerm. En 't volgend oogenblik ligt Jozef in den kuil, die ledig is. Hij mag nu den hongerdood sterven!

Dan zetten ze zich, alsof er niets gebeurd is, neer en eten! Maar Juda vindt het toch tè erg, dat Jozef doodhongeren zal. Daar nadert een karavaan Midianietische kooplieden. Zullen ze Jozef maar niet als slaaf aan hen verkoopen? stelt Juda voor. Dan kan er toch immers niet gezegd worden, dat ze hem *gedood* hebben!

Jozef wordt uit den kuil opgetrokken. Over de koopsom zijn ze het spoedig eens. Voor 20 zilverlingen wordt Jozef het eigendom der handelaars. Sterke koorden worden hem om de polsen gesnoerd. En de barre woestijn moet hij door, vastgebonden aan een kameel; wèg, van huis; van vader, die vol onrust hem wacht.....

Ruben is niet bij den verkoop tegenwoordig geweest. Als hij bij den kuil komt, om Jozef te verlossen, is het te laat. Hij is de oudste; wat moet hij straks tot verantwoording zeggen tegen zijn vader?

Hun boosheid weet wel een uitweg. Den veelkleurigen rok dompelen

en door de Midianieten weggevoerd

ze in geitenbloed. En dien gescheurden, met bloed doordrenkten rok zenden ze nu aan hun vader.....

Eens had met een geitenbokje Jacob zijn vader Izak bedrogen. Nu doen zijn zonen het hèm!

Ja, hij herkent dien rok wel! O, wat een vlijmende smart! ‘Voorzeker is Jozef verscheurd!’ roept hij, handenwringend, uit.

Hij scheurt zijn kleederen! Hij legt een zak, een grof touwkleed, om zijn lenden. En vele, vele dagen beweent hij zijn Jozef!

25.
Al dieper vernederd.

Op een slavenmarkt in Egypte staat, tusschen vele andere ongelukkigen, Jozef. Hij, de zoon van den schatrijken Jacob, wordt door de Midianietische handelaars te koop aangeboden. Slaaf zijn, dat is het harde lot, 't welk ook hem wacht. Daar nadert een rijk gekleed man; 't is de overste van Farao's lijfwacht: Potifar. Hij heeft óók een slaaf noodig. Bij Jozef houdt hij stil. Hij bekijkt hem even opmerkzaam als een veekooper een koe. Spoedig is hij het met de kooplui eens: Jozef wordt zijn eigendom.

In Potifars huis is nu Jozefs plaats. IJverig doet hij zijn werk. Trouw dient hij zijn heer. *Hier*is hij niet de lieveling zijns vaders; in plaats van een

veelkleurigen rok moet hij een slavenkleed dragen; maar hier is toch ook God, de Heere. Jozef voelt zich wel van zijn vader en zijn vrienden, maar niet van God verlaten. En ook in zijn diepe vernedering blijft hij den Heere getrouw.

Potifar houdt veel van Jozef. Hij zet hem over al de andere slaven; hij laat het heele bestuur van zijn huis aan hem over. Zóó wordt Jozefs harde lot nog eenigszins verzacht.

Potifars vrouw is een slecht, goddeloos mensen. Zij probeert op allerlei manieren Jozef over te halen, om met haar samen schandelijke dingen te doen, en haar man te bedriegen. Maar Jozef weigerde.

‘Zou ik zulk een groot kwaad doen, en zondigen tegen God?’ zei hij.

Vreesde hij dan niet den toorn van die slechte vrouw, indien hij niet naar haar wou luisteren? Misschien wel: maar bovenal vreesde hij God. Eens greep ze hem bij zijn kleed, om hem te dwingen haar zin te doen; maar hij knoopte het los en vluchtte. Zijn kleed bleef in haar handen.

Nu beschuldigde ze Jozef van het kwaad, dat ze zelf had willen doen. Och, wie sloeg er nu acht op wat een slaaf zei! Jozef werd niet geloofd. En achter den hoogen ringmuur van de staatsgevangenis zag hij zich opgesloten. Van slavernij in gevangenschap! Al dieper vernederd! Hoe werd zijn geloof beproefd. Maar hij bléef hopen op God, die hem ook nu niet verliet. Want God gaf hem genade in de oogen van den overste van 't gevangenhuis. Jozef kreeg het toezicht op zijn medegevangenen. En al mocht de overste hem niet vrij laten, zijn lot was toch draaglijker geworden.

En toch... o, wat verlangde Jozef naar de vrijheid. Wat verlangde hij er naar, dat zijn onschuld blijken zou.....

Zou dat nog ooit gebeuren? 't Leek er zoo weinig naar. Hij had in dit vreemde land geen enkelen vriend of beschermer. Scheen het niet, of hij verlaten was van God en van menschen? En des Heeren beloften, zouden *die* ooit vervuld worden? Zijn schoone droomen uit zijn gouden jeugd?

26.
De schenker en de bakker.

Op zekeren dag worden de gevangenisdeuren geopend. Een tweetal mannen wordt binnengebracht. In één vertrek worden beiden opgesloten. 't Zijn voorname lieden. De één is de overste der schenkers, de ander overste der bakkers van Farao. Het paleis moeten ze nu verwisselen met de gevangenis. Zij hebben gezondigd tegen hun heer.

Jozef moet hen bedienen. 's Morgens treedt hij de kamer binnen, waar zij verblijf houden. Dadelijk bemerkt hij aan hun ontstelde gezichten, dat er iets bijzonders moet gebeurd zijn.

Zijn eigen leed vergeet hij voor het hunne. Deelnemend vraagt hij, hoe het komt, dat zij er zoo mismoedig uitzien. Dan hoort hij het: ze hebben gedroomd! En niemand kan nu hun droom uitleggen. Waren ze vrij, dan lieten ze ongetwijfeld dadelijk een droomuitlegger komen, om hun onrust weg te nemen. Maar nu?

'Vertelt mij uw droomen,' noodigt Jozef uit. 'De uitleggingen zijn immers van God?'

Zijn vriendelijk voorstel vindt een goed onthaal. De schenker begint.

'Er was een wijnstok voor mijn aangezicht; drie ranken waren er aan. Hij botte; bloeide; en rijpe trossen droeg hij. Ik drukte ze uit in Farao's beker, en reikte den wijn aan den Koning toe.'

'Luister,' zegt Jozef. 'Dit is de uitlegging. De drie ranken zijn drie dagen. Binnen drie dagen zijt gij vrij en weer des Konings schenker. Och,' zoo smeekt hij, 'denk toch aan mij, als ge weer vrij zijt. En maak, dat ik uit dit huis kom, waar ik onschuldig gevangen word gehouden.' Blij over de gunstige uitlegging, belooft de schenker Jozef, al zijn best te zullen doen, om hem te verlossen.

De bakker heeft toegeluisterd. Die slaaf lijkt hem een uitstekend uitlegger. En hij vertelt óók zijn droom. 'Ik droeg drie traliekorven op mijn hoofd. De bovenste korf bevatte koninklijk gebak. Vogels vlogen om de korven en aten van de lekkernijen.'

Hij wacht. Zal Jozef hèm een even blijde boodschap brengen?

Hoor! 'Dit is de uitlegging: de drie korven zijn drie dagen. Binnen drie dagen zal men u aan de galg hangen en het gevogelte zal uw vleesch afpikken.'

Dit is een harde boodschap. Maar Jozef is een getrouw profeet, die Gods woorden niet verdraait.

In spanning wachten de beide gevangenen den loop der dingen af. Zooals Jozef zeide, geschiedt het. De schenker komt weer in zijn schenkambt; de bakker bengelt na drie dagen aan het galgekoord.

Al Jozefs hoop is nu op den schenker gericht. Zal nu de gevangenpoort zich ook spoedig voor hèm ontsluiten? De schenker heeft zoo vàst beloofd...

Helaas! Hoe wordt hij teleurgesteld. Dag aan dag, week aan week verstrijkt; maand na maand. Alles blijft bij het oude. Jozef is vergeten. Nu krijgt hij nooit meer een kans. Nu zal hij wel nòòit meer vrij komen!....

Maar Gods gedachten zijn hóóger dan Jozefs gedachten.

27.
Zafnath paänéah.

Onder een prachtigen troonhemel zit de beheerscher van Egypteland. Een dienaar wuift hem met een vederen waaier koelte toe. Voor hem

staat een jonge man. Met gespannen aandacht luistert hij, naar hetgeen deze zegt.

Die jonge man is Jozef. Uit zijn kerker is hij gehaald; een voegzaam kleed is hem aangetrokken; zóó is hij voor den Koning geleid.

Al de wijzen en toovenaars van Farao staan eerbiedig ter zijde. Slechts één stem weerklinkt: Jozefs stem. En al die anderen zwijgen, en ontzetten zich.

Geen van hen allen kon Farao's droomen verklaren. Zal hij het kunnen?

Kloek belijdt Jozef zijn God. Faraö moet weten, dat de Heere alteen God is. ‘God zal Farao's welstand aanzeggen,’ zoo spreekt hij.

Farao verhaalt zijn wonderlijke droomen. In zijn eersten droom stond hij aan den oever van de rivier. Uit die rivier kwamen zeven vette koeien op; ze gingen weiden in het gras. Opeens! zeven andere koeien, uitermate mager en leelijk, rijzen uit den stroom. En... die magere verslinden de vette; en... toch blijven ze even mager.

De tweede droom is al even wonderlijk. Zeven aren, in één halm, ziet de koning uit de aarde opschieten. Het zijn volle, goede aren. Maar daarna schieten er zeven, dunne, van den heeten woestijnwind verschrompelde aren, op. En die laatste verslinden de eerste!

‘Wat God voornemens is, heeft Hij Faraö in deze droomen geopenbaard,’ zoo begint Jozef te verklaren. De *twee* droomen hebben één beteekenis. Zeven jaren van overvloed en rijke oogsten, dat zijn de zeven vette koeien; dat zijn de zeven volle aren.

Maar zeven hongerjaren komen daarna: dàt zijn de magere koeien; dàt zijn de verschroeide aren. Tweemaal heeft de Koning gedroomd, want vastelijk heeft God besloten deze zaak te doen; haastig. ‘Zoek dan, o Koning, een wijs man, die den overvloed van de eerste zeven jaar opzamelt en vergadert in gansch Egypteland. En komen dan straks de jaren van honger, dan zal er spijze zijn, opdat het land niet verga!’

Uitlegging èn raad! Wijze raad! Wat kàn Faraö méér verlangen? Een oogenblik is het stil in de paleiszaal, nu Jozef zwijgt. Maar... een goedkeurend mompelen wordt vernomen. Vol bewondering roept de Koning uit: ‘Zouden we wel een man vinden als dezen, in wien Gods Geest is? Niemand is zoo wijs en verstandig als gij, o Jozef! Over gansch Egypteland stel ik u; alleen dezen troon zal ik grooter zijn dan gij!’

Zie, hoe God aan den zoo lang verdrukten Jozef genade en eere geeft. Eigenhandig schuift Faraö hem zijn ring aan den vinger. Die ring draagt 's Konings naam. En in Farao's naam mag Jozef nu bevelen en wetten geven. Een fijn wit kleed, als de priesters droegen, wordt hem om de leden gehangen;

Jozef voor den Faraö

en een zware gouden keten om zijn hals. Buigende dienaren geleiden hem, die pas enkele uren geleden een ellendige gevangene was, naar een prachtige, koninklijke staatsiekoets. Daarin neemt hij plaats. Zoo rijdt hij de straten der stad door. En terwijl herauten vóór hem uitgaan, en hun geroep weerklinkt: 'Knielt!' buigt voor Israëls zoon gansch Egypteland.

Dertien jaar had hij in de diepste ellende doorgebracht. Maar nu vergoedt hem de Heere al zijn leed met dubbele vreugd. Hij, wiens naam onbekend en vergeten was, krijgt van Faraö den vorstelijken eeretitel: Zafnath Paänéah, d.i. 'Redder der Wereld!'

28.
Jozefs schoof!

De zeven voorspoedsjaren waren voorbij. En de jaren van den honger waren gekomen. Maar overal in Egypte had Jozef voorraadschuren doen bouwen, die nu gevuld stonden met het kostelijk graan.

Zwaar drukt de honger de omliggende landen. Ook Kanaän. En daarom zijn op Jacobs aandringen zijn zonen op reis gegaan naar Egypteland, om koren te koopen. Alleen Benjamin is bij zijn vader achtergebleven: ook dézen zoon van Rachel mocht eens het verderf ontmoeten!

In Egypte zijn ze aangekomen. Als vreemdelingen worden ze éérst voor Zafnath Paänéah gebracht. Herkennen ze in dien onderkoning 'meester droomer' niet? Hoe zouden ze kunnen! Maar Jozef herkent hèn wel. Toch houdt hij zich vreemd. Hij wil hen beproeven. Ofschoon hij hun taal wel verstaat, veinst hij van niet. Een tolk moet *zijn* woorden aan hen, en de *hunne* aan hem overbrengen.

Zie, hoe ze buigen voor dezen geduchten Zafnath Paänéah. Met het aangezicht ter aarde. Ja, God is getrouw: de droom wordt vervuld! Maar Jozef wordt er door aan zooveel leed herinnerd. Aan hun haat, hun schandelijke daden. Hij wil hen beproeven. En hard klinkt zijn stem, als hij hun toevoegt, dat hij hen voor verspieders houdt. 'Verspieders?' Dat die heer dàt toch niet denke. Verspieders! Dun wacht hun onherroepelijk de dood! En ze vertellen, dat ze ééns mans zonen zijn; geen club verspieders; dat ze enkel en alleen gekomen zijn, om koren te koopen. 'Neen,' klinkt 't nog strenger, 'leugens. Verspieders zijt ge. Lage spionnen!' En opdat die geduchte Egyptenaar hen toch maar zal gelooven, herhalen ze, dat ze twaalf gebroeders waren; dat hun vader nog leeft, dat één der twaalf 'niet meer is'; dat slechts de jongste broeder thuis bleef. Och, hadden ze *dit* maar niet gezegd! Want nu eischt de strenge vorst, dat zij alle tien zijn gevangenen zullen blijven, wanneer die jongste broeder niet vóór hem wordt geleid.

‘Eén uit u gaat hem halen; de anderen blijven zoolang gevangen! En indien hij niet komt, dan houd ik u voor verspieders!’

Drie dagen zet hij hen te zamen in bewaring. Zóó moet de herinnering levendig worden aan hun eigen snoodheid tegenover Jozef. Als de drie dagen om zijn, worden ze weer voor hem geleid. ‘Ik vrees God,’ zegt hij. Ze kunnen dus op zijn woord aan. ‘Eén houd ik gevangen, gij anderen gaat terug; neemt maar koren mee. Komt spoedig wéér mèt uw kleinsten broeder; dàn zullen uw woorden waar gemaakt worden.’

O, in wat nood zijn ze nu geraakt. En ze denken terug aan... Jozef. ‘Voorwaar,’ zoo spreken ze onder elkaar, ‘wij zijn schuldig aan onzen broeder, wiens benauwdheid der ziel wij zagen, toen hij ons om genade bad, maar wij hoorden niet; *daarom komt deze benauwdheid over ons*!’

Jozef hoort het wel; en hij moet zich afwenden en kan de tranen niet inhouden. Dan komt hij weer naar hen toe; herhaalt hun wat hij gezegd heeft; bindt Simeon voor hun oogen en laat ze gaan.

Onderweg nieuwe schrik: als één hunner zijn zak openmaakt, ligt het betaalde geld boven in! En zóó is het bij alle negen. Nu zal men hen misschien ook nog van diefstal beschuldigen!

Droevig en bedrukt bereiken ze het ouderlijk huis. Jacob is radeloos als hij hun treurig verhaal hoort. Maar, wàt er ook van kome, nóóit zal hij Benjamin meezenden. ‘Jozef is er niet; Simeon is er niet; nu zult gij Benjamin wegnemen! Al deze dingen zijn tegen mij!’

29.
Zon, maan en sterren buigen!

Maar de honger nijpt. ‘Haalt toch koren in Egypte,’ dringt vader Jacob bij zijn zonen aan. Maar ze willen 't niet doen, of hun vader moet Benjamin meegeven. 't Zal immers anders toch niet baten. Zònder Benjamin blijft de onderkoning onverbiddelijk. Dan blijft Simeon gevangen. Ja, als ze tòch zonder den jongsten broeder gingen, dan wachtte hun àllen dood of gevangenis in het verre land.

Maar er kan onmogelijk langer gewacht worden. En eindelijk geeft Jacob toe. Hij moet toestemmen, dat het niet de schuld der broeders is, dat Zafnath Paänéah Benjamins meekomen eischte. Hij wil probeeren, dien harden heer tot zachtheid te stemmen. Een aanzienlijk geschenk maakt hij gereed: balsem, honing, specerijen, mirre, terpentijnnoten en amandelen. Dit moeten ze den onderkoning namens hem nederig aanbieden. Zoo wordt Jozefs tweede droom vervuld, waarin zon, maan en sterren zich voor hem buigen.

Dubbel geld moeten ze meenemen. En Benjamin! Hoor, hoe Jacob van hen afscheid neemt: ‘God, de Almachtige, geve u barmhartigheid voor het

aangezicht van dien man, dat hij uw anderen broeder en Benjamin met u late gaan. En mij aangaande, als ik van kinderen beroofd ben zoo bèn ik beroofd!'

Met een bedrukt hart gaan ze op reis. Eindelijk komen ze in Egypte aan, en worden voor den onderkoning gebracht. Maar hoe? Het harde aangezicht van den man schijnt wel geheel veranderd. Vriendelijk staart zijn oog hen aan. En tot hun groote verwondering leidt de overste van Jozefs huis hen naar een prachtig paleis. Het is het huis van den onderkoning. Moeten zij dáárin? Ze aarzelen binnen te treden. Vóór de deur spreken ze hun geleider aan. Ze vertellen hem van het geld, dat in den mond hunner zakken was, en voegen er bij, dat ze den dubbelen prijs hebben meegebracht. Want het is waarschijnlijk, dat men hen van diefstal verdenkt en dat zij dáárom hierheen worden gevoerd. Maar hun vrees wordt beschaamd. 'Vreest niet,' luidt het antwoord. 'Ik heb uw geld ontvangen!' Kijk, daar treedt Simeon, uit zijn gevangenschap verlost, op hen toe. En als gasten worden zij in des onderkonings huis vriendelijk verwelkomd. Hun wordt aangezegd, dat zij hier een maaltijd zullen krijgen.

Op den middag treedt Jozef binnen. De broeders buigen zich voor hem ter aarde. Ze bieden hem nederig hun geschenken aan. En hij, vriendelijk en minzaam, vraagt naar den welstand van hun vader. Ook ziet hij Benjamin aan. 'Is dit uw kleinste broeder? Mijn zoon, God zij u genadig!'

Bij het wederzien van Benjamin schiet Jozefs hart vol. Haastig zoekt hij een ander vertrek op, en weent daar: tranen van ontroering en blijdschap. Dan wascht hij zich, opdat ze niet zullen merken, dat hij heeft geweend. Want hij wil hen nog zwaarder beproeven, eer hij zich aan hen bekend maakt.

Nu volgt de maaltijd. Aan een aparte tafel zit Jozef. Zij zitten, zooals ze tot hun verwondering bemerken, naar hun ouderdom. Is dit toevallig? Hoe weet men in Egypte van ieders leeftijd? En zie, Benjamin schijnt wel in de bijzondere gunst van den eerst zoo barschen onderkoning te deelen. Want Benjamins gerecht is vijfmaal grooter dan van hen allen. Scherp ziet Jozefs oog toe, of dit den nijd der broederen niet opwekt. Maar neen, integendeel, hun vreugde schijnt wel te vermeerderen, als ze merken, hoe hun jongste broeder geëerd wordt. Alle vrees vergeten ze en met een vroolijk hart genieten ze van den overvloedigen maaltijd.

30.
'Ik ben Jozef!'

Maar terwijl ze daar zorgeloos eten en drinken, is Jozef bezig hun liefde op de allerzwaarste proef te stellen. Want in het geheim geeft hij zijn ver-

trouwdsten dienaar last, om zijn zilveren beker te verbergen in den korenzak van Benjamin.

Vol goeden moed trekken de broeders den anderen morgen vroeg op reis. Aan den hemel lacht de pas opgekomen zon; op hun aangezicht lacht de blijdschap. Want alles is ten beste gekeerd. Simeon is weer bij hen, en Benjamin keert veilig weer! O, hoe blij zal vader Jacob zijn als ze straks weer alle elf terug zijn.....

Met vluggen stap schrijden ze naast hun ezels voort.

Achter hen ligt de stad, waar ze zulke verrassende ontmoetingen hebben gehad. En vóóruit ijlen hun gedachten; vóóruit, naar Kanaän, naar hun vader; en ze haasten zich, want zij zijn immers boodschappers van goede tijding?

Opeens, daar klinkt achter hen de hoefslag van een paard. Zij kijken om; de ruiter wenkt hen, stil te blijven staan. Ontsteld houden ze halt; die ruiter is hun bekend: het is de huismeester van den onderkoning. Wat mag hij hebben? Ze vreezen; hoe onheilspellend staat zijn gelaat!

'Hoe hebt ge dit durven doen?' vraagt hij, op barschen toon. 'Gij hebt den zilveren, eigen drinkbeker van mijn heer gestolen!'

Verontwaardigd over zulk een beschuldiging, zet ieder zijn zak op den grond. 'Doorzoek ze vrij,' zeggen ze. 'Wij zijn eerlijke mannen. Hebben we niet vrijwillig dubbel geld meegebracht? En zouden we nu zoo ondankbaar zijn, en stelen? Vindt ge bij één van ons den beker, zoo kunt ge dien man vrij dooden; ja, dan zullen wij allen u tot slaven zijn!'

'Goed,' zegt Jozefs huismeester, 'bij wien ik hem vind, die is mijn slaaf. Maar de anderen kunnen vrij heen gaan.'

Nu begint het onderzoek. Eerst is Rubens zak aan de beurt. Dan Simeons. Tot Benjamins zak wordt geopend, en ... de beker te voorschijn komt!

Vol van doodelijken schrik scheuren ze hun kleederen. O, Benjamin! O, oude, grijze vader! Vrij mogen ze heen trekken. Ze denken er zelfs niet over. Met gebogen hoofd volgen ze den gevangen Benjamin. Zóó verschijnen ze voor Jozef. In wanhoop vallen ze voor hem ter aarde. Hoor, hoe Juda bidt: 'Och, mijnheer! Ons overkomt een rechtvaardige straf. God heeft de ongerechtigheid uwer knechten gevonden! Hier zijn wij; wij allen zijn uw slaven!'

'Neen!' klinkt het streng van Jozefs lippen. 'Alleen de schuldige wordt mijn slaaf. Gij kunt in vrede tot uw vader trekken!'

Dàn staat Juda op. Hij begint te spreken. Hij verhaalt van de liefde van zijn ouden vader tot Benjamin; hij verhaalt, hoe reeds vroeger Benjamins broeder uit vaders huis vertrok om nimmer weer te keeren. O, overkwam

Jozef · komt · zynen · vader · in · het · land · Gosen · tegemoet ·

dit nu ook Benjamin, dan zou dat vaders dood zijn. ‘Ik ben bij mijn vader borg geworden voor dezen jongeling,’ zegt hij, ‘o, laat mij de straf dragen; neem mij tot uw slaaf; maar laat Benjamin vrij!’

Jozef heeft hem diep ontroerd aangehoord. Is dat dezelfde Juda van vroeger? Zijn dàt dezelfde hardvochtige broeders? Neen, genoeg heeft hij hen nu beproefd. Langer kan hij zich niet bedwingen. En nauwelijks hebben, op zijn bevel, zich de Egyptenaars uit de zaal verwijderd, en is hij met de broeders alleen gebleven, of hij breekt in tranen uit en roept: ‘Ik ben Jozef! Leeft mijn vader nog?’

31.
Na twee-en-twintig jaar.

Ginds in Kanaän wacht vader Jacob in angstige spanning de terugkomst zijner zonen af. Vol onrust zit hij daar neer. Zal Simeon; bovenal, zal Benjamin weerkeeren? Nog levendig herinnert hij zich den dag, toen Jozef hem verliet, om nooit meer terug te keeren. Nog ziet hij den gescheurden, met bloed doordrenkten rok, dien men hem bracht. En nu, wie weet, wat Benjamin overkomen is! Ach, al deze dingen zijn tegen hem!

Daar verneemt zijn oor gerucht. Haastige stappen naderen. Een oogenblik later treden zijn zonen binnen. Nauwelijks gunnen ze zich den tijd hun vader te begroeten; van alle kanten klinkt het hem in de ooren: ‘Jozef leeft nog! Ook is hij regeerder in gansch Egypteland!’

Maar neen! Dàt weigert hij te gelooven. Dàt is onmogelijk! Kom dan en zie! zoo noodigen ze hem uit. En hij gaat naar buiten en ziet de wagens, die Jozef gezonden heeft; en zij vertellen hem al de woorden, die Jozef tot hen gesproken heeft! Ja, nu kan, nu mag hij niet langer ongeloovig zijn. God heeft alles wel gemaakt. Al deze dingen waren niet tégen, maar vóór hem!

‘Het is genoeg, mijn zoon Jozef leeft nog. Ik zal gaan en hem zien, eer ik sterf!’ roept hij, dankbaar en aanbiddend uit.

Hij verreist met al wat hij heeft. Niet zonder Gods toestemming. Des nachts verschijnt de Heere hem. ‘Vrees niet van af te trekken naar Egypte,’ zoo klinkt 's Heeren woord. ‘Ik zal mèt u aftrekken!’

Reeds nadert de aanzienlijke karavaan de grenzen van Egypte. Zoodra Jozef hiervan bericht krijgt, reist hij zijn vader tegemoet. Hoe lange jaren is hij van hem gescheiden geweest! Daar ontmoeten de wagens van Jozef die van Jacob. Het volgende oogenblik ligt Jozef aan zijns vaders borst. Twee-en-twintig jaar geleden heeft hij zijn vader den laatsten kus op het hoofd gedrukt. O, hoe goed is het hem nu. Tranen van blijdschap stroomen uit zijn oogen; en zijn vader thans te hebben weergekregen, is hem grooter

schat, dan al de rijkdommen van Egypte! Langen tijd weent hij aan zijn vaders hals!

Farao, de machtige beheerscher van Egypteland, ontvangt den grijzen aartsvader in een bijzonder gehoor. Welk een eere! Ja, genade en eere zijn Jacobs deel. Na het zure geeft God het zoet!

Jozefs broeders deelen in Farao's gunst. Het vruchtbare Gosen wordt hun toegewezen. Daar mogen ze wonen; daar is weide en water voor hun vee. In duren tijd en hongersnood wonen ze veilig en rustig in dit goede land, en God weert honger en gebrek. Al hun kwaad heeft God ten goede gekeerd!

32.
Naar het hemelsch kanaän!

Zeventien jaar later heerscht onder de zonen van Jacob groote droefheid. Hun vader ligt op sterven. Ze staan voor de deur der sterfkamer. Daar binnen is Jozef met zijn beide zonen: Manasse, den oudsten, en Efraïm, den jongsten.

Ondersteund door kussens, zit de grijsaard, half opgericht. Hoor, hij spreekt zijn geliefden Jozef toe. Hij zegt hem, dat hij Jozefs zonen als de zijne aanneemt. Manasse en Efraïm knielen ter weerszijden van het bed. En Jacob, hun grootvader, legt zijn hand op hun hoofd. Op Manasse's hoofd rust zijn linkerhand; op Efraïms zijn rechter. Dat dunkt Jozef verkeerd. Immers is Manasse de oudste. Maar als hij er zijn vader opmerkzaam op maakt, antwoordt Jacob: ‘Ik weet het mijn zoon, ik weet het.’ Zóó moet het zijn, want de jongste zal grooter zijn dan de oudste.

En nu treden de overige zonen van Jacob binnen. In doodelijke stilte scharen ze zich om de stervenssponde. Voor de laatste maal zal hun vader hen toespreken. Velen hunner slaat onrustig het hart. Vooral Simeon en Levi, die hun vadcr zoo dikwijls groot verdriet hebben aangedaan.

Ieder van hen wordt door Jacob toegesproken. Eén voor één naderen ze het bed. Zie, daar komt Juda. ‘Juda!’ zoo klinkt, helderder en duidelijker dan van een stervende mocht verwacht worden, Jacobs stem, ‘Juda! gij zijt het!’

Jacob is thans een profeet Gods. Hij ziet Juda, gegroeid tot een machtigen stam. En op Juda's hoofd een kroon; in zijn hand een scepter. Koningen zullen uit hem voortkomen. Maar hoor! Nog heerlijker dingen ziet hij gebeuren. 't Is, alsof hooger vreugde zijn bevende stem doortrilt, als hij profeteert van dien grooten Koning, dien Silo, die de gansche wereld regeeren zal, wien alle volken dienen zullen!

Straks legt zich de grijsaard neer. En kalm ontslaapt hij. Uit Egypte

treedt hij Kanaän, maar het hemelsche, in. En terwijl zijn ziel juichend omhoog stijgt, tot voor den troon des Heeren, breken de snikken los in de sterfkamer. Jozef buigt zich over zijn vader heen en weent over hem ... en kust hem ...

Tien weken daarna verlaat een reusachtige rouwstoet Egypteland: wagens en ruiters vergezellen Jacob op zijn laatste reis. Zijn gebalsemd lijk wordt naar Machpela gevoerd. En straks opent zich de grafspelonk en Jozef en zijn broeders zetten hun vaders lijk bij, in de stille rotskamer, waar Abraham rust en Sara, en Izak en Rebekka en Lea.....

Als de broeders in Egypte teruggekeerd zijn, vervult vreeze hun hart. O, zal, nu vader dood is, Jozef op hen niet wreken al dat gruwelijk kwaad, dat zij hem eens aandeden? Maar als ze er over spreken, antwoordt hij hun: 'Vreest niet. Gijlieden wel hebt kwaad tegen mij gedacht, maar God heeft dat ten goede gedacht!'

En met vriendelijke woorden stelt hij hen gerust.

Nog vier-en-vijftig jaar leeft Jozef na zijn vaders dood. Dan moet ook hij van zijn troon afstappen en de poorten des doods doorgaan. Maar hij vreest niet. Zijn broeders roept hij tot zich.

'God zal u eens gewis uit dit land opvoeren. Zegt uw kinderen, dat ze dan mijn gebeente opgraven, en meenemen naar Kanaän!'

Dan sterft hij in vrede.

En zijn gebalsemd lichaam wordt gelegd in een kist in Egypte.

33.
Goddelijke redding.

In het land Gosen woont een man, Amram geheeten. Jochebed is de naam zijner vrouw; beiden zijn ze uit den stam van Levi. Levi zelf is reeds lang dood, ook de andere broeders. Maar Jacobs zegen is gekomen over zijn zonen, en in het vreemde land zijn ze aangegroeid tot een groot volk.

Jochebed houdt haar jongste kind in haar armen. Een schoon, buitengewoon schoon jongetje; blozend van gezondheid. En toch, Jochebeds oog staat vol tranen; en de zuster van het kleintje, Mirjam, schreit eveneens. Op den grond speelt de kleine Aäron, die nu drie jaar is. Hij weet nog niet van het schrikkelijke, dat zal gaan gebeuren.

Op de tafel staat een biezen kistje. Het is waterdicht gemaakt: een klein schuitje, een arkje. Zèlf heeft Jochebed het in elkaar gevlochten. Zie, nu neemt ze haar jongsken op, en legt het stillekens in het kistje. Nòg eens en nòg eens kust ze het. Dan doet ze het deksel er op; neemt het kistje onder den arm. Ze sluipt naar den Nijloever en... legt het kistje met haar lieveling in de biezen langs den oever.

Dan keert ze terug. En als ze in huis is gekomen, breken haar tranen los en ze schreit en bidt.

O, wat een bange, bange tijd is er toch voor haar en haar volk aangebroken. Een wreede Farao heeft den troon beklommen. Hij onderdrukt de Israëlieten. Harden slavenarbeid moeten ze verrichten, en zweepslagen drijven hen daarbij voort. Maar nòg erger is het gebod, dat hij heeft uitgevaardigd, om alle pasgeboren jongetjes der Israëlieten of Hebreën, te doen dooden. Zóó wil hij het volk van de Hebreën verzwakken. Elke moeder moet haar zoontje in den Nijl, den heiligen stroom der Egyptenaars, verdrinken. En doet ze het niet, dan zullen 's Konings knechten het haar met geweld ontrukken. Drie maanden is Jochebeds kindeke oud. Drie maanden heeft ze het verborgen. Door 't geloof, dat God machtig was te helpen.

Zijn bijzondere schoonheid is haar en haar man een aansporing te meer om hem te verbergen. Zeker, God had met dit knaapje iets bijzonders voor. Maar nu, nu durft ze niet langer. 't Gevaar voor ontdekking wordt grooter, en ... haar geloof wordt kleiner! Is het wonder, dat ze weent?

Mirjam is achtergebleven aan den Nijl. Ze heeft een plekje gekozen, waar ze, zèlf ongezien, kan waarnemen, wat er met haar broertje zal gebeuren.

Daar nadert... o schrik! Farao's dochter! Haar jonkvrouwen vergezellen haar. Ze komt om zich te baden in de rivier. Daar valt haar oog op het kistje. Een dienstmaagd moet het voor haar halen. Zie, daar heeft ze het al. Het water drupt naar alle kanten er af. De prinses houdt ze het kistje voor. Deze licht het deksel er af.....

Een klaaglijk kinderstemmetje schreit in haar oor. Een beeldschoon jongetje rekt en wringt zich in het enge kistje.

Mirjam beeft. Zal de dochter van den wreeden Farao dit kindje niet terugslingeren in den Nijl? Geen nood: God zorgt. Met deernis wordt ze vervuld. Mirjam bemerkt het wel; haar zusteroog ziet zoo scherp. Dadelijk staat ze, buigend, voor de prinses. ‘Zal ik heengaan en een voedstervrouw uit de Hebreïnnen roepen?’ vraagt ze. Ja, luidt het antwoord. Want de prinses wil dit knaapje uit medelijden als haar zoon aannemen. En Mirjam ijlt heen. Ha! ze zal een voedstervrouw halen! Daar stormt ze het vertrek binnen, waar Jochebed haar verdriet uitschreit. Met van blijdschap trillende stem, vertelt ze moeder van de heerlijke uitredding. En terwijl Jochebeds hart den Heere vurig dankt, spoedt ze zich naar de prinses, die haar het kind toevertrouwt.

Nu behoefde ze haar zoon niet meer te verbergen; want hij is tot kind aangenomen door Farao's eigen dochter. Zóó redt God.

Mozes · tusschen · de · biezen · aan · den · oever · van
den · Nijl

34.
De redder miskend.

‘Ik heb hem uit het water getogen,’ zeide de prinses. Daarom is zijn naam Mozes. De kleine jongen groeit voorspoedig op. Zijn moeder zelf onderwijst hem in den weg des Heeren: Farao's dochter laat hem onderwijzen in alle wijsheid der Egyptenaren. Wat zal Mozes, nu hij een man geworden is, kiezen? De versmaadheid van zijn volk, òf de rijkdommen van Egypte?

Op zekeren dag verlaat hij het paleis. In het veld, op een tamelijk eenzame plek, ziet hij, hoe een Egyptenaar een Hebreër onbarmhartig slaat. Mozes' bloed bruist. Wat, zal die ellendige Egyptenaar een Israëliet slaan? En hij ziet in dien éénen man, die geslagen wordt, zijn gansche volk. Slaven zijn de vrije zonen van Jacob geworden. Maar neen, hij, Mozes, zal ze verlossen. En in vlammende drift trekt hij zijn zwaard en doodt den Egyptenaar. Diens lijk verbergt hij in het zand.

Heeft Israël het nu verstaan, dat hij hun verlosser zal zijn?

Den anderen dag slaat de eene Israëliet den anderen. Mozes komt tusschenbeide. Hij bestraft dengene, die ongelijk heeft. Maar deze láát zich niet bestraffen. ‘Wie heeft u tot een overste en rechter over ons gezet? Wilt ge mij óók dooden soms?’

Ach, hoe is Mozes teleurgesteld en ontmoedigd. Men verwerpt hem; men miskent zijn goede bedoelingen; men verbreidt zijn daad. Farao zal het hooren; zal hem zoeken en dooden!

Ja, Farao hoort het. Nu is Mozes zijn leven niet meer zeker!

Slechts door een haastige vlucht redt hij zijn leven. In de omstreken van de Roode Zee vindt hij een waterput. Daar verlost hij de zeven dochters van den priester Jethro van de brutale herders, die de meisjes van de drinkbakken, welke zij zelf gevuld hebben, willen verdrijven. Zóó komt hij in Jethro's huis. Hij trouwt met een der dochters, Zippora. En de dappere, wijze, geleerde Mozes wordt... schaapherder. Maar zijn volk en zijn God kàn hij niet vergeten. Als hem een zoon wordt geboren, noemt hij dien Gersom, d.i. vreemdeling! Want zijn hart trekt naar Israël. En de tweede zoon moet Eliëzer heeten, d.i., hulpe Gods! Want God is zijn helper in alle moeite!

Zoo vliegen veertig jaar voorbij.

En nog steeds hoedt Mozes de kudden. Op zekeren dag is hij vèr van huis geraakt. Eenzaam is de streek, waar hij vertoeft. Op eens blijft hij, getroffen, staan. Iets wonderlijks bespeurt hij. Een braambosch is in brand geraakt: de vlammen slaan er uit... maar de braambosch wordt niet verteerd: takken en loof blijven frisch en groen! Mozes spoedt er zich heen.

Hij wil dat nader bezien. Maar plotseling staat hij stil. Hoor: een stem klinkt hem uit den braambosch tegen: ‘Mozes, Mozes!’

Sidderend antwoordt hij: ‘Zie, hier ben ik!’ En dan wordt hem toegeroepen: ‘Nader hier niet toe; trek uw schoenen uit van uw voeten, want de plaats, waar gij staat, is heilig land!’

Bevende gehoorzaamt Mozes. God, de Heere, spreekt!

35.
God zal verlossen!

‘Ik ben de God uws vaders, de God van Abraham, de God van Izak en de God van Jacob!’ Zoo spreekt de Heere hem toe uit het midden der vlammen.

Mozes verbergt zijn aangezicht: vrees bevangt hem; hij durft God niet aan te zien. Maar hij hoort wel de stem des Heeren. God heeft besloten Zijn ellendig volk te verlossen; Hij zal het voeren naar een land, vloeiende van melk en honing. En nu zal Mozes de man zijn, die de Israëlieten leiden zal, zooals hij nu zijn kudde leidt.

Beeft Mozes niet van blijdschap, nu de Heere hèm voor dit heerlijke werk der verlossing uitkiest? Zal hij niet graag op zijn tachtigste jaar volbrengen, wat hem op zijn veertigste niet gelukte?

Ach neen! Mozes durft niet! Mozes zegt: Ik kàn dat niet, o Heere! Want ik ben niet wel ter tale; hoe zal ik dan voor zulk een machtig Koning het woord voeren? Mozes *wil* eigenlijk niet. Hij wil liever als een vergeten herder hier in deze woestijn leven en sterven, dan de leidsman te zijn van zulk een groot volk. Hij ziet er zoo tegen op. ‘Och, Heere,’ zegt hij, ‘zend toch maar een ander!’

Lankmoedig heeft de Heere Mozes aangehoord. Al zijn bezwaren heeft Hij weggenomen. Maar als Mozes blijft tegenspreken, wordt de Heere toornig. Hij *gebiedt* Mozes te gaan. Aäron, zijn broeder, die nu drie-en-tachtig jaar is, zal hem tegemoet komen en voor hem spreken. Voor Farao zal hij wonderen doen; ook voor de Israëlieten, wanneer zij er aan mochten twijfelen, of de Heere hem wel waarlijk heeft gezonden. Zijn staf zal in een slang veranderd worden, zoodra hij dezen op den grond werpt.

En zijn hand, die hij gezond in zijn boezem steekt, zal hij melaatsch er weer uit halen.

Zóó moet Mozes naar Farao gaan en tot hem spreken: ‘Alzoo zegt de Heere, de God van Israël: laat Mijn volk trekken, dat het Mij een feest houde in de woestijn!’

Langer durft Mozes niet tegenstreven. Hij neemt afscheid van zijn vrouw en zijn schoonvader en vertrekt. Hij behoeft niet te vreezen, dat hem in Egypte de dood wacht, want de Heere heeft hem gerust gesteld. Die hem

hadden zoeken te dooden, waren reeds gestorven. Onderweg heeft hij een heerlijke ontmoeting. Aäron komt hem, op Gods bevel, tegemoet. Welk een blijdschap als de twee broeders elkaar weerzien, na een scheiding van veertig jaar! En straks ontmoet hij ook Mirjam, zijn zuster.

Eerst zoekt hij nu de oudsten van zijn volk op. Hij brengt hun de blijde tijding, dat God verlossing schenken zal. Hun harde dienstbaarheid loopt ten einde. Nog een korte tijd, en met hun slavendienst is het gedaan; de zon der vrijheid gloort al aan de kim!

En opdat ze niet twijfelen aan zijn woorden, doet hij voor hun oogen de wonderen, die God heeft bevolen.

Dan vervult een ongekende vreugde hun hart. Wat zij bijna niet meer durfden hopen, zal dan toch waarlijk nog geschieden!

'God heeft onze verdrukking aangezien!' zoo juichen hun harten. En zij buigen het hoofd en aanbidden den trouwen Verbondsgod. Hij heeft het beloofd. En Hij is de Waarachtige! Het zàl geschieden!

36.
'Gijlieden gaat ledig!'

De trotsche Farao van Egypte lacht met den eisch van God. 'Wie is de Heere, wiens stem ik zou gehoorzamen?' roept hij uit. Een feest willen ze houden in de woestijn. Hij zal het hun ànders doen gevoelen. De gedàchte daaraan mag zelfs in het hart van dit slavenvolk niet meer opkomen. En daarom zal hij hen nog zwaarder verdrukken. Bij hun arbeid aan de steenbakkerijen zal hun geen stroo meer gegeven worden. Dat stroo, 't welk zij kort snijden en dan door de klei werken, om de steenen harder te maken, moeten ze nu zelf maar gaan zoeken. Dat zal hun heel wat tijd rooven. Maar, toch zullen ze per dag evenveel steenen moeten afleveren als anders. Méér werk in denzelfden tijd eischt de wreede koning. En dat, terwijl de arbeid hun krachten al te boven ging!

Maar dat kunnen ze niet! Onmogelijk! Welnu, dan zullen ze zich krommen onder de felle zweepslagen. Onbarmhartig striemen de aandrijvers hen op rug en schouders!

De oversten van de Israëlieten doen bij Farao hun beklag. Maar met wreeden spot klinkt het hun tegen: 'Gijlieden gaat ledig, ledig gaat gij; daarom zegt gij: laat ons gaan, laat ons den Heere offeren!' Neen, van dien wreedaard is geen gena te wachten!

Met een bitter gemoed verlaten ze hem. Zie, daar ontmoeten ze Mozes en Aäron juist! Hùn schuld is het àl! En die twee beloofden nog wel verlossing. En booze woorden spreken ze tegen de beide broeders!

Wat zal Mozes hun antwoorden?

Ach, wat zou hij kùnnen zeggen? Want hij zelf begrijpt het evenmin. Neen, dat is geen verlossing; dat is verzwaring van den druk. ‘O, Heere, waarom toch?’ zoo vraagt hij.

En vol majesteit klinkt het Goddelijk antwoord: ‘Nu zult gij zien, wat Ik aan Farao doen zal, want door een machtige hand zal hij hen laten trekken. Ja, door een machtige hand zal hij hen uit zijn land drijven!’

Zeg dit maar tot Mijn volk. Ik zal ze uitleiden. En het land, dat Ik al aan Abraham, Izak en Jacob heb beloofd, zal hun erfdeel zijn!

Maar ook deze beloften kunnen het verdrukte, verslagen volk niet opbeuren. Voor hèn is geen hoop meer! Voor hen slechts een slavenlot: wreede dienstbaarheid en dan ... de dood! Zelfs het schreien hebben ze verleerd: de smart maakt hen stom; wat zouden ook hun tranen baten!

37.
De plagen.

Voor de tweede maal staan Mozes en Aäron voor Farao. Ze herhalen hun eisch. Maar Farao weigert opnieuw. Ook, als Mozes zijn staf op den grond werpt en deze in een slang verandert. Want dat kunnen zijn toovenaars ook! Toch waarschuwt de Heere hem nog: Mozes' staf verslindt de hunne! Zoo is hij met zijn toovermacht toch niet opgewassen tegen de almacht Gods.

Maar Farao láát zich niet waarschuwen. Zou hij uit den weg gaan voor den God van die verachte Hebreën? Nooit!

Maar dan zal God Zijn plagen uitgieten over dezen weerspannigen koning. Als in den vroegen morgen Faraö zich naar den Nijl begeeft, om zich in die rivier te wasschen en de opkomende zon te aanbidden, vindt hij daar Mozes en Aäron reeds. ‘Hieraan zult gij weten, o Farao, dat de Heere God is; uw schoone Nijl, dien gij als een god vereert, zal veranderd worden in een bloedstroom; de visch er in zal sterven, en met walging zult gij u afkeeren van het vroeger zoo frissche water!’

En daar heft Aäron Mozes staf op; hij slaat de rivier... Eensklaps wordt de gansche rivier bloedrood. Neen, dat is niet de gloed van de opkomende zon, die zich over het water verspreidt; dat is niet maar een bloed*kleur,* dat is werkelijk *bloed*. En de pas nog springende en zwemmende visschen komen dood aan de oppervlakte; één massa bedekt den tragen vloed; de heete zon beschijnt ze; een walgelijke geur, een bedorven lucht stijgt omhoog uit de rivier, die Farao als heilig vereert.

En zoo als het met den Nijl gaat, gaat het met àlle rivieren en poelen in gansch Egypteland!

God heeft gesproken. Heeft Farao het verstaan?

Zeven dagen houdt de plaag aan. Dan neemt de Heere ze weg. Maar het is slechts om een tweede, nog zwaardere te zenden.

Farao blijft weigeren. Welnu, dan laat God legerscharen van kikvorschen los. Het schijnt wel, alsof alle poelen in kikvorschen veranderd zijn. In millioenen verspreiden zich de griezelige, glibberige dieren over Egypteland. Alles verontreinigen ze; tot in de huizen, de slaapkamers, de bedden, de baktroggen, alle vaatwerk dringen ze door. Geen spijs blijft rein. Overal wekken ze onrust en afkeer.

God heeft gesproken! Heeft Farao het verstaan?

O, de trotsche Farao siddert van angst. Wie zal helpen, als die machtige God Israëls het niet doet? 'Bidt vurig voor mij, dat de Heere de vorschen wegneme; dan zal ik het volk laten gaan,' zoo smeekt hij Mozes en Aäron. Goed; zèlf mag hij den tijd bepalen. 'Tegen morgen,' zegt hij. En als de andere dag aanbreekt, sterven de vorschen. Maar dan sterft ook de angst en de vrees van Farao. En hij weigert het volk te laten gaan.

Dàn volgt de derde plaag. Aäron slaat met Mozes' staf het stof der aarde en ... al het stof der aarde in gansch Egypteland wordt luizen. Duizenden miljarden van uiterst kleine, stekende insecten vervullen de lucht; bedekken plant en dier en ... mensch; veroorzaken doodelijke kwellingen. 'Dit is Gods vinger!' moeten zelfs de toovenaars erkennen. Dit wonder Gods kunnen ze zelfs niet nabootsen.

God heeft gesproken. Heeft Farao het verstaan?

Een vierde plaag is noodig. Farao wil niet toegeven. Dan zendt de Heere een vermenging van allerlei ongedierte; een ontzettende verzwaring van de vorige plaag. De kwelling wordt ondraaglijk; alles wordt door dit leger Gods aangetast; de planten en de dieren lijden er onder; het land wordt er door verdorven; de menschen zijn radeloos van angst en schrik. In huis en op het veld, overal woedt de plaag met toenemende hevigheid.

God heeft gesproken. Heeft Farao het verstaan?

Hij wil toegeven. Ja, Israël mag de woestijn in om den Heere te offeren... als deze onduldbare kwelling dan maar eindigt...

Op Mozes' gebed neemt God de plaag weg.

Maar wèg is ook Farao's schrik. Hij breekt zijn woord. Geen vrijheid voor Israël. Boven Gods gebod stelt hij het zijne!

38.
De plagen (*Vervolg*).

Dan komt de vijfde plaag. Vooraf waarschuwt de Heere den hardnekkigen koning. Een zware veepest zal zijn paarden en ezels en kemelen en runderen en schapen in enkele uren doen sterven. En terwijl hij aldus verarmt, zal

bij de Israëlieten geen enkel stuk vee sterven. Want, evenals bij de vorige plagen, zal de Heere Zijn volk verschoonen.

Faraö slaat de waarschuwing in den wind.

En in de weiden en in de stallen, op de straten en op den akker vallen paarden en ezels en kemelen en runderen en schapen neer; nog eenige oogenblikken en hun oogen breken. Hier baat geen medicijn: ze vallen voor de zwarte pest als de rijpe halmen voor den sikkel. Schade, niet te berekenen, in enkele uren. Vele Egyptenaren zien zich hun rijkdommen op één dag ontroofd; armoe en gebrek grimt hen aan.

God heeft gesproken. Heeft Faraö het verstaan?

Neen, hij *wil* niet hooren. Nog zwaarder zal Gods roede treffen. Daar nemen Mozes en Aäron asch uit de kalkovens, en voor Farao's aangezicht werpen ze die omhoog. Op hetzelfde oogenblik worden menschen en dieren aangetast door boosaardige zweren. Brandende uitslag veroorzaakt onduldbare pijnen. Zelfs de toovenaars kunnen niet staan vanwege de zweren

Eén klacht over de doodelijke kwelling stijgt op uit het geteisterde land!

God heeft gesproken. Heeft Faraö het verstaan?

Hij verhardt zijn hart. Mozes kondigt een zwaren hagelstorm aan. Mensch en dier zal er door gedood worden. Faraö blijft onverschillig. Maar sommige zijner onderdanen houden hun vee en knechten binnen. Den volgenden dag barst een ijselijk noodweer los. Onder krakende donderslagen en vreeselijk bliksemvuur loeit de hagelstorm. Nooit vielen zulke hagelsteenen in zulk een menigte; met zulk een geweld. Alle kruiden worden vernield; op de heerlijke akkers met kostelijke gerst en vlas, ligt alles plat en verpletterd; zelfs het loof en de vruchten der boomen worden er afgeslagen; dieren bezwijken, menschen worden gedood ... Welk een ramp, welk een verwoesting!

En in doodelijken angst belooft nu Faraö het volk te laten trekken. Maar als op Mozes' gebed de plaag eindigt, weigert hij opnieuw. Maar machtige legerscharen staan gereed, om in Egypte een inval te doen: God zal de ontelbare zwermen sprinkhanen alles doen verwoesten, wat nog overgebleven is uit de vorige plagen. Even aarzelt Faraö. Ook zijn knechten dringen er op aan, dat hij zal toegeven.

Ja; hij zal toegeven; maar... alleen de mannen mogen gaan. Neen! wij allen, zegt Mozes fier; niemand uitgezonderd; ook ons vee zullen we meevoeren.

Dat nooit! is Faraö's woord.

Opnieuw heft Mozes zijn staf op; en ... de sprinkhanen komen!

Nog is de avond niet gedaald, of Egypte lijkt een woestijn. Alle groen,

alle loof is verdwenen. Honger en gebrek staan voor de deur. O, wat een schrikkelijke verwoesting.

En weer veinst Faraö berouw. En weer bidt Mozes. En weer heft God de plaag op. En weer verhardt zich de trotsche koning!

Dan daalt op eens een zwarte nacht op Egypteland. Drie dagen lang heerscht een tastbare duisternis. Alles ligt stil. Zieken kermen vergeefs om hulp. Dooden blijven onbegraven. En een doodelijke angst vervult het hart van alle Egyptenaren.

Toch blijft Faraö weigeren.

Hij heeft het doodvonnis geteekend van zijn gansche volk!

39.
Verlost!

Bij de Israëlieten heerscht de grootste bedrijvigheid. Lammeren worden geslacht. Het bloed der dieren wordt opgevangen in een schaal. Met een bundeltje hysop,[1)] dat langs den muur groeit, wordt het aan de zijposten en den bovendorpel van elke woning gestreken.

De avond valt. Maar niemand begeeft zich in Gosen ter rust. Integendeel. Elk kleedt zich als voor een verre reis. En midden in den nacht is elk gezin vergaderd om een tafel, waarop het gebraden lam staat, ongezuurde brooden en bittere saus.

Middernacht! De engel des doods houdt zijn schrikkelijken rondgang door Egypte. Elk huis, waaraan het bloed ontbreekt, bezoekt hij. En in elk huis is een doode. Alle eerstgeborenen sterven! In eiken stal sterft de eerstgeborene van het vee.

Een vreeselijk angstgeschrei stijgt uit Egypte omhoog. Radeloos staart men elkander aan. Dit is de tiende plaag. Dit is de dood voor Egypte! Dit is de gramschap van den Almachtige. Israëls God laat zich niet bespotten!

Nu wil Faraö Israël niet langer in 't land houden. ‘Vertrek!’ luidt zijn bevel. Nooit is hij sneller gehoorzaamd. Want reisvaardig is heel het volk. En in de volmaaktste orde trekt Israël op.

Vrijwillig brengen de Egyptenaren schatten en geschenken.

Dit is de Paaschnacht. En eeuwen lang zullen de Israëlieten het Paaschfeest vieren, het feest van den voorbijgang. Het bloed van het lam bracht verlossing, omdat eenmaal het Lam Gods, dat de zonde der wereld wegneemt, geslacht zal worden op Golgotha. Het Paaschlam wijst op Jezus Christus, den Messias, die verlossen zal uit het geweld des doods.

Want dat Lam is tegelijk de Leeuw uit Juda's stam!

1) De hysop is een plant met harig blad, waarin de druppels blijven hangen, zoodat zij als kwast gebruikt kan worden.

40.
Door de roode zee.

Een wolkkolom, die des nachts een vuurkolom is, gaat Israël voor en wijst den weg. Thans zijn zij vrij! Geen drijvers meer; geen zweepslagen! Met een blij hart, al juichend, trekken zij voort. Een land, vloeiende van melk en honing, gaan ze erven. God krenkt Zijn waarheid niet; Hij gedenkt Zijn beloften!

Aan weerszijden van het voorttrekkend leger verheffen zich steile bergen.

Vóór hen bruist de Roode Zee.

Maar welk geluid vangen hun ooren op? Wat rumoer, welk dof gedreun vernemen ze daar achter zich?

De liederen verstommen. Elks aangezicht betrekt. Schuw kijkt ieder achter zich. Er komt verwarring in het leger.

'Faraö komt! En met hem het gansche leger!' Dàt is de ontstellende tijding, die weldra van mond tot mond gaat. Inderdaad, Faraö komt. Zeshonderd strijdwagens ratelen in razende vaart de Israëlieten na. En het stampen der paardehoeven doet den grond daveren.

Faraö zal met zijn geducht leger de Israëlieten terugvoeren. Zij zullen een gemakkelijke prooi voor hem zijn. Welk een dwaasheid heeft hij toch gedaan, om dat volk te laten trekken!

De Israëlieten vreezen. 'Dit is onze dood,' zeggen ze. 'Ach, waarom zijn we dan maar niet liever in Egypte gebleven!'

'Vreest niet!' bemoedigt Mozes hen. 'De Heere zal voor ulieden strijden!'

De Engel Gods, die vóór Israël ging, vertrok, en ging àchter hen. Ook de wolkkolom vertrok van hun aangezicht en stond achter hen. Die wolkkolom hult Faraö's leger in dikke duisternis; maar verlicht tegelijk het pad der Israëlieten. En welk een pad! Op Gods bevel heeft Mozes met zijn staf de zee gekliefd; en door de diepe zee baant de Almachtige een weg voor Zijn volk; als steile muren staan de wateren aan weerszijden. Door de diepte trekt het leger, in 't geloof op Gods macht. En als de morgen genaakt, staat Israël aan de overzijde.

Daar komt Faraö met zijn leger. Gods wondermacht vernedert hem niet. Hij zal óók door dien weg gaan. Daar dalen zijn wagens in de zee af. Maar in toorn ziet de Heere op hem en zijn leger neer.

Ze verschrikken; trachten te vluchten. Te laat! De schuw geworden paarden rennen door elkander ... Daar heft Mozes andermaal den staf op; met oorverdoovend bruisen werpt zich de kokende zee op de Egyptenaren; een korte, wilde worsteling, tevergeefs! Heel het leger verzinkt; de zee wordt het graf van hen, die spotten met Israëls God!

En op den oever zingen Mirjam en hare maagden een beurtzang met Mozes en zijn mannen. ‘Zingt den Heere, want Hij is hoog verheven! Hij heeft het paard met zijn ruiter in de zee gestort!’

41.
Murmureeringen.

‘Hij is hoog verheven!’ Zoo zongen de Israëlieten bij de Roode Zee. Maar hun vertrouwen op dien hoogen God is zoo klein. En op de moeilijke woestijnreis ontbreekt het hun telkens aan geloof. Dan morren ze en klagen. Geen water hebben ze. En het leger versmacht. Eindelijk ... de kameelen versnellen den gang, ze ruiken het frissche nat. Ach, als de voorsten zich bukken om het te drinken, wenden ze zich teleurgesteld af. Het water is ondrinkbaar; bitter en walgelijk smaakt het. Mara (bitterheid) is de passende naam. Maar opnieuw toont de Heere Zijn trouw. Als Mozes op Zijn bevel een hout er in werpt, is de wansmaak verdwenen, en mensch en dier verkwikken zich aan de koele bronnen. En eenige dagen daarna komen ze in een schoon dal: Elim. Wat een heerlijke verrassing. Twaalf waterfonteinen klateren; en zeventig palmboomen bieden verkoelende schaduw.

Nieuwe murmureering! Vleesch ontbreekt en brood! En in gruwelijke ondankbaarheid verwijten ze Mozes en Aäron: ‘Gij hebt ons uitgeleid in deze woestijn, om ons door den honger te dooden!’

God de Heere hoort hun murmureeringen. Nog wil Hij lankmoedig zijn. Want tegen wien anders is al dit klagen en morren, dan tegen Hem! Hij geeft hun vleesch! Kwakkels, tamelijk groote vogels, strijken op de legerplaats neer. Bij tienduizenden. En met zeer geringe moeite kunnen ze zich nu van voedzaam vleesch voorzien. Hij geeft hun brood! Elken dag opnieuw. Alleen op den sabbath niet. Kleine, ronde korrels bedekken 's morgens den grond. Het is het Manna, het hemelsch brood. Zuiver wit is de kleur; de smaak is als honingkoeken. Ze hebben het slechts voor 't oprapen. Eér de zon opkomt moeten ze het opzamelen. En in ruime mate is het voorhanden. Geen gebrek hebben ze te vreezen. Op den zesden dag moeten ze zich voor twee dagen voorzien. Want den sabbathdag moeten ze heiligen. Een gouden kruik vult Mozes op Gods bevel met dit manna. Die zal later voor Israël getuigen van de trouw en almacht des Heeren!

Weer is er geen water! Hebben nu de kinderen Israëls geleerd op God te vertrouwen? Denken ze terug aan Mara, aan Elim, aan de kwakkels, aan het manna? 't Mocht wat. Harde verwijten slingeren ze Mozes en Aäron naar 't hoofd. Ja, enkelen zoeken steenen, om er hun leidslieden mee te dooden. God geeft redding. Mozes moet met zijn staf op den rotssteen in Horeb slaan. En uit het harde gesteente ontspringt een rivier van het kostelijkste

water. Maar ter herinnering aan hun boosheid noemt Mozes deze plaats Massa (verzoeken) en Meriba (twist).

42.
‘De heere is mijn banier!’

Allerlei gevaren bedreigen het volk. Niet alleen gebrek aan water of brood of vleesch heeft hen verontrust.

Een woest en roofzuchtig volk, de Amalekieten, heeft het plan beraamd, hen aan te vallen. Rijk is Israël uit Egypte getrokken. Maar die rijkdom verlokt juist dit rooversvolk. Ze meenen, dat de Israëlieten weinig weerstand zullen kunnen bieden. *Zij* zijn geoefende krijgers; gewoon te strijden; dapper in den oorlog en welgewapend. En de Israëlieten? Hebben ze ooit anders geleerd dan slavenwerk?

Terwijl Mozes' staf de wateren van Massa en Meriba te voorschijn roept, klinkt in de achterhoede van het leger, waar zich vele zwakke en afgematte, uitgeputte mannen en vrouwen bevinden, het krijgsgeschrei van Amalek. Ach, hoe weinig tegenweer kunnen die mannen daar in de achterhoede bieden! Ze worden geslagen; velen worden neergesabeld en de Amalekieten behalen een gemakkelijke overwinning.

Dat wakkert hun strijdlust nog meer aan. Den volgenden dag zullen zij hun aanval richten op het hoofdleger. Maar Mozes blijft ook in dezen uitersten nood op God vertrouwen. Hij geeft Jozua, den zoon van Nun, bevel, zijn mannen te kiezen en zich gereed te houden tot den strijd.

De morgen breekt aan.

Jozua's leger, een kleine, maar dappere schaar, wacht den aanval der Amalekieten af. Op een heuvel staat Mozes; naast hem Hur, zijn zwager; ook Aäron bevindt zich daar.

Daar komen de vijanden aanrennen! Luid schalt hun aanvalskreet. De worsteling begint. Mozes heft zijn handen omhoog. Dáár, dáár alleen is hulp in den hachelijken kamp.

Op buit belust, dringen woedend de vijanden vooruit. Maar Jozua werpt hen in een stormachtigen tegenaanval terug. Mozes' handen zakken; vermoeidheid doet ze terugvallen. En zie! weer dringen de Amalekieten op. Terug moet Jozua, terug! En het zwaard der vijanden bedreigt al scherper het weerlooze leger van Israël.

Van God is alleen hulp te verwachten. En daarom ondersteunen Aäron en Hur Mozes' handen, dat ze niet zakken, maar hoog opgericht blijven. En mèt die handen de staf, de staf Gods, die als een heilige banier de strijders aanvuurt. Tot de zon ondergaat. Dàn is Jozua's overwinning volkomen. Amalek is verslagen!

Aäron en Hur onderstutten Mozes handen bij den strijd met Amalek

Maar eenmaal zal Amalek geheel uitgeroeid worden. Mozes moet het op Gods bevel opteekenen in een boek. Amalek heeft Gods volk aangevallen; de oorlog des Heeren zal nu voortaan zijn tegen hèm.

Wien komt de eer der overwinning toe? Jozua, om zijn dapperheid? Mozes, om zijn bidden?

Zie, Mozes richt een altaar op, om God te danken. En hij noemt het: '*De Heere is mijn Banier*!' De Heere alleen is de Beschermer en Verlosser van het volk!

43.
Sinaï.

Wat een zwaar en moeilijk werk is het voor Mozes, de leidsman te zijn van Israël. Hoeveel geduld moet hij oefenen; hoeveel murmureeringen aanhooren; hoeveel moeiten en zorgen zijn z'n deel!

Maar ook bereidde de Heere hem wel eens dagen van blijdschap. Zoo was het ook, toen zijn schoonvader hem bij Horeb kwam bezoeken. Daar zag Mozes zijn vrouw Zippora en zijn beide zonen Gersom en Eliëzer weer. Welk een verrassing! Mozes verhaalt van de groote en machtige daden des Heeren, die Israël verlost heeft uit de hand der Egyptenaren. En tezamen prijzen zij God voor Zijn wonderlijke verlossing!

Vóór Jethro vertrekt, geeft hij Mozes nog een wijzen raad. 'Stel onder u aan, kloeke, Godvreezende mannen, om het volk te richten. Alleen kunt ge dit niet volhouden. Dit is voor u te veel!' En Mozes luistert naar dien raad. Zoo wordt zijn taak iets minder zwaar, en het volk behoeft niet dagen lang te wachten, eer hun zaken behandeld kunnen worden.

Dan neemt Jethro afscheid. Alléén keert hij terug naar zijn land. En Zippora en zijn zonen blijven voortaan bij Mozes.

Eenigen tijd later komen de Israëlieten in de woestijn Sinaï. Hier roept de Heere Mozes tot Zich op den berg. Mozes moet er het volk aan herinneren, hoe de Heere voor hen gezorgd heeft. Hij moet hun zeggen, dat de Heere hun tot een God zal zijn, indien zij naar Zijn stem zullen hooren.

Wat antwoorden de Israëlieten? Als uit één mond klinkt het: 'Al wat de Heere gesproken heeft, zullen wij doen!'

Dan zal de Heere hun Zijn wetten bekend maken. Zélf zal Hij tot hen spreken. Van dezen berg zullen Zijn woorden hun tegenklinken. Hij, de Heilige God, zal tot hen nederdalen. En daarom moeten ze zich reinigen, hun lichaam en hun kleederen. Ze moeten het goed verstaan, dat de Heere heilig is. Dat zij bovenal hun harten moeten reinigen, zooals ze het hun kleederen doen. En met diepen eerbied moeten ze vervuld zijn. Daarom moet de berg rondom afgepaald worden. Geen mensch, zelfs geen dier,

mag den berg aanroeren. De straf der steeniging wacht den overtreder.

Op den derden dag staat gansch Israël om den berg geschaard. En dan... onder vreeselijke donderslagen en felle bliksemschichten komt de Heere op den Sinaï neder. De gansche berg beeft. Zóó beeft en siddert ook het volk voor de majesteit Gods.

Nog eenmaal laat God Mozes het volk waarschuwen, eerbiedig te blijven waar zij zijn.

In doodelijken schrik wacht het volk op de woorden Gods.

Een diepe stilte heerscht. Dan klinkt het vol majesteit: ‘Ik ben de Heere, uw God, Die u uit Egypteland, uit het diensthuis, uitgeleid heb.’

Sidderend en bevend luisteren allen naar de wet der tien geboden, die uit Gods mond hun tegendreunt. Ze deinzen terug.

‘Spreek gij met ons,’ zoo zeggen ze tot Mozes, ‘en dat God met ons niet spreke, opdat wij niet sterven!’

Maar Mozes zegt tot het volk: ‘Vreest niet!’ God zoekt niet den dood van het volk. Hij wil hun het leven geven. En hij zal hun dat schenken, als zij maar naar Zijn wetten hooren.

Sinaï's top is in donkere wolken gehuld. Daarheen klimt Mozes nu alléén op. En aan hèm maakt de Heere nu al Zijn wetten bekend.

44.
Het gouden kalf.

Veertig dagen later heerscht er aan den voet van den Sinaï een groote drukte. Van alle zijden komen mannen en vrouwen naar de tent van Aäron. Ieder draagt gouden sieraden in de hand. 't Zijn oorsierselen, die ze uit Egypte als geschenken hebben meegekregen. Al dat goud wordt op een hoop geworpen.

Wat heeft dit alles te beduiden? Zie, daar werpt Aäron het in een grooten smeltkroes. Het vloeibaar goud glanst als een spiegel. En nu overtrekt hij daarmede een houten kalf. In korten tijd is het gereed. Een gouden kalf staat opgericht!

Maar waartoe moet het dienen? Luister! ‘Morgen zal den Heere een feest zijn!’ roept Aäron het volk toe. Hij bouwt een altaar vóór het kalf. En als de Israëlieten den anderen dag offeranden op dit altaar brengen, dan juichen ze: ‘Dit zijn uw goden, Israël, die u uit Egypteland opgevoerd hebben!’

Maar neen! Dàt is toch niet waar! Zijn dit Israëls goden? Is de Heere dan niet hun God?

Ach, hoe zijn ze afgedwaald. Ze mogen het kalf wel met den naam des Heeren *noemen,* het is toch niet meer dan een *afgod*. En zoo overtreden

ze op éénmaal het eerste en het tweede gebod van de heilige wet, die Godzelf nog pas eenige weken geleden hun heeft bekend gemaakt.

Maar hoe komen ze er toch toe? Wel, Mozes is nog immer niet teruggekeerd. En ze vreezen, dat hij ook nooit weerkeeren zal. En als ze Mozes moeten missen, is het hun alsof God-zelf van hen geweken is. Mozes was hun Middelaar. En nu willen ze toch iets hebben, dat ze *zien* kunnen. Is het dan Mozes niet meer, dan maar een beeld! En Aäron heeft nog wel geprobeerd, hen tegen te houden. Hij heeft gezegd, dat ze dan hun gouden oorsierselen moeten geven. Hoe hoopte hij, dat ze daartoe niet bereid zouden zijn. Maar hoe heeft hij zich vergist. Of ze hun goud brachten! En toen heeft hij, uit vrees, niet langer durven weigeren!

En nu offert het volk aan den afgod. Een feestmaaltijd wordt aangericht. En onder luid gejubel voeren ze om het gouden kalf hun dansen uit. En een vroolijken beurtzang heffen ze aan.

Gods toorn ontbrandt tegen dit weerspannig volk. Want Hij weet, wat zij gedaan hebben. O, als Mozes niet had gebeden voor de Israëlieten! Dan had de Heere ze verdelgd en Mozes alléén behouden en tot een groot volk gemaakt. Maar Mozes zocht niet eigen eer en eigen grootheid.

Dan daalt hij van den berg met de steenen tafelen, waarop God de Heere zelf Zijn tien geboden heeft gegraveerd. Jozua ontmoet hem. Hij hoort het gedruisch daar aan den voet. En zijn krijgsmansoor scherpt hij. ‘Krijgsgeschrei?’ ‘Neen,’ zegt Mozes, ‘een beurtzang is het!’

Spoedig heeft hij de feestvierenden bereikt. In heiligen toorn verbreekt hij de tafelen voor de oogen van het volk. Zóó hadden *zij* Gods Verbond verbroken. En het kalf verbrandt en vermaalt hij. Het fijne stof, dat overschiet, strooit hij op het water, dat zij drinken moeten. Tot hun schande en vernedering!

En niemand durft zich verzetten. Want ze zijn beschaamd. Hun geweten zegt hun, dat zij zwaar gezondigd hebben. Ach, hoe weinigen toonen waar berouw! Strenger straf is noodig. Levi's zonen kiezen voor den Heere en door hun wraakzwaard vallen er op dien éénen dag drieduizend man!

Voor de tweede maal bestijgt nu Mozes den berg. Twee nieuwe tafelen voert hij mee, opdat de Heere daarop opnieuw Zijn geboden schrijve. Veertig dagen gaan voorbij. Dan keert hij terug.

Ditmaal hebben de Israëlieten zich niet aan afgoderij schuldig gemaakt. Vrij kunnen ze nu Mozes in de oogen zien. Neen, want zie, de heerlijkheid des Heeren schijnt af op Mozes' aangezicht. Zijn vel glinstert. Huiverend zien zij naar hem op. En het is, of ze bij dezen glans te dieper gevoelen hun zonde en onheiligheid. Als zij met Mozes spreken bedekt deze zijn aangezicht.

45.
Door ongeloof niet ingegaan!

Tegen de helling van de bergen in een heerlijk, vruchtbaar dal, groeien kostelijke druiven. Reusachtige trossen hangen aan de ranken. Zie, daar komt een gezelschap van twaalf mannen. Ze snijden een der grootste trossen af en, omdat hij zoo zwaar is en zij hem niet willen beschadigen, schuiven ze hem aan een draagstok, en dragen dien met hun tweeën. Zie, anderen hebben sappige vijgen; weer anderen granaatappelen.

Die twaalf mannen zijn Israëlieten. Ze hebben Kanaän verspied. Want nu, twee jaar na den uittocht uit Egypte, ligt het leger aan de grenzen van het Beloofde Land. Uit elken stam is er één man uitgezonden.

Voor Juda's stam Kaleb; en voor Efraïm Jozua, de zoon van Nun. In groepjes verdeeld, hebben zij stad en land bezocht. Van alles zijn ze nu op de hoogte. Thans keeren ze terug.

Met welk een ongeduld worden ze verwacht. Eindelijk, eindelijk, na veertig dagen, gaat de mare: Ze komen, ze komen!

Ieder loopt toe. Ja, daar zijn ze. Veilig terug. Alle twaalf. En?.....

Ze vertellen, en duizenden ooren luisteren scherp toe. Daar heffen de twee den reusachtigen tros omhoog. En anderen toonen de vijgen en granaatappelen. Hoe begeerig blikt elk naar deze sappige vruchten.

‘Het is een land, vloeiende van melk en honing, en dit is zijn vrucht!’

Zoo vertellen de verspieders. ‘Maar ach! nooit zal dat land het onze worden. Reuzen wonen er. En onneembaar sterke steden zijn er. Groote legers hebben ze. Onoverwinnelijk. Wat zouden *wij* daar tegen beginnen?’ Zóó spreken tien. Maar Jozua en Kaleb spreken anders. ‘God de Heere is mèt ons. Wij zullen overwinnen. Laat ons vrijmoedig optrekken!’

Naar wie luistert het volk? Naar Jozua en Kaleb? Ach neen, maar naar de tien! Want ze gelooven niet, dat God machtiger is dan de sterkste vijanden. En terwijl ze moesten juichen, omdat de Heere hen zoo dicht bij het doel had gebracht en hun zùlk een heerlijk land wou schenken, hieven ze hun stem op en weenden!

En ze morren en klagen. En ze durven God beschuldigen, dat Die hen hier heeft gebracht om hen door het zwaard der vijanden te doen sterven! Ja, ze willen een aanvoerder kiezen en teruggaan naar Egypte. En of Jozua en Kaleb al zeggen: ‘Vreest niet, de Heere is mèt ons!’ ze luisteren niet. Nog toorniger worden ze. En woedend rapen ze groote steenen op, om die twee te steenigen!

Maar dan komt de Heere tusschenbeide. Zijn heerlijkheid verschijnt. En de tegensprekers verstommen. De tien, die zoo ongeloovig en verkeerd hebben gesproken, neemt de Heere door een plaag plotseling weg. En het gansche volk wordt gestraft. Geen dier mannen, van twintig jaar en daarboven, zal Kanaan binnengaan, behalve Kaleb en Jozua. Sterven zullen ze in de woestijn. En eerst over acht-en-dertig jaar zal Israël opnieuw aan de grenzen staan van het schoone land. Nu moeten ze terug. De woestijn in.

Nu komt het berouw. Maar te laat! Den anderen dag willen ze nog wel, tegen Mozes' waarschuwing in, probeeren het land binnen te dringen, maar een smadelijke nederlaag lijden ze.

Ze hebben gekozen: de dorre woestijn boven het vruchtbare land!

46.
De eeredienst.

Ziet ge daar dien man staan, met de opgeheven handen? Dat is Aäron, *de Hoogepriester*. Hij zegent het volk.

Hoe prachtig is hij gekleed. Op den gouden band, dien hij aan het voorhoofd draagt, leest ge: De heiligheid des Heeren! En op zijn borst is een vierkante lap bevestigd. Daarop zitten 12 edelsteenen. En op elken steen staat de naam van één der stammen.

Vóór hem staat het koperen waschvat en vlak daarbij het brandofferaltaar, aan welks hoornen de offerdieren worden vastgebonden. Het offeren geschiedt door de *priesters,* Aärons zonen; en de *Levieten* helpen daarbij.

Achter Aäron ziet ge fraaie pilaren en daartusschen gordijnen. Dat is de ingang van den tabernakel, dien Bezaleël en Aholiab hebben gemaakt. God heeft aan Mozes gezegd, *hoe* dat alles moest vervaardigd worden. Gaat eens mee naar binnen. Maar neen, dat màg niet. Alléén de priesters mogen er in.

Het eerste, langwerpige vertrek is het heilige. De wanden blinken van goud, waarin beelden van bloemen en engelen zijn gedreven. Vensters zijn er niet. Kostelijke gordijnen bedekken het van boven. Een gouden, zevenarmige kandelaar verspreidt een helder licht. Die staat links. Rechts staat een met goud overtrokken tafel. De tafel der toonbrooden. Elke week worden versche brooden er op gelegd. Van U, o Heere! is onze spijze! beteekent dit. En achterin staat een gouden altaar. Een zacht vuur gloeit er in. En reukwerk wordt hier door den priester aangestoken. Zóó stijgen de gebeden omhoog van het volk.

Achter dat zware voorhangsel is een volkomen vierkant vertrek. Dat is het Heilige der heiligen. Hier geen kandelaar, geen altaar. Alleen een

gouden kist. En uit het gouden verzoendeksel, dat er op ligt, rijzen twee gouden cherubs. Engelen met uitgespreide vleugels; hun aangezichten zijn op het deksel gericht.

Hier mag alleen de Hoogepriester komen.

Eén dag in 't jaar heet de groote Verzoendag. Zie, daarbuiten staat al het volk in den voorhof. En de Hoogepriester, nu in een eenvoudig, rein wit gewaad gekleed, treedt den tempel binnen, gaat het voorhangsel door naar het Heilige der heiligen en sprengt het bloed van het zondoffer uit een gouden bekken op het verzoendeksel. Zoo doet hij verzoening voor de zonden van zichzelf en van het volk. Want de Heere vergeeft, om den wille van dàt bloed, dat éénmaal gestort zal worden op Golgotha.

In de ark liggen de twee steenen tafelen der wet; daar staat ook de gouden kruik in, gevuld met het wonderbrood der woestijn, het manna.

Tusschen de gouden cherubs woont de Heere bij Zijn volk.

God, de Heer, regeert,
Beeft gij volken, eert,
Eert Zijn hoog bestel,
Die bij Israël,
Tusschen Cherubs woont,
En Zijn grootheid toont.
Dat zich d' aard bewege:
Hij is Isrels zege!

47.
Korach, Dathan en Abiram.

Vóór Mozes' tent scholen een groote menigte mannen saam. Het zijn Korach, Dathan en Abiram, benevens nog tweehonderd vijftig anderen, de voornaamsten van het volk. Dreigend spreken ze Mozes en Aäron toe. Ze beschuldigen hen, dat ze zich zelf tot hoofden van het volk hebben opgeworpen. *Zij* willen nu eens regeeren; *zij* willen nu eens offeren!

Ach, hoe ondankbaar zijn ze! En hoe valsch is hun beschuldiging. Heeft de Heere-zelf dan Mozes niet verkoren als leidsman van Zijn volk? En Aäron tot Hoogepriester?

De Heere zal voor het oog van het gansche volk duidelijk laten zien, wien Hij heeft verkoren. Den anderen morgen moeten Korach en zijn vrienden met wierookvaten naderen voor Gods aangezicht. Zullen ze durven? Deinzen ze *nu* niet terug? Want ze weten het toch zeer goed, dat ze niet tegen Mozes en Aäron, maar tegen den Heere-zelf opstaan?

Neen, onbeschaamd naderen ze. Naar Mozes' waarschuwing luisteren

AÄRON ZEGENT HET VOLK

ze niet. Dan ontbrandt op schrikkelijke wijze Gods toorn. Nauwelijks hebben, op Mozes' waarschuwing, de overige Israëlieten zich van Korachs tenten verwijderd, en staan daar Korach en zijn vrienden alléén, of de aarde opent zich en verslindt hen levend. Een namelooze angst grijpt het volk aan en elk vlucht bij het zien van dit vreeselijk Godsgericht, bij het hooren van de jammerkreten dier mannen, die de Heere in een enkel oogenblik van de aarde verdoet. En op hetzelfde oogenblik doodt een ijselijk bliksemvuur de tweehonderdvijftig, die reukwerk offerden. Nog schijnt het voor het verdwaasde volk niet duidelijk genoeg te zijn. Nog durven ze God tergen. Want den anderen morgen zeggen ze tot Mozes en Aäron: ‘Gij hebt des Heeren volk gedood!’ De goddeloozen, die door God-zelf zijn gestraft, noemen ze ‘des Heeren volk’! En hun dood wijten ze aan Mozes en Aäron. Wee nu Mozes; wee nu Aäron!

Maar ... de heerlijkheid des Heeren verschijnt. Een doodelijke plaag tast het verzamelde volk aan. Bij tientallen storten de oproermakers neer. Binnen weinige oogenblikken bedekken veertien duizend en zevenhonderd lijken den grond!

Dit is Gods antwoord aan het goddelooze volk.

Maar nu moet het ook voor de overgeblevenen zóó duidelijk zijn, wie tot Hoogepriester verkoren is, dat niemand er meer aan zal durven twijfelen.

Vóór de ark moet Mozes twaalf staven neerleggen, voor elken stam één, met den naam er op. Op dien van Levi moet de naam Aäron worden geschreven. Den anderen morgen haalt Mozes de staven weer te voorschijn. En, o wonder: Aärons staf bloeit! Bloesems en amandelen draagt hij.

Nu is het duidelijk. De Heere zegt tot Mozes: ‘Breng den staf van Aäron weder voor de ark der getuigenis in bewaring tot een teeken voor de wederspannige kinderen; alzoo zult gij een einde maken aan hun murmureeringen tegen Mij, dat zij niet sterven!’

O, hoe lankmoedig is God toch voor dit onwillig, tegensprekend volk!

48.
Niet in het aardsche Kanaän!

Het veertigste jaar van de omzwervingen door de woestijn is eindelijk aangebroken! De straftijd is haast ten einde. Maar ach! De Israëlieten zijn nog zoo weinig veranderd. Ziet, daar staan ze weer tegenover Mozes en Aäron. Hoort, hoe ze klagen en murmureeren! Er is geen water! Hier zullen we sterven! Ja, waren we maar dood! Dan was ons lijden ten einde! Had ons maar in Egypte gelaten. Ge zoudt ons brengen in een land, vloeiende van melk en honing! 't Lijkt er wat naar: hier is zelfs geen water!.....

Nog is Gods geduld niet ten einde met dit volk. Nòg zal Hij hun genadig

zijn. Mozes moet tot de steenrots *spreken,* en ... heerlijk, frisch water zal overvloedig uit het ijzerhard gesteente opborrelen, om mensch en dier te verkwikken!

Is God lankmoedig over het hardnekkige volk, Mozes en Aäron zijn het *niet. Hun* geduld is ten einde. En toornig spreken ze het volk toe. 'Wederspannigen!' zoo klinkt het, 'zullen wij u water uit de steenrots voortbrengen?'

Zij stellen zich in de plaats van God! Zij heiligen den Heere niet voor de oogen van het volk. En in boosheid overtreden ze het Goddelijk gebod: inplaats van te *spreken,* heft Mozes zijn staf op en *slaat* tot tweemalen toe op de rots.

Wel doet de Heere water uit de rots springen, maar ... Mozes en Aäron, die God niet geloofd en geheiligd hebben, zullen tot straf daarvoor *niet* komen in het beloofde Land! - Heilig, heilig, heilig is de Heere!

Eenigen tijd later staan duizenden Israëlieten aan den voet van den berg Hor. Een drietal mannen klimmen hem op. 't Zijn Mozes, Aäron en diens ouste zoon Eleazar. Aäron heeft zijn hoogepriesterlijke kleeding aan. Hij gaat zijn laatsten gang.....

Op den top gekomen, trekt Mozes Aärons kleederen uit. Hij doet ze Eleazar aan. Want Aäron moet hier sterven, maar God wil Zijn belofte houden. Hij zal het Hoogepriesterschap niet van Aärons huis doen wijken.

En dan gebeurt, hetgeen de Heere heeft voorzegd. Aäron sterft. In volle gezondheid neemt de Heere hem weg: het aardsche Kanaän beërft hij niet; maar hooger dan de top van den Hor ligt het hemelsche Kanaän, en daar is hem een plaats bereid!

Op Hor's bergtop delft men zijn graf, dat zijn lichaam moet herbergen tot de zalige opstanding.

Straks dalen Mozes en de nieuwe Hoogepriestcr weer van den berg af. Groot is de verslagenheid van het wachtende volk, als zij vernemen, wat geschied is. En dertig dagen lang beweenen de Israëlieten hun eersten Hoogepriester.

49.
De koperen slang.

Dicht bij Kanaän zijn de Israëlieten nu weer genaderd. Aan hun jarenlang omdolen door onherbergzame woestijnen zal nu ten slotte toch een einde komen. Heerlijk vooruitzicht! Straks is alle leed voorbij!

Maar wat is dat? Daar stijgt de wolkkolom, die hun steeds den weg wijst en ... wendt zich naar het Zuiden! Vàn Kanaän af! De woestijn weer in!

De Koning van Edom wil hun niet toestaan door zijn land te trekken,

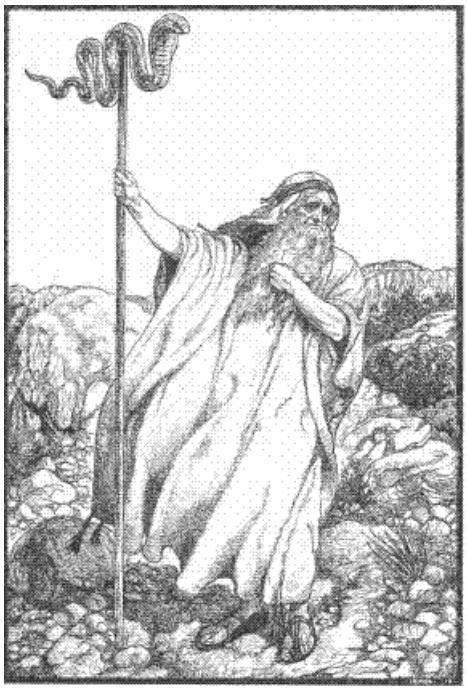

DE KOPEREN SLANG.

hoe dringend en vriendelijk zij het ook gevraagd hebben. En nu moeten ze opnieuw een dagen- en wekenlange reis gaan maken door de barre woestijnen, een grooten omweg, om Edoms land heen!

Dàt is te veel voor het volk! Dat willen ze niet verdragen. En in woede varen ze uit tegen Mozes. Ja, maar eigenlijk tegen God den Heere zelf. 'Waarom hebt gijlieden ons doen optrekken uit Egypte, opdat we sterven zouden in deze woestijn? Want hier is geen brood, ook geen water en onze ziel walgt van dit zeer lichte brood!' Zóó durven ze spreken.

Ze versmaden Gods trouwe zorg! Het kostelijke manna! En ze durven zelfs wel zeggen, dat God Zijn beloften zal verbreken. Dat Hij hen, inplaats van ze binnen te leiden in Kanaän, zal doen sterven in de woestijn!

Dreigend staan de oproerigen tegenover Mozes. Maar ... wankelt er daar één? Storten er ginds niet meerderen ter aarde? Wat gekerm en gejammer rijst uit het midden van den morrenden troep?

Een vreeselijk strafgericht is losgebarsten tegen het murmureerende volk. Giftige slangen, die hier in menigte leven, hebben hen tot heden niet het minste letsel toegebracht. Genadig heeft de Heere hen er voor bewaard.

Maar thans *zendt* de Heere die vurige slangen onder het volk. Verraderlijk bijten ze; en wie gebeten is, moet aan zijn wonde sterven. Het doodelijk venijn werkt ontzettend snel.....

Ziet, reeds bedekken vele lijken den grond. En altijd meerderen worden gebeten. Hier helpt geen ontvluchten; geen dooden van dit ongedierte. Machteloos en zonder verweer is het volk tegen dit vreeselijk leger Gods!

O, nu komt het berouw! 'Wij hebben gezondigd! Bid den Heere, dat Hij deze slangen van ons wegneme!'

Wat zal Mozes doen? Naar hen hooren? Of in boosheid zich van hen afwenden?

Mozes *bidt* voor het volk. En de Heere hoort. Een koperen slang moet Mozes op een staak stellen, en, zoo zegt God, 'het zal geschieden, dat al wie gebeten is, als hij haar aanziet, zoo zal hij leven!'

Zoo doet Mozes. En o, ziet, hoe elk zich haast de slang aan te zien! De moeders dragen hun gewonde kinderen er heen, de kinderen steunen hun ouders, om de slang maar te bereiken! En, o wonder! Eén geloovige blik op deze slang redt van den dood!

En gelijk Mozes de slang verhoogd heeft in de woestijn, zoo is de Zoon des Menschen later verhoogd aan het kruis! En wie geloovig op Hèm het oog richt, wordt gered van den eeuwigen dood!

50.
Bileam.

In Pethor, aan den Eufraat gelegen, woont een wijs en listig man. Hij geeft zich uit voor een profeet. Wijd en zijd is hij bekend. In moeilijke zaken wordt zijn raad vaak ingewonnen. Men gelooft van hem, dat hij iemand zegenen, maar ook vervloeken kan. Wien hij zegent, die is gezegend, wien hij vloekt, die is vervloekt, zoo zegt men. Zijn naam is Bileam. Met zijn raadgevingen, zegeningen en vervloekingen heeft hij reeds heel wat geld bijeengebracht. O, hij is zoo geldgierig en hebzuchtig!

Op zekeren dag ontvangt Bileam bezoek. 't Zijn boden van den Koning der Moabieten, Balak. Er is iets gebeurd, dat de Moabieten en hun buren, de Midianieten, zeer verontrust. De Israëlieten hebben, onder aanvoering van Jozua, groote overwinningen behaald. Sihon, de Koning der Amorieten, is verslagen en zijn land is thans in hun bezit. Nu vreest Balak, dat het hem en zijn volk evenzoo zal vergaan. En daarom moet Bileam komen. ‘Kom,’ zoo zeggen zijn boden tot hem, ‘vervloek mij dit volk!’

Hoe gaarne wil Bileam dit doen! Want hij zal vorstelijk beloond worden. Schatten van goud en zilver zullen zijn loon zijn! Maar hij vreest, dat God hem niet zal toestaan Israël te vloeken. Hij heeft van dit volk reeds gehoord; hij weet, dat de Heere hun God is, hun almachtige Beschermer!

Hij zegt tegen de boden, dat ze moeten wachten tot den volgenden dag, dàn zal hij hun des Heeren beslissing meedeelen.

In dien nacht spreekt God werkelijk tot Bileam. Hij verbiedt hem, met de boden des Konings mee te gaan. En ook mag hij Israël niet vloeken, want, zoo zegt de Heere, ‘het is gezegend.’

Tot zijn groote spijt moet Bileam den anderen morgen het weigerend antwoord overbrengen aan de gezanten van Balak. Maar als Balak het hoort, geeft hij den moed nog niet verloren. Nog voornamer boden zendt hij. En groote rijkdommen belooft hij. Maar 't lijkt alles vergeefs. ‘Wanneer Balak mij zijn huis vol zilver en goud gave, zoo vermocht ik niet, het bevel des Heeren mijns Gods te overtreden, om te doen klein of groot,’ zoo antwoordt Bileam. Maar tòch raadt hij den boden, nogmaals een nacht over te blijven, om te weten, wat de Heere tot hem spreken zal. Want zijn hebzuchtig hart hunkert zoo naar de toegezegde schatten!

En nogmaals spreekt de Heere. God laat hem toe, met de boden mee te gaan. En hij mag ook spreken tot Israël. Maar alleen datgene, wat God gebieden zal.

Bileam is verheugd. Hij mag gaan! Maar hij beseft niet, dat de Heere hem nu juist zal gebruiken, om het tegenovergestelde te doen, van hetgeen hij begeert!

51.
Bileam (*vervolg*).

In gedachten verzonken zit Bileam op zijn ezelin. Hij heeft de reis aanvaard. De gezanten van Balak zijn reeds vooruitgereden, om het goede nieuws bekend te maken.

Bileam heeft nergens oog of oor voor. Hij heeft wel gehoord, dat God hem heeft verboden Israël te vloeken, maar ... hij peinst toch op middelen, om de beloofde belooningen te verdienen. En zoo vergeet hij al meer en meer, dat hij straks bij Balak niets zal mogen zeggen, dan hetgeen de Heere hem zal ingeven.

God kent de booze overleggingen van Bileams van gouddorst brandend hart. En Zijn toorn ontsteekt tegen den trouwelooze. De Engel des Heeren stelt zich tot een tegenpartij op zijn weg. Een uitgetrokken zwaard glinstert in des Engels hand. Dat is het teeken en het zinnebeeld van Gods toorn. Wee, Bileam!

Maar Bileam ziet het glinsterend, scherpgewette zwaard niet! Hij ziet in zijn verbeelding slechts de schatten van Balak! Opeens, daar wijkt zijn ezelin zijwaarts uit, het veld in. Want het dier heeft den Engel bemerkt!

Bileam slaat de ezelin en drijft haar toornig terug op den weg. Een eind wijkt de Engel terug. Dan stelt hij zich in een smal pad, waar aan weerszijden muren van wijngaarden zijn. En weer ziet de ezelin, wat haar berijder niet ziet. En vol schrik wil het dier uitwijken, maar kan niet en klemt Bileams voet tegen den wand. Pijnlijk wordt Bileam opgeschrikt. En weer slaat hij zijn rijdier en drijft het voort.

En weder wijkt de Engel achterwaarts, tot een plaats, waar voor de ezelin geen weg is om te wijken ter rechter-, noch ter linkerhand.

Vol doodelijken angst legt het dier zich nu neer. Woest slaat Bileam haar met een stok, om haar op te krijgen en voort te drijven.

Maar opeens! Gods almacht opent den mond der ezelin.

En met menschenstem spreekt ze: ‘Wat heb ik u gedaan, dat gij mij nu driemaal geslagen hebt?’ En nog komt de verdwaasde Bileam niet tot bezinning. ‘Gij hebt mij bespot,’ zegt hij, ‘och, of ik een zwaard in mijn hand had, want ik zou u dooden.’

‘Ben ik ooit gewend geweest u zoo te doen?’ vraagt de ezelin.

‘Neen,’ antwoordt Bileam. En dan ... o schrik! De Heere ontdekt Bileams oogen. Hij ziet! In doodsgevaar verkeert hij! En hij springt van zijn rijdier af en buigt zich voor den Engel met het aangezicht ter aarde. ‘Waart gij nog voortgegaan, ik zou u gedood, maar uw ezelin gespaard hebben,’ klinkt het hem tegen.

O, Bileam, vol schrik, wil wel terugkeeren. Maar nu moet hij voort, om, tegen zijn wil, *Gods* woord te spreken.

Straks staat hij bij Balak en diens vorsten. Zeven altaren worden opgericht, zeven offerdieren er op geofferd. Van de hoogte van den berg, waarop hij staat, kan Bileam het gansche leger van Israël overzien. Dan komt de Heere tot hem. Hij gebiedt hem het volk te zegenen. En hoe graag Bileam ook de schatten des Konings had verdiend, het baat hem niet. Een stroom van zegeningen vloeit hem over de lippen. En al verandert hij telkens van standplaats, onveranderlijk blijft die stroom van zegeningen vloeien. Tot ergernis van Balak. Tot spijt van Bileam zelf. Ja, de Heere doet hem zelfs profeteeren van de Ster, die uit Jacob zou voortgaan, van dien machtigen Koning, dien Vorst Messias, die eens triomfeeren zal over alle vijanden!

Boos en teleurgesteld snauwt Balak Bileam toe: Pak u weg!

Zoo ontvangt de valsche Bileam schande in plaats van eere! Zoo wordt de trotschaard vernederd, en de dwaas beschaamd, die tegen God meende te kunnen strijden!

Maar Bileam vertrekt niet, voor hij, uit haat tegen Israël, den Koning een duivelschen raad heeft gegeven: ‘Verleid dat volk tot afgodendienst!’

Dat beproeft Balak. En het gelukt! Israël valt in gruwelijke afgoderij. En 's Heeren toorn ontbrandt schrikkelijk tegen Zijn volk. Een pestilentie maait 24000 man weg! Dit is Gods gericht!

Maar dat gericht treft ook de Moabieten en de Midianieten. Vreeselijk woedt het zwaard der Israëlieten onder hen. Ze worden geheel verslagen. En onder de gevallenen is ook Bileam. God heeft hem het loon van zijn ongerechtigheid gegeven!

52.
Het betere kanaän.

Een man van honderdtwintig jaar bestijgt den berg Nebo, die zich in de vlakke velden van Moab verheft. Hijgt hij niet van vermoeidheid, en strompelt hij niet langzaam voort? Leunt hij niet zwaar op zijn staf?

Neen, deze honderdtwintigjarige schrijdt voort met vasten stap en veerkrachtigen tred. Want zijn oog is nog niet donker geworden en zijn kracht is niet vergaan.

Het is Mozes, de man Gods. Waarheen is de reis? En hoe komt het, dat niemand hem vergezelt? Waar is Jozua, zijn trouwe metgezel; waar zijn de oudsten van 't volk?

Mozes gaat zijn laatsten gang. Alleen! Beneden, daar achter hem, in de velden van Moab, is Israël gelegerd. Voor 't laatst heeft hij het volk toegesproken. O, wat hebben allen geluisterd! Hij heeft hun verhaald van Gods

macht, die hen uitleidde uit Egypte, het diensthuis. Hij heeft hun herinnerd aan Gods zorg over hen, veertig jaar lang; maar ook aan hùn murmureeringen en ongehoorzaamheid. Hij heeft hen vermaand in het vervolg naar Gods stem te hooren, Hem getrouw te dienen. En daarna heeft hij hen gezegend: stam voor stam! Zijn laatste woorden, tot het gansche volk gesproken, waren zoo schoon.

'Welgelukzalig zijt gij, o Israël! Wie is u gelijk! Gij zijt een volk, verlost door den Heere, het schild uwer hulp en die een zwaard is uwer hoogheid. Daarom zullen zich uw vijanden geveinsdelijk aan u onderwerpen en gij zult op hunne hoogten treden!'

En nu beklimt hij den Nebo! Alleen!

Is zijn hart niet vol droefheid? Want hij weet immers, dat hij van de aarde gaat scheiden! Zooals Aaron op den berg stierf, moet ook hij sterven op dèzen berg. En Kanaän zal hij *niet* binnengaan!

Hoe heeft hij naar Kanaän verlangd! Als knaap heeft zijn moeder hem al verteld van dat land van belofte! Als man heeft hij gehunkerd dáár te komen!

Veertig jaar lang heeft hij met het volk omgezworven in de bange, barre woestijn; veertig jaren heeft hij verdriet van hen gehad. Maar ... Kanaän, dat heerlijke land, vloeiende van melk en honing, zou immers alles vergoeden!.....

En nu staan de Israëlieten op het punt Kanaän binnen te trekken, en hij, Mozes, moet achterblijven, moet op de grenzen van het land sterven!

En toch staat zijn oog helder! En toch is zijn stap veerkrachtig! En toch is zijn hart niet treurig!

Hooger stijgt de weg. IJler wordt de lucht, ruimer het uitzicht. Daar heeft hij den top bereikt!

Daar verschijnt hem de Heere! Hij wijst hem, en doet hem zien dat gansche land, in al zijn schoonheid van blauwende bergen en vruchtbare dalen, van volkrijke steden en bloeiende dorpen; met zijn velden, bekleed met kudden, bedekt met welige korenakkers. Het schijnt, dat de horizon terugwijkt, en al verder zien Mozes' oogen, tot aan de wijde, wijde zee, daar in het Westen!

O, hoe verheugt zich Mozes. Nu *ziet* hij, wat God beloofd heeft.

'Dit is het land,' zegt de Heere tot hem, 'dat Ik Abraham, Izak en Jacob gezworen heb, zeggende: Aan uw zaad zal Ik het geven. Ik heb het u met uw oogen doen zien, maar gij zult daarheen niet overgaan!'

Neen, dáárheen *niet*. Dat heeft Mozes verbeurd. Hij weet het. En hij vindt het nu goed! Wel heeft hij menigmaal gebeden eerst, om tòch te mogen

ingaan mèt het volk! Maar het was des Heeren wil niet. En toen heeft Mozes gezwegen. Want hij wist, dat God wijs en recht is!

Neen, dáárheen niet! Maar hef nu, Mozes, uw hoofd eens omhóóg! Want God zal u, inplaats van het mindere, het meerdere geven! God zal u verlossen van uw murmureerend en tegensprekend volk. Na uw leven vol moeiten en zorgen wacht u de eeuwige rust en de eeuwige blijdschap!

Op den stillen bergtop zijgt Mozes neer. Een zoete vree vervult zijn hart; o, neen, geen verlangen is er meer in naar het aardsche Kanaän; hij ziet de hemelen geopend! En terwijl zijn oog breekt en zijn lichaam stervend neerzinkt, ontvangt hij uit genade het heerlijke loon, door God hem beloofd: de hemelsche zaligheid!

En de Heere zelf begraaft Mozes' lichaam; en niemand heeft zijn graf geweten!

Dertig dagen beweenen de kinderen Israëls hem. Was hij niet hun vader, die hen had geleid met geduld, die voor hen had gebeden, als Gods toorn zou gaan branden over hun zonden. En zeker hebben ze met schaamte gedacht aan al het verdriet, dat ze hem hadden aangedaan. Ze weenen over hem!

Maar Mozes weent niet; hij juicht!

53.
Rachab, die geloofde.

De nieuwe aanvoerder van het leger is de dappere Jozua. Hij moet Israël in het beloofde land binnenleiden. En hij is vol goeden moed. Niet, dat hij op zijn eigen kracht en wijsheid vertrouwt, maar de Heere heeft hem Zijn hulp beloofd. En waarvoor zou hij dan vreezen?

Maar daarom is hij niet zorgeloos. Hij zendt twee spionnen uit, om de eerste stad aan den overkant van den Jordaan gelegen, te verspieden.

Voorzichtig gaan zij te werk, die verspieders. Zij doorkruisen de omstreken van Jericho, zoo heet de stad; ze nemen alles goed op, om straks Jozua omtrent alles, wat hij weten wil, te kunnen inlichten. En eerst, wanneer de avondschemering valt, sluipen ze de stad binnen. Op den breeden, hoogen ringmuur hebben ze een herberg ontdekt. Daar gaan ze spoedig binnen. Rachab, zoo heet de waardin, ontvangt hen vriendelijk. Maar inplaats van hun spijs en drank voor te zetten, brengt ze hen, gehaast, op het dak van haar huis, zegt hun, dat ze zich languit moeten neerleggen, en spreidt dan lange vlasstengels, die daar te drogen liggen, over hen uit. Niemand zal vermoeden, welk geheim dit vlas verbergt.

Dan gaat ze de trap weer af. Ze wacht. Waarop? Hoor, dienaren van Jericho's Koning kloppen op de deur. ‘Breng die mannen hier,’ klinkt het;

‘die vreemdelingen, die van avond bij u gekomen zijn, want het zijn spionnen!’

‘Onmogelijk!’ antwoordt ze, ‘want die mannen zijn vóór het poortsluiten al vertrokken. Maar zet ze na, spoedig, dan zult ge ze zeker inhalen!’

En de boden, (waarom zouden ze haar niet gelooven?) vertrekken ijlings, opdat de spionnen niet ontkomen zullen.

Hoe komt Rachab er toch toe, zóó te handelen? Te heulen met de vijanden van haar volk?

Rachab heeft, evenals alle menschen in Jericho, gehoord van de veroveringen der Israëlieten. Méér! Zij heeft gehoord van den machtigen *God* van Israël! En haar hart heeft gebeefd! O, zij was zulk een slechte vrouw geweest. Heel Jericho kende haar daarvoor! Maar eerbied en vreeze heeft haar hart vervuld, toen ze vernam van den God van hemel en aarde. Hij is de Heere! had ze bij zich zelf uitgeroepen. Dien God wil zij voortaan dienen, Hèm gelooven! En de dienaren van dien God zal zij beschermen en redden.

Zóó heeft ze door het geloof de verspieders verborgen.

Nu begeeft ze zich naar boven. ‘Ik heb u het leven gered,’ zegt ze tot de verspieders. ‘Want de Heere, uw God, is de Almachtige; Hij heeft u dit land gegeven. Och, spaart nu ook mij en mijns vaders huis. Redt ons, dat wij niet omkomen! Zweert me, dat gij ons niet zult ombrengen!’

Gaarne beloven de twee het. Aan een scharlakenrood koord laat Rachab de verspieders uit een venster zakken: zoo komen ze onbemerkt buiten de stad. Dit scharlakenroode koord zal ze, zoo spreken ze af, aan haar venster binden en naar buiten laten afhangen. Dat zal een teeken zijn voor heel Israël, dat dit huis en allen, die hier binnen zijn, moet gespaard blijven.

Nu vertrekken de verspieders. In de duisternis van den nacht zoeken ze een schuilhoek in 't nabije gebergte. God waakt over hen. De vervolgers vinden hen niet. En na drie dagen komen ze veilig bij Jozua in het leger terug.

54.
Een wonderpad.

Eenige dagen later trekt het gansche volk van Israël op naar den Jordaan. Vóórop loopen de priesters in hun smetteloos wit kleed. Op hun schouders dragen ze de gouden ark. Dat is een teeken, dat God de Heere mèt Zijn volk is. Tweeduizend ellen achter de priesters komt het volk. Ze moeten het goed beseffen, dat de Heere, hun God, heilig is, en dat zij met diepen eerbied voor Hem vervuld moeten zijn.

Zie, de voeten der priesters raken aan het water! Zullen ze niet halt houden? ... Neen, voorwaarts gaan ze! Op Gods bevel! En ... de wateren

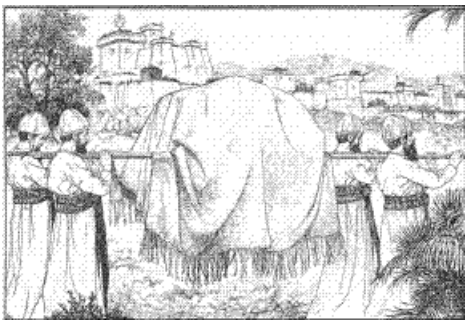

DE PRIESTERS MET DE ÄRK DES VERBONDS DES HEEREN

wijken! De Jordaan keert achterwaarts! Als een muur staat het water, en vloeit niet verder. Zóó baant God door den breeden stroom hun een pad. In de diepte van de rivier dalen de priesters af. En daar blijven ze staan; onverschrokken; in vast geloof op de almacht des Heeren!

Heel het volk volgt hen. Mannen, vrouwen en kinderen; hun lastdieren en wagens; alles! En terwijl de priesters stand houden op den bodem der rivier, trekt Israël rustig en veilig naar de overzijde. Ja, waarlijk, de Heere leeft! Hij is nog dezelfde, die veertig jaar vroeger de wateren van de Roode Zee kliefde!

De tienduizenden hebben den overkant bereikt! De Israëlieten betreden het Beloofde Land! En de volken van Kanaan voelen zich den schrik om het hart slaan!

Nog staan daar in de diepte de priesters.

Twaalf mannen, uit eiken stam één, dalen weder af tot de plaats, waar de ark is. Ieder hunner neemt van den bodem der rivier een grooten steen, en draagt dien op den oever. Dââr worden de twaalf steenen op elkaar gestapeld. En die steenhoop is een gedenkteeken, een monument! Van de trouw en de macht des Heeren. Nog eeuwen later zullen deze steenen spreken!

TREKKEN TEMIDDEN VAN HET LEGER RONDOM JERICHO

En diep in het rivierbed heeft Jozua óók twaalf steenen opgericht daar, waar de priesters stonden met de ark.

Dâár treden ook deze voort. Terwijl het volk toekijkt, beklimmen zij den oever. En nauwelijks heeft de laatste priester zijn voetzool op den oever gezet, of met donderend geweld storten de watermuren in, en schuimend en kokend vervolgt de Jordaan zijn loop!

55.
Jericho's val.

Heerlijk! Geen woestijn meer, maar vruchtbare landouwen. Zie, daar wuiven de palmen, ginds bij Jericho. Maische weiden en welige akkers wisselen elkander hier af. Hier hebben ze geen manna meer van noode. Ze eten van het overjarig koren, dat hun als een eerste, welkome buit in handen valt. Voorwaar: dit is een land, vloeiende van melk en honing!

Maar ... nog is de tijd van rust niet aangebroken! Eerst moeten ze strijden. Geen nood: de Heere is hun Banier! Hij zal hun dit land geven.

Jericho is het eerst aan de beurt. Maar geen pijl behoeven ze op de stad af te schieten; geen steen daarin te werpen.

Tot hun groote verwondering zien de inwoners van Jericho Israels leger om hun stad trekken. De priesters voorop, die de ark des verbonds dragen.

De mannen van Jericho hebben een algemeenen aanval verwacht. Met angst hebben ze het geducht leger zien naderen. Maar hoe? Zwijgend, in diepe stilte, trekt het hun stad om. Wat heeft dit te beduiden?

Den tweeden dag geschiedt hetzelfde. Den derden, den vierden, den vijfden, den zesden! Telkens dezelfde zwijgende stoet!

De zevende dag breekt aan. Reeds zeer vroeg in den morgen begint de omgang. Maar zie, ditmaal keeren de Israëlieten *niet* terug naar hun tenten, als zij éénmaal rond de stad zijn geweest. Opnieuw vangen ze den tocht aan. Tot zevenmaal.....

Dan ... ineens staan allen stil. De priesters blazen met kracht op hun bazuinen. En luid klinkt Jozua's bevel tot al het volk: ‘Juicht!’.....

Daar schudden en wankelen Jericho's witte muren en hooge torens! Ze storten ineen ... door het geloof van Israël zijn ze gevallen. En het leger heeft niet anders te doen, dan Gods wraakgericht te oefenen over deze verdoemde stad.

Niemand mag blijven leven; *niets* mag geroofd. O, dat niemand dit gebod overtrede, want schrikkelijk zal dan Gods toorn over het gansche volk ontbranden!

Een brokstuk van den hoogen muur is blijven staan. Daarop verheft zich het huis met het roode koord! Rachab en haar familie is gespaard. Haar geloof heeft haar behouden! Ongedeerd wordt zij met haars vaders huis door de twee mannen, die zij eens had verborgen, uit haar woning geleid.

Als de avond valt, stijgen zware rookzuilen omhoog, van de plaats, waar eens het schoone Jericho stond! De gansche stad brandt; krakend storten huizen en paleizen in.....

56.
De verbondbreker.

In één van de tenten, die tot Juda's stam behooren, is een man bezig een gat in den grond te graven. Zorgvuldig heeft hij rondgespeurd, of ook een vreemde hem ziet. Neen, niemand!

Daar haalt hij uit een zak te voorschijn, wat hij uit Jericho heeft geroofd. Want hij zag daar zoo'n schoon overkleed, hij zag daar zooveel zilver, hij zag zoo'n prachtig gouden sieraad in den vorm van een tong. En inplaats van het hoofd af te wenden, heeft hij er nòg eens naar gekeken; o, 't lokte zoo verleidelijk! En hij verachtte Gods verbod en ... hij stak de hand uit naar het verbodene ... en hij ontstal den Heere, wat Hij Zich had gewijd.

Hij is een dief, die Achan! En nu zal hij 't gestelene verbergen. Diep in den grond. Eerst het zilver. Dan 't goud. Dan 't schoone kleed. Nu de aarde er weer overheen! Wie kent zijn geheim?

Niemand!

Niemand?

Vol moed trekt een leger van 3000 man naar de tweede stad, die nu aan de beurt ligt, naar Aï, op. De Heere zal ook deze in hun hand geven! Ach, als de Koning van Aï met zijn mannen een uitval doet, moet Israël al spoedig vluchten ... Zes-en-dertig hunner worden gedood, de rest keert als een verslagen hoop bij Jozua terug!.....

Droefheid en angst maken zich meester van 't hart van Jozua en de oudsten. Hun kleederen scheuren zij! Stof werpen ze op hun hoofd, als degenen, die zwaren rouw dragen! Ach, heeft de Heere hen dan vergeten? Wat zullen ze beginnen? En als de andere Kanaänieten het hooren, wat zal het lot van Israël zijn? ‘Ze zullen ons,’ zoo klaagt Jozua voor Gods aangezicht, ‘omsingelen en onzen naam uitroeien van de aarde: wat zult Gij dan Uw grooten Naam doen?’

Dit is Gods antwoord: deze nederlaag is Israëls schuld; zij hebben 's Heeren gebod overtreden! En daarom kàn de Heere niet mèt hen zijn. Eerst moet de overtreder gedood! Want heilig is de Heere!

Den anderen morgen wordt, op Gods bevel, het lot geworpen, dat den schuldige zal aanwijzen. Juda's stam is geraakt! En straks uit dien stam... Achan!.....

Nu kan hij niet langer ontkennen. Daar staat hij, de schuldige, de verbondbreker, de oorzaak van den dood van zes-en-dertig mannen. ‘In mijn tent heb ik verborgen het zilver, de tweehonderd penningen, en het goud, en het Babylonisch overkleed!’

Het wordt opgegraven. Op een hoop geworpen.

En dan ... Dan voert men Achan, mèt zijn roof, met zijn zonen en dochteren, die, als hij, God verachtten, zijn ossen, zijn ezelen, zijn vee, zijn tent, àlles wat hij heeft, naar het dal Achor!

Daar sterven hij en zijn huis onder de steenen, die gansch Israël op hen werpen. En daarna verteert het vuur de lijken en al wat Achan toebehoorde! Ten slotte richt men een grooten steenhoop over hem op! Oók een gedenkteeken! Maar nu van den toorn des Heeren over de verachters van Zijn verbond!

57.
Kanaän veroverd.

Aï kon geen weerstand bieden, toen Jozua voor de tweede maal er voor verscheen. Want wel trokken alle mannen van Aï mèt hun Koning ten strijd uit, en wel sloeg Israël op de vlucht... maar dit was slechts een krijgslist van Jozua, om den vijand in de val te lokken.

Zie, in de stad, waarin geen enkele verdediger meer te vinden is, dringen Jozua's soldaten binnen, die in hinderlaag hebben gelegen. Ze steken de stad aan brand! En als nu Jozua met zijn 'vluchtend' leger stand houdt, bevinden zich de mannen van Aï tusschen twee vuren. Spoedig is hun lot beslist: de stad wordt verwoest, en 12000 mannen en vrouwen vinden den dood.

Niet ver van Aï ligt Gibeon. Slechts een marsch van zeven of acht uur zal het leger naar het Zuiden hebben te maken, en dan zal ook tegen deze stad de strijd ontbranden en de Gibeonnieten zullen het lot deelen van Jericho en Aï.

In hun angst zoeken de mannen van Gibeon een uitweg. Dit weten ze: voor Israëls God kunnen ze niet bestaan. Geen strijd zal baten. Maar ... zullen ze met *list* hun doel niet kunnen bereiken? Ze denken na ... ze hebben iets gevonden!

Eenige dagen later verschijnt voor Jozua een wonderlijk gezantschap. O, wat verre reis moeten deze mannen gemaakt hebben! Zie eens, hoe vermoeid en afgemat ze zijn! En hun kleederen, oud en bestoven; hun schoenen, oud en gescheurd en bevlekt; en het brood, dat ze met zich voeren, is droog als kurk en beschimmeld.

'We komen uit een ver land,' vertellen ze aan Jozua en de oudsten. 'Dit brood was nog warm, pas uit den oven, toen we het meenamen. En ziet deze wijnzakken eens! Toen we ze bij de afreis vulden, waren ze nieuw; nu zijn ze gescheurd; we hebben ze moeten samenbinden. Onze schoenen en kleederen zijn oud geworden van de lange reis!'

Wat willen ze? Dat Jozua een verbond met hen maakt. Dat ze niet zullen aangevallen worden.

'Gij woont toch niet hier in de buurt?' onderzoeken de mannen van Israël. 'O neen,' antwoorden ze, 'volstrekt niet. Maar we hebben gehoord van den Heere, uw God; van Zijn machtige wonderen in Egypte en aan de overzijde van den Jordaan. Dáárom zijn we gekomen.'

Jozua en de oudsten gelooven hen. En zonder den Heere te vragen, wat zij doen moeten, maken ze vrede met de bedriegers. Straks keeren de Gibeonnieten, want zij zijn het, die zoo listig te werk gingen, goedsmoeds terug naar hun stad. Ze hebben Jozua's woord, ja, Jozua's eed, dat hij hen bij het leven zal behouden. Gibeon is door list en bedrog gered. Als het bedrog ontdekt wordt, ontsteekt wel de toorn van het volk van Israël tegen hen, maar het eens gegeven woord breekt Jozua niet. Ze blijven leven, al moeten ze ook voortaan slavendiensten verrichten!

Maar mogen ook de Gibeonnieten ontkomen, niet alzoo de overige Kana-

anieten. Een harde strijd ontbrandt. Tevergeefs verzamelen telkens weer machtige vorsten hun legers. In vijf jaar tijds overwint Israël niet minder dan 31 koningen. Hun land wordt het erfdeel der Israëlieten. Iedere stam ontvangt zijn erfenis. En veilig onder zijn wijnstok en vijgeboom gezeten, gedenkt nu het volk aan de groote daden des Heeren. Gods belofte aan Abraham is vervuld. Dit land, waar hij nooit een voetstap bezat, is nu het eigendom van zijn zaad, dat geworden is als het zand der zee, en als de sterren in menigte.

58.
Gideon.

In het land van den stam van Manasse ligt een klein dorpje. Het heet Ofra. In de buurt zijn wijngaarden. Tusschen die wijngaarden in staat een wijnpers. Daarin staat in den bovensten bak een man. Schuw kijkt hij voortdurend rond. En wat vreemd: hij treedt de druiven niet in deze pers; hij dorscht er tarwe!

Die man heet Gideon. Waarom dorscht hij zijn tarwe niet op den dorschvloer? Waarom is hij zoo onrustig? - Ach, dat is een droeve geschiedenis!

Vele jaren zijn er verloopen, sinds Jozua het volk in Kanaän leidde. Vóór hij stierf had hij heel Israël te Sichern bijeengeroepen. Daar had hij afscheid van hen genomen. Hij had hen nog eenmaal vermaand, trouw den Heere te dienen. En het volk had beloofd, dit te zullen doen. Maar ach ... niet vele jaren nà Jozua's dood begonnen ze langzamerhand van God af te vallen. De afgoden van de omwonende volken kozen ze; die wilden ze dienen. Maar toen was ook de straf niet uitgebleven. Juist die volken, wier afgoden ze hadden verkoren, heerschten over hen. Dan waren ze knechten in hun eigen land.....

En als de onderdrukking dan zoo fel was, en de Israëlieten geen raad meer wisten, dan ... in hun nood, begonnen ze met berouw in het hart tot God te roepen, om hulp en uitkomst. En de Heere, die lankmoedig is, gedacht aan Zijn verbond, en verloste hen. Hij verwekte mannen, om den vijand te verjagen, om het volk te regeeren. Zulke mannen heetten Richters. Er waren er nu al eenige geweest: Othniël, Ehud, Samgar, Barak en een vrouw: Debora.

Maar 't schijnt wel, dat Israël God niet dienen *wil*. Weer is het volk afgedwaald. ‘Ze hebben gedaan, wat kwaad is in de oogen des Heeren.’ En nu zijn wreede vijanden gekomen. Den oogst op het land rooven zij, niets laten ze over voor de Israëlieten; stallen en schuren plunderen ze leeg. Alles vernielen en verwoesten ze. Het zijn de Amalekieten en de Midianieten. Ze komen als sprinkhanen in menigte. Reeds zes jaar heeft dat zoo geduurd.

Het land is geheel verarmd. Het volk is radeloos. Waar, waar is hulp?

O, nu zien ze hun zonde. En ze roepen in berouw den Heere weder aan. Zal hij hooren? Verlossen? Dit ongehoorzame volk, dat telkens weer Hem den rug toekeert?

Och, die dorschende Gideon is zoo mismoedig! Moet dan het gansche land verdorven worden? Geheel ten onder gaan?.....

Dit kleine hoopje tarwe zal hij trachten ongezien met zijn stok te dorschen, om 't dan spoedig ergens te versteken, opdat de vijand ook dit niet roove!

Eensklaps klinkt een stem hem in de ooren. Een vreemdeling is ongemerkt genaderd en spreekt hem toe. ‘De Heere is met u, gij strijdbare held!’ Dit is Gideon te veel. 't Klinkt hem als spottaal in de ooren. De Heere mèt hèm? Maar waarom is het dan zoo'n ellendige tijd? Neen, juist andersom. ‘De Heere heeft ons verlaten!’ zoo klaagt hij. Toch niet waar! ‘Gij zult Israël verlossen,’ klinkt hem de stem weer tegen. Het is de Heere-zelf, die Gideon roept!

Gideon bemerkt het... tot zijn schrik. Maar de Heere spreekt hem moed in en geeft hem rust en vrede in zijn hart.

Dàn gaat Gideon aan 't werk. 's Nachts werpt hij het Baälsaltaar neer, hij met tien van zijn knechten. Want eerst moet het volk weten, dat geen afgod helpen kan. 't Is God alleen, die hulp zal schenken. Wel willen de mannen uit Ofra, uit vrees voor de wraak van hun afgod, Gideon dooden, omdat hij het altaar heeft omgeworpen, maar zijn vader redt hem. ‘Laat Baäl, als hij een God is, voor zichzelven twisten!’ zoo bestraft hij hen. En beschaamd druipen ze af.

Hoor! Daar schalt de bazuin! Gideon roept zijn volk ten strijde! En ze komen! Twee-en-dertig duizend man voegen zich onder zijn banieren! Maar ach, is het niet als een handjevol tegenover de ontelbare legerscharen van de kinderen van het Oosten?

Straks moet Gideon den strijd aanbinden tegen den overmachtigen vijand. Maar eerst geeft God hem nog een dubbel teeken, om zijn geloof te versterken. Gideon legt een schapenvacht 's avonds buiten. Als hij 's morgens opstaat, is alleen de vacht doornat van dauw: de aarde er om heen droog! Den anderen morgen is het juist andersom: op de gansche aarde dauw, het vlies kurkdroog!

Op Gideons gebed is dit alles geschied. Nu twijfelt hij niet langer. Al is zijn leger klein, hij zal den vijand aanvallen!

59.
Gideon (*Vervolg*.)

Klein? Gróót is zijn leger; *te* groot; véél te groot!

Zóó spreekt de Heere. Zie maar, twee-en-twintig duizend trekken heen.

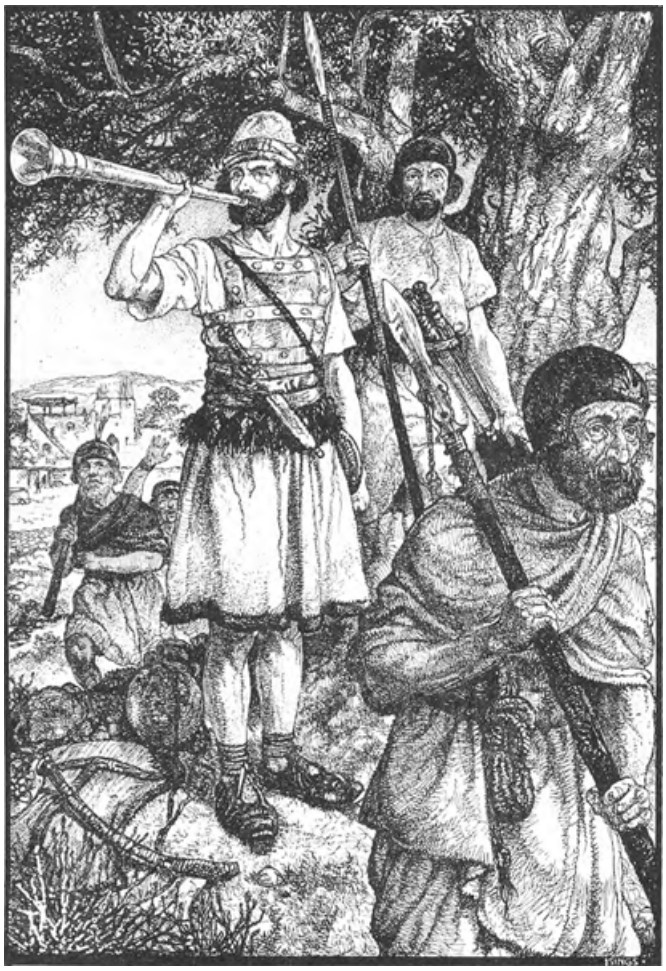

Gideon.

Ze zijn vreesachtig, ze durven niet strijden. Nu, ze mogen heen! Ach, hoe krimpt Gideons legertje. Slechts 10.000 man houdt hij over! Nog te veel! klinkt opnieuw 's Heeren woord.

De 10.000 leidt Gideon op Gods bevel naar een beek. Ze kunnen daar drinken. En nu wijst de Heere driehonderd mannen aan, die mogen blijven. Staande schepten ze water met hun hand; als echte krijgers gunden ze zich zelfs den tijd niet, zich op de knieën te laten zakken, om zoo met den mond het water te kunnen bereiken.

Is het niet, om den moed geheel te verliezen? Driehonderd man!

Neen, *nu* zal nimmer het volk kunnen roemen: Wij hebben ons *zelf* verlost! Als nu de overwinning wordt behaald, is het enkel en alleen Gods werk!

In den nacht zal de aanval plaats hebben. Maar vooraf moet Gideon nog even alleen, met Pura, zijn jongen, voortsluipen tot aan het uiterste van de vijandelijke linies. God zal hem bemoedigen door den vijand-zèlf.

Zie, daar staat een wachtpost! Stil, Pura, niet verder! Luister, twee mannen voeren een gesprek! ‘Zie,’ zegt de een, ‘ik heb gedroomd. Een gerstebrood wentelde in ons leger; het raakte aan de tent van den bevelhebber en ... de tent werd omgerukt en vernield!’ ‘Weet ge niet, wat dit beduidt?’ antwoordt de ander. ‘Dit is niet anders dan het zwaard van Gideon. God heeft dit gansche leger in zijn hand gegeven!’

Gideons hart aanbidt vol dankbaarheid den Heere. Nu aarzelt hij niet langer. Hij neemt zijn maatregelen.

't Is middernacht. In een wijden kring staan Gideon en zijn driehonderd helden om het vijandelijke leger. Elk hunner heeft een bazuin; een ledige kruik, en daarin een brandende fakkel. Doodstil is het; niets beweegt; het reuzenleger der vijanden slaapt.

Opeens! Daar schalt Gideons bazuin; daar schallen er driehonderd! En de kruiken slaan de driehonderd tegen elkander: op hetzelfde oogenblik vlammen de fakkels in den donkeren nacht!

En hoor! Daar weerklinkt Gideons strijdkreet uit driehonderd kelen, dat het davert van rondom: ‘Het zwaard van den Heere en van Gideon!’

Doodelijk ontsteld ontwaakt het slapend leger. ‘Omsingeld!’ roepen ze uit. In de uiterste verwarring trekken ze hun zwaarden en houwen er op los ... ze dooden elkander! De Heere verschrikt hen. Ze schreeuwen van angst en ... vluchten!

Dàn komen de mannen van Israël uit hun schuilhoeken en vervolgen den vijand. Velen vallen door het zwaard; zelfs hun Koningen worden gedood!

Zoo heeft de Heere de overwinning geschonken!

‘Wees gij nu onze Koning!’ zoo roept het dankbare volk tot Gideon. Maar nederig klinkt zijn antwoord:

‘*Ik* zal over u niet heerschen, ook zal mijn zoon over u niet heerschen, *de Heere* zal over u heerschen!’

60.
Simson.

Gideon is gestorven. Nieuwe richters heeft God verwekt. Een gansche rij: Thola, Jaïr, Jefta, Ebzam, Elon, Abdon.

En weer verlaat het volk zijn God. Weer dient het de afgoden. En weer geeft God het over in de hand der vijanden. Die vijanden zijn de Filistijnen; een klein, maar een dapper volk.

Maar tegelijk zorgt de Heere ook voor een verlosser. In de stam van Dan woont Manoach met zijn vrouw. Kinderen hebben zij niet. Maar nu wordt hun door den Heere een zoon beloofd. En welk een zoon! Hij zal beginnen zijn volk te verlossen uit de macht der Filistijnen. Hij zal zijn leven moeten wijden aan God: hij zal een Nazireër zijn. Wijn noch sterken drank zal hij ooit drinken; en nimmer zal zijn haar mogen afgesneden worden. Dat lange hoofdhaar zal hemzelf en anderen er steeds aan herinneren, dat hij een dienstknecht is van den Allerhoogste!

God vervult Zijn belofte: aan Manoach wordt de beloofde zoon geboren. Simson is zijn naam. De geweldige. De sterke. Want sterk is hij; wonderlijk sterk. Sterk boven alle menschen. Die sterkte verleent hem de Heere. En die sterkte moet hij besteden tot heil van zijn volk; tot eer van zijn God.

Als hij tot een man is opgegroeid, kiest hij zich een Filistijnsche vrouw. Terwijl hij met zijn vader en moeder er heen gaat, om nader kennis met haar te maken, ontmoet hem, brullend, een jonge leeuw. Zijn ouders zijn op dit oogenblik niet in de nabijheid. Ze zien niet, wat er geschiedt.

Simson wijkt niet voor den leeuw. Onvervaard grijpt hij hem aan, en ... scheurt hem in tweeën. Het doode dier werpt hij ter zijde van den weg, waar het spoedig verdroogt. En in dit verdroogde lichaam nestelen zich de bijen. Eenige dagen later wandelt Simson denzelfden weg. Hij vindt... honing in den dooden leeuw. Hij neemt er een paar druipende raten uit, eet er van en geeft ook zijn vader en moeder. Zóó ging spijze uit van den eter, den leeuw; zoo zoetigheid van den sterke!

Op het bruiloftsmaal in Timnath geeft hij aan zijn dertig Filistijnsche metgezellen een raadsel op: indien ze het raden kunnen, zal hij hun dertig lijnwaadskleederen en dertig wisselkleederen geven. Maar indien niet, dan moeten zij hèm die geven. Goed, zeggen ze.

En hij geeft zijn raadsel op: ‘Spijze ging uit van den eter, zoetigheid

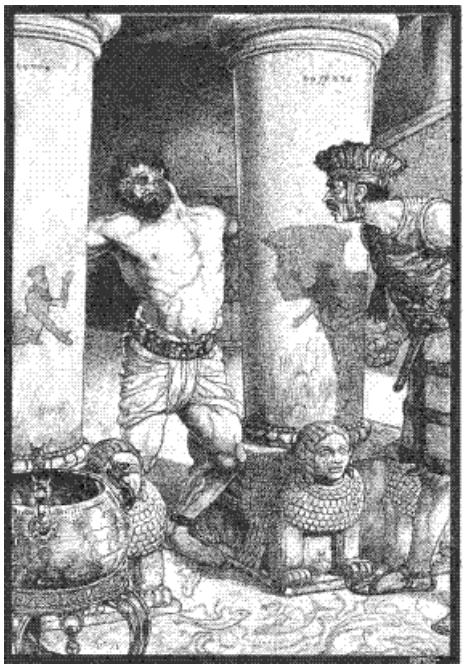

SIMSON IN DAGON'S TEMPEL.

van den sterke. Raadt gij nu: welke spijze; welke zoetigheid; wie is de eter; wie is de sterke?'

Maar dat kùnnen ze niet raden. Nooit. En nu komt hun haat aan het licht. Wat zullen ze straks tot Simson moeten zeggen; wij weten het niet? Tot dien verachten Israëliet? Ze moèten het raden. En als zij het tòch niet kunnen, dreigen ze Simsons vrouw met den dood, indien deze niet zorgt, achter het geheim te komen en het hùn mede te deelen. Dan wordt de jonge vrouw bevreesd. En in plaats van Simsons hulp in te roepen tegen die trouwelooze mannen, houdt ze zóó lang bij hem aan, dat hij haar de geschiedenis van den leeuw verhaalt. Nu weten de dertig het ook spoedig.

Op den gestelden dag smalen ze: Och, wat is zoeter dan honing; wat is sterker dan een leeuw?

Simson is verraden; hij begrijpt het. Maar hij zal zich wreken. Zeker, ze zullen hun wisselkleederen hebben. Zie maar, daar gaat hij den weg op naar de Filistijnsche stad Askelon: de Geest des Heeren wordt vaardig over hem en hij slaat dertig Askelonieten dood. *Hun* kleederen zendt hij aan de verraders te Timnath.

Het is zijn eerste slag onder de Filistijnen. Want God heeft hem er aan herinnerd, dat hij zijn volk moet verlossen. Hij *alleen*. Zonder leger; alleen door de kracht des Heeren.

Simsons naam is spoedig bij de Filistijnen geducht. Herhaaldelijk slaat hij hen: éénmaal zelfs duizend man op één dag. En zijn wapen was slechts een verdroogd ezelskinnebakken, dat hij daar vond liggen aan den weg!

Israël erkent hem als Richter! Twintig jaar lang strijdt hij voor zijn volk en verlost hen uit het geweld der vijanden. Zijn reuzenkracht is het schild, dat Israël beschermt. Maar ... die kracht zal hem alleen baten, als hij zijn God getrouw blijft!

En ... dat doet Simson niet. Een schoone, maar slechte Filistijnsche vrouw, Delila, verleidt hem tot zonde. En aan háár maakt hij het geheim van zijn kracht bekend, als ze hem er dag aan dag toe prest. Want 5500 zilverlingen kan ze er mee verdienen, indien ze hem aan zijn vijanden overlevert. 'Indien mijn haar werd afgesneden, zoo zou ik zwak wezen als al de menschen, want ... ik ben een Nazireër Gods!'

't Is zoo. Delila heeft haar zilverlingen verdiend. Terwijl hij slaapt, snijdt een man de zeven haarlokken van zijn hoofd af. De vijanden naderen ... hij wil zich op hen werpen ... Ach! hij wordt overmeesterd, gebonden; zijn oogen worden hem door de wreede vijanden uitgestoken en als een ellendige slaaf, met koperen ketenen geboeid, moet hij in de gevangenis den zwaren molensteen draaien.

Hij heeft God verlaten! Nu is hij verlaten van God.

Maar ... Simson zoekt vergeving. Simson belijdt zijn zonde. En God hoort hem. En het haar van zijn hoofd groeit weer aan. Ja, hij zal nog eenmaal Richter zijn!

In het huis van hun god Dagon vieren duizenden Filistijnen hun overwinningsfeest. Hem eeren zij met offeranden en gebeden. Dan moet Simson, de vroeger gevreesde, maar nu smadelijk verachte, in hun midden komen. Hij komt. En hun hoongelach klinkt hem in de ooren. Hun spotten met hèm; met den Heere, zijn God!

'Gedenk mij, mijn God!' zoo fluisteren zijn lippen, 'en sterk mij alleenlijk ditmaal!' Voor de eere Gods! Voor het heil van zijn volk!

Opeens omvatten zijn armen de twee middelste pilaren, waarop het dak en de galerijen rusten, waar drieduizend mannen en vrouwen zich bevinden. 'Mijn ziel sterve met de Filistijnen!' roept hij. En hij buigt zich met kracht; de pilaren kraken: de tempel van Dagon stort inéén!

Een vreeselijk angstgegil stijgt op ... duizenden Filistijnen sterven in een oogenblik. Simson heeft zijn leven opgeofferd, om zijn volk te verlossen; want hij heeft in zijn sterven méér vijanden gedood dan in zijn leven!

61.
Ruth.

Een gezelschap van vier personen gaat de poort van Bethlehem uit. 't Zijn Elimelech met zijn schoone vrouw Naömi, en hun twee zonen Machlon en Chiljon. Treurig staan hun aangezichten. Neen, het is geen vroolijke reis, die ze ondernemen. Want de honger verdrijft hen uit het schoone Bethlehem.

't Is in den tijd der Richters. Hongersnood heerscht als een oordeel des Heeren over de zonden van het volk. De lachende korenvelden en de maische weiden van Bethlehem treuren en kwijnen.

Maar in Moab is koren, is brood! En Elimelech ontvlucht met zijn huisgezin de slaande hand des Heeren. Er is in zijn hart geen vertrouwen op zijn God. Heeft Kanaan geen spijze meer voor hem, dan zal hij ze bij de Moabieten zoeken.

Maar ach! nauwelijks in Moab aangekomen, moet Naomi haar man missen! En in Moabs vlakke velden wordt zijn graf gedolven.

Nog zwaarder slagen treffen Naomi. Haar zoons, die met Moabietische vrouwen waren getrouwd, sterven ook, de een na den ander. En opnieuw openen zich de graven, om Naomi's geliefde kinderen te ontvangen.

Zie nu die treurende, gebogen, vergrijsde vrouw! De blos op haar wangen is verbleekt; de glans verdwenen uit haar oogen. Alleen is zij overgebleven!

NAÓMI EN RUTH

Alleen? Haar schoondochters, Orpa en Ruth, blijven bij haar. Ze voelen medelijden met haar ongelukkige schoonmoeder.

Naomi verlangt terug naar Bethlehem, naar het land harer vaderen. Ze verneemt, dat de hongersnood is geweken. Wat bindt haar aan Moab? Naar Bethlehem wil ze, om dáár te sterven, bij haar volk, in haar eigen land. Ze gaat op reis. Maar Orpa en Ruth vergezellen haar. Ze kunnen niet van haar scheiden. Op de grenzen van het land gekomen, staat Naomi stil. Ze neemt afscheid van haar schoondochters. Ze raadt haar aan terug te keeren. En Orpa, schoon weenende, gáát. Maar Ruth blijft bij haar, hoe Naomi ook aandringt, om haar alleen te laten. Hoor, hoe Ruth Naomi liefheeft; hoe ze bovenal liefheeft den God van Naömi. 'Waar gij zult heengaan, zal *ik* heengaan, want uw volk is *mijn* volk; *uw God is mijn God*!'

Eén in liefde tot elkaar; in liefde tot Israëls God reizen Naömi en Ruth samen voort. Naar Bethlehem. 'Is *dit* Naömi?' vragen, vol verwondering, de vrouwen, als ze haar de stad zien binnenkomen. Neen, ze herkennen haar bijna niet. En tòch, ze is het. 'Noemt me niet Naömi; noemt mij Mara, want de Almachtige heeft mij groote bitterheid aangedaan. Vol toog ik weg, ledig heeft mij de Heere doen wederkeeren!' Zoo klaagt Naömi. Wat vreugd zou nog voor háár weggelegd zijn?

De dagen van den oogst zijn aangebroken. Ruth bedenkt zich niet lang. Ze gaat er op uit om aren te lezen. Ze kent de mannen van Bethlehem niet. Ze weet niet op wiens akker zij zich bevindt; maar de Heere bestuurt haar schreden. 't Is Boaz' veld. Boaz is een rijk, een vriendelijk, een Godvreezend man. Hij spreekt haar aan. Hij bemoedigt haar. Ze moet niet op een ander veld gaan. Als ze dorst krijgt, mag ze naar de vaten gaan, waaruit de maaiers drinken, om haar dorst te lesschen. Want Boaz heeft van haar edel gedrag gehoord. 'De Heere vergelde u uw daad en uw loon zij volkomen van den Heere, den God Israëls, onder Wiens vleugelen gij gekomen zijt, om toevlucht te nemen!'

Als het etenstijd is, doet Boaz haar bij zijn knechten aanzitten en zet haar spijze voor. En als straks het werk weer aanvangt, zegt hij tot de maaiers, dat ze met opzet wat halmen moeten laten vallen, opdat Ruth een goeden oogst hebbe.

Dien heeft ze. Naömi verwondert zich er over, dat ze zóóveel heeft opgelezen. Bij wien zijt ge geweest? vraagt ze. 'Bij Boaz,' luidt Ruths antwoord.

Dan grijpt Naömi moed. Ze ziet hierin Gods hand. 'Boaz is ons nabestaande,' zegt ze. 'Hij is een van onze lossers!' Het was een wet in Israël, dat, wanneer iemand bij zijn dood een akker had nagelaten, de naaste bloed-

verwant dien moest koopen; zoo hij een weduwe had nagelaten, hij die moest trouwen. Zoo'n man heette een losser.

En Boaz werd de losser voor Ruth, de weduwe van Machlon. Ruth, die eerst als arme arenleester op Boaz' veld werkte, werd Boaz' vrouw. God gaf haar genade en eere.

Wat blijdschap voor de grijze Naömi, toen aan Boaz en Ruth een zoon werd geboren: Obed! Op háár schoot speelt de kleine. Neen, nu is ze geen Mara meer. Nu is ze weer Naömi!

God zegende Ruth. En in Ruth heel Zijn volk. Want Obed werd de vader van Isaï; en Isaï's zoon was David! En Davids groote zoon was de Heere Jezus Christus!

62.
Verworpen en verkoren.

Te Silo staat de tabernakel, die Mozes eenmaal in de woestijn had doen maken. Op een stoel bij den ingang zit een oud man. Hij kijkt aandachtig naar een vrouw, die daar dicht bij hem ligt neergeknield. Het is de hoogepriester Eli. ‘Wat doet die vrouw vreemd,’ denkt hij. Zie, haar lippen bewegen zich, maar hij hoort geen stem. Zou deze vrouw ... dronken zijn? Dronken? Ach, het gebeurde de laatste jaren zoo dikwijls, dat dronken vrouwen zich hier ophielden ... Zou deze ... Neen, hij kan niet langer stil blijven. Hij treedt op haar toe en zegt op boozen toon: ‘Hoe lang zult ge u dronken aanstellen?’

Daar richt de vrouw zich op. Tranen blinken in haar oogen. Dronken? Zij? O, hoe heeft Eli zich vergist! ‘Neen, ik ben niet dronken,’ zegt ze, ‘maar ik heb *gebeden* tot den Heere!’

Dan is Eli beschaamd. O, waren er *zulke* vrouwen meer! En inplaats van harde woorden, komt nu een zegening over zijn lippen: ‘Ga heen in vrede! En de God Israëls zal u uw bede geven!’

Vol blijdschap staat de vrouw op. Wat was ze met een verdrietig hart hierheen gekomen. Wat had ze moeilijke dagen achter den rug. Hanna heet ze. En haar man is Elkana. Ze wonen in Rama, hier zes uur vandaan. Elkana heeft nog een vrouw, Peninna. Peninna had kinderen; *zij* niet. En daarom bespotte en tergde ze Hanna; dag aan dag; zonder ophouden. Nu had Hanna bij den tabernakel den Heere haar leed geklaagd; vurig had ze God om een zoon gebeden en er een gelofte bijgevoegd. Als God haar een zoon schonk, zou *zij* dien zoon den Heere geven, en in dezen tabernakel zou hij dienen! Is het wonder, dat ze vol blijdschap huiswaarts gaat? God de Heere zal immers haar bee verhooren?

De afgebeden zoon werd geboren: Samuël noemde Hanna hem. ‘Ik heb

SAMUËL LUISTERT NAAR DE STEM DES HEEREN

hem van den Heere gebeden!' sprak ze. Haar gelofte hield ze. Toen Samuël groot genoeg was, bracht zijn moeder hem naar Silo. Daar bleef hij; daar diende hij voor het aangezicht des Heeren. De oude Eli hield zeer veel van hem. Want hij bemerkte, dat de jongen Samuël oprecht God vreesde. Hoe anders was het met Eli's zonen. Ze waren priesters; maar goddeloozer mannen dan Hofni en Pinehas, zoo heetten ze, waren in 't gansche land niet te vinden. En toch bestrafte Eli hen niet: hij had zijn zonen meer lief dan den Heere.

Eens ligt Samuël te bed. Hij hoort zich bij den naam roepen. 'Dat zal Eli zijn,' denkt hij. 'Licht heeft hij hulp noodig, de oude man.' En haastig springt hij het bed uit. 'Zie, hier ben ik,' zegt hij gedienstig tot Eli. Maar neen, Eli heeft niet geroepen. Voor de tweede maal hoort Samuël zich roepen. Maar weer gaat hij vergeefs naar Eli. Zoo ook de derde maal. Toen begréép Eli. Het was de Heere, die Samuël riep. 'Als Hij roept,' zegt hij tot Samuël, 'antwoord dan: Spreek, Heere, want Uw knecht hoort!'

Zoo doet Samuël. En de Heere spreekt tot hem. Vreeselijke dingen. Over Eli en diens zonen. 't Reeds vroeger gedreigde kwaad zal komen: Eli en zijn beide zonen zullen op één dag sterven!

Want die mij eeren, zoo spreekt God, zal Ik eeren; maar die Mij versmaden, zullen licht geacht worden!

Eli, Hofni en Pinehas verworpen; maar Samuel verkoren tot Gods profeet!

63.
De ark bij de filistijnen.

Hoor, wat gejuich vervult de lucht! De aarde dreunt er van. 't Zijn de Israëlieten. Hun leger is gereed ten strijde te trekken, tegen de Filistijnen, die tegenover hen gelegerd zijn. Eenige dagen geleden is er al een slag geleverd. Hoe slecht is die voor de Israëlieten afgeloopen! Een groote nederlaag hebben ze geleden: 4000 dooden hebben ze op het slagveld moeten achterlaten. Maar nu hebben ze weer goeden moed. Nu zal de vijand verslagen worden! Want immers: de ark des Heeren is in hun midden! Uit Silo's tabernakel hebben ze die gehaald. Nu zijn ze onoverwinlijk!

Ach, de tabernakel is wel in hun midden, maar niet de Heere! Hoe zou het ook kunnen, waar het volk Hem heeft verlaten en de priesters voorbeelden zijn van goddeloosheid!

Daar vangt de strijd aan: in korten tijd is alles beslist! Israël vlucht! Dertigduizend lijken bedekken den grond; Hofni en Pinehas worden gedood; de ark valt in de handen der Filistijnen.

Een vluchteling bereikt Silo en verhaalt van de ijselijke slachting. De gansche stad schreeuwt haar schrik en rouw uit! En als de stok-oude Eli,

de hoogepriester van 98 jaar, de vreeselijke tijding verneemt, dat de ark des Heeren genomen is, stort hij achterover van zijn stoel, ... en sterft!

Onder uitbundig gejubel voeren de Filistijnen de ark mee. In den tempel van hun afgod Dagon, te Asdod, zetten ze hem neer. Vóór hun god. Maar... den anderen dag vinden ze Dagon ter aarde gevallen vóór de ark. Wel zetten ze hem weer op zijn voetstuk, maar den anderen dag ligt Dagon, met afgebroken hoofd en handen, weder op den grond! God toont hun Zijn macht en de onmacht hunner afgoden.

Vreeselijke plagen zendt de Heere over de Filistijnen. Booze zweren kwellen de menschen en doen er velen sterven. Ontelbare muizen vernielen den oogst. De Filistijnen weten geen raad. De ark brengen ze van de eene stad naar de andere. Maar overal volgen de plagen onmiddellijk! Na 7 maanden zetten de vorsten der Filistijnen, op raad van hun priesters, de ark op een nieuwen wagen. Als schuldoffer voegen ze er vijf gouden muizen en vijf gouden spenen bij. Die spenen zijn de afbeeldingen van hun zweren. Voor den wagen spannen ze twee koeien, die kalveren hebben. Maar de kalveren moeten in den stal blijven. Nu laat men de dieren los. Loopen ze terug naar den stal? Neen, de Heere drijft hen den weg op naar Kanaän. Recht door loopen ze, zonder af te wijken van den weg. Tot aan de grenzen van hun land doen de vorsten de ark uitgeleide; straks keeren ze terug. 't Is hun nu duidelijk: Niet toevallig kwamen deze rampen over hen; Israëls God heeft hen bezocht met Zijn plagen!

In Beth-Semes is men bezig de tarwe te snijden. Dáár verschijnt de wagen met de ark! Neer werpt ieder zijn sikkel: spoedig verrijst een altaar; de wagen wordt tot brandhout gekloofd en de koeien dienen tot brandoffer. Zóó dankt men den Heere voor Zijn groote daden.

Maar de blijdschap verandert in droefheid. Onbedachtzaam en oneerbiedig lichten sommigen het verzoendeksel op, om in de ark te kijken. Gods toorn ontbrandt en de dood maait veler leven af.....

'Wie zal bestaan voor het aangezicht van den Heere, dezen heiligen God!' zoo klagen ze.

In het huis van Abinadab, te Kirjath-Jearim, wordt de ark tijdelijk binnengebracht.

64.
Een goed begin.

Rama ligt op een hoogte gebouwd. Op den weg, die er heen leidt zien we twee mannen: blijkbaar een heer en zijn knecht. De heer heeft een kloeke gestalte; hij steekt wel een hoofd boven anderen uit.

Dicht bij de poort ontmoeten ze meisjes. Ze gaan uit om water te putten

uit de bron, beneden aan den heuvel. De beide mannen spreken haar aan. ‘Is de ziener in de stad?’ vragen ze. Ja, de profeet *is* er. De mannen gaan de poort in. Daar zien ze een oud man. Hem zullen ze nog eens vragen, waar het huis van Samuel, den ziener, staat.

Die twee mannen zijn Saul, de zoon van Kis, en zijn knecht. Reeds twee dagen zijn ze op reis, om naar ezelinnen te zoeken, die uit de weide van Kis weggeloopen zijn. Maar nog hebben ze die niet gevonden. En nu hebben ze, op voorstel van den knecht, besloten, Samuel om raad te vragen.

‘Och,’ vraagt Saul aan den ouden man, ‘wijs mij toch even het huis van den ziener!’ Hoe verwonderd staan ze, als ze hem hooren antwoorden: ‘*Ik* ben de ziener!’ Maar nog grooter wordt hun verwondering, als Samuel er aan toevoegt: ‘Heden blijft gij mijn gasten; morgen vroeg kunt gij weer vertrekken. Over de ezelinnen behoeft ge u niet meer bezorgd te maken; die zijn al terecht. En bovendien,’ zegt hij tot Saul, ‘wat beduiden een paar ezelinnen voor u? Voor u is immers al het gewenschte in Israël?’

Daar begrijpt Saul niets van. Hij, de geringe, lang niet rijke, uit den kleinsten stam! Maar tòch is het zoo. En het zal hem spoedig duidelijk worden.

Saul is door God verkoren, om koning te zijn over zijn volk. Nu Samuel oud geworden is, en zijn zonen geen goede richters beloven te worden, wil het volk een koning hebben. Aan Gods bestuur hebben ze niet genoeg. Ze moeten een koning, die voor hun aangezicht henengaat. En zoo verwerpen ze niet alleen Samuel, maar bovenal den Heere! Het deed Samuel zoo leed. Had hij niet àl gedaan voor het volk, wat hij kon? Had God de Heere hem niet een groote overwinning doen behalen op de Filistijnen? En had hij toen niet een grooten gedenksteen opgericht met dit opschrift: ‘Ebenhaëzer,’ d.i.: tot hiertoe heeft ons de Heere geholpen?

Ach, en nu keert het volk den Heere en hèm in ondankbaarheid den rug toe.

Maar als hij Saul ziet en hoort, verheldert zijn oog. Dit is de man, die koning zal worden. Dat heeft hem de Heere gezegd. Hoe nederig is deze Saul. Zeker, dit zal een goed koning zijn over Israël.

Den anderen morgen vroeg, als niemand hen kan bespieden, giet Samuel uit een kruik de heilige zalfolie over Sauls hoofd.

Die zalving is een teeken, dat de eenvoudige Saul van God wijsheid en beleid zal ontvangen, om als koning te regeeren.

Saul komt in zijn woonplaats terug. Niemand in Gibea vertelt hij, wat Samuel hem gedaan heeft. Maar 't kan niet verborgen blijven. Want eenigen tijd later is er een groote volksvergadering te Mizpa. Samuel staat in het

midden. Nu zal door het lot de koning openlijk worden aangewezen. De loten worden geworpen: maar het beleid is van den Heere.

Saul wordt koning! Hem heeft het lot getroffen. Maar, nederig als hij is, heeft hij zich beschroomd tusschen de pakken en de bagage verborgen. Spoedig heeft men, op 's Heeren aanwijzing, hem gevonden. Onder luid gejuich stelt men hem in 't midden. Zie! van de schouderen en opwaarts is hij hooger dan al het volk: een echt koninklijke gestalte! Daar barst het gejuich los: ‘De Koning leve!’ Slechts enkelen juichen niet mee. Die verachten hem. ‘Zou deze ons verlossen?’ zoo smalen ze.

Maar Saul is als doof. Hij blijft de nederige, ootmoedige. Op zijn akker werkt hij als vroeger. Kon het eenvoudiger?

Maar op zekeren dag, als hij terug komt uit het veld, treft een geweldig rumoer zijn oor. Hij spoedt zich naar Gibea. Wat is er aan de hand? Een vreeselijke tijding is zooeven gebracht. Nahas, de koning der Ammonieten, wil de inwoners van Jabes in Gilead niet alleen aan zich onderwerpen, maar hun ook allen het rechteroog uitsteken, opdat geen hunner meer met den boog zal kunnen schieten. Dat zal niet gebeuren. Saul roept het volk ten strijde! Ieder, die niet mee optrekt, zal streng gestraft worden. Zie, Saul houwt een paar zijner runderen in stukken. De klagende boden van Jabes krijgen ieder zulk een stuk. Nu moeten ze heel Israël door. En in naam des konings moeten ze tot ieder zeggen: ‘Die niet zelf uittrekt achter Saul en achter Samuel, alzoo zal men zijn runderen doen!’

Dit helpt. Driehonderd dertig duizend man scharen zich onder Sauls banieren ... en Nahas, de wreede koning der Ammonieten, wordt geheel verslagen! Jabes is gered!

Ja, waarlijk, *nu* is Saul koning!

65.
Gehoorzamen is beter dan offerande.

Een jaar later bevindt zich Israël in grooten nood. De Filistijnen hebben zich van het land meester gemaakt. En Saul heeft zulk een klein leger. En dat kleine leger zoo'n kleinen moed. Want de koning èn zijn volk hebben zoo weinig geloof.

Jonathan, Sauls oudste zoon, valt een Filistijnschen post aan en slaat dien. Nu komen de Filistijnen met een geducht, welgewapend leger. Honderden strijdwagens, zesduizend ruiters, en voetvolk... als het zand aan den zeeoever. En daartegenover Sauls leger: klein, moedeloos, zonder goede wapenen! Saul ziet zijn schare àldoor slinken: slechts 600 man houdt hij over. En die 600 komen bevend achter hem aan!

Hij moet wachten op Samuels komst. Maar hij wordt ongeduldig. Hij

kàn het niet langer uithouden. Zal Samuel offeren voor het volk; de kleine schaar heiligen voor den strijd en hun Gods bevel doen hooren? Neen, het wordt te laat! Al meerderen deserteeren! Dan zal Saul zèlf offeren. Anders is àlles verloren. Dàn is geen verlossing meer mogelijk! Zijn dan niet àlle dingen mogelijk, dengene, die gelooft? Zeker, maar ... juist dat geloof ontbreekt Saul. En daardoor wordt hij ongehoorzaam.

Zie, nauwelijks is het offer aangestoken, of Samuel verschijnt. Hij ziet wat er is gebeurd. En er is droefheid in zijn stem, als hij Saul in den Naam des Heeren aanzegt: 'Gij hebt Gods gebod niet gehouden, uw rijk zal *niet* bestaan. Een ander zal de Heere Zich verkiezen, om dit volk te regeeren!'

Maar ... Gods barmhartigheid redt nochtans Israël van den vijand. Jonathan, de dappere, de geloovige, slaat met zijn wapendrager, een voorpost der Filistijnen. Zij met hun beiden dooden twintig man. Dat is het begin der verlossing. Een beving Gods vaart door het leger der Filistijnen. Door angst aangegrepen, slaan ze op de vlucht. Nu worden allen, die eerst zich in holen, kloven en putten zich verborgen hadden, helden! De Filistijnen worden verslagen. En de Filistijnen niet alleen. Moabieten, Ammonieten, Edommieten, allen proeven de scherpte van Sauls zwaard!

Een nieuwen veldtocht moet Saul ondernemen. Thans zal het de Amalekieten gelden. Had God niet reeds in de woestijn tot Mozes gezegd: De hand des Heeren zal zijn tegen Amalek? Dit goddelooze volk zal thans loon naar werken ontvangen. God gebiedt Saul door Samuel die Amalekieten uit te roeien. Vreeselijk zal Gods wraakgericht wezen: mensch noch dier mag blijven leven!

En Saul trekt uit. Hij slaat de Amalekieten, maar ... hij stoort zich niet aan Gods bevel. Agag, den gruwelijk goddeloozen en wreeden koning spaart hij het leven. En alleen het minderwaardig en gebrekkig vee wordt gedood, maar de beste schapen en runderen en lammeren voert hij als een schoonen buit met zich.....

Trots woont nu in zijn hart. Een gedenkteeken aan deze groote overwinning richt hij op: niet tot eer van God, maar tot zijn eigen eer! Hoe is Saul veranderd. Hij heeft God verworpen!

Met vlammenden toorn in het oog treedt Samuel op hem toe. 'Wat hebt gij gedaan?' Ach, liegen baat hier niet. Hoort Samuels oor niet het geblaat der geroofde kudden? 'Die kudden zijn een offer aan den Heere, uw God!' zegt Saul, nu hij niet langer kan ontkennen, dat hij Gods gebod veracht heeft. Dàn zal het toch wel goed zijn. Zùlk een offer!

Neen, het is *niet* goed. Hoor, hoe Samuel hem in Gods Naam toespreekt: 'Zou de Heere daaraan lust hebben? *Gehoorzamen is beter dan slachtoffer*!

Omdat gij des Heeren woord verworpen hebt, zoo heeft Hij u verworpen, dat gij geen koning zult zijn!'

In heiligen ijver voor den Heere, laat Samuel Agag voor zich brengen, en doodt hem.

Een verworpen koning is Saul. Nog wel niet voor de oogen des volks. Maar toch in de oogen des Heeren. En dat wèèt en gevoelt hij. Dat maakt hem wrevelig en norsch. Geen berouw over zijn zonde leeft in zijn hart. Maar spijt en nijd. Hij ... verworpen! En straks een ander in *zijn* plaats koning!

66.
De man naar gods hart.

Een schoon jongeling hoedt bij Bethlehem de schapen. Groot is zijn kudde niet. Rustig grazen de dieren; de slinger, die aan zijn gordel hangt, en waarmee hij soms afdwalende schapen een steentje op de vacht werpt, om ze terug te doen keeren, behoeft geen dienst te doen. Zie, hij zit op den grond. Een harp houdt hij op de knie. Zijn vingers tokkelen de snaren. En terwijl de zoete tonen over het veld van Bethlehem ruischen, schalt helder òp zijn stem, om God te prijzen met het lied, dat hij zelf dichtte.

Hoor! Hoe schoon is dit harpspel; hoe roerend dit lied: 'De Heere is mijn Herder, mij zal niets ontbreken!'

't Is David, Isaï's zoon. Ruth was zijn overgrootmoeder. En datzelfde geloof, dat in Ruth woonde, is ook *zijn* deel. Hij is een man naar Gods hart.

Hij weet het niet, dat Samuel, de oude profeet, in Bethlehem is aangekomen ... om hèm. Daar komt iemand hem roepen. Dadelijk moet hij thuis komen. Waarom?

Daar staat Samuel. In zijn hand heeft hij een oliehoorn; rond hem staan Isaï en Davids zeven broeders. Wat zal er geschieden?.....

Recht treedt Samuel op hèm toe. Met welgevallen rusten zijn oogen op den jongsten zoon van Isaï. Daar opent hij den hoorn, en eer David goed begrijpt, wat er gebeurt, voelt hij zich overgoten met de kostelijke olie en ruischt hem Samuels stem in de ooren: 'Zoo zegt de Heere: Ik zalf u tot koning over mijn volk Israël!'

Met verwondering, een enkele met jaloerschheid in het hart, staren zijn broeders hem aan. Eliab, de oudste, die zooveel op Saul geleek, met zijn hooge gestalte, is voorbijgegaan. Allen! En David, dien men eerst van achter de schapen moest weghalen, *hij* is gezalfd. God zelf heeft hem Samuel aangewezen.

Nog is Saul koning; maar ... verworpen. En terwijl de Geest des Heeren van nu voortaan rust op David, wordt Saul door een boozen geest ver-

De zalving van David tot Koning over Israël

schrikt. Zijn hovelingen zijn bang voor hem. Hoe donker kijken die koningsoogen; hoe wild rollen ze vaak in de kassen! Dit is geen lichaamslijden; dit is een ziekte der ziel. Alleen schoone muziek kan verademing brengen. Davids harpspel is wijd en zijd bekend. Hij wordt den koning aanbevolen. En zoo komt David als harpspeler in Sauls dienst. Als dan Sauls oog zoo boos staarde, greep David het speeltuig: dan ruischte zijn zilveren snarenspel en ... 's konings booze trekken ontspanden zich. Voor een tijd week de booze geest.

Saul weet niet, dat David de gezalfde ten koning is. Hij bemint hem. Hij wil hem wel steeds bij zich houden. En David? O, hij heeft geen haast, om koning te worden. Hij kan wachten. Wachten op Gods tijd, want, die gelooven, haasten niet. Hij blijft de nederige schaapherder uit Bethlehem.

Weer schalt de krijgsbazuin! De Filistijnen rukken opnieuw ten strijde tegen Israël. David keert terug naar Bethlehem en hoedt op nieuw zijn schapen. Drie van zijn broeders moeten dienst nemen in Sauls leger. Geruime tijd verloopt; niets verneemt vader Isaï van zijn zonen. Hij wordt ongerust en daarom zendt hij David op kondschap uit. In zijn herdersgewaad, met staf en slinger, onderneemt deze den tocht. Hij bereikt het leger. Hij ziet zijn broeders en brengt hun de groeten van vader over. Maar .... wat is dat? Uit het kamp van de Filistijnen, daar aan de overzijde van het dal, is een man verschenen. Zijn daverende stem jaagt ieder angst aan. 't Is Goliath, een reus, afkomstig uit Gath. Verwonderd, maar al spoedig verontwaardigd, hoort David hem aan. Want die reus smaadt en vloekt Israël en ... Israëls God. Hij daagt een der mannen van Israël uit tot den strijd. Wint Goliath, dan heeft zijn volk overwonnen. Zegepraalt een man uit Israël, dan zijn de Israëlieten overwinnaars. De strijd tusschen twee mannen zal alles beslissen.

Maar... niemand uit Israël dùrft. Ook niet, al belooft Saul groote schatten, ja, de kroonprinses Merab, tot vrouw, aan hem, die den reus verslaat.

Niemand? Ja, één. David! Hoe Eliab hem ook hoont, David meldt zich bij Saul aan. Maar Saul schudt bedenkelijk het hoofd. Die herder, die jongen nog? ‘In Gods kracht,’ zegt David, ‘doodde ik eens, terwijl ik mijn schapen hoedde, een leeuw en een beer. Zóó zal ik den godslasteraar slaan. God zal mij helpen!’

Dit sterke geloof doet Saul beschaamd staan. Ja, dàn, dàn zal het kunnen. Maar ... moet David geen pantser aantrekken; geen helm opzetten? David laat toe, dat men hem zóó kleedt, maar hij kan zich in dit stijve harnas niet bewegen. Hij legt het af. Vijf gladde steenen zoekt hij in de beek, legt ze in zijn herderstasch, den slinger houdt hij in de hand. Zóó trekt hij tegen

Goliath op; Goliath in zijn koperen harnas, met zijn koperen helm op 't hoofd; met zijn vervaarlijke spies en zijn geducht zwaard.

Hoonend roept de reus hem toe: ‘Ben ik een hond, dat ge tot mij komt met een stok?’ Hij vloekte David bij zijn goden. En hij dreigt hem, dat hij zijn vleesch zal geven aan het roofgedierte.

Maar onvervaard antwoordt David: ‘Gij komt tot mij met een zwaard en een spies en een schild, maar ik kom tot u in den Naam des Heeren der heirscharen, Dien gij gehoond hebt. Ik zal u slaan; *uw* vleesch zal tot spijs der roofdieren zijn; en de gansche aarde zal weten, *dat Israël een God heeft*!’

Vol woede nadert Goliath nu David. Hij zal hem met één slag van zijn spies neerslaan!

Kalm legt David één der gladde steenen in den slinger; hij staat stil; zoekt zijn doel, draait den slinger in 't rond ... nog een oogenblik ... daar suist de steen door de lucht en treft den reus in 't voorhoofd. Doodelijk getroffen zinkt hij machteloos neer. In een paar sprongen is David bij hem. Hij ontneemt hem het geduchte zwaard, houwt hem daarmede het hoofd af en steekt dit, als het zekerst bewijs van zijn overwinning, omhoog!

Door doodsangst aangegrepen, wankelen de slagorden der Filistijnen. Ze slaan op de vlucht en de mannen van Israël hebben hen slechts na te jagen.

Davids heldenhart heeft zijn volk verlost, omdat dat hart alleen vertrouwde op den Heere!

67.
David vervolgd.

Zie dien Koning! Door de vensters van zijn paleis dringt vroolijk gezang. Vrouwen en maagden zijn het; in feestelijken optocht trekken zij door de straten.

Hij luistert! Ha! Een glimlach speelt hem om de lippen: men zingt van hèm, als van den dappere: ‘Saul heeft zijn duizenden verslagen!’

Maar ... zijn gelaat betrekt; de glimlach sterft, en een booze, grimmige uitdrukking komt op zijn gezicht. Hoort hij goed? Durft men dàt zingen? Ja, men durft! Hoor: daar klinkt het weer: ‘Maar .... *David* zijn tienduizenden!’

David zal koning worden, in *mijn* plaats! Die gedachte doet den koning ontzetten. Hij is immers verworpen? Verworpen door God! Ook reeds door het volk?

Maar neen, *hij* zàl koning blijven. En David? Wel, hij zal hem den een of anderen dag wel uit den weg weten te ruimen!

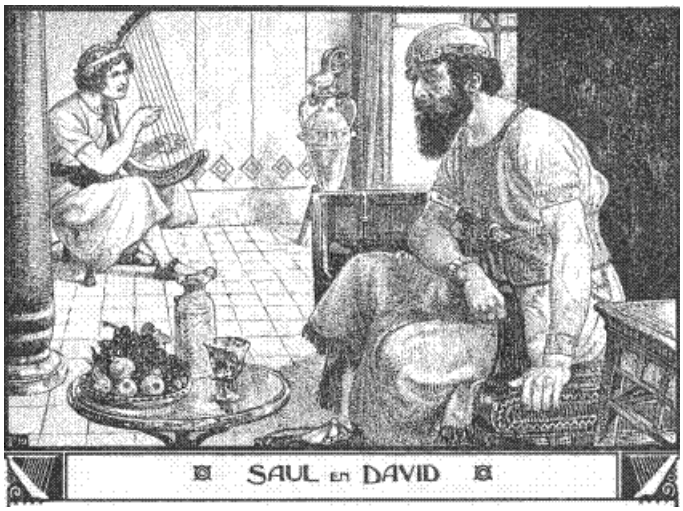
SAUL EN DAVID

Van nu aan is Saul Davids vijand. En tòch, en toch ... vreest hij voor dien vromen, eenvoudigen jongeling! En toch zegt hem een heimelijke stem, dat David triomfeeren zal.....

Tot tweemaal toe zoekt hij David met de spies te doorboren, terwijl deze voor hem de harp tokkelde. Maar Gods hand bewaarde den zoon van Isaï. Hij vlucht uit het paleis weg. Hij is dáár niet veilig meer. Saul zoekt zijn dood. Wel is hij des konings schoonzoon geworden, daar hij met Michal, Sauls jongste dochter, is getrouwd, maar het zal hem niet baten. Sauls boden houden wacht vóór zijn huis: hij is een kind des doods!

Michal helpt hem ontvluchten; door een venster ontsnapt hij. En als 's morgens de boden van Saul het huis binnendringen, om hem met geweld voor den koning te voeren, vinden ze in zijn plaats ... een beeld in het bed. Michal wil door list tijd winnen en haar man redden. Hoe toornig is Saul, als het bedrog uitkomt!

Eén trouwen vriend heeft David: Jonathan, den kroonprins! Vurig beminnen deze twee elkander; één zijn ze in hun liefde tot God! En in den nood laat Jonathan David niet aan zijn lot over. Hij tracht zijn vader tot betere gedachten te brengen: het helpt niet. In woede ontstoken, aarzelt Saul zelfs niet de speer te richten op het hart van zijn zoon. Het kwaad is ten volle over David besloten. Nergens is hij meer veilig. Overal achtervolgt hem Sauls wraak.

Op zijn vlucht komt David te Nob, de priesterstad. Den priester Achimelech vraagt hij om brood en om een zwaard. Achimelech gelooft David, die zegt, dat Saul hem uitgezonden heeft. Hij geeft David van de toonbrooden, die juist dien dag door versche vervangen worden. En Goliaths geducht zwaard, dat hier bewaard wordt, gespt David zich om. Een spion van Saul deelt dit aan den koning mee, en ... straks laat de goddelooze vorst heel Nob uitmoorden. Eén ontkomt aan het afgrijslijk bloedbad: Abjathar, de zoon van Achimelech.

Geen moeite ontziet Saul, om David in handen te krijgen. Zoodra zijn spionnen Davids schuilplaats kennen, zenden ze bericht aan den koning. En onmiddellijk trekt deze dan met zijn soldaten ter vervolging uit.

Maar ... machtiger Koning dan Saul is Davids Beschermer. De Heere bewaart hem. En al schijnt soms nergens meer uitkomst te zijn, telkens ontkomt hij aan de hand van zijn vervolger.

Eens dringt Saul een spelonk binnen, om er te overnachten. In dezelfde spelonk heeft zich David verborgen. David met de mannen, eerst vierhonderd en spoedig zeshonderd in getal, die zich om hem verzameld hebben. Ha! thans is het uur van afrekening gekomen! Sluip nader,

David! En klief uw vijand, die rustig slaapt, het hoofd! Eén zwaardslag, en Saul is niet meer! Maar David wreekt zich niet: hij laat de wraak aan den Heere over. Hij spaart zijn vijand en snijdt slechts de slip van Sauls mantel af.

Den volgenden morgen zet Saul de vervolging voort. Als hij een eind voortgegaan is, trekt David hem na. Hij roept hem. Toont hem de afgesneden mantelslip ... en beschaamd roept Saul uit: ‘Gij zijt rechtvaardiger dan ik!’

Maar Sauls berouw is niet van langen duur. Al spoedig vervolgt hij David opnieuw. Weer is David in de gelegenheid hem te dooden. En weer spaart hij hem het leven.

Gods genade bewaart David er voor een moordenaar te worden. Ja, zelfs in zijn grootste tegenspoeden blijft hij vertrouwen op den Heere, zijn God. En zijn bezwaarde hart stortte hij vaak uit in heerlijke psalmen; ja, soms ruischten de snaren, te midden van zijn ellenden, van juichende liederen tot verheerlijking zijns Gods. De Naam des Heeren is een sterke Toren!

68.
Sauls dood.

De bazuin heeft geklonken! Israëls mannen worden ten strijde opgeroepen. Hun oude vijanden, de Filistijnen, hebben hun geweldig leger verzameld en rukken tegen hen op!

Ach, wie zal Israël beschermen? Waar is de held van vroeger dagen, die den geduchten reus velde? David is gevlucht naar ... de Filistijnen; naar Achis, den koning van Gath. Daar is hij veilig voor Sauls woede; daar heeft hij zelfs Achis' gunst gewonnen, die hem Ziklag ter woon gaf.

Ach, wie zal Israël beschermen? Saul? Maar hoe kan hij op de hulp des Heeren rekenen! Hij, de verworpen koning!

O, hoe bang is het Saul. Nergens ziet hij uitkomst; nergens. Bij God noch bij menschen. Vreeselijk beangst voelt hij zich. Vermomd sluipt hij 's nachts naar de waarzegster in Endor; maar inplaats van er bemoedigd te worden, laat God hem daar weten, dat hij den volgenden dag vallen zal op de bergen van Gilboa!

De slag ontbrandt: dapper strijden Jonathan en zijn broeder. Te vergeefs: de een na den ander sneuvelt. Gilboa's bergen drinken het bloed van Israëls legerscharen. De Filistijnen zijn overwinnaars: Israël vlucht...

Saul houdt stand: hij alleen, met zijn wapendrager. De Filistijnen krijgen hem in 't oog. Ha! dièn moeten ze meester worden. Hèm dooden, òf, nog liever, hem als hun gevangene meevoeren, zooals ze 't eertijds Simson deden.

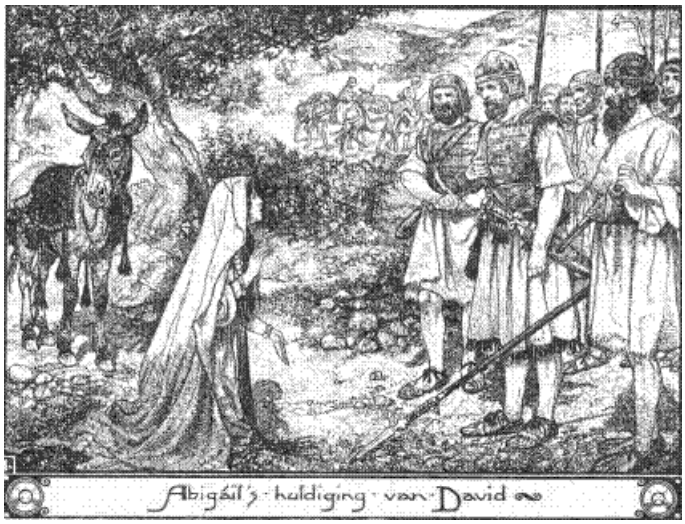
Abigáil's · huldiging · van · David

Dat nooit! Liever zal hij vallen door de handen van zijn wapendrager. Maar deze weigert hem te dooden. Is er dan geen ontkomen aan den vijand? Ja, zie maar: hij steekt zijn zwaard met het gevest tusschen de klippen met de punt omhoog! En eer de Filistijnen hem kunnen bereiken, werpt hij zich voorover in zijn eigen zwaard ... Hij is een zelfmoordenaar geworden ... Neen, hij viel niet in de handen der vijanden, maar hoe vreeselijk voor hem te vallen in de handen van den levenden God!

69.
Davids groote zonde.

David is koning geworden! Eerst over Juda alleen; later over het gansche land. Hij is de man naar Gods hart. Hij zuivert het land van vijanden; hij breidt zijn grenzen uit. Hij is de groote koning, die zijn tienduizenden verslaat!

De Heere geeft hem voorspoed. Al wat hij onderneemt, gelukt hem. En de arme herdersknaap van Bethlehem is opgeklommen tot een der machtigste koningen van zijn tijd.

Hoe zeer heeft David nu noodig te waken en te bidden! Want, hoe machtig hij ook moge zijn, in *eigen* kracht vermag hij toch niets.

Ach, de koning vergeet het gebed; vergeet Gods gebod; vergeet den Heere, Die hem heeft groot gemaakt.

Ziet ge daar dien profeet door Jeruzalems straten gaan? 't Is Nathan, een trouwe gezant des Heeren. Hij spoedt zich naar het koninklijk paleis.

Hij treedt binnen en wordt dadelijk bij den koning toegelaten.

Ernstig is zijn gelaat; en die ernst wordt niet verzacht, nu hij voor David staat. Hij is door God gezonden met een harde boodschap.

Wat hij te zeggen heeft? Hoor, hoe hij tot den koning spreekt:

‘Er waren twee mannen in één stad, de één rijk, de ander arm. De rijke had zeer vele schapen en runderen. Maar de arme had gansch niet dan een eenig, klein ooilam, dat hij gekocht had en had het gevoed, dat het groot was geworden bij hem, en bij zijn kinderen tegelijk. Het at van zijn bete en het dronk van zijn beker en het was hem als een dochter. Toen nu den rijken man een wandelaar overkwam, verschoonde hij te nemen van zijn schapen en van zijn runderen, om voor den reizenden man, die tot hem gekomen was, wat te bereiden en *hij nam het ooilam van den armen man,* en bereidde dàt voor den man, die tot hem gekomen was!’

De koning heeft aandachtig geluisterd; zijn toorn ontsteekt op het hooren van zulk een schandelijke handelwijze. Nauwelijks kan hij wachten tot Nathan is uitgesproken; dan roept hij uit:

‘Zoo waarachtig als de Heere leeft, de man, die dat gedaan heeft, is een kind des dood! En dat ooilam zal hij viervoudig weergeven!’

Hij zal toonen, dat hij Koning, dat hij rechter is; zulk een misdadiger zal zijn rechtvaardige straf niet ontloopen!

Maar ... daar treedt Nathan op hem toe; hij strekt de hand naar hem uit; strak ziet hij den koning aan, en onvervaard roept hij uit: *‘Gij* zijt die man!’

Hoe verandert de koning plotseling! Het rood der schaamte rijst op zijn voorhoofd; hij valt terug in zijn troonzetel en durft de oogen niet opheffen!

Ja, *hij* is die man. In één oogwenk begrijpt hij, wat Nathan bedoelt. En op hetzelfde oogenblik voelt hij zijn zonde, zijn gruwelijk kwaad. *Hij* is die man! En niet een ooilam heeft hij gestolen; neen, véél ernstiger, duizendmaal erger is het kwaad, dat hij heeft bedreven. Hij heeft de vrouw van zijn trouwen dienstknecht Uria tot de zijne genomen; en opdat zijn misdrijf niet zou uitkomen, heeft hij Uria doen sterven. Joab, zijn krijgsoverste, is zijn gewillige handlanger geweest en Uria werd vóóraan in den strijd geplaatst, waar hij wel sneuvelen moèst.

David, de koning, een dief!

David, de koning, een echtbreker!

David, de koning, een moordenaar!

Diep ellendig voelt hij zich. Want hij ziet thans in, hoe zwaar hij heeft gezondigd. En hij kermt het uit: ‘Gena, o God, gena!’

Hoe zullen nu de goddeloozen juichen! En spottend zullen ze zeggen: ‘Is dat die vrome man, die godvruchtige koning?’ De vijanden des Heeren schimpen en lasteren. Om Davids wil wordt de Heere gesmaad. En dàt weegt hem 't zwaarste; dàt smart hem 't meest!

God hoort David smeeken; Hij ziet zijn oprecht berouw. En Hij vergeeft zijn zonde. Maar de kastijding kan niet uitblijven. Tot Davids loutering is ze. En opdat de vijanden zien, dat de Heere een heilig en rechtvaardig God is.

Het zwaard zal van Davids huis niet wijken! En zijn pasgeboren zoon zal sterven.....

70.
Absalom.

In een fraaie koets gezeten, rijdt een man door de straten van Jeruzalem. Ter weerszijden van den staatsiewagen loopen eenige tientallen soldaten.

Is het de koning, die een tocht doet door zijn hoofdstad? Zie toch, hoe ieder hem eerbiedig groet! Toch is het de koning niet. 't Is Absalom, een van 's konings zonen. Een schoone prins is hij; welgevormd van gedaante;

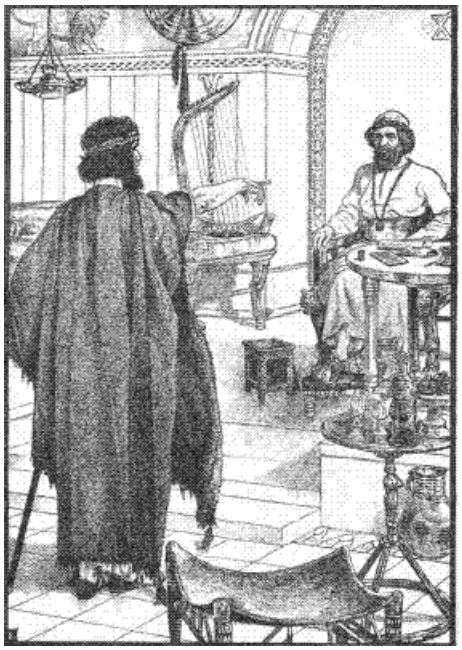

‘**Gij zijt die man!**’

schitterend uitgedost. Er is in gansch Israël geen man, zoo schoon als Absalom. Maar onder dit schoone uiterlijk klopt een boos hart. Verraderlijk heeft Absalom eenige jaren geleden zijn broeder Ammon gedood. Een tijd lang is hij toen buitenslands gebleven; maar met de hulp van Joab, Davids veldheer, is het hem gelukt, weer tot zijn vader te worden toegelaten. Want hoe slechte zoon Absalom ook moge zijn, tòch heeft David hem lief.

Maar Absalom is er niet tevreden mee, weer in Jeruzalem terug te zijn. Hooger plaats wil hij innemen. Zijn vader wil hij van den troon stooten en zèlf koning worden. En reeds stelt hij zich aan, alsof hij het is. Zie het maar, met welk een praal en statie hij daar heenrijdt. Hij zet heimelijk het volk tegen zijn vader op en smeedt een samenzwering met Davids vijanden. Welk een ontaard zoon!

Absaloms snoode plan gelukt. David moet vluchten voor zijn eigen kind! Weenend trekt hij aan 't hoofd dergenen, die hem trouw blijven, de beek Kidron over, oostwaarts. Den Jordaan steken zij over, dáár houden zij voorloopig stand. Trouwe vrienden van David voorzien hem en de zijnen van spijs en drank.

In Jeruzalem is intusschen Absalom aangekomen. In het koninklijk paleis zet hij zich op den troon. Nu heeft hij zijn doel bereikt! Neen! Nog niet! Want zoolang zijn vader nog leeft, gevoelt hij zich niet veilig. En daarom roept hij Achitofel, den verraderlijken, valschen vriend van David. Achitofel is de wijste man uit het land. Trouweloos heeft hij zijn koning verlaten en nu heult hij met diens vijanden.

‘Wat raadt gij te doen, Achitofel?’ vraagt Absalom. ‘Geef mij dadelijk 12000 man; dan jaag ik onmiddellijk uw vader na; ik overval hem en zijn afgemat leger; en ik zal den koning dooden; en al het volk tot u doen wederkeeren!’ Dit dunkt Absalom een wijze raad!

Maar zie, wie treedt daar binnen? 't Is Husaï, een trouwe vriend van David, maar die zich nu houdt, alsof hij óók Davids vijand is geworden. Hij hoort van Achitofels raad. En hij vreest! Want als die raad wordt opgevolgd, is er alle kans, dat het Davids ondergang is. En daarom geeft hij een gansch anderen. Neen, niet Achitofel met 12000 man naar David. Maar Absalom zelf moet optrekken, met een machtig groot leger uit gansch Israël!

Daar heeft Absalom ooren naar. Dat streelt zijn ijdelheid. Hij neemt Husaï's raad aan en verwerpt dien van Achitofel. God vangt Absalom in zijn hoogmoed. Want terwijl het reuzenleger verzameld wordt, zendt Husaï heimelijk bericht naar David, die nu van alles op de hoogte is en tijd krijgt zich tot den strijd gereed te maken.

Achitofel is woedend, dat zijn raad veracht wordt. Nijdig, en bevreesd

ovor Davids wraak, begeeft hij zich naar zijn huis, waar hij zich verhangt.

Eenige weken later ontbrandt de strijd tusschen vader en zoon. Vóór Davids leger uittrekt, geeft hij zijn generaals Joab, en Abisaï, en Ithaï bevel 'Handelt mij zachtkens met den jongeling, met Absalom!' En al het volk hoort het.

Ach, hoe is Davids hart ontrust over zijn goddeloozen zoon. Is Absalom dat waard?

In weinige uren is de slag beslist. Absaloms leger lijdt een smadelijke nederlaag. 20.000 zijner mannen vallen. En hij zelf? Hij spoort zijn muilezel aan tot steeds grooter spoed. Dwars door de bosschen rent het schier dol geworden dier. Onder laaghangende takken door. Eensklaps ... daar raakt Absalom met zijn lange haren verward in de dichte takken van een grooten eik. Hij hangt tusschen hemel en aarde! De ezel gaat onder hem door.

Een man boodschapt dit aan Joab. En de wreede Joab, die al meer moorden gepleegd heeft, voegt er een nieuwen bij. Drie pijlen stoot hij den stuiptrekkenden Absalom in het hart.....

Straks trekt het zegevierend leger de stad binnen. Maar het verneemt slechts de droeve weeklacht van den koning: Absalom, mijn zoon! mijn zoon Absalom, och, dat ik, ik, voor u, gestorven ware! Absalom, mijn zoon, mijn zoon!.....

Ach, en in zijn weenen over zijn zoon denkt David aan zijn eigen zonde en aan het zwaard, dat van zijn huis niet wijken zou!

71.
Davids laatste dagen.

David heeft den troon weer beklommen! Wel is de rust nog niet geheel weergekeerd. Na Absalom is Zeba, een van zijn volgelingen, opnieuw een opstand begonnen; een burgeroorlog is het gevolg geweest en stroomen bloeds zijn vergoten!

Eindelijk is ook deze opstand gedempt. Dan keert David zich weer tegen Israëls oude vijanden, de Filistijnen, en behaalt nieuwe overwinningen.

Maar dan verheft zich zijn hart. De hoogmoed komt steken. En hij geeft Joab bevel, het volk te tellen. Hij wil de sterkte van zijn leger kennen; *zijn* groot, onoverwinnelijk leger! Ofschoon Joab het afraadt, moet het toch geschieden, het is des konings wil!

En het geschiedt! Maar ... Gods toorn ontsteekt over Davids trots en over het lichtzinnige volk. David kan kiezen, welke straf de Heere zal brengen over vorst en volk: 3 jaar hongersnood, 3 maanden de vijanden in het land, òf 3 dagen pestilentie.

'Mij is zeer bange!' roept David uit. 'Laat ons toch in de hand des

Heeren vallen, want Zijn barmhartigheden zijn vele; maar laat mij in de hand van menschen niet vallen.'

En dan gebeurt het schrikkelijke. De vreeselijke pest doet haar rondgang. En duizenden vallen als haar slachtoffers. Het gekerm gaat op uit dorp en stad, uit hut en paleis ... Daar vallen ze nu, als rijpe korenhalmen voor de zeis, de duizenden, waarop de koning roemde, en vertrouwde ... Zeventigduizend.....

Als de plaag Jeruzalem genaakt, verdubbelt Davids ernstig smeeken tot God om afwending van dit schrikkelijk strafgericht. En de Heere hoort. Hij is genadig en barmhartig. In Zijn toorn gedenkt Hij des ontfermens.

Boven Arauna's dorschvloer heeft David voor 't eerst den engel des verderfs gezien; hier moet' hij nu een altaar oprichten. God ziet Davids offer aan, en neemt de doodelijke plaag weg.

Nog eenmaal moet David ondervinden, hoe een zijner zonen, Adonia, hem van den troon tracht te stooten. Adonia heeft zich van de hulp van Joab verzekerd. Maar het baat hem niet. God vernietigt den raad der goddeloozen. Niet Adonia, maar Salomo, zal des konings opvolger zijn. En terwijl Adonia al zeker denkt te zijn van den troon, laat David, door Bathseba en door den profeet Nathan gewaarschuwd, Salomo tot koning uitroepen! Het luide gejubel van het volk verkondigt Adonia en Joab, dat hun schandelijk plan volkomen mislukt is.

Niet lang daarna sterft David. In vrede. Want hij weet, dat een eeuwig Huis hem door God is bereid.

72.
Salomo.

'Wandel in de wegen des Heeren!' Dezen raad heeft David kort vóór zijn sterven aan zijn zoon Salomo gegeven. 'Dan zal het u welgaan.' Zal Salomo dien raad opvolgen?

In den droom verschijnt de Heere hem. 'Begeer nu, wat Ik u geven zal,' klinkt het Goddelijk woord. Salomo's keuze staat vast. Eén gedachte vervult zijn ziel. Hij is een jonge man en moet regeeren over zulk een groot volk. Hoe zal hij dat kunnen, indien de Heere hem niet helpt? En daarom, nu hij kiezen mag, antwoordt hij onmiddellijk: 'Geef mij dan, o Heere, een verstandig hart, om Uw volk te richten!'

Dit is een goede keuze in 's Heeren oog. En omdat Salomo geen goud of zilver, of roem en eere verkoos, maar wijsheid, ontvangt hij niet alleen een wijs en verstandig hart, zooals niemand bezit, maar bovendien nog buitengewonen rijkdom en eer.

Wijzer, rijker en beroemder koning, dan Salomo, is nergens ter wereld te vinden.

Zie eens, welk een prachtigen tempel hij laat bouwen. Op den berg Sion rijzen de schoone gebouwen, waar de Heere Zijn woning kiezen zal. Hoe gaarne had David dit huis des Heeren gebouwd. Maar de Heere had hem laten weten, dat niet *hij,* maar Salomo, de Vredevorst, de stichter zou zijn. Schatten van goud en zilver had David verzameld; ook de vorsten hadden rijke bijdragen geschonken. En thans wordt de tempel opgetrokken: de koning van Tyrus levert het kostelijke cederhout van den Libanon, en prachtig behouwen steenen.

Nu behoeft de ark des Verbonds niet meer in een tabernakel bewaard te worden. Na zeven jaar arbeid is de heerlijke Tempel gereed. ‘O Heere!’ zoo bidt Salomo bij de inwijding, ‘dat Uw oogen dag en nacht open zijn mogen over dit huis!’

Salomo's wijsheid blijkt duidelijk voor al het volk.

Op zekeren dag verschijnen twee vrouwen voor zijn rechterstoel. De gewone rechters kunnen haar niet helpen, met zulk een buitengewoon moeilijke zaak komen zij. Eén kind, een klein kind, van pas eenige weken oud, hebben ze bij zich. En elk van haar beweert: dit kind is het mijne!

‘Gij hebt 's nachts uw kind doodgelegen en toen het mijne weggenomen!’ zegt de eene. ‘Juist andersom!’ zegt de andere. ‘Niet *ik,* maar *gij* hebt uw kind doodgelegen. Aan mij behoort het levende!'

Hoe moet de koning nu uitmaken, wie de moeder van dit levende kind is? Getuigen zijn er niet: deze twee vrouwen woonden alleen in het huis. En toch mòèt de eene de moeder, de andere een lage bedriegster zijn!

‘Haal een zwaard!’ zoo gebiedt Salomo. ‘Snijd nu het levende kind in tweeën en geef ieder de helft!’

Ontzet deinst de echte moeder terug. Ze valt voor den koning neer en smeekt hem, dit toch niet te doen. Haar kind voor haar oogen te zien slachten! Neen, dat is te vreeselijk: dan gunt ze haar kind nog liever aan de bedriegster, hoe hard haar het ook valt, haar kind te moeten afstaan.

Een booze vreugde vervult het hart der andere vrouw; als *dit* gebeurt, dan zal ten minste haar gezellin haar kind missen!

Maar neen! Salomo's wijsheid heeft de ware moeder ontdekt. ‘Geef háár het kind!’ zoo beveelt hij. Hij zag de tranen in het oog der eene: de valsche vreugde in dat der andere.

Deze wijze rechtspraak werd spoedig overal bekend. De goddeloozen beefden: voor zulk een rechter zou hun geen leugen en bedrog baten! Maar de vromen en godvruchtigen verheugden zich en baden voor hem: ‘O God,

geef den koning Uw rechten, zoo zal hij Uw volk richten met gerechtigheid!'

Hoe schoon is het begin van Salomo's regeering. Want nederig en ootmoedig is hij, en zijn vertrouwen stelt hij op den Heere alleen. Dit is de *ware* wijsheid: de vreeze des Heeren!

Mocht Salomo maar steeds zoo ootmoedig en nederig zijn gebleven!

73.
Wijs en toch dwaas!

Recht en gerechtigheid deed Salomo. Dat had de goddelooze Joab ondervonden. Joab had tweemaal een gruwelijken moord gepleegd. Uit jaloerschheid had hij twee krijgsoversten, Abner en Amasa, verraderlijk vermoord. Absalom had hij, ofschoon hij vroeger diens vriend was geweest, met 3 pijlen het hart doorstoken. En toen Adonia zich koning wilde maken, had hij dien ontaarden zoon tegen David, zijn wettigen koning, geholpen.

Joab, de moordenaar, werd gedood! Niet lang daarna moest ook Adonia hetzelfde lot ondergaan, omdat hij opnieuw plannen had beraamd, zich van den troon meester te maken.

Rechtvaardig was de koning, en wijs! En rijk!

Ziet, wat prachtig paleis hij voor zich heeft doen bouwen. Daarin staat een elpenbeenen troon; daar blinkt het van goud en zilver, en daar schitterden de edelsteenen. Het goud wordt in Salomo's dagen geacht als zilver en het zilver als ijzer.

Tot in verre landen gaat het gerucht van den wijzen, rijken koning. De koningin van Scheba, in Arabië, verneemt het ook. Ze wil zelf gaan onderzoeken, of het gerucht de waarheid is.

Maar als ze in Jeruzalem is aangekomen, en Salomo's wijsheid bemerkt, en Salomo's rijkdom ziet, roept ze vol verwondering uit: 'De helft is mij niet aangezegd!'

Welk een zegeningen schenkt de Heere aan Davids zoon! Vredevorst, zoo mag zijn naam wel zijn. Gezegende van God! Recht en gerechtigheid deed Salomo. Helaas! niet altijd! Als vele jaren zijn voorbij gegaan, begint de koning van den Heere af te wijken. Zie eens, ginds, op dien heuvel, buiten Jeruzalem! Welke tempel staat daar? Neen, dat is de tempel des Heeren niet. Dat is een tempel voor een afgod der Moabieten, voor Kamos! En dáár nog één! Dat is een tempel voor Molech, den vuurgod. En ginds een voor Astaroth, den god der Pheniciërs.

Zal Salomo deze afgodstempels in zijn land dulden? Zal hij ze niet dadelijk doen omverhalen en degenen, die ze gebouwd hebben, dooden? Ach, Salomo zèlf is de bouwer! Hij, die den heerlijken tempel des Heeren heeft gesticht, buigt zich nu óók voor de afgoden. Hoe is hij gevallen, hoe diep gevallen!

Hoe het komt? Dat is een droeve geschiedenis. Vreemde, heidensche vrouwen heeft Salomo genomen. En die hebben zijn hart van God afgetrokken! En hoe gaarne heeft hij naar haar geluisterd!

Maar nu kan ook de straf niet uitblijven. Salomo trekt het volk af van den dienst des Heeren; nu zal de Heere het volk aftrekken van hèm.

Ziet ge daar dien man wandelen? Het is de oude profeet Ahia. Om de schouders heeft hij een nieuw kleed, een vierkanten doek geslagen, die zijn geheele bovenlijf bedekt. Daar nadert een andere man, jong en krachtig. 't Is Jerobeam, èèn van Salomo's knechten. Voor hèm blijft Ahia staan. Hij scheurt het nieuwe kleed, voor de oogen van den verbaasden Jerobeam, in twaalf stukken. Die legt hij voor hem neer op den grond. Dan zegt hij: ‘Neem van deze twaalf stukken er tien voor u. Want, zoo zegt de Heere, de God Israëls: Zie, Ik zal het koninkrijk van de hand van Salomo scheuren, en *u tien stammen* geven!’

Als Salomo hoort, wat er geschied is, zoekt hij Jerobeam te dooden; maar deze vlucht naar Egypte, en wacht daar, tot hem de tijding bereikt van Salomo's dood.

Dan keert hij terug.

74.
De scheuring.

In Sichem zijn duizenden mannen vergaderd uit alle deelen van Israël. Druk beraadslagen zij met elkaar. Waarover? Salomo is gestorven; nu zullen ze een nieuwen koning kiezen. Maar heeft Salomo dan geen opvolger nagelaten? Zeker; Rehabeam is Salomo's zoon, en de mannen van Juda erkennen hem als hun vorst. Maar in Israël denkt men er anders over. Daar is men ontevreden. Salomo had zware lasten op het volk gelegd; het moest hooge belastingen opbrengen. En nu zal het Rehabeam wel willen kiezen tot koning, maar dan moet hij beginnen met te beloven, dat hij het zachtmoediger zal behandelen dan Salomo had gedaan. Over Salomo's afgoderij klagen deze mannen niet; dat laat hen koud; maar hun harde dienst hindert hen. Ze hebben Jerobeam uit Egypte laten roepen; hij is nu in hun midden en hun raadgever.

Binnen drie dagen zal ik u antwoorden, zegt Rehabeam.

Hij vraagt raad aan zijn vrienden. Eerst aan de oudere. ‘Geef maar toe,’ zeggen deze, ‘dan zal het volk voor altijd u dienen.’ Maar deze raad zint Rehabeam slecht. Wat denken zijn jongere vrienden er van?

‘Niet toegeven; maar dreig die ontevredenen met nog harder behandeling!’ Dat is hùn raad. En daarnaar luistert Rehabeam. Hij vergeet het

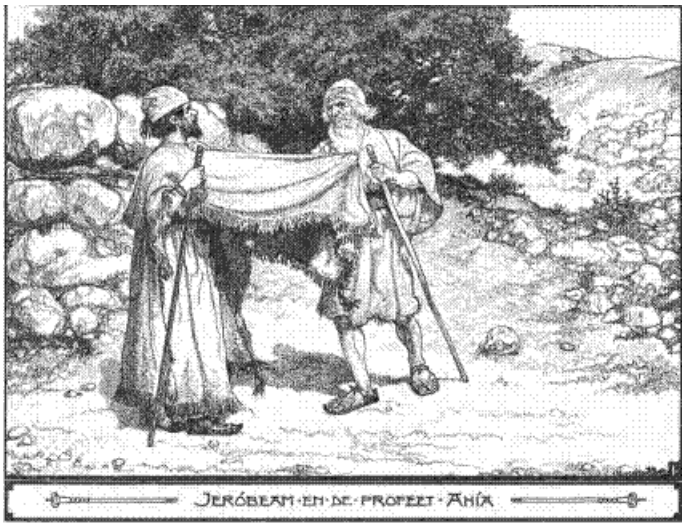
JERÓBEAM·EN·DE·PROFEET·AHÍA

wijze woord van zijn vader: ‘Een zacht antwoord keert de grimmigheid af, maar een smartend woord doet den toorn oprijzen.’

Als het volk hoort, hoe Rehabeam hun verzoek afslaat, en hun harde, booze woorden toevoegt, roepen ze toornig uit: Weg met Rehabeam!

Nu is het Jerobeams beurt. Hèm kroont het ondankbare volk: het huis van David keeren ze den rug toe. Wel probeert Rehabeam met geweld de mannen van Israël onder zijn gezag te houden: 't is tevergeefs. Adoram, zijn schatmeester, dooden ze. Davids schoone rijk is voorgoed in tweeën gesplitst: Het rijk der tien stammen en het rijk van Juda. Ahia's profetie wordt vervuld!

Hoe gelukkig voelt Jerobeam zich! Maar hij vergeet, wat Ahia toch óók had gezegd: God zal uw rijk bevestigen, *als gij Hem dient*!

God dienen, Die hem zoo groot heeft gemaakt? Jerobeam denkt er niet aan. Ziet maar eens, wat in Bethel en in Dan staat opgericht. Een gouden kalf! En daarbij een altaar, om er op te offeren. Priesters heeft hij in zijn land niet. Die zijn allen naar Juda vertrokken. Zij blijven den Heere trouw. Welnu, geen nood. Jerobeam stelt zèlf priesters aan; wie wil, kan priester worden. Want in geen geval mag het volk naar Jeruzalems tempel. Hij vreest, dat dan velen zullen terugverlangen naar het oude koningshuis; dat ze hem zullen afvallen. Daarom moeten ze voortaan hun feesten vieren in Bethel en in Dan.

Zelf wil hij vóórgaan. Te Bethel verschijnt hij in koninklijke praal. En met eigen hand zal hij het offer aansteken: de rookwolken stijgen omhoog; de priesters trompetten; het gejuich van het volk weerklinkt!

Wie is die man, die daar door de schare heendringt tot vlak voor het altaar? Zijn gelaat staat ernstig en dreigend. Hij bekommert zich niet om de booze blikken, die de koning op hem werpt. 't Is een profeet des Heeren uit Juda. ‘Altaar, altaar!’ zoo klinkt zijn sombere profetie, ‘op u zullen menschenbeenderen geofferd worden: de beenderen uwer afgodspriesters. Een koning uit Juda zal dat doen. En dit is het bewijs van de waarheid mijner woorden: dit altaar zal gespleten en de asch worden uitgestort!’

Een plotseling gekraak wordt vernomen: het altaar scheurt! Maar Jerobeam ontstelt niet. Toornig strekt hij de hand uit. Hij wijst zijn knechten den profeet aan. Met van woede trillende lippen beveelt hij: ‘Grijpt hem!’

Geen zijner knechten volgt het bevel op: vol schrik staren ze hun koning aan, Jerobeams arm is verstijfd en hij kan dien niet meer naar zich toe halen. Waar is nu zijn macht?.....

Israël moet zien, welk een dwaasheid het doet, met God te verlaten. Hoor! Uit Jerobeams mond klinkt een bede: ‘Laat toch mijn hand tot mij mogen

wederkeeren!’ Roept hij het gouden kalf aan? Bidt hij tot zijn goden? ... Nu hij in zoo grooten nood verkeert, smeekt hij Gods profeet, voor hem te bidden!

Deze doet het en de Heere verhoort zijn bede. Jerobeams arm geneest.

‘Kom met me,’ noodigt Jerobeam den man Gods uit. ‘Eet en drink bij mij.’ ‘Neen,’ is het antwoord, ‘God heeft me verboden, in dit land te eten of te drinken!’

Zoo vertrekt hij.

Is het nu duidelijk voor heel Israël, dat hun afgoden ijdelheid zijn? En dat de toorn des Heeren schrikkelijk over hen zal ontbranden? Zal het volk tot God wederkeeren?

Nòch het volk, nòch de koning!

Ze verharden hun hart: ze zullen in het kwaad vallen!

75.
Wie god verlaat, heeft smart op smart te vreezen!

Uit Jerobeams paleis gaat een eenvoudig gekleede vrouw. In haar hand draagt ze een korf. Ze verlaat Thirza, de residentie des konings en slaat den weg in naar het zuiden, naar Silo.

Haar gezicht staat ernstig en bezorgd. Haar oogen zijn roodgeschreid. Wie is ze? Waarheen gaat ze?

't Is de koningin des lands: Jerobeams vrouw. Maar niemand zal haar kennen, als ze daar over den weg gaat. Ze heeft zich verkleed als een gewone, arme vrouw. Waarom?

O, welk 'n droeve geschiedenis. Haar zoon Abia, Jerobeams trots, en hoe klein ook nog, toch reeds de lust van 't volk, ligt doodelijk ziek. Geen medicijn wil baten. Zienderoogen gaat hij achteruit.

Waar hulp te zoeken? Bij de nieuwe goden, de kalveren van Bethel en Dan? Maar Jerobeam wéét, dat diè niet redden kunnen. Plotseling schiet hem de gedachte aan Ahia, Gods profeet in Silo, te binnen. Eéns heeft die hem het goede geboodschapt, toen hij hem voorspelde, dat hij koning zou worden. Wellicht kan Ahia helpen.....

Maar niemand mag weten, dat Jerobeam hulp zoekt bij den profeet des Heeren. En daarom gaat hij zèlf niet; maar hij zendt zijn vrouw. En deze heeft zich vermomd: nu zal het nooit geweten worden, dat de koning van Israël zijn eigen goden en profeten voorbijging en de toevlucht nam tot den Heere en diens profeet!

Bovendien: zijn geweten beschuldigt hem. Hij dùrft Ahia niet onder de oogen te komen!

Daar heeft de vermomde koningin het huis van den ouden profeet bereikt.

Het zal niet moeilijk zijn, ook hem te misleiden. Zijn oogen staan immers stijf van ouderdom; hij kan immers niet meer zien!

Maar ..., hoe schrikt de koningin. Nauwelijks heeft ze den dorpel van Ahia's huis overschreden, of daar hoort ze zich door den profeet toeroepen: ‘Kom in! gij huisvrouw van Jerobeam! Waarom stelt gij u dus vreemd aan? Want ik ben tot u gezonden met een harde boodschap!’

't Is, als zinkt ze neer in een afgrond. O, wat zal er volgen.....

‘Ga heen, zeg Jerobeam (zoo zegt de Heere): Ik heb u gesteld tot een voorganger over Mijn volk. Maar in plaats van Mij te dienen, hebt gij andere goden gemaakt, en Mij hebt gij achter uw rug geworpen. Daarom zal uw rijk niet bestaan; uitgeroeid wordt uw huis. Die van Jerobeam in de stad sterft, zullen de honden eten; die in het veld sterft, zullen de vogelen des hemels eten: de Heere heeft het gesproken!’

Ach, ach! hoe doorboort ieder woord haar hart!

Maar het vreeselijkste moet nog volgen. Hoor: ‘Ga naar uw huis; als uw voeten in de stad zullen gekomen zijn, *zoo zal het kind sterven*!’

Daar gaat de koningin ... Alle hoop is vervlogen. Doodelijke angst beklemt haar hart. Zal ze dan zelfs haar zoon niet levend weerzien? Elke stap brengt haar nader ... bij zijn lijk?

Als ze haar voet zet op den dorpel van het paleis, blaast Abia den laatsten adem uit... Wat baat het haar, of ze zich luid schreiend op den doode werpt, of ze dat koude, witte gelaat nog liefkoost?

Straks wordt Abia begraven. Heel Israël beklaagt hem. Deze alléén uit Jerobeams huis komt in 't graf. Er is wat goeds voor den Heere in hem gevonden: in zijn jonge hart woonde de vreeze van God.

Gelukkige Abia!

Dwaze, ongelukkige Jerobeam! Wat zijn de vruchten der zonde bitter! Wie God verlaat, heeft smart op smart te vreezen.....

76.
De man van thisbe

Jerobeam, de zoon van Nebat, *die Israël zondigen deed*. Zóó heet de eerste koning van Israël in den Bijbel. Hij bekeerde zich niet. Vijf koningen zijn hem opgevolgd: Nadab, even goddeloos als hij. Baësa, een ... moordenaar. Ela, een dronkaard, die midden in zijn roes werd vermoord. Zimri, die slechts zeven dagen koning was en zelfmoord pleegde. Omri, die nog goddeloozer was, dan zijn voorgangers.

Na een 12-jarige regeering is Omri gestorven. Zijn zoon Achab regeert nu. Hij overtreft zelfs zijn vader nog in goddeloosheid. Gods altaren worden afgebroken; Gods profeten vervolgd en gedood. Een trouwe hulp vindt

hij daarbij in zijn vrouw, een heidensche prinses van Sidon: Isébel. Voor haar bouwt hij een tempel, waar zij Baäl, den god van haar land, kan dienen. En al spoedig buigt bijna geheel Israël de knieën voor den afgod der Sidoniërs.

Zijn er dan geen mannen en vrouwen meer, die trouw blijven aan den dienst des Heeren? Ze zijn er nog, maar... o, zoo weinig. Een enkele hier en daar. In het Overjordaansche land woont ook nog een profeet des Heeren: Elia. Hij ziet, hoe het volk den Heere verlaat; hoe Isébel en Achab Gods profeten dooden. En het is hem zoo bang om het hart. Waarom? Vreest hij ook eerstdaags te zullen vallen door het zwaard der vervolging? O neen, hij denkt niet aan zichzelf. Hij denkt aan zijn volk; aan hun zonde en goddeloosheid; aan Gods straffen en bedreigingen. Kan *niets* zijn arme volk meer tot den Heere doen wederkeeren?

Daar werpt hij zich op de knieën. Luister: hij bidt. ‘O Heere, houd toch den regen in en laat geen vruchtbaarmakenden dauw de velden meer bedekken!’ - Welk een vreeselijk gebed. Geen dauw en geen regen! Moet dan mensch en beest vergaan van honger? O, wat een wraakzuchtige man!

Wraakzuchtig? Zijn hart brandt van liefde voor zijn volk en zijn God. En als hij zoo bidt is het alléén, opdat de nood het volk tot inkeer zal brengen, dat het weer naar God zal vragen. Het dwaze volk meent, dat Baäl vruchtbaarheid aan de aarde kan schenken. Het moet inzien, dat God-alleen de Bron is van àlle zegeningen.

Elia's gebed wordt verhoord.

Plotseling verschijnt in Achabs paleis, te midden der wufte hovelingen, een man met een boetekleed aan. Een kemelsharen mantel dekt hem; een lederen gordel houdt het lange gewaad opgeschort. Streng blikt hij den koning aan. En somber klinkt zijn profetie in de ooren van den lichtzinnigen koning en het goddelooze hof: ‘Zoo waarachtig als de Heere leeft, voor Wiens aangezicht ik sta: Geen dauw of regen zal er zijn in de komende jaren, tot dat ik u het tegendeel aankondig.’

Geen woord méér. De boetprofeet vertrekt.

Wie was die dwaas? Laat hem praten en dreigen. Zal hij den hemel kunnen sluiten? En den dauw tegenhouden?

Maar ... spoedig blijkt, dat Elia's dreiging ernst is. Reeds den volgenden morgen is wei en akker kurkdroog gebleven. De dagen worden tot weken, de weken rijen zich tot maanden en geen druppel valt op de dorstende aarde. Het gras schroeit bruin en zwart; het versterft. De boomen verliezen hun bladeren, naakte takken schijnen klagend te roepen om water. De akkers liggen dor en kaal. In de bosschen zwijgt het vogelenkoor; in de vlakte schreeuwen de herten naar de waterstroomen. Vergeefs! Geen wolkje, hoe

‘Zie, uw zoon leeft.’

klein ook, drijft aan den hemel; geen druppel brengt verkwikking!

En hoog klimt de nood. Geen water ... geen brood! ...

Op Gods bevel is Elia zich gaan verbergen voor Achabs wraak. En hoewel hij overal wordt gezocht, niemand vindt hem. Want God waakt over hem. Aan de beek Krith, in een woeste bergkloof in het Jordaanland, is hij veilig. Daar is voorloopig water om te drinken; en, o wonder! daar brengen hem de hongerige, diefachtige raven brood en vleesch.

Maar ... het water verdroogt uit de beek. Zal de trouwe knecht des Heeren nu moeten omkomen? Neen. God vergeet hem niet. ‘Ga naar Zarphat; Ik heb een weduwe geboden, dat zij u onderhoude,’ zoo klinkt 's Heeren bevel. Hij gaat. Neen, geen weduwe in Israël màg hem onderhouden. Een heidensche gebruikt de Heere daarvoor.

Hij ontmoet haar. Ze sprokkelt hout voor haar laatste maal! Een handvol meel, een weinigje olie: dat is alles wat haar restte. Voor háár en haar kind zal ze nog één broodkoek bakken en dan ... zullen ze beiden moeten sterven. Neen! Gods wondermacht doet, naar Elia's woord, de olie en het meel vóórtduren. En Elia blijft de welkome gast in dit klein gezin.

Eens brak een droeve dag aan. De weduwe waakt bij het ziekbed van haar eenig kind ... het sterft! Nu is ze gànsch alleen.....

Maar God ontfermt zich op het gebed van Zijn profeet, die het leven vraagt van het kind. Hij verhoort! Looft Hem! o moeder. Hier is uw zoon: hij leeft!

77.
Op den karmel.

Drie en een half jaar houdt reeds de droogte aan. In Achabs paleis weerklinkt geen lach of scherts meer. Somber staan alle aangezichten. Wacht niet allen de dood, de hongerdood?

Vergezeld van zijn hofmeester Obadja, gaat Achab er op uit, om voedsel te zoeken voor zijn beesten. Ieder gaat een kant uit. Zóó is er de meeste kans, nog *iets* te vinden.

Eensklaps blijft Obadja verschrikt staan. Wie nadert daar? Kan hij zijn oogen gelooven? Ja waarlijk, dat *is* Elia: de lang en overal gezochte.

De eerste gedachte van Obadja is: gelukkig, Elia leeft! Want Obadja vreest God; zelf heeft hij vele profeten des Heeren aan Isébels wraak onttrokken en ze verborgen en gevoed. Maar oogenblikkelijk komt ook de vreeze in hem boven: zal Achab, als hij hem ziet, hem niet terstond laten dooden? O, dat Elia toch maar spoedig vluchte! Dat Achab hem toch maar niet ontdekke!

Maar dat is in 't geheel Elia's plan niet. Obadja moet Achab juist gaan roepen. Na eenig aarzelen gehoorzaamt hij.

Met driftige stappen treedt Achab op Elia toe. De toorn vlamt in zijn oogen. Ha! daar is de man, dien hij zocht, dien hij overal vergeefs liet naspeuren. En hij roept Elia, met van woede trillende lippen, toe: Zijt gij daar, o beroerder van Israël?

Onbevreesd staart Elia hem aan. Hard klinkt het den koning toe: Niet *ik* heb Israël beroerd! Maar gij, en Isébel, door uw afgoderijen!

Ga heen, zegt Elia, roep het volk en uw priesters naar den berg Karmel. Ik zelf zal daar ook komen. En dàn zal voor ieder blijken, *wie* God is: de Heere of Baäl!

Eenige dagen later is op den Karmel een ontzaglijke menschenmassa verzameld. In haar midden staat Elia. Ieder luistert naar hem. Hoor, daar klinkt zijn stem: Hoe lang hinkt gij op twee gedachten? *Kies, kies* toch: òf den Heere òf Baäl.

Thans zal het voor elk duidelijk worden, wie God is. Gij, priesters van Baäl, bouwt een altaar; *ik* zal er ook een bouwen. Leg het offerdier er op; *ik* zal het mijne op *mijn* altaar leggen. Maar breng er geen vuur bij. Gij niet; *ik* ook niet. Uw Baäl is immers de zonnegod? De vuurgod? Welnu, roep tot hem, dat hij vuur van den hemel zende en uw offer vertere! *Ik* zal tot den Heere roepen. En de God, die door vuur antwoorden zal, Die zal God zijn!

Ja, roept het volk, dat is recht!

Vergeefs roepen de Baälspriesters tot hun god om vuur. Tevergeefs springen ze tegen het altaar; tevergeefs snijden en steken ze zichzelf met messen en priemen. Hun god is doof, is stom, is blind.....

En dat blijkt nu voor aller oog! Maar ... zal de Heere, Elia's God, antwoorden? Zal *Hij* vuur zenden?

Nadert tot *mij*! roept Elia 't volk toe. Ze naderen. Wat kunnen de Baälspriesters hun nog schelen?

De twaalf steenen van een verbroken altaar des Heeren richt Elia weer op. Twaalf steenen, één altaar; twaalf stammen, één volk, met één God!

Op het altaar schikt hij het offer; *om* het altaar maakt hij een groeve. En voor aller oog overgiet hij het altaar en het offer overvloedig met water, zoodat de groeve er omheen er mee gevuld wordt.

Nu knielt hij neer. Zijn gebed stijgt tot God. En nog, terwijl hij bidt, antwoordt de Heere. Het vuur daalt neer: in een oogwenk staat het gansche altaar in vlammen; het offer wordt verteerd; de vreeselijke vuurgloed lekt zelfs het water uit de groeve op!

Eén stem van allen klinkt nu over den Karmel: De Heere is God! De Heere is God!

De profeten van Baäl worden op Elia's bevel gedood: de rechtmatige straf voor de afgodendienaars en verleiders van het volk.

Ja, de Heere is God!

Straks wordt, op Elia's aanhoudend smeeken, de hemel van wolken zwart. Een hevige stortregen doordrenkt het uitgedroogde land. God gedenkt Zijn verbond! Hij geeft weer vruchtbaarheid na twee-enveertig maanden van droogte. Hij roept Zijn afgedwaalde volk weer tot Zich!

Helaas ... tevergeefs. Het volk blijft zich afkeeren.

Wel zien ze Gods macht; wel roepen ze: De Heere is God! Maar hun hart blijft verre van Hem!

Ze vergaderen zich Zijn ontzaglijken toorn als een schat!

78.
Zonde en straf.

Twintig mijlen ten noorden van Samaria ligt Jizreël. Daar heeft Achab zich een weelderig zomerverblijf laten bouwen. Welk een heerlijke omgeving, wat een prachtige vergezichten!

Achab verlustigt er zich in. Hij doorwandelt zijn schoon aangelegde tuinen. En toch is hij niet tevreden: hij wil zijn bezittingen vergrooten. Aan zijn hof grenst een schoone wijngaard. Ha! dien moest hij er bij hebben. Maar dat is immers wel in orde te krijgen? Hij zal Naboth, den eigenaar van dien wijngaard, voorslaan hem te verkoopen of te verruilen. Maar hoe? Weigert Naboth?

Hij weigert! Hij wil zijn vaders erfdeel *niet* afstaan. Hij màg niet. Want Naboth is één van de weinigen in Israël, voor wien Gods gebod meer geldt, dan dat van den koning. En heeft God niet uitdrukkelijk in Zijn heilige wet verboden het vaderlijk erfdeel te verkoopen?

Heel Achabs schoone plan valt in duigen. Hij zal Naboths wijngaard *niet* bezitten. Nijdig begeeft hij zich in zijn paleis; zoekt zijn slaapvertrek op; legt zich te bed, en, mokkend als een koppig kind, keert hij het aangezicht naar den wand!

Isébel hoort er van. Ze lacht hem uit! Wees gerust Achab, *ik* zal u Naboths wijngaard bezorgen. Zoudt gij u de wet laten voorschrijven door Naboth, door Naboths *God*?

Ze laat zich schrijfgereedschap brengen. En weldra zijn haar brieven klaar. Haar bedienden bezorgen ze bij de oversten van Jizreël. Wat staat er in? O, iets laags en gemeens!

Naboth moet sterven. Laat valsche getuigen hem beschuldigen van Godslastering en majesteitsschennis. En veroordeel hem dan ter dood. Steenig hem.

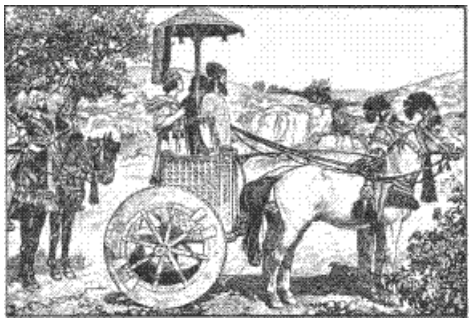

ACHAB HOORT HET OORDEEL DES HEEREN DOOR ELIA

Maar daartoe zullen Jizreëls oversten zich toch niet laten gebruiken? Zeker wel: zijn de brieven niet met 's konings ring verzegeld? Waarom zouden ze weigeren; dat Naboth, de vrome, maar sterve; wat scheelt het hun?

Straks hagelen de steenen neer op Naboth: de rechtvaardige komt om en er is geen helper! Een steenhoop der vervloeking overdekt zijn lijk. Maar zalig is ook deze doode, die in den Heere sterft!

Verheugd spoedt zich Achab naar den wijngaard. Toch de zijne nu. Vroolijk rijdt hij door de schoone dreven. Met welgevallen rust zijn oog op zijn nieuwe bezitting.

Eensklaps verbleekt hij. Wie nadert daar? Wie is die man in het harig boetekleed, met den lederen gordel, met dat streng gelaat? Onmiddellijk heeft Achab hem herkend. 't Is Elia!

En van zijn toorntrillende lippen suist het: ‘Hebt gij mij gevonden, o, mijn vijand?’

‘Ik heb u gevonden!’ Ja, God de Heere heeft hem gevonden. En Elia's lippen spreken de straf, den vreeslijken vloek uit over Achab, over zijn vrouw, over zijn huis. Vloek over u, o Achab: de honden zullen uw bloed lekken! Vloek over Isébel: de honden zullen haar eten! Vloek over uw huis: het zal uitgeroeid worden!

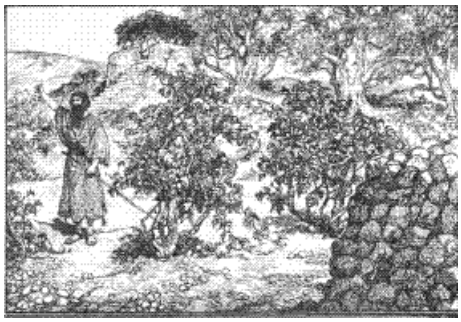

DEN PROFEET IN DEN WIJNGAARD VAN NABOTH

De vloek komt!

Niet lang daarna rust Achab zich uit tot den strijd. Josafat, Juda's vrome koning, is helaas! zijn bondgenoot. 't Gaat op de stad Ramoth, in Gilead, aan. Achabs valsche profeten hebben hem immers de overwinning voorspeld. En wel heeft de vrome Micha ànders geprofeteerd, maar zou hij daarnaar hooren? Gods trouwe profeet moet weder de gevangenis in, waar hij al zoo lang wordt bewaard. En Achab en Josafat trekken tegen Syrië's koning, Benhadad, ten strijde.

Om niet herkend te worden door den vijand, heeft Achab zich verkleed. Wat zal het hem baten! De doodelijke pijl wacht hem.

De slag ontbrandt. De Syrische boogschutters speuren naar den koning van Israël. Nergens bemerken ze hem. Zal Achabs list dan toch gelukken?

Met krachtige hand spant een Syriër zijn boog. Hij behoeft niet nauwkeurig te mikken. In dezen grooten hoop is èlke pijl raak. Snorrend schiet de scherpe schicht heen ... den vermomden koning in de borst, op de eenig kwetsbare plek, tusschen de gespen en het pantsier! Gods vinger had zijn baan geteekend!

Stervend zinkt de koning neer. Zijn bloed vloeit in den wagen. En terwijl

hij met brekend oog de nederlaag van zijn leger aanschouwt, openen zich voor hem de poorten des doods.....

De vloek is gekomen! Naboths bloed is gewroken!

De ruige, snuivende pariahonden ruiken bloed, als straks de ledige wagen naar den vijver wordt gereden, om gereinigd te worden. En hun gulzige tongen lekken, lekken in heete drift het koningsbloed.....

Gewis, daar is een God, Die leeft,
En op deez' aarde vonnis geeft.

79.
‘Is er geen god in israel?’

In het koninklijk paleis te Samaria is een zieke. Ernstig laat zich de krankheid aanzien, en nergens schijnt genezing te vinden. Die zieke is Ahazia, de zoon van Achab en Isébel. Uitziende uit een venster in zijn opperzaal, is hij plotseling voorover gestort. Zóó heeft hij zich bezeerd, dat hij zijn bed niet kan verlaten.

Wrevelig en ongeduldig ligt hij daar neer. En dat hem dit nù juist moest treffen! Hij hunkert er naar, weer beter te zijn; zich het harnas aan te gespen en zijn strijdwagen te beklimmen. De Moabieten, die hem tot nu toe onderworpen waren, zijn tegen hem opgestaan. En nu kan hij zelfs die opstandelingen niet straffen.

Geen gebed rijst van Ahazia's lippen, ten minste geen gebed tot den Heere. Zulk een gebed leerde hem zijn vader nooit, noch zijn moeder! Op de afgoden stelt hij zijn vertrouwen; hij, de koning van Israël, Gods uitverkoren volk!

‘De Heere is God!’ zoo heeft nog kort geleden Israël op den Karmel geroepen. Neen, maar Baäl-Zebub, het beeld van Ekron, in het Filistijnsche land, diè is god! En God den Heere ten hoon, zendt Ahazia een gezantschap om Baäl-Zebubs hulp in te roepen, en hem te genezen.

Kan God de Heere smadelijker getergd en gruwelijker gehoond worden? Daar treedt 's konings boden een man in den weg. Gebiedend heft hij zijn hand op. Stil staan ze en luisteren naar hem. En ernstig klinken hun deze woorden in de ooren: ‘Is het, omdat er geen God in Israël is, dat gij heengaat, om Baäl-Zebub te vragen? Daarom, nu zegt de Heere alzoo: Gij zult niet afkomen van dat bed, waarop gij geklommen zijt, maar gij zult den dood sterven!’

Die boodschap brengen de gezanten hun koning weer. Ahazia's toorn bruist op. ‘Wie is de vermetele, die zoo spreken dorst?’

‘Hij was een man met een harig kleed en met een lederen gordel gegord om zijn lenden,’ antwoorden ze. ‘Het is Elia!’ roept de koning uit. O,

hoe háát hij den onversaagden profeet. ‘Haalt hem hier; brengt hem voor mij,’ zoo luidt zijn bevel.

Een hoofdman met vijftig soldaten wordt uitgezonden. Weldra heeft hij Elia gevonden. Ha! hij zal spoedig met dien profeet afrekenen. En spottend klinkt zijn bevel: ‘Gij man Gods, de koning zegt: kom af!’

Maar God laat zich niet bespotten. Op Elia's woord daalt vuur van den hemel en verteert den hoofdman en diens vijftigen.

De goddelooze Ahazia laat zich niet waarschuwen. Een tweede hoofdman met soldaten wordt afgezonden: hun treft hetzelfde lot.

Een derde hoofdman krijgt last Elia gevangen te nemen. Deze derde hoofdman spreekt niet zoo boud. Met ontzag en eerbied is hij vervuld voor den Heere en diens profeet. Hij smeekt Elia hem te sparen en mede te gaan.

Nù gaat Elia. Onbevreesd overschrijdt hij den drempel van het koninklijk paleis; tot voor het ziekbed des konings. En hier herhaalt hij zijn harde boodschap in Ahazia's aangezicht: geen genezing voor u, maar de dood!

Niet lang daarna sterft de goddelooze Ahazia: Gods woord kan niet gebroken worden!

80.
Hij stierf niet!

Twee mannen stappen stilzwijgend naast elkaar voort. Ze komen van Jericho en slaan nu den weg in naar den Jordaan. 't Zijn Elia en zijn dienaar: Elisa. Niet lang meer zal Elia hier op aarde zijn. Zijn taak is vervuld. Hij heeft getrouw den Heere gediend. Hij heeft den goeden strijd gestreden.

De kroon der eere is voor hem weggelegd.

Samen hebben Elia en Elisa nog de profeten-scholen bezocht, waar de aanstaande leeraars van het volk worden opgeleid tot hun werk. En al die profeten-zonen hebben tot Elisa gezegd, dat de Heere Elia van hem zal wegnemen. ‘Ik weet het ook wel, zwijgt gij stil!’ heeft telkens Elisa geantwoord.

Hij weet het ook wel! En droefheid vervult zijn hart. O, zal nu zijn geliefde meester van hem scheiden? Zal hij alleen achter blijven? En wie zal dan Elia's werk voortzetten?

Sinds Elia op Gods bevel hem geroepen heeft tot zijn dienaar en opvolger, is Elisa niet van zijn meesters zijde geweken. Vurig heeft hij hem lief. Want hij voelt zich met zijn meester één in den ijver voor de eer van God. Maar als nu straks Elisa zal worden weggenomen? Wat dan? Ach, Elisa voelt zich zoo klein naast Elia. Had hij maar iets, maar veel van Elia's geest, van Elia's geloof!.....

Zoo gaan die beiden te zamen.

Daar staan ze aan den Jordaanoever. Elia neemt zijn mantel, slaat daarmee op het water en ... God baant er een pad door. Elia en Elisa dalen neer in het bed der rivier en straks stijgen ze weer op den oever aan de overzijde.

Achter hen stroomt de Jordaan weer voort.....

Opeens verbreekt Elia het stilzwijgen. ‘Begeer wat ik u doen zal, eer ik van u zal worden weggenomen,’ zegt hij tot Elisa. Dadelijk is Elisa met zijn antwoord gereed. Wat reeds lang zijn geest heeft bezig gehouden, spreekt hij uit: ‘Dat toch twee deelen van uw geest op mij zijn!’ Hij wil Elia's opvolger zijn. Hij wil Elia's werk voortzetten. Hij wil als Elia een strijder zijn voor den Heere; het volk onderwijzen, terugroepen tot des Heeren dienst. Maar dan zal hij twee deelen van Elia's geest moeten bezitten. Hij zal moeten erven Elia's moed, ijver en geloof!

‘Gij hebt een harde zaak van mij begeerd,’ antwoordt Elia. Een moeilijke zaak! Want immers, daarover heeft Elia niet te beschikken. Dien moed, dien ijver en dat geloof kan alleen de Heere aan Elisa schenken. ‘Maar als gij mij *zien* zult, als ik word weggenomen, dàn zal het zoo zijn!’ God zal zèlf beslissen.

Opeens! Een dreunende onweersslag! Een felle bliksemgloed! Hoe? Is Elisa alleen? Waar bleef Elia? Heeft de bliksem hem getroffen? Neen, neen! Zie! een vurigen wagen, vurige paarden, die van de aarde omhoog stijgen. En *in* dien wagen: Elia! *Hij vaart ten hemel*!

‘Mijn vader! Mijn vader!’ klinkt luid Elisa's stem. ‘Wagen Israëls en zijn ruiteren!’ Ja, hij *ziet*, hoe Elia opvaart; Elia, die voor Israël had gestreden als geweldige strijdwagens en paarden in den krijg, om Israël te behouden voor den Heere!

Daar werpt Elia zijn mantel omlaag. Elisa raapt hem op. 't Is voor hem de verhooring van zijn bede: God geeft hem Elia's geest, om te ijveren voor Zijn eer!

Elisa neemt Elia's taak over. En voor Elia openen zich de poorten van het hemelsch Jeruzalem. Na zijn strijd volgt de overwinning; na het lijden de heerlijkheid; na het kruis de kroon!

81.
Er is een profeet in Israel!

Joram, de tweede zoon van Achab, is zijn broeder Ahazia opgevolgd. Hij heeft een verwoeden vijand in den koning van Syrië, Benhadad II. Telkens weer doen Benhadads benden invallen in het land van Joram. En dan trekken deze benden, met buit beladen, weer naar Syrië terug. Niets is voor

hen veilig: geen vee in de stallen, geen oogst op het land, zelfs geen mannen of vrouwen of kinderen. Als slaven verkoopen ze die.

Zoo wordt op zekeren keer ook een meisje geroofd, en, ver van haar vaderland, ouders en vrienden, in Damascus als slavin verkocht! Ze komt in dienst bij de vrouw van een zeer voornaam man: den bevelhebber van het Syrisch leger: Naäman. Het Joodsche meisje dient God. Ze is een van die weinigen, die in waarheid den Heere vreezen. Hoe gaarne denkt ze terug aan den tijd, toen ze thuis was, toen ze met vader en moeder de knieën boog voor den God van Israël, of luisterde naar den trouwen profeet des Heeren: Elisa! Nu is dit alles voorbij! Alles? Neen, want ook in dit vreemde land blijft zij aan haar God getrouw.

Als ze dagelijks haar werk doet in de kamer van haar meesteres, bemerkt ze spoedig, dat er iets is, dat deze rijke, voorname vrouw neerdrukt en bezwaart.

En ook de oorzaak is haar spoedig bekend: Naäman is door een doodelijke kwaal aangetast: hij is melaatsch! Ongeneeslijk ziek! Want elken dag vreet de ziekte dieper in, en het einde kan slechts de dood zijn.

Verheugt ze er zich niet in? Naäman is toch een Syriër, een vijand van haar volk! Dat *zij* een slavin is, heeft ze dat ook niet aan hem te wijten?

Ja ... en toch, neen, ze haat hem niet. Integendeel, medelijden voelt ze met hem. Kon ze hem maar helpen; was hij maar... En als die gedachte bij haar opkomt, waagt ze het ook, die uit te spreken. Hoor, wat ze tot haar meesteres zegt: ‘Och, dat mijnheer voor het aangezicht van den profeet in Samaria was, *die* zou hem wel kunnen genezen!’

Haar woord treft het hart van Naämans vrouw. Ze brengt het hem over. En Naäman spreekt er van bij Benhadad. Zoo vindt het woord van het arme slavinnetje een plaats in het koninklijk paleis. En het vindt tegelijkertijd gehoor. Weinige dagen later begeeft zich een aanzienlijk gezelschap op reis. 't Is Naäman, met zijn bedienden. Schatten van goud en zilver, kostbare kleederen voert hij mee. Bovendien heeft hij een brief bij zich van Benhadad aan koning Joram. Daarin krijgt deze bevel Naäman te genezen. Als Joram dien ontvangt, is hij ten einde raad. *Hoe* kan hij dit! Een melaatsche reinigen! En toch eischt Benhadad het.

‘Hij zoekt oorlog, anders niet,’ zoo klaagt Joram. En bange vrees vervult het hart van den koning en zijn hovelingen.

Elisa hoort het. ‘Zend hem tot mij!’ laat hij den koning zeggen. ‘Dan zal hij weten, dat er een profeet *des Heeren* in Israël is!’ Wat onmogelijk is bij de menschen, koning Joram, dat is mogelijk bij God. Weet gij dat niet?

Daar rijdt Naäman, de gunsteling van den Syrischen koning, de beroemde

generaal, naar Elisa's woning. Voor zijn deur houdt de stoet halt. Nu zal Elisa naar mij toe komen, zich voor mij buigen, mij betasten, den naam zijns Gods aanroepen, en mij genezen, denkt Naäman. Niets van dit alles geschiedt. Uit Elisa's woning treedt ... een bode, niet de profeet zelf. En die bode brengt hem niets anders dan *dit* bevel: ‘Ga heen, wasch u zevenmaal in den Jordaan en gij zult rein zijn!’

Gemelijk geeft Naäman bevel, den wagen te wenden en terug te keeren. Zóó behandeld te worden! Hij, de groote Naäman! Hij voelt zich beleedigd. En als het water van den Jordaan hem reinigen moet, nu, dan kon hij beter in Damascus zijn gebleven. Zijn niet Abana en Parpar, de kristalheldere rivieren van Damascus, beter dan alle wateren van Israël?

Zijn knechten, die hem liefhebben, overreden hem, terug te keeren naar den Jordaan en Elisa's bevel op te volgen. 't Is immers een geringe zaak, waarom zou hij zulk een gemakkelijk bevel niet uitvoeren? En Naäman heeft er geen spijt van, dat hij naar hun vriendelijken raad heeft geluisterd. Zevenmaal duikt hij in den Jordaan onder en ... als hij de zevende maal uit het water rijst, is hij volkomen genezen. Zelfs geen litteeken, geen enkel, herinnert meer aan de vreeselijke kwaal. Nu weet hij, dat er een profeet, dat er een God in Israël is; dat die *alleen* God is!

Dankbaar biedt hij Elisa groote geschenken aan; maar deze weigert. *Genade* heeft de Heere Naäman bewezen: hoe zou genade betaald kunnen worden!

Met het vaste voornemen in het hart, nimmer meer zijn knieën voor een afgod te buigen, maar alleen voor dien God, die hem genas, vertrekt Naäman naar zijn land.

Elisa's knecht, Gehazi, heeft het aangehoord, hoe zijn heer weigerde geschenken aan te nemen. Hoe is 't mogelijk, denkt hij. *Ik* zal ze hebben. Hij ijlt Naämans wagen achterna. Weldra heeft hij hem ingehaald. Elisa heeft mij gezonden, zoo liegt hij tegen Naäman. Er kwamen pas twee arme mannen tot mijn heer. Hij heeft niets om hun te geven. Och, geef mij voor hen een talent zilver en twee wisselkleederen. Dan zijn zij geholpen! Naäman gelooft den bedrieger. Meer dan hij vraagt, ontvangt hij. Twee buidels zilver, twee wisselkleederen dragen Naämans knechten voor hem heen. Onderweg laat hij die in een huis bezorgen, waar men het wel zal bewaren voor hem.

Dan gaat hij naar Elisa terug. Zijn hart is vol van zijn schatten. Wat zal hem dat geld al niet aanbrengen. In zijn gedachten ziet hij zich reeds als een rijk man, die knechten en dienstmaagden bezit, olijfboomen en wijngaarden, schapen en runderen!

HET JOODSCHE MEISJE BY NÁÄMAN'S VROUW

Daar staat hij voor Elisa. ‘Vanwaar, Gehazi?’ klinkt het hem opeens in de ooren. ‘Ik ben niet weg geweest,’ zegt hij, zonder blikken of blozen. ‘Ging mijn hart niet mede,’ antwoordt vol ernst Elisa, ‘als die man zich omkeerde van op zijn wagen u tegemoet? Was het tijd, om dat zilver te nemen, en kleederen, olijfboomen, wijngaarden, schapen, runderen, knechten en dienstmaagden? Daarom zal u de melaatschheid van Naäman aankleven en uw zaad in eeuwigheid!’

Toen ging Gehazi uit van voor zijn aangezicht, *melaatsch, wi als sneeuw!*

82.
Bij den heere is uitkomst!

Koning Joram bevindt zich op den hoogen, breeden muur, die Samaria aan alle zijden omringt. Met scherpen blik kijkt hij rond. Aan allen kant heeft een vijandelijk leger de stad ingesloten. Van den muur af kan hij hun tenten, hun wagens en paarden zien. Nu gaat hij rond, om zijn mannen moed in te spreken, en hen aan te sporen vol te houden.

Het zijn de Syriërs met hun koning Benhadad. Ze zijn vastbesloten Samaria te dwingen tot overgave. Hun geweldig groot leger ligt als een onverbreekbare ring om de stad. Niemand kan Samaria in of uit. Hoe droevig is het nu in de stad gesteld: honger en gebrek kwellen de inwoners. Er is geen brood meer, geen vleesch, niets! Onreine dieren worden met graagte gegeten ... ten minste, als men geld genoeg heeft om te betalen. Alleen de rijken kunnen nog *iets* bekomen, al is het vaak slechts walgelijke spijs. En de armeren?.....

Opeens staat de koning stil. Wie roept daar? Een arme, uitgehongerde vrouw. ‘Help mij, heer koning!’ smeekt ze. ‘Wat is u?’ antwoordt Joram.

En nu hoort hij een ijselijk verhaal. Deze vrouw en haar geburin hadden elk een kind, een zoon. Krankzinnig van den honger, hadden ze afgesproken hun zoon te dooden en ... op te eten!

Den eenen dag den zoon der eene vrouw, den anderen dag dien der geburin. Het vreeselijke was werkelijk geschied. Deze vrouw had haar zoon geslacht, gekookt... samen hadden ze den gruwelijken maaltijd gedeeld!

Maar nu de beurt aan de andere vrouw kwam, had deze geweigerd; ze had haar zoon verborgen. ‘Zeg haar nu, o koning! dat ze óók háár zoon moet slachten.....’

Dat is te erg! Joram scheurt zijn kleederen, ten teeken van bitteren rouw. Ach, waarom heeft hij dan maar liever Samaria niet overgegeven. Waarom heeft hij geluisterd naar Elisa, den profeet? Die heeft verlossing beloofd van den vijand en van den honger; indien slechts het volk zich in berouw zou buigen voor God den Heere ... En Joram? Heeft hij zich verootmoedigd?

Slechts half. Hij heeft wel een boetekleed aangetrokken, maar ... ònder zijn opperkleed; maar ... er woont geen oprècht berouw in zijn hart! En nu, nu hij dat vreeselijke verhaal van deze vrouw heeft aangehoord, ontsteekt hij in woede tegen den profeet des Heeren. Waarom zou hij op den Heere wachten? Bij Hèm is óók geen redding. En Elisa zal sterven! Hij is de oorzaak van al deze ellende.....

Dwaze koning! Die oorzaak ligt bij hem-zèlf en bij het volk.

De bode, door Joram vooruitgezonden, om Elisa te dooden, wordt door Elisa's vrienden tegengehouden bij de deur. Daar komt de koning zelf. Dadelijk wordt hem open gedaan. ‘Nu is geen redding meer mogelijk,’ jammert hij. ‘Gij, Elisa, hebt mij bedrogen! God kan niet meer redden!’

‘Hoor des Heeren woord!’ zoo spreekt Elisa plechtig. Zou God niet kunnen verlossen? Morgen reeds zal alle ellende geleden zijn. Dan zal een maat meelbloem verkocht worden voor een sikkel en twee maten gerst voor een sikkel... in de poort van Samaria!

Maar een hoofdman, die den koning vergezelt, zegt spottend: Onmogelijk! Dan zou de Heere wel vensteren in den hemel moeten maken, om daaruit het meel en de gerst te laten neerregenen!

Elisa ziet hem aan. En diep-ernstig klinkt het den gruwelijken spotter in de ooren: ‘Zie, gij zult het met uw oogen zien, doch... *daarvan niet eten*!’

't Wordt nacht. De duisternis begint te vallen. Zie, daar staan, niet ver van Samaria's poort, vier mannen. Zijn het vijanden, spionnen? Ach neen, vier ellendigen zijn het: vier melaatschen. En niet alleen hun vreeselijke kwaal kwelt hen: zij voelen ook den honger knagen in hun ingewand. Daar is ook voor hen geen voedsel; niets. In de stad komen mogen ze niet; ze zijn immers onrein! En al kwamen zij binnen, zou het niet zijn, om er te sterven als de anderen? ‘Laat ons naar het Syrische leger gaan,’ overleggen ze. ‘Dooden ons de Syriërs, welnu, dan dooden ze ons maar. En laten ze ons leven, geven ze ons te eten, dan zullen we toch van den honger niet behoeven te sterven!’

Ze beginnen hun gevaarlijken tocht. Hij kan hun het leven kosten, maar ze zullen het er op wagen. Eindelijk bereiken ze de eerste tenten van het leger. Voorzichtig sluipen ze nader. Hoe? Roept geen schildwacht hen aan? Slaapt nu àlles in 't Syrische leger? ... Ze begeven zich tusschen de tenten.... niemand is er! Ze wagen het een tentgordijn op te lichten, naar binnen te kijken ... niemand! Nergens ook maar één Syriër meer. Ze grijpen moed; ze treden binnen: kunnen ze hun oogen gelooven? Daar is spijs en drank in vollen overvloed!

Ze vallen er op aan; ze eten; ze drinken, tot ze verzadigd zijn. En dan ... o, al etende lieten ze hun oogen eens rondgaan: daar is zilver, daar schittert

goud, daar liggen prachtige kleederen. Hun hebzucht wordt wakker. Wat hebben ze eigenlijk aan al dat schoons, zij, ellendige melaatschen? En toch nemen ze, wat ze vinden en verbergen het in een schuilhoek.

'Dit moeten we in de stad boodschappen,' zeggen ze nu tot elkaar. Ze gaan, wekken de wacht en vertellen, dat het Syrisch leger is verdwenen, dat daar ginds brood is en meel en gerst, volop!

Koning Joram wil het eerst niet gelooven. 'Een list van de Syriërs, anders niet,' roept hij uit. 'Ze willen ons uit de stad lokken, en dan zullen ze ons uit een hinderlaag plotseling overvallen!'

Maar eindelijk besluit hij toch, op raad van zijn knechten, eenige soldaten op verkenning uit te zenden. Die rijden heen en vinden het, zooals de melaatschen hadden gezegd. Het Syrisch leger is opgebroken; overhaast gevlucht! De gansche weg naar den Jordaan toe is bezaaid met weggeworpen kleederen, gereedschap en wapens!

God heeft verlossing gezonden. Hij heeft den Syriërs een gerucht doen hooren, alsof een reusachtig groot leger naderde: ratelende strijdwagens en dreunend paardengestamp. Door plotselingen schrik aangegrepen, waren de Syriërs gevlucht! En toch was geen vijand in de buurt!

Spoedig is de blijde maar in Samaria bekend. Ieder snelt naar het verlaten legerkamp, om voedsel. In de poort moet de hoofdman de orde bewaren, de spotter met Gods Almacht. Bij het geweldig gedrang, dat ontstaat, raakt hij onder den voet. Tevergeefs tracht hij weer overeind te komen. De opdringende menigte vertreedt hem. Straks haalt men zijn *lijk* van tusschen het volk uit. Hij heeft met zijn oogen gezien, hoe Gods woord bewaarheid werd; hoe twee maten gerst voor een sikkel, en een maat meelbloem voor een sikkel werd verkocht; maar ... hij heeft er niet van gegeten. *God laat zich niet bespotten*.

83.
Het gericht over achabs huis.

Eenige jaren later bevinden zich in het koninklijk paleis te Jizreël twee koningen. De een is Joram, de goddelooze koning van Israël. Hij is gewond uit een nieuwen strijd tegen de Syriërs teruggekeerd; hij heeft thans behoefte aan rust. De andere is Ahazia, zijn neef, die koning is over Juda. Deze komt hem bezoeken, want die twee zijn vrienden.

Eensklaps nadert een bode. De wachter op den toren heeft hem gezonden. Hij heeft in de verte een hoop volk zien naderen. Dit laat hij nu den koning weten. Dadelijk zendt Joram een ruiter op verkenning uit. Zou er onraad wezen? Nadert daar een vijand, of zijn het vrienden? De ruiter heeft weldra den naderenden troep bereikt. Hij herkent den aanvoerder; het is Jehu,

een van 's konings officieren. ‘Is uw komst met vrede?’ vraagt hij in den naam des konings. ‘Het gaat u niet aan,’ luidt het antwoord. ‘Voeg u bij mijn soldaten!’ De ruiter mag niet terug naar Jizreël.

Waarom niet? Jehu wil niet, dat daar te spoedig bekend zal worden, wat hij komt doen. Eenige uren te voren heeft een profetenzoon, op bevel van Elisa, Jehu tot koning gezalfd over Israël. Een vreeselijke taak is hem opgedragen. Hij moet Achabs huis uitroeien. Nog altijd is Gods bedreiging niet vervuld. Nog leeft Isébel, de goddelooze. Nog leeft Joram; nog leven Achabs nakomelingen. Nog wordt Baäl gediend, nog rooken de altaren in den afgodstempel tot zijn eer. Maar nu is de dag der vergelding gekomen.

Jehu, de wreker, nadert!

Als de eerste ruiter niet terugkeert, zendt Joram een tweeden. Hij is ongerust; wat heeft dit te beteekenen? Maar ook de tweede ruiter blijft uit. Jorams onrust klimt. En van den toren klinkt een stem: ‘Die daar nadert is Jehu; ik herken hem. In dolle drift rukt hij aan!’

Nu kan Joram het niet langer uithouden. Binnen enkele oogenblikken rijden twee wagens de poort van Jizreël uit. In den eenen zit Joram, in den anderen Ahazia. In vliegenden ren gaat het Jehu tegen. Weldra ontmoeten ze hem; juist op het stuk land, dat eens aan Naboth behoorde. ‘Is het vrede, Jehu?’ roept Joram.

‘Vrede? Neen, geen vrede! Thans is de dag der vergelding gekomen, voor u en uw goddelooze moeder, Isébel!’

Joram bemerkt, wat hem te wachten staat. Hij roept Ahazia, den koning van Juda, toe: ‘Verraad, Ahazia! Vlucht!’

En zelf doet hij den wagen wenden, om te ontkomen. Te laat! Jehu heeft zijn boog gespannen: de scherpe pijl doorboort Joram het hart. Stervend zinkt hij in zijn wagen, terwijl zijn bloed den bak vult.

En op het stuk land, waar eens Naboth stierf, werpt men Jorams lijk neer, ten prooi van de wilde honden en de roofzuchtige gieren. Ahazia's vlucht baat hem evenmin. Ook hij wordt gedood: twee koningen, één in boosheid en afgoderij, sterven tegelijk!

Voort rijdt Jehu. Er is nog meer te doen. Isébel moet óók sterven. Ze heeft reeds van den dood van Joram gehoord. Maar zij ontzet er niet van. Integendeel, onbeschaamd vertoont ze zich, in haar koninklijk praalgewaad, voor het venster van haar paleis. En als Jehu nadert, roept ze hem toe: ‘Moordenaar! Doodslager!’ 't Zijn haar laatste woorden. Op een wenk van Jehu stooten eenige van haar eigen kamerheeren haar naar beneden: zij valt te pletter! Haar bloed spat tegen den wand van haar paleis; tegen de paarden van Jehu's wagen. En de gansche stoet, die Jehu volgt, neemt zijn weg

over het lijk heen van deze goddelooste van alle vrouwen. Als men haar een paar uur later wil begraven, vindt men niets meer van haar, dan enkele beenderen. *De honden hebben Isébel gegeten*!

Heel Achabs huis roeit Jehu uit! Baäls tempel verbrandt hij. Baäls priesters doodt hij: hij ijvert voor den Heere! ... maar ach, zèlf dient hij de gouden kalveren! En daarom zal ook zijn huis niet bestaan.

Niemand kan twee heeren dienen; dat kon ook Jehu niet. En het volk van Israël met zijn koningen rijpt al meer voor het oordeel Gods!

84.
Een grootmoeder en een kleinzoon.

Hoe ging het in het rijk van Juda? Daar wisselden godvreezende en goddelooze koningen elkaar af. Toen in Israël Achab regeerde, werd Juda bestuurd door den vromen Josafat. Deze was de zoon van Asa, ook een godvruchtig koning, die al gedaan had, wat hij kon, om het volk af te houden van de afgoderij en terug te brengen tot den dienst des Heeren. Josafat volgde dit goede voorbeeld. Maar dat hij een verbond sloot met Achab, was een groote misstap; zóó wandelde hij in den raad der boozen. (Ps. 1.) Toen hij stierf, volgde Joram, zijn zoon, hem op. En ook déze Joram was een goddeloos man, evenals koning Joram van Israël. Hij vermoordde zijn broeders, om zeker te zijn van den troon. En hij nam tot vrouw een dochter van Achab: Athalia geheeten. Nu werd Juda aan Israël gelijk. Baäl werd er even ijverig gediend. Jorams zoon, Ahazia, die hem opvolgde, vreesde evenmin den Heere.

We hebben gezien, hoe hij door Jehu werd gedood.

Nu was Juda's troon leeg. Wie zou Ahazia opvolgen?

Nauwelijks is de tijding van Ahazia's dood in Jeruzalem bekend geworden, of de grootmoeder van zijn kinderen, Athalia, zendt haar dienaren uit. *Zij* wil koningin zijn; *zij* wil regeeren. En daarom heeft ze een vreeselijk plan gevormd. *Al* Ahazia's zonen zal ze dooden. Kan het schrikkelijker? Haar eigen kleinkinderen!

Haar bevel wordt uitgevoerd. De zwaarden verven zich rood met het bloed der koningszonen! Nu is Athalia gerust. Haar troon is in bloed gesticht: nu heeft ze niets meer te vreezen.

Is Davids huis dan nu gansch en al uitgeroeid? Heeft God Zijn belofte vergeten?

O, Athalia zou zoo gerust niet zijn geweest, als ze had geweten, hoe één kind, een jongetje van één jaar, het bloedbad was ontkomen. Zijn tante Joseba, die met den hoogepriester Jojada getrouwd was, had hem verborgen. En nu leefde dat knaapje, Joas geheeten, in het huis van den

hoogepriester, veilig in Gods hoede. O, als Athalia het had geweten! Maar ze wist het niet!

Zoo snelt de tijd voort. Joas is zeven jaar geworden. Jojada meent, dat nu het oogenblik is gekomen, om een eind te maken aan de regeering van de bloeddorstige Athalia, en om Joas te zetten op den troon der koningen van Juda. Hij roept zijn vrienden, de vrienden van Davids huis, in 't geheim te zamen. Hij laat hun den zoon des konings zien.

Nu maken zij de afspraak, Joas te zalven tot koning. Maar niet in 't geheim zal dit geschieden. Neen, voor de oogen van heel het volk. De dag wordt bepaald. In den tempel zal de plechtigheid plaats hebben. Duizenden gewapende mannen bewaken den toegang tot den tempel. Daar treedt Jojada binnen. Hij leidt den jongen Joas bij de hand naar het midden der zaal. Daar zet hij hem de koninklijke kroon op het hoofd en giet de heilige zalfolie over hem uit. Dan barst het gejuich los. De tempel, en ook al spoedig de straten van Jeruzalem, weergalmen van den kreet: De Koning leve!

Dit vreugdegedruisch bereikt ook Athalia's ooren. Ze ontstelt. Wat heeft dit toch te beteekenen? Zij volgt den stroom des volks; allen spoeden zich naar den tempel. Zij treedt binnen in doodelijke onrust. Daar ziet ze ... den jongen koning, haar doodgewaanden kleinzoon. Ze verbleekt; sidderend schreeuwt ze het uit: Verraad! Verraad!

Maar niemand komt haar te hulp. Op Jojada's bevel voert men haar weg, en de moordenares ontvangt haar rechtmatige straf: stervend zinkt ze neer onder de zwaardslagen.....

Zeven jaar was Joas, toen hij koning werd. Veertig jaar heeft hij geregeerd.

In 't eerst onder leiding van Jojada, den hoogepriester. Toen ging alles goed. De Baai-tempels werden vernield. De tempel des Heeren, die er als een bouwval, verwaarloosd, uitzag, werd hersteld en verfraaid.

Maar Jojada stierf. En mèt hem scheen ook Joas' vroomheid gestorven. Hij gaat den verkeerden weg op. De goddelooze vorsten van Juda halen hem over tot afgoderij. En Joas vergeet alle wijze lessen van zijn oom. Hij luistert naar zijn slechte vrienden.

Nog liet de Heere hem waarschuwen. Profeten zond Hij tot hem. Maar de koning luisterde niet naar hen.

Toen kwam een profeet, om hem Gods oordeel en straf aan te kondigen. 't Was Zacharia, zijn neef, een zoon van Jojada. Maar, inplaats van zich te vernederen voor den Heere, geeft de koning bevel den profeet, den zoon van zijn weldoener, te dooden! Men gehoorzaamt zelfs dit gruwelijk bevel. Weldra hagelen groote steenen op Zacharia. Bij het altaar vóór den tempel

zinkt hij neer. Stervend roept hij nog: ‘De Heere zal het zien en zoeken!’ Deze profetie kwam spoedig in vervulling.

Door zijn eigen knechten werd Joas eenige jaren later gedood.

85.
Jona.

In Israël volgden op Jehu, de koningen Joahaz, Joas en Jerobeam II. De profeet Elisa stierf onder de regeering van Joas. Helaas, hij had op zijn prediking niet veel vrucht gezien. Toen Jerobeam II regeerde, scheen het wel, alsof het volk God vreesde, maar het was niet meer dan schijn. Met de lippen werd God geëerd, maar het hart bleef verre van Hem. Toch ontbrak het niet aan waarschuwingen. Hosea en Amos spraken tot het volk van het komende oordeel des Heeren; ze riepen het tot bekeering. Het scheen wel alles vergeefs. Maar dan zal ook de straf niet uitblijven. Het geweldige rijk van Assyrië zal straks het kleine Israël opslokken.

Op zekeren dag begeeft zich in Joppe, een haven aan de Middellandsche Zee, een man aan boord van een schip. Hij is gekleed in een haren mantel. Zijn uitzicht is somber. Nauwelijks is hij aan boord, of hij zoekt een plaatsje in het schip, legt zich neer en weldra is hij in een diepen slaap verzonken. Die man is een profeet des Heeren: Jona is zijn naam. God heeft hem geboden, naar Ninevé te gaan en daar *dit* woord te prediken: ‘Nog veertig dagen, dan zal Ninevé omgekeerd worden!’

Ninevé is de hoofdstad van het Assyrische rijk, Israëls vijand. Het is een zeer groote, prachtige stad. Meer dan een half miljoen inwoners heeft ze. Ontzettend hooge, breede muren omringen haar. 150 torens versterken deze muren nog en maken Ninevé oninneembaar. En deze stad zal omgekeerd worden, als vroeger Sodom en Gomorra! Zal Jona niet gaarne aan die stad haar ondergang gaan voorspellen? Immers, als Ninevé verwoest wordt, als haar koning en haar legers sterven, dan is Israël van zijn sterksten vijand voor goed verlost!

En toch, neen! Jona wil *niet* naar Ninevé. Inplaats van God te gehoorzamen, zoekt hij Hem te ontvluchten. Niet naar Ninevé, maar naar Tarsis, een stad aan de kust der Middellandsche Zee, zal hij gaan. Waarom? Jona weet, dat de Heere lankmoedig is en genadig. Hij verwacht, dat de Ninevieten zich zullen afkeeren van hun boosheid en dan ... ja, dan zal God de stad verschoonen; dan zal ze *niet* vergaan! Maar dan zal Ninevé, en zijn koning en zijn leger Israël blijven bedreigen, en eenmaal ten onder brengen.

God is lankmoedig en genadig. Dat weet Jona. Maar ... hij wil, dat God het alleen zijn zal voor Israël; niet voor de heidenen. Hij kan het niet ver-

dragen, als hij bedenkt, hoe wellicht Ninevé zal gespaard blijven: Ninevé, de hoofdstad van het vijandige land.

En daarom wil hij, o dwaasheid, God ontvluchten. Weet hij dan niet, dat niemand zich voor den Heere kan verbergen; dat de verborgenste schuilhoek Hem bekend is? O, Jona weet het wel; en tòch beproeft hij het, want hij wil, neen hij *wil* niet naar Ninevé.

Het schip heeft de haven verlaten. Het glijdt over de kalme wateren.

Maar opeens steekt een storm op, die elk oogenblik geweldiger wordt. Het schip verkeert weldra in groot gevaar. En wat de zeelieden ook beproeven, of ze ook de lading overboord werpen, niets baat. De zee wordt hoe langer hoe wilder. Ze roepen tot hun goden; ach, hoe zouden diè helpen kunnen! Dan wekken ze Jona, die nog immer slaapt! Eindelijk werpen ze loten, om uit te maken, om wiens wil hun deze storm overkomt. God bestuurt het lot: Jona wordt aangewezen. Er is maar één middel, om den storm te doen bedaren. Dit is: Jona in de zee te werpen. Hij raadt het hun zelf aan. Om zijnentwil mogen *zij* niet vergaan. Ten einde raad, en als de storm hoe langer hoe heviger wordt, nemen ze hem op en ... werpen hem in de kokende zee.

Dan bedaart de storm. En Jona verzinkt in de geweldige diepte. Een reusachtige visch slokt hem in; en ... Gods wondermacht behoudt hem in het ingewand van den visch in 't leven. Dáár, in die duisternis in het hart der zee, *bidt* Jona. En de Heere hoort. Na drie dagen spuwt de visch hem uit op den oever der zee.

Nu wil Jona niet langer ongehoorzaam zijn. Hij reist naar Ninevé. Daar treedt hij de stad binnen. Hij wandelt door de drukke straten. Opeens staat hij stil: dreigend verheft hij de hand ten hemel en zijn harde stem roept luid: ‘Nog veertig dagen en Ninevé zal omgekeerd worden.’ Verder gaat hij. En weer roept hij zijn vreeselijke boodschap uit. In alle straten klinkt zijn dreigend woord.

En laat men hem doen? Grijpt men hem niet, om hem den mond te snoeren?

Integendeel, men luistert en siddert voor den toorn van den Almachtige. Alle lust tot lach en spel vergaat. Zelfs de koning is ontzet. En in een proclamatie roept hij heel het volk op tot boete en berouw, tot bidden en vasten.

Jona is de stad uitgegaan. Hij wil afwachten, wat er met de stad zal gebeuren. En wat hij vreest, geschiedt. God spaart Ninevé. Hij stelt zijn straf uit. Hij heeft geen lust in den dood der zondaren. Maar Jona wel. Zijn toorn ontsteekt. Waarom werd Ninevé niet verdelgd?.....

‘Is uw toorn billijk ontstoken, Jona?’ vraagt hem de Heere.

JONA

En, nòg niet verteederd, antwoordt de profeet: ‘Ja, billijk is mijn toorn ontstoken!’ Mokkend blijft hij zitten, tegenover de stad, op de helling van een berg. Fel brandt de zon op zijn hoofd. Maar, hoe verkwikkend! Den anderen morgen bemerkt Jona; dat een wonderboom is opgeschoten. En heerlijke beschutting vindt hij nu!

Maar ach, den anderen nacht is de wonderboom verdord! En even meedoogenloos als vroeger schroeit hem de zon, tot hij er bijna krachteloos bij neerzinkt. Hoe klaagt nu de profeet, om het verlies van dien boom.

Maar met opzet heeft God dit alles doen gebeuren. *Hij* deed den boom plotseling opschieten; *Hij* deed hem even plotseling verdorren. Wat had Jona te klagen? ‘Gij hebt niet gearbeid aan dezen boom,’ zegt de Heere tot hem. ‘Toch zoudt gij hem willen verschoonen, hem willen sparen? *Hoeveel te meer zou Ik dan de groote stad Ninevé niet sparen,* waarin duizenden menschen wonen, waarbij wel honderdtwintigduizend kinderen!’

Die les moest Jona leeren: barmhartig en genadig is de Heere, lankmoedig en groot van goedertierenheid!

Eén, meer dan Jona, kwam later, om óók den heidenen ten zegen te zijn: Jezus Christus, de Zoon van God. In Zijnen naam zullen de heidenen hopen!

86.
Ondergang van het rijk van israel.

Reeds lang te voren had de Heere het volk van Israël gewaarschuwd.

Indien zij Hem wilden dienen, dan zou Hij hen bewaren en beschermen. Veilig zouden ze dan kunnen blijven wonen in hun land, dat immers de Heere zelf hun had geschonken. Maar als zij Hem den rug toekeerden, de afgoden dienden, Zijn heilige wet verachtten, dan zou Hij hen verlaten, hen overgeven aan hun vijanden, ja, dan zouden ze uit hun land weggevoerd worden, om in ballingschap te gaan leven.

Vele profeten had de Heere gezonden; hoe duidelijk hadden die het gezegd tot het goddelooze volk, dat God toornig op hen was; dat schrikkelijke straffen en vreeselijke oordeelen hun te wachten stonden. Hosea, Micha, Amos, en nog anderen. Maar ... het was alles vergeefs geweest. Het volk bekeerde zich niet: ze vergaderden zich Gods toorn als een schat.

Lankmoedig is de Heere. Had Hij het niet getoond aan het goddelooze Ninevé? O, als Israël zich oprecht had willen bekeeren! Maar het verhardde zich hoe langer hoe meer. En zoo kon het oordeel niet uitblijven. Het kwam. Onder één van de vele koningen, die Jerobeam II opvolgden, Pekah geheeten, kwamen de Assyriërs en voerden reeds een deel van het volk weg naar hun eigen land. Dat was de laatste waarschuwing. Maar ook hiernaar

luisterde noch vorst, noch volk. Pekah werd vermoord; en ... zijn moordenaar, Hoséa, werd koning. Hij was de laatste. Snel als een onweder kwam nu het Godsgericht over Israël. Hoséa moest jaarlijks schatting betalen aan Assyrië. Maar hij weigerde het. Hij hoopte op hulp van Egypte, wiens machtige koning met de Assyriërs in oorlog was.

Toen kwam Salmanezer, de koning van Assyrië, om wraak te nemen. Hoséa werd gevangen genomen en weggevoerd.

Nu was het land zonder koning: zonder aardschen en zonder hemelschen koning. De Heere wilde Zich niet meer inlaten met dit volk, dat Hem reeds lang verlaten had. Een vreeselijke tijd brak aan. Samaria werd door de Assyriërs belegerd. Drie jaar duurde het beleg. De honger binnen de poorten velde zijn duizenden; de pest versloeg zijn tienduizenden. Eindelijk viel Samaria. Schrikkelijk was de wraak van de vijanden over zulk een langdurigen tegenstand. De gansche stad werd verwoest en uitgemoord: vrouwen gedood, kinderen van steile rotstoppen neergesmeten. En duizenden en nòg eens duizenden mannen en vrouwen en kinderen werden als slaven weggevoerd naar steden, verre weg, in het reusachtige Assyrische rijk.

Vreemde volksstammen komen wonen in het land van Israël. Die vermengen zich met de weinige overgebleven Israëlieten. Zoo ontstaat het volk der Samaritanen: een vermenging van Joden en heidenen, een volk, dat den Heere offeranden brengt, maar dat óók zijn afgoden dient.

Zóó vervult God Zijn bedreigingen, en gaat het volk van Israël ten onder. Zal nu *Juda* zich laten gezeggen?

87.
Goed begonnen, slecht geëindigd.

Joas' opvolger in het rijk van Juda was Amazia, zijn zoon. In het begin van zijn regeering deed hij, wat recht was in de oogen des Heeren; maar ach, goed begonnen is niet altijd goed geëindigd.

Weldra verliet hij den rechten weg. Hij had oorlog gevoerd met de Edomieten, en hen verslagen. Vergeefs hadden zij op hun goden vertrouwd; die hadden hen niet kunnen helpen. En wat deed nu Amazia? Hij voerde de afgoden van het overwonnen volk mee naar Jeruzalem. Om ze te verbranden voor ieders oog? Opdat elk zou zien, dat een afgod niets is? Dat dwaas is, die er op vertrouwt? Verre van daar: *hij ging ze dienen*! Maar nu week ook de Heere van hèm. Ramp op ramp trof hem. En ten slotte werd hij, evenals Joas, zijn vader, door zijn eigen knechten gedood.

Uzzia, zijn zoon, volgde hem op. Nu brak een tijd van voorspoed en welvaart aan voor het rijk van Juda. Tegen de opdringende vijanden streed hij, in vertrouwen op God. En de Heere hielp hem. De Filistijnen en de

Arabieren versloeg hij. De Ammonieten moesten hem schatting opbrengen. En wijd en zijd was Uzzia's naam vermaard.

Een groot leger stond in zijn dienst. Sterke torens bouwde hij, om Jeruzalem te versterken. Maar ook vreedzame werken voerde hij uit. Om de veeteelt te bevorderen, liet hij putten graven, opdat er geen water voor het vee zou ontbreken. En, opdat de herders veilig, ook in afgelegen streken hun vee zouden kunnen weiden, liet hij daar torens bouwen tot hun bescherming: geen roovers zouden het dan wagen, hen aan te vallen. Ook was hij een liefhebber van den landbouw en op vele plaatsen stelde hij akkerlieden en wijngaardeniers aan, om rijkere oogsten te verkrijgen.

Zoo werd hij groot en machtig, want de Heere was met hem. Maar helaas ... toen verhief zich zijn hart. Toen werd hij hoogmoedig. Toen was hij niet meer tevreden met de plaats, die God hem had gegeven. *Koning* was hij, een machtig, groot *koning;* maar hij wou ook *priester* zijn. Hij beeldde zich in, dat hij stond bòven den hoogepriester zelfs, en dat de priesters slechts mochten dienen bij *zijn* gunst. Een gouden wierookvat nam hij in de hand. In zijn prachtig, koninklijk gewaad trad hij den tempel binnen, om op het gouden reukaltaar te offeren. Maar de getrouwe hoogepriester Azaria, en tachtig priesters met hem, gingen hem na. ‘Het komt u niet toe, koning Uzzia, den Heere te rooken, maar alleen den priesteren, Aärons zonen! Ga heen! Gij hebt overtreden, het zal u niet tot eere zijn van den Heere God!’

Zou Uzzia zich zoo laten wegzenden? Neen, dat nooit. De toorn bruiste in hem op... In hetzelfde oogenblik deinsden de priesters ontzet achteruit: op 's konings voorhoofd vertoonden zich plotseling de witte blaren van de vreeselijke ziekte der melaatschheid! Als een onreine stieten zij haastig den koning het heiligdom uit.

Tot zijn dood bléef Uzzia melaatsch. In een afgezonderd huis moest hij alleen en eenzaam wonen. En zelfs toen hij stierf, duurde zijn schande voort: hij werd *niet* begraven in den koninklijken grafkelder, maar in een aparten akker; want men zeide: hij is melaatsch!

Geleken deze vader en deze zoon niet veel op elkander? Mèt God begonnen, tégen God opgestaan; zonder God geëindigd.

88.
Hiskia.

Toen Uzzia melaatsch was, regeerde zijn zoon Jotham, die hem na zijn dood opvolgde. Na Jotham kwam Achaz. Deze verschilde in goddeloosheid weinig met den koning van Israël, die bijna denzelfden naam droeg: Achab. De tempel werd gesloten en allerwegen liet hij altaren bouwen, om daarop den afgoden te offeren. Hij leefde volkomen als een heiden, en het volk

van Juda week geheel, mèt zijn vorst, af van den dienst des Heeren.

Zal het met Juda gaan als met Israël? Nog niet; nog zal God geen voleinding maken. De goddelooze Achaz heeft een godvreezenden zoon: Hiskia.

'Wie zijn weg wel aanstelt, dien zal ik Gods heil doen zien,' zoo heeft de Heere beloofd. Hiskia stelt zijn weg wèl aan: even ijverig als zijn vader de afgodendienst heeft ingevoerd, even ijverig is Hiskia in het uitroeien daarvan. Alle altaren, aan de afgoden gewijd, worden vernield. De koperen slang, eens door Mozes in de woestijn opgericht en sinds bewaard, werd door de Israëlieten als een god aangebeden. Hiskia verbrandt haar en noemt ze: Nehustan, d.i. een ijdel ding. *Alle* afgoderij is zondig. Zóó bestrijdt hij ze. Maar hij doet meer: het volk moet weer, als van ouds, den Heere dienen. En daarom opent hij de sinds jaren gesloten tempeldeuren; reinigt des Heeren huis, dat zoo schandelijk was verwaarloosd; stelt alles op zijn plaats; wijst priesters en levieten hun taak en roept heel het volk op, om het verbond met den Heere hun God, te hernieuwen. Dan wordt opnieuw het Paaschfeest gevierd, zooals in geen jaren was geschied.

Welk een blijdschap in het land, welk een vreugde! Na het vieren van het Paaschfeest, dat veertien dagen had geduurd, inplaats van zeven, keeren allen verheugd naar hun huis terug. 't Is, alsof de dagen van David en Salomo weerkomen!

Maar ... de vreugde wordt getemperd. Booze tijdingen komen. En angst en vrees vervullen weldra de harten. De Assyriërs naderen: de groote koning Sanherib, die Salmanezer is opgevolgd. Hij heeft al vele volken overwonnen, talrijke steden ingenomen.

Nu is hij uitgetrokken, om tegen Egypte te gaan strijden. Onderweg zal hij Jeruzalem, de koningsstad, veroveren. Drie van zijn veldheeren, met een ontzaglijk groot leger, verschijnen voor de poorten. Ach, zal hier dapperheid baten? Wat zullen de paar duizend krijgers van Hiskia vermogen tegen de honderdduizenden van Assyrië?

Wel heeft Hiskia getracht door groote geschenken, door schatten van goud en zilver, Sanherib te bewegen, hem met vrede te laten. Zelfs heeft hij het goud van de posten en deuren van 's Heeren tempel doen afsnijden, om van den Assyriër vrij te komen. Alles vergeefs! Sanherib is met geen goud of zilver te paaien. Hij moet Jeruzalem hebben!

Op de muren staan de krijgslieden en zien het reuzenleger van den vijand. Daar nadert een der aanvoerders met zijn officieren. Het is de Rabsaké[1)] van den koning, van Sanherib den Grooten. Hij begint het volk op den muur

1) Rabsaké wil eigenlijk zeggen: de opperste schenker.

SANHERIB'S RAB-SAKÊ-VÓÓR JERUSALEM

toe te spreken. Hoort, hoe hij snoeft: Biedt toch niet langer tegenstand! Wat zou het u baten? Nog geen enkel volk heeft het tegen Sanherib, mijn heer, kunnen volhouden. Onderwerpt u. Wie zou u kunnen redden? Geen God en geen mensch! Opent uw poorten maar, dan zal het leven u gespaard worden. En mijn koning zal u dan overbrengen naar een ander land: een land van koren en wijn, brood en olijven, olie en honing!

En spottend voegt hij er bij: De Heere zelf heeft mij immers geboden, tegen u op te trekken. Vertrouw maar niet op Hèm: Hij zal u niet verlossen. Hij *wil* het niet; Hij *kan* het ook niet!

En dreigend roept hij ten slotte uit: Beef voor de wraak van Sanherib!

Schrik grijpt het volk aan. Ook den koning. Want wat de Rabsaké zegt, is immers de waarheid: geen enkel koning, geen enkele stad heeft Sanherib kunnen weerstreven. Van waar zal dan Jeruzalems hulp komen?

In dien uitersten nood begeeft zich Hiskia naar den tempel. En hij buigt zich neder voor zijn God. Want hij weet, dat de Heere machtig is te verlossen. En zie, daar komt reeds een boodschap van des Heeren profeet, Jesaja, om Hiskia moed in te spreken. ‘Vrees niet voor de woorden, die gij gehoord hebt, waarmee de dienaars van den koning van Assyrië Mij gelasterd hebben. Zoo zegt de Heere: Ik zal een geest in hem geven, dat hij een gerucht hooren zal en weder in zijn land keeren, en Ik zal hem door het zwaard in zijn land vellen!’

En wel vernieuwt Sanherib zijn bedreigingen. Wel schrijft hij nog brieven vol dreiging tegen Jeruzalem en laster jegens den Heere, ... maar, Gods woord stelt den koning gerust. Laat Sanherib razen: Hiskia spreidt zijn brieven uit voor des Heeren aangezicht! Hij vraagt als 't ware een Goddelijk antwoord op deze schelding en lastering.

Dat antwoord komt!

Zie, de nacht spreidt zich over Jeruzalem en het Assyrisch leger. ‘Mijn is de stad,’ denkt de trotsche Sanherib. ‘Ze mòèt vallen; wie zou voor mijn macht niet bukken?’

O, Sanherib! Niet Jeruzalem zal vallen, maar *gij!* Nu, in dezen zelfden nacht.

De Engel des Heeren gaat uit om uw leger te verslaan. Een schrikkelijke plaag woedt. Geen geluid wordt vernomen, maar het wraakzwaard Gods doodt in stilte, slaat neder zonder te sparen. *Honderd vijf-en-tachtig duizend Assyriers* liggen den volgenden morgen dood op hun leger! Doodelijke angst grijpt de overgeblevenen aan ... hier blijven ze niet langer ... en overhaast vluchten ze heen. Ook Sanherib. Beschaamd vliedt hij naar Ninevé. En niet als overwinnaar, maar als een verslagene treedt hij de

poorten zijner stad weer binnen. Hij vindt er het zwaard gescherpt, dat ook hèm dooden zal: zijn eigen zonen doorsteken hem!

In Jeruzalem klinkt het lied der verlossing ter eere Gods: ‘God is bekend in Juda, Zijn Naam is groot in Israël. Hij heeft verbroken de vurige pijlen van den boog, het schild en het zwaard en den krijg!’

89.
Hiskia (*Vervolg*).

't Is stil in Hiskia's paleis. Met bedrukte gezichten sluipen de hovelingen door de vertrekken. Er is een zieke, een doodelijk kranke. Pas nog is de profeet Jesaja hier geweest. En somber heeft het van zijn lippen geklonken: ‘Geef bevel aan uw huis; neem afscheid van de uwen; stel orde op uw zaken, want gij zult sterven!’

Het is de koning zelf, die kranke! Hèm gold Jesaja's woord. En daarom heerscht in dit paleis en in geheel Juda en Jeruzalem de diepste verslagenheid.

Daar ligt Hiskia! Tranen vullen zijn oogen. Zal nu reeds zijn levensdraad worden afgesneden? Terwijl hij nog in de kracht van zijn leven is? Terwijl hij zoo ijverig de eer des Heeren heeft gezocht? Terwijl hij nog zoo gaarne zooveel méér wil doen, om zijn volk aan God en Zijn dienst te verbinden?

Neen, dàt kan toch niet waar zijn! Dàt kan de Heere toch niet willen! Wie zal hem opvolgen? Nog heeft hij geen zoon! Heeft God de Heere dan Zijn beloften vergeten? Hoor, hoe hij smeekt en bidt:

‘Och, Heere, gedenk toch, dat ik voor Uw aangezicht in waarheid en met een volkomen hart gewandeld en wat goed in Uw oogen is, heb gedaan!’ En Hiskia weent.....

Ween niet, Hiskia! God de Heere heeft uw gebed gehoord. Hoor, voetstappen klinken in de gang van het paleis. Jesaja treedt binnen, de profeet. Maar geen treurige tijding brengt hij nu: juichend klinkt het van zijn lippen: Gij zult niet sterven! Vijftien jaar doet de Heere aan uw leven toe!

En tot een teeken, dat zijn woord waarachtig is, geschiedt een wonder. De schaduw op den zonnewijzer, die met het vorderen van den dag immer vooruitgaat, keert nu vijftien graden terug. Zou iets voor den Heere te wonderlijk zijn?

Hiskia is genezen. Een klomp vijgen, op de booze zweer gelegd, die Hiskia's leven had bedreigd, doet de ziekte keeren en weldra kan de koning zijn ziekbed verlaten. Heel Juda verblijdt zich mèt den vorst in deze wonderbare genezing.

Maar leeft in Hiskia's hart nu ook de ware dankbaarheid?

Eenigen tijd later trekt door de straten van Jeruzalem een voornaam gezelschap. 't Zijn afgezanten van den koning van Babel. Ze gaan uit zijn

naam Hiskia gelukwenschen met zijn herstel. Hoe zwelt des konings hart, als ze hem de woorden van den machtigen vorst van het wereldrijk overbrengen. Hèm valt de eer te beurt, de hooge onderscheiding van zùlk een gezantschap! En neen, hij spreekt deze gezanten niet van zijn trouwen God, die hem genas; hij looft niet voor hun ooren den Heere, die zoo wonderlijk heeft geholpen, opdat straks ook binnen Babels muren de grootheid en de macht van Israëls God bekend worden zal. Maar ... hij toont aan de Babylonische gezanten zijn rijkdom, zijn schatten, opdat straks in Babel zal gesproken worden van de grootheid en de macht van hèm, van Hiskia!

De gezanten zijn vertrokken. En nog is Hiskia's hart vòl van al die eer, hem aangedaan! Is hij ook niet een machtig koning, met wien men rekenen moet?

Opnieuw treedt de profeet Jesaja het koninklijk paleis binnen. Somber staat thans zijn aangezicht. O, er is reden voor. Een koning, die God vergeet en zijn eigen eer zoekt; een volk, dat God wel met de lippen eert, maar welks hart verre van Hem is!

Daar staat hij voor Hiskia. Harde woorden spreekt zijn mond. Al die schatten, die gij, o, koning, aan de gezanten van Babel hebt laten zien, zullen eens als buit door de Babyloniërs worden weggevoerd. Erger: gansch Juda wordt eens weggevoerd, en dan zullen de prinsen uit het huis van David knechten zijn van den koning van Babel. Zoo zal het rijk van Juda ondergaan!.....

Hiskia heeft de profeet aangehoord. Wat zal hij er op antwoorden? Is de Heere onrechtvaardig? Ach, Hiskia gevoelt het: billijk is 's Heeren toorn ontstoken. Rechtvaardig zal de straf zijn. Hem past het slechts, God te danken, die hem in *zijn* dagen nog vrede en rust belooft.

Als de vijftien jaren om zijn, waarmee zijn leven werd verlengd, ontslaapt Hiskia, de godvruchtige koning, die wel van den Heere was afgedwaald, maar in wiens hart toch oprechte liefde woonde tot zijn God. Heel Juda treurt om zijn heengaan: een groot, een goed koning is gestorven!

90.
Het oordeel over Juda.

Groote opwinding heerscht in Jeruzalem. Voor de poorten is een geweldig leger verschenen, dat van Nebucadnezar, den koning van Babel. Hij is gekomen, om Jeruzalem in te nemen en te straffen. Want het is tegen hem opgestaan. Is dan Jeruzalem niet meer de hoofdstad van een vrij land?

Ach neen! De koning, die er thans regeert, Zedekia, mag slechts regeeren bij de gratie van Nebucadnezar.

Sinds Hiskia's dood hebben verschillende koningen hem opgevolgd: de goddelooze Manasse, de godvruchtige Josia; Joahaz, die slechts drie maanden regeerde en dan weggevoerd werd naar Egypte; Jojakim, onder wiens bestuur Jeruzalem werd veroverd, de tempel geplunderd en vele Israëlieten als gevangenen naar Babel werden gebracht; Jojachin, dien Nebucadnezer afzette.

En nu regeert dan Zedekia. Maar hij heeft den toorn van Nebucadnezar gaande gemaakt. Want inplaats dien vorst onderworpen te zijn, beraamt hij plannen, om tegen hem op te staan. Dit is den koning van Babel ter oore gekomen. Hij zal er nu een eind aan maken. En zijn reusachtig leger rukt op tegen de heilige stad.

Van allen kant komen drommen vluchtelingen een schuilplaats zoeken in Jeruzalem. Nergens anders is het meer veilig. Maar ... zal de stad weerstand kunnen bieden aan den wereldveroveraar?

Er is in Jeruzalem een man verschenen, die het openlijk uitspreekt: de stad zal het niet kunnen houden. En die het volk aanraadt: Verzet u niet tegen Nebucadnezar; geef u over!

Het is Jeremia, de profeet des Heeren uit Anatoth. Reeds vroeger heeft hij Gods woord tot koning en volk gebracht. ‘Bekeert u, bekeert u!’ zoo heeft zijn stem geklonken; zóó heeft hij ook door Baruch, zijn dienaar, doen schrijven op een rol, welke deze in het openbaar heeft voorgelezen. Maar niets heeft gebaat. Men heeft niet naar hem willen luisteren. De goddelooze Jojakim heeft hem met den dood gedreigd.

Nu verschijnt Jeremia opnieuw. Maar men luistert nu evenmin naar hem als vroeger. En het schijnt wel, dat zijn woorden leugen zijn. Het leger van Nebucadnezar trekt van Jeruzalem weg. Van de muren is geen vijand meer te zien. Ziet ge wel, zoo juichen de *valsche* profeten, dat de Heere Jeremia niet gezonden heeft?

Wat is er geschied? Zedekia heeft hulp gezocht bij Hofra, den jongen, trotschen koning van Egypte. En deze is nu met een groot leger opgerukt tegen den koning van Babel.

‘De Chaldeën’ (het leger van Nebucadnezar) ‘zullen wederkomen, en de stad innemen!’ zoo waarschuwt Jeremia. Maar het is alles vergeefs. Men wil naar hem niet hooren.

Welnu, dan zal Jeremia dit verdwaasde volk verlaten. Hij zal Anatoth, zijn vaderstad opzoeken, om daar zijn verdere dagen in vrede te slijten. In de poort wordt hij evenwel aangehouden. Men beschuldigt hem van landverraad. Gij wilt naar den vijand overloopen, voegt men hem toe. Het baat Jeremia niet, of hij ontkent. Hij wordt gevangen genomen.

Al spoedig blijkt de waarheid van zijn woorden: de Chaldeën hebben de Egyptenaren verdreven en opnieuw omringen zij Jeruzalem.

Ofschoon gevangen, houdt Jeremia toch niet op te prediken; het volk raadt hij aan, zich niet langer te verdedigen, maar zich over te geven. Ieder, die dit doet, zal ten minste nog zijn leven redden.

De vorsten van het volk, Jeremia's bitterste vijanden, zijn zoo verbeten op hem, dat zij hem zoeken te dooden. Maar de Heere belet het hun nog.

In het geheim laat de zwakke koning Zedekia Jeremia vóór zich brengen. ‘Wat moet ik doen?’ vraagt hij. ‘U overgeven aan de Chaldeën, o koning. O, hoor toch naar mij, hoor toch naar God, die het u gebiedt!’ Helaas, Zedekia doet het *niet*. Hij *durft* het niet. Hij is bang voor de wraak der vorsten.

Twee jaren, nadat de Chaldeën voor Jeruzalem zijn verschenen, doorbreken zij den noordelijken muur der stad. 't Is gedaan met Jeruzalem. Wie kan nog weerstand bieden? Het uitgehongerde volk? De koning?

Zedekia vlucht. Wat zal het baten? Snelle ruiters ijlen hem na. En terwijl in Jeruzalem het bloed bij stroomen wordt vergoten, terwijl de tempel en de trotsche paleizen in vlammen opgaan, wordt Zedekia dicht bij Jericho achterhaald en gevangen genomen. Straks slacht men voor zijn oogen zijn zonen, en zijn vorsten! En dan, o schrikkelijk lot van dezen laatsten koning, dan steekt men hem de oogen uit en voert hem, in koperen ketenen geklonken, naar Babel. Daar blijft hij tot zijn dood opgesloten in den kerker!

Het volk des lands wordt, op weinigen na, naar Babel gevoerd. Gods wraak is gekomen! Hij laat zich niet bespotten!

Op de puinhoopen van de rookende, uitgeplunderde, platgebrande stad, zit eenzaam een man. Het is Jeremia. Hoor, hoe hij klaagt:

‘Och, dat mijn hoofd water ware, en mijn oog een springader van tranen, zoo zou ik dag en nacht beweenen de verslagenen van de dochter mijns volks. Juda is in gevangenis gegaan vanwege de ellende en vanwege de veelheid der dienstbaarheid.

Om deze dingen ween ik; mijn oog, mijn oog vliet af van water, omdat de trooster, die mijn ziel zou verkwikken, verre van mij is. Mijn kinderen zijn verwoest, omdat de vijand de overhand heeft.’

O, hoe treurig, hoe verlaten voelt hij zich. Niets dan ellende ziet hij rondom zich.

> ‘Hij zag het land aan en het was ledig;
> hij zag naar den hemel en zijn licht was er niet;
> hij zag de bergen aan, en ze beefden,
> de heuvelen en zij schudden.

Hij zag, en zie, er was geen mensch;
des hemels vooglen waren weggevlogen!
het vruchtbaar land was een woestijn
en al zijn steden waren afgebroken!.....'
(Jer. 4:23, enz.)

Ja, zóó was het! Zou er nog ooit verlossing komen?

91.
Genade en eere.

Ja, er zou verlossing komen; maar niet eer, dan nadat zeventig jaren zouden zijn verloopen. Dàn zouden de Joden weer terug mogen uit het land hunner ballingschap. Maar héérlijker verlossing wachtte! Van diè verlossing hadden Jesaja en Jeremia zoo schoon geprofeteerd: de Messias zou komen, de lang Beloofde en Hij zou Koning zijn en regeeren tot in eeuwigheid en *Zijn* koninkrijk zou nimmer eindigen. Hij zou Zijn volk zalig maken, het verlossen uit de macht der zonde; en zelfs de heidenen zouden op Hem hopen!

Ach, het zag er nu nog niets naar uit, al troostten de vrome Israëlieten zich met die schoone toekomst. In Babel zitten de ballingen aan de stroomen, en klagen en weenen. Geen lied komt hun over de lippen; de harp hangt aan de wilgen. En als de mannen uit Babel hun vragen: 'Zingt ons een van uw schoone liederen!' dan antwoorden ze: 'Hoe zouden we een lied des Heeren kunnen zingen in een vreemd land!' Hun gemoed schiet vol; met hun gedachten vertoeven ze in Jeruzalem en ze schreeuwen het uit: 'Jeruzalem, eer vergete onze rechterhand zichzelve, eer wij u vergeten!'

In Nebucadnezars paleis treffen we vier Joodsche jongelingen aan: Daniël, Hananja, Misaël en Azarja. Ze zijn prinsen van afkomst. Maar nu zijn ze niet meer dan dienstknechten van Babels koning. Hij heeft, ten teeken dat ze zijn eigendom zijn, hun namen veranderd. En ook mogen hun namen hun niet meer herinneren aan hun Joodsche afkomst: Babyloniërs moeten zij nu zijn! Voortaan heeten ze Belsazar, Sadrach, Mesach en Abednego. In alle wijsheid der Chaldeën moeten ze worden onderwezen. En daarna zullen ze als zijn hovelingen hem moeten dienen.

Maar bóven den koning van Babel blijven ze trouw aan hun God. Zelfs weigeren ze de kostelijke gerechten van 's konings tafel. Ze willen zich niet verontreinigen, door misschien onwetend afgodenoffer te eten. Melzar, de overste, die hen moet verzorgen, is hun ter wille. Zij mogen, bij wijze van proef, tien dagen hun eigen, eenvoudigen maaltijd gebruiken. En na die tien dagen zien ze er nog beter uit dan de anderen, die den koninklijken

maaltijd deelden. Nu kunnen ze gerust hun eenvoudige leefwijze voortzetten.

Met ijver studeeren ze. Na drie jaren munten ze in wijsheid boven alle anderen uit. En van de vier is Daniël weer de voornaamste.

Op zekeren morgen heerscht in Nebucadnezars paleis groote beroering. Alle wijzen van Babel zijn er vergaderd. De koning heeft gedroomd. De wijzen moeten den droom uitleggen; maar .... Nebucadnezar kan zich dien niet meer herinneren. Toch eischt hij de uitlegging. Niemand is daartoe in staat. Dan ontsteekt de koning in woede. 'Zeg mij den droom, zeg me de uitlegging; zoo niet, dan laat ik u allen dooden!'

Hoe onredelijk! Nebucadnezar trekt zich daar niets van aan. *Zijn* wil moet immers geschieden!

Daniël en zijn vrienden vragen eenige dagen uitstel. Zij zullen den Heere aanroepen; Hij is machtig te helpen: bij Hem zijn àlle dingen mogelijk. Dringend smeeken zij God om uitkomst. De Heere hoort. Aan Daniël openbaart Hij den droom en de uitlegging.

En nu buigt hij zijn knieën, om den Heere vurig te danken voor deze wonderlijke uitredding.

Tot Nebucadnezars groote verwondering deelt hij hem den droom mee. Gij hebt, o koning, zoo spreekt Daniël, een groot beeld gezien. Van *gaud* was het hoofd! Dat zijt *gij,* o koning! Van *zilver* was de romp met de armen. Dat is een ànder rijk, dat nà het uwe komen zal. Van *koper* waren de dijen. Dat is weer een later, lager rijk. En van *ijzer en leem* waren de beenen en voeten. Weer een ander, gedeeld rijk. Maar gij zaagt ook een *steen,* die op een geheimzinnige wijze van den berg losraakte, naar omlaag rolde, tegen het beeld aanbonsde en .... het vermaalde. Van het beeld was spoedig niets meer te zien, maar de steen werd àl grooter en grooter, grooter dan het beeld geweest was, groot als een berg! Deze steen is het Koninkrijk Gods, dat àlle wereldsche rijken zal vernietigen, en dat bestaan zal tot in eeuwigheid.

Verbaasd heeft Nebucadnezar toegeluisterd. Welk een man, deze Daniël. Hij koestert diepen eerbied voor hem, en .... voor den God van Daniël. Want, zoo heeft Daniël gezegd: Alleen de God des Hemels kan verborgenheden openbaren; niet *ik* uit mij zelf. Hij heeft God de eer gegeven, voor het oor van den machtigen vorst. En daarom roept deze nu vol verwondering uit: 'Het is de waarheid, dat ulieder God een God der goden is en een Heere der koningen!'

Daniël ontvangt rijke geschenken; hij wordt de eerste nà den koning. En voor den vroeger verachten gevangene uit het land van Juda bukken nu alle overheden en wijzen van Babel.

Sadrach, Mesach en Abednego deelen in Daniëls voorspoed. Hooge posten worden hun toevertrouwd. God geeft genade en eere!

92.
Veilig in gods hoede.

In het dal Dura zal een groot feest gevierd worden. Duizenden menschen zijn daar verzameld. En wel de voornaamsten uit geheel het rijk van Babel. Zelfs de koning Nebucadnezar is tegenwoordig. In het midden van het dal is een groot gouden beeld opgericht. Dit beeld wil Nebucadnezar aangebeden hebben. Ieder moet er voor knielen: 't is thans het feest der inwijding van dit beeld, dat de koning heeft laten maken.

Hoor: trompetgeschal! Een heraut roept, zóó, dat allen het hooren kunnen: Ieder moet knielen, ja, neervallen voor dit gouden beeld, zoodra zich de muziek laat hooren. En wie niet neervalt en aanbidt, hij zal geworpen worden in den oven des brandenden vuurs!

Elk heeft het verstaan: knielen òf sterven!

Daar geeft Nebucadnezar een teeken: de muziek begint; hoor, een geluid van allerlei instrumenten, een geluid van veelstemmig gezang! En zooals de halmen buigen als de wind er over heen strijkt, zoo buigen en bukken de duizenden op Nebucadnezars wenk en ze aanbidden het gouden beeld. Allen? Neen, zie ... daar! drie mannen blijven stoer en recht staan; hun knie buigt zich niet, hun hart aanbidt het beeld niet. Hoe? Zouden ze een beeld eer bewijzen, dat een zinnebeeld wil zijn van de macht der wereld, die den God des hemels tart? Zouden ze buigen voor een afgod? Is het niet Gods bevel, dat boven Nebucadnezars gebod uitgaat: Gij zult u voor die *niet* buigen, nòch hen dienen! Neen, Sadrach, Mesach en Abednego trotseeren het gebod van den koning, trotseeren den vuurpoel: zij blijven hun God getrouw!

Haastig begeven hun vijanden zich naar Nebucadnezar. Dàt moet de koning weten. En deze Joden, die ze zoo haten, nog feller haten omdat ze zoo door den koning begunstigd zijn, zullen hun daad met den dood boeten.

Voor den koning worden ze geleid. Hij briescht van woede. Maar hij wil hun toch nog de gelegenheid geven, hun verzuim te herstellen. Knielen zùllen ze, of... de oven zal hen verslinden. Wie zou u, zoo spreekt hij, uit mijn hand kunnen verlossen? uw God? Dwazen zijt ge, als ge daarop vertrouwt!

Maar zonder aarzelen klinkt hun antwoord: Voor God alleen, en voor geen beeld knielen wij. Ons vertrouwen is op God; *Hij* is machtig te verlossen. En verlost Hij ons niet, welnu, tòch blijven wij Hèm getrouw; *nooit* bukken wij voor uw beeld!

Vol grimmigheid geeft Nebucadnezar bevel, den oven nog zevenmaal heeter te stoken. Sadrach, Mesach en Abednego worden gebonden, naar den ingang van den oven gedragen en er in geworpen. De vreeselijke vuurgloed zal hen verzwelgen. Zie slechts, hoe de mannen, die hen er in wierpen, alleen door de vonken in brand gestoken worden, en een smartelijken dood sterven.

Nu is Nebucadnezars woede gekoeld; wie zou *zijn* wil kunnen weerstreven? Maar ... wat is dat? Ontzet staart hij in het vuur. Dáár, te midden der vlammen, te midden van den loeienden vuurstorm, wandelen, rustig, kalm, drie ...? neen, *vier* mannen rond. En die vierde ... welk een gestalte vol majesteit! Ontzag vervult het hart des konings. Er is er Eén, meerder en machtiger dan hij! En dichter den oven naderend, roept hij het uit: 'Gij Sadrach, Mesach en Abednego, *gij knechten des Allerhoogsten Gods,* gaat uit en komt hier!'

Vol kalme waardigheid treden de drie mannen den oven uit. O neen, ze haasten zich niet. Ze zijn *in* den oven even veilig als er buiten. Het vuur kan hen niet beschadigen; Gods Engel heeft hen bewaard. Slechts de koorden, waarmee ze waren gebonden, vielen af. Maar verder, zelfs geen brandlucht is aan hen waar te nemen.

Nebucadnezar en zijn rijksgrooten zien het en ontzetten zich. Israëls God, Hij alleen, is de Allerhoogste! Niemand wage het, dien God te lasteren: de straf des doods wacht hem, zóó luidt des konings bevel.

Maar ... zèlf buigt hij niet in waarheid en oprechtheid voor dien God, wiens macht Hij vreest.

Sadrach, Mesach en Abednego komen tot hooge eer en groot aanzien. Maar het heerlijkst was hun de gunst des Heeren, wiens machtige hand hen had beschermd.

93.
Vernederd!

Verlegen staan de toovenaars en de sterrekijkers voor den troon van den grooten Nebucadnezar. Want met hun allen kunnen zij den droom niet uitleggen, dien de koning hun heeft meegedeeld. Hoe vreemd is die droom: Een reusachtige boom, die groeide en groeide, tot ten slotte de top den hemel raakte. Een boom, vol met schoone bladeren, rijk beladen met de heerlijkste vruchten. In de takken nestelden de vogels, in zijn schaduw verzamelden zich de dieren des velds. Toen kwam een engel. Met krachtige stem beval hij, den boom af te houwen en alleen den stam in de aarde te laten. Zoo moesten zeven tijden over hem voorbijgaan.

Wat heeft deze droom te beduiden? Niemand, die 't weet. Daar verschijnt

Daniël. Uit zijn mond hoort de koning de uitlegging. Die boom is de machtige Nebucadnezar zelf. Maar ... hij zal zijn heerlijkheid verliezen. ‘Men zal u,’ zoo spreekt Daniël, ‘van de menschen verstooten, met de dieren des velds zal uw woning zijn, men zal u kruid, als den ossen, te smaken geven en gij zult van den dauw des hemels nat gemaakt worden, totdat gij bekent, dat de Allerhoogste heerschappij heeft over de koninkrijken der menschen, en geeft ze, wien Hij wil.’

Daniël zelf is ontzet over dezen droom. Zal dìt den koning overkomen? O, koning, zoo smeekt hij, God laat u nog waarschuwen. Bekeer u toch van uw zonden. Wees niet wreed en onrechtvaardig tegenover degenen, die gij hebt overwonnen. Bewijs genade en recht; wellicht zal de Heere uw vrede verlengen!

De koning is diep getroffen. Doch ... slechts voor korten tijd. Spoedig is hij den droom en Daniëls raad vergeten. Hij bekeert zich niet, maar gaat voort op zijn goddeloozen weg. Hij heeft Gods waarschuwing in den wind geslagen.

Twaalf maanden zijn voorbijgegaan.

Op het platte dak van zijn paleis, in een heerlijken lusthof, wandelt Nebucadnezar. Trotsche gedachten vervullen zijn hart. Wie is machtig als hij? Wie heeft zulke overwinningen behaald? Wie zooveel volken onderworpen? Zijn blikken weiden over Babel, zijn weelderige residentie. Welk een stad! Oninneembaar! Een ontzaglijke muur omringt haar. Sterke torens beschermen haar. In haar verheffen zich de schoonste paleizen en de prachtigste tempels; er is geen stad zoo schoon als deze met haar ‘hangende’ tuinen, haar kaden en losplaatsen, haar handel en verkeer! Nebucadnezars hart zwelt van trots, als hij dit alles aanschouwt. *Mijn* werk, zoo klinkt het daarbinnen. *Ik* heb Babel zoo schoon, zoo rijk gemaakt. En wat hij denkt, spreekt zijn mond uit. Den Heere vergetend, bij Wiens gratie hij regeert, en alleen zichzelf verheerlijkend, roept hij uit: ‘Is dit niet het groote Babel, dat ik gebouwd heb, *ter eer mijner heerlijkheid*!’

Op 't zelfde oogenblik klinkt een stem uit den hemel: ‘Het koninkrijk is van u gegaan!’

Een vreeselijke ziekte grijpt hem aan, een krankheid der ziel. Als een arme waanzinnige wordt hij verstooten; als een beest moet hij, dag en nacht, buiten blijven; geen ander voedsel dan gras nuttigt hij; zijn haar en nagels groeien, zonder gekort te worden. Want de trotsche, machtige koning van weleer verbeeldt zich nu in zijn waanzin een beest te zijn .... Zoo gaan zeven jaren voorbij.

Dan doet God zijn bewustzijn terugkeeren. Zijn verstand komt weer in

....‘het groote Babel, dat **IK** gebouwd heb’.....

hem. En de zoo vernederde vorst roept nu uit: U, o Allerhoogste, loof ik, want Uw heerschappij is een eeuwige heerschappij!

Nu erkent hij den Heere als den Allerhoogste. En dan geeft de Heere hem zijn koninklijke macht terug en hij wordt in zijn koninkrijk bevestigd.

Helaas! Nebucadnezar buigt wel voor den Heere, omdat hij Zijn almacht heeft ondervonden. Maar hij buigt niet zijn knieën, om als een arm zondaar vergeving te zoeken voor zijn kwaad. En daarom wordt eenmaal deze machtigste der koningen verstooten in de diepten der hel!

Ja waarlijk: Gods paden zijn gerichten, en Hij is machtig te vernederen degenen, die in hoogmoed wandelen.

94.
Te licht bevonden.

Eenige jaren zijn verloopen. In Babels paleis wordt een vroolijk feest gevierd. Zie, de koning, Belsazar geheeten, zit te midden van zijn gasten, mannen en vrouwen, de voornaamsten van het land. Keur van spijzen staan opgedischt; de wijn parelt in de bekers. Opgewekte muziek doet zich hooren; lachen en scherts weerklinken. Al doller en woester wordt de feestvreugde. Daar treden de knechten des konings opnieuw de feestzaal binnen. Op de tafels plaatsen ze kostbare gouden en zilveren bekers. Een luid gejuich gaat op. Ha! dit zijn de bekers uit den tempel van den God van Israël, die eenmaal door Nebucadnezar werden meegenomen en sinds zorgvuldig bewaard. De dronken gasten maken zich vroolijk bij het zien der bekers, ze spotten met den heiligen God, wiens tempel eens werd verwoest. Ze prijzen en verheerlijken hun afgoden. Het wordt een woest, heidensch drinkgelag.

Plotseling.... De koning verbleekt, zijn knieën knikken, en angstig staren zijn oogen naar een helderverlichte plek aan den wand. Daar ziet hij een deel van een hand, alléén de vingeren! En die vingeren schrijven geheimzinnige teekens!

Ineens zwijgt alles. De roes wijkt. Sidderend kijkt men elkaar aan. En geen sterrenkijker of toovenaar is in staat de raadselachtige woorden te lezen of te verklaren. Tot de moeder des konings zich Daniël herinnert. Haastig wordt deze geroepen. De koning belooft hem een hoogen post in de regeering des lands en een gouden eereketen. Daniël wijst alle belooning af. Hij zal lezen. Maar eerst houdt hij Belsazar zijn zondig gedrag voor. De koning heeft zich tegen den Heere verheven; heeft uit Nebucadnezars straf niets geleerd; maar goddeloozer dan deze geleefd. Hij heeft zich zelfs niet ontzien, des Heeren heilige tempelvaten te ontwijden, en

dáárom is nu God gekomen, om te straffen. Op den wand staat 's konings vonnis in de woorden: Mené, mené, tekel, upharsin. Ze beduiden: geteld, gewogen, te licht bevonden! Uw rijk, o Koning, zal niet bestaan! Uw daden stellen u strafbaar voor den hoogen God. Uw koninkrijk wordt de buit van uw vijanden, de Meden en de Perzen!

Hoe spoedig wordt deze profetie vervuld.

Want reeds een jaar lang wordt Babel belegerd door de Meden en Perzen. De inwoners bekommerden er zich weinig om. Zelfs richtte Belsazar zijn feestmaal aan. Immers: Babel was onneembaar! zoo dacht Belsazar; en hij vertrouwde op de muren en poorten en torens!

Maar in dezen zelfden nacht gelukt het den vijanden onder de muren door, al wadend door de rivier, de stad binnen te komen. En terwijl het feest in het paleis nog in vollen gang is, dringen de Perzen er binnen. Geen tegenstand baat. Het Perzisch zwaard slaat Babels grooten neer en het druipt van bloed, van koningsbloed: Belsazar, der Chaldeën koning, wordt gedood!

Gewis daar is een God, die leeft,
En op deez' aarde vonnis geeft.

95.
De muilen der leeuwen toegesloten.

De nieuwe koning in het nieuwe rijk heet Darius. Welk een machtig vorst is hij. Hoe uitgestrekt is zijn gebied. In niet minder dan 120 provinciën is het verdeeld. Over elke provincie regeert een stadhouder. Boven deze 120 stadhouders staan drie vorsten. De voornaamste dier vorsten is Daniël, nu een oud man. Hij bekleedt dus den hoogsten post in het land. Boven hèm staat alleen de koning-zelf.

Velen benijden Daniël. Ze kunnen niet verdragen, dat de koning hem zóó begunstigt; ja, dat hij des konings beste vriend is. Dat zij allen hèm hebben te gehoorzamen. Ze haten hem. Want hij is eerlijk, en trouw aan zijn vorst. Hij duldt geen onrecht en bedrog. En nog te feller is hun haat, waar ze weten, dat Daniël een Jood is. O, konden ze hem maar ten val brengen! Nauwkeurig gaan ze hem na in al zijn handelingen; zouden ze hem niet eens een ènkele maal op iets kwaads kunnen betrappen? Dàn, ja dàn zullen ze het Darius bekend maken, en hoe zoet zal het hun dan wezen, als Daniël in ongenade valt! Maar tevergeefs speuren ze al zijn gangen na: niets kunnen ze vinden. Ja, dit ééne: Daniël dient niet alleen getrouw zijn koning, hij dient óók getrouw zijn God. Driemaal daags knielt hij in

zijn bidvertrek, met het aangezicht naar Jeruzalem, en bidt tot den Heere. Maar immers, dìt is geen kwaad! Toch... zouden zij hem juist hierin niet ten val kunnen brengen?....

Ze beramen een listig, goddeloos plan. Ja, dat mòet gelukken. Ze halen den koning er toe over, dat hij een wet zal uitvaardigen, waarbij het aan ieder verboden zal zijn, gedurende dertig dagen te bidden, dan alleen tot den koning-zelf. En wie dit gebod overtreedt, moet in den leeuwenkuil worden geworpen, om levend te worden verscheurd!

Wat zal Daniël doen? God gehoorzamen? Maar dan verliest hij zijn hoogen rang; dan grimt de dood hem aan; dan wordt de leeuwenkuil zijn vreeslijk graf. Daniël knielt driemalen daags, op dezelfde plaats als vroeger, juist zooals hij het steeds gewoon was. Zijn vijanden bespieden hem. Zij klagen hem aan bij den koning. Helaas, nù pas bemerkt Darius, waar zij het op aangelegd hebben. *Niet* om den koning te eeren, maar om Daniël ten val te brengen, was het hun te doen. En, als de avond valt, wordt Daniël in den kuil geworpen. Een verzegelde steen boven de opening sluit ook elke hulp van menschen voor hem af. Zelfs de koning heeft hem niet kunnen redden: de wet van de Meden en Perzen mocht niet herroepen worden. En met droeve stem heeft Darius hem toegeroepen: ‘Uw God, dien gij geduriglijk eert, die verlosse u!’

Terwijl de koning den avond en den nacht in de diepste droefheid, slapeloos doorbracht, juichten de vijanden. Hun list was gelukt! Daniël was dood!

In den vroegen morgen haast Darius zich naar de spelonk der leeuwen. Daniëls God is zoo machtig. Zou Hij Zijn dienaar bewaard hebben? Boven den ingang gebukt, roept hij: ‘O Daniël, gij dienstknecht des levenden Gods, heeft uw God u van de leeuwen kunnen verlossen?’ Ach, hij durft nauwelijks op; een antwoord hopen. Maar... hoor! Zijn hart springt op van blijdschap: een stem! Daniëls stem! Hij leeft. En 't is geen angstkreet, geen geroep om hulp. Maar kalm en vast klinkt het uit het onderste van den kuil: ‘God heeft Zijn Engel gezonden, en den muil der leeuwen toegestopt!’

Binnen enkele minuten is Daniël nu bevrijd. Groot is 's konings blijdschap: hij heeft zijn trouwsten vriend weer. Maar schrikkelijk is ook zijn toorn tegen Daniëls beschuldigers: zij, met hun vrouwen en kinderen worden nu zelf een prooi der grimmige leeuwen. Heel de wereld moet weten, dat de Heere God is. Daniël heeft niet tevergeefs op zijn God vertrouwd. En zijn geloof heeft de muilen der leeuwen toegesloten.

96.
Herbouwd.

Een man, op een ezel gezeten, rijdt, midden in den nacht, Jeruzalem rond. Enkele anderen vergezellen hem. Wat is het doel van deze nachtelijke reis? Zie, daar houdt hij stil. Hij betast de muren. Ach, de steenen zitten niet vast, met gemak kan hij heele stukken losbreken; ja, hier en daar is van den ganschen muur niets over dan groote hoopen puin. Is dit Jeruzalem? De trotsche koningsstad uit vroegere jaren? De stad, zoo sterk?

Ja, het is Jeruzalem! Maar hoe vervallen! De muren verbrokkeld, geen poorten en deuren en grendels. Open als een dorp. En *in* de stad is het niet veel beter. Weinig menschen bewonen haar. En die er wonen, verkeeren voortdurend in groot gevaar; want zij zijn onbeschermd tegen hun vele vijanden.

De man, die midden in den nacht Jeruzalem rondreed, is Nehemia. Hij was schenker bij koning Artasasta in Babel. Van zijn broeder had hij vernomen, hoe het in Jeruzalem was gesteld. Hij had den koning verlof gevraagd, om er heen te reizen, en om Jeruzalem weer op te bouwen. Want wel was reeds eenige jaren geleden een bevel gegeven van koning Kores, dat de Joden weer terug mochten keeren naar hun land; wel was een gedeelte ook daarheen vertrokken onder aanvoering van Ezra, den wetgeleerde; wel was de tempel herbouwd; maar.... de vele vijanden hadden het werk verstoord, en onderdrukten de teruggekeerde Joden. Nu was Nehemia gekomen, om het goede te zoeken voor zijn volk.

Hij roept een vergadering bijeen. Hij bespreekt den treurigen toestand der stad. Hij wekt allen op, om de handen inéén te slaan, en den muur te herbouwen. ‘Komt,’ zoo zegt hij, ‘God van den hemel zal het ons doen gelukken, en wij, Zijn knechten, zullen ons opmaken en bouwen!’ Zijn kloeke taal steekt allen aan. Vol ijver wordt het werk aangevat, en.... de muren van Jeruzalem beginnen uit het puin te verrijzen! Groot is de vreugde van het volk; groot is ook de nijd der vijanden. Gesem de Arabier, Sanballat en Tobia, de vijandige heidenen, vreezen. Nu zal hun macht gebroken worden. Als Jeruzalems muur is herbouwd, zullen *zij* over het kleine Joodsche volk niet meer kunnen heerschen. En daarom spannen ze al hun krachten in, om het werk te verhinderen. Eerst bespotten en beschimpen ze Nehemia en het volk. Een vos zou uw muur wel kunnen omwerpen! zoo smalen ze. Maar het volk werkt onverdroten voort. Dan zullen ze met geweld den arbeid beletten. Maar Nehemia is waakzaam. Hij wapent het volk. De eene hand houdt het gereedschap, om te metselen, den troffel; de andere omklemt het wapen, om den vijand te kunnen keeren. En wat de vijanden ook be-

denken; hoe ze het volk en Nehemia vrees weten aan te jagen, het baat hun alles niet! Nehemia heeft de waarheid gesproken. God van den hemel doet het hun gelukken. Hun vertrouwen op den Heere wordt niet beschaamd. Hooger rijzen de muren en welhaast is het werk voleind. Geen open stad is Jeruzalem meer, maar een vesting met muren, en poorten en grendels. God zij geloofd!

Vol vreugde viert het blijde volk den Heere het feest der loofhutten. Heel Jeruzalem is op straten en pleinen, tot op de daken der huizen, vol met hutten, gebouwd van buigzame, groene takken, versierd met bloemen. Hoe danken ze den Heere, die hun dit goede land, als het ware voor de tweede maal, gaf. Zij doen belijdenis van hun zonden en zij vernieuwen nu het vaste verbond: wij zullen den Heere dienen!

Zoo woont Israël weer in het land der vaderen na de ballingschap van tientallen jaren. God zal Zijn waarheid nimmer krenken!

97.
Esther.

Toen de Joden nog in ballingschap leefden in Babel, verkeerden zij eens in groot gevaar. Luister:

Op zekeren dag begeeft zich een beeldschoon Joodsch meisje, Hadassa of Esther geheeten, naar het paleis van den machtigen koning Ahasveros. Ze is een weeze. Vader en moeder heeft de Heere haar ontnomen, maar haar oom Mordechai heeft haar tot zich genomen en haar opgevoed. Wat heeft zij te doen in het tooverachtig mooie paleis van den Perzischen koning? Zij, de arme, Joodsche weeze?

Koning Ahasveros heeft zijn gemalin Vasthi verstooten. Op een feest, dat ontaard was in een samenkomst van half dronken mannen, had ze geweigerd te verschijnen. Dat streed met haar eer als koningin en als vrouw. Tot haar straf was ze weggezonden. En nu zocht men voor Ahasveros de schoonste van alle maagden in het land, om koningin te zijn in Vasthi's plaats. Mordechai heeft Esther aangeraden zich óók aan te melden. Zoo heeft ze gedaan en nu is het háár beurt, om bij den koning te worden toegelaten.

Wat ze wel nooit te voren had gedacht, geschiedt: Esther wordt verheven tot koningin! Ze heeft nu haar apart paleis, waar ze woont. Van een arme, verachte Jodin is ze geworden de machtigste vrouw in 't land. Ze vergeet in haar voorspoed haar weldoener, Mordechai, niet. Hij blijft haar oom, dien ze liefheeft. En evenmin vergeet ze haar volk en haar afkomst.

Eens ontdekt Mordechai een moordaanslag op den koning. Bichthan en Theres, twee kamerlingen, smeden een samenzwering om hem te dooden.

Hij zendt dadelijk een boodschap aan Esther, om door haar den koning te waarschuwen. De boosdoeners worden aan een galg gehangen. Zoo heeft Mordechai Ahasveros' leven gered.

Eenige jaren later zit hij weder, als naar gewoonte, in de poort van het paleis. Hij behoort tot de hovelingen des konings. Daar nadert een aanzienlijk man, de gunsteling van Ahasveros, voor wien alles buigt. Haman is zijn naam. Hij is uit het geslacht van Agag, den koning der Amalekieten. Hij behoort tot dat volk, waarvan de Heere reeds tot Mozes had gesproken, dat Hij het zou uitroeien. Het is Mordechai onmogelijk voor dien Haman te buigen. Want Haman wil niet maar gegroet worden op de gewone wijze, neen, voor hèm moet men knielen, zooals men knielt voor God. En dàt wil Mordechai niet. Hij zal *Gods* eere niet aan een *mensch* geven.

Laaghartige vleiers zeggen nu tot Haman: Mordechaï, *de Jood*, wil voor u niet buigen! Ze willen eens zien, of die Jood zijn woord zal houden.

Haman, de trotschaard, is woedend. Ha! hij zal zich wreken op.... Mordechaï? Ja, óók op dien. Maar op hem niet alleen. Mordechaï is een *Jood*. Hij haat het volk der Joden. En nu rijpt in zijn geest het schrikkelijk plan, om *alle Joden* in het gansche rijk, om te brengen. Dit zal de wraak zijn van den Amalekiet. Ahasveros zal dit wel goedkeuren: hij vindt immers alles goed, wat Haman voorstelt. Hij biedt den koning tienduizend talenten zilver aan, om de Joden te mogen ombrengen. Want, zoo zegt hij, zij zijn een volk, verstrooid in alle landschappen des konings, en zij houden uw wetten niet. Maar wèlk volk het is, zegt hij niet. En de lichtzinnige koning geeft Haman verlof, dat volk te dooden, uit te roeien.

Welk een trouw dienaar is Haman toch. Hoe waakt hij voor 's konings eer! Maar Ahasveros weet niet, dat hij het doodvonnis teekent van zijn eigen gemalin: is Esther óók niet een Jodin?

Spoedig wordt nu in het gansche land een wet afgekondigd, die alle Joden met doodelijken angst vervult: zij allen moeten sterven. Man, vrouw en kind; oud en jong, arm en rijk, allen! Wie zal hier nog kunnen redden? In dien nood zendt Mordechaï een afschrift van de schrikkelijke wet naar Esther. Ga gij voor uw volk naar den koning, en smeek hem om genade, laat hij haar zeggen. Ik? antwoordt Esther, hoe zou ik kunnen? In geen dertig dagen ben ik bij den koning geroepen. Niemand mag ongevraagd voor den koning verschijnen; dat kan mij het leven kosten, als ik, zonder geroepen te zijn, tot hem ga. Ge moet! antwoordt Mordechaï. Ook ùw leven is in gevaar door Hamans wet. En wellicht heeft de Heere u juist daarom tot koningin verheven, om zóó uw volk te kunnen redden.

Bidt en vast dan, drie dagen lang, besluit Esther. Ik en mijn maagden

zullen ook vasten. Dàn zal ik het wagen tot den koning te gaan. Wanneer ik dan omkom, zoo kom ik om!

98.
Esther (*Vervolg*).

Ahasveros zit op zijn troon. Wie nadert daar, ongeroepen? Ha! het is de schoone Esther, zijn gemalin. Hij wijst haar niet terug, neen, maar den gouden scepter reikt hij haar toe: dit is het teeken, dat zij geen kwaad heeft te vreezen. En vriendelijk vraagt hij: Wat is uw bede, o koningin Esther, en wat is uw verzoek? Het zal u gegeven worden, ook tot de helft mijns koninkrijks!

Esther vraagt slechts, dat de koning met Haman dezen middag bij haar aan den maaltijd zal aanzitten. Nog is het de tijd niet, om met haar verzoek voor den dag te komen. Eerst moet zij zeker weten, dat zij haar doel bereiken zal.

De koning stemt toe. En 's middags zitten Ahasveros en Haman aan Esthers maaltijd. Als de wijn rondgaat, vraagt de koning opnieuw: Wat is nu uw bede, o koningin Esther?

Maar nog is het de rechte tijd niet, denkt Esther. En daarom antwoordt ze: Laat de koning met Haman morgen weder op den maaltijd komen: dan zal ik morgen mijn begeerte bekend maken.

Weder vindt de koning het goed.

Vol trots keert Haman huiswaarts. Hij zwelt van hoogmoed. Wie is zoo hoog verheven als hij? Met den koning is hij gelijk gesteld; welk een eere. Maar.... zijn gelaat betrekt. Is daar niet Mordechaï, de Jood? Neen, nòg buigt hij niet. Hij beweegt zich zelfs niet. Grimmigheid vervult zijn hart. Maar zijn vrouw en zijn vrienden monteren hem op. Vraag den koning, dien Mordechaï, dien Jood, te mogen ophangen. Zeker, dat zal hij doen; de koning zal hem dit verzoek niet weigeren. Hij laat al vast de galg oprichten, een galg van vijftig ellen.

De mensch wikt, God beschikt. In dien nacht kan Ahasveros den slaap niet vatten. Daarom moet een zijner dienaren hem voorlezen uit de kronieken, de gedenkboeken der dingen, die den laatsten tijd zijn voorgevallen. Hij leest ook van den moordaanslag van Bichthan en Theres, en hoe Mordechaï 's konings leven redde. ‘Wat eer is Mordechaï hierover gedaan?’ vraagt opeens de koning. ‘Niets, o koning!’ luidt het antwoord.

Dat mag zoo niet blijven. Mordechaï moet openlijk geëerd worden. En wel dadelijk. Haman is in den vroegen morgen al in het voorhof, om den koning zijn verzoek te doen, omtrent Mordechaï. Hij moet binnenkomen. ‘Haman,’ zoo spreekt de koning, ‘er is een man, wien ik op bijzondere

wijze wil eeren. Hoe zal dit het best geschieden?' 'Ha,' denkt Haman, 'die man ben *ik*.' En opgetogen antwoordt hij: 'Dien man zal men het koninklijk kleed brengen, en het koninklijk paard en de koninklijke kroon. Dat kleed moet hem aangetrokken worden, dat paard moet hij berijden, die kroon moet hem opgezet worden. En één van de grootste vorsten moet als heraut vóór hem door de straten loopen, en roepen: Zoo zal men den man doen, tot wiens eer de koning een welbehagen heeft!'

In zijn gedachten ziet Haman zich reeds rijden. Hij zal dan toch voor eenige uren koning zijn! Hoe wordt hij ontnuchterd! 'Doe dit alles aan Mordechaï, den Jood! Loop gij dan voor hem heen! Laat niet één woord vallen, van alles, wat gij gesproken hebt!'

Ja, hij mòet. En in plaats van Mordechaï aan de galg te doen hangen, moet hij meehelpen om hem te eeren. Treurig keert hij huiswaarts. En ook daar vindt hij geen troost. Donker zien zijn vrienden de toekomst in. Tegen Mordechaï moet gij het afleggen, voorspellen ze; want hij is uit het volk der Joden; en màchtig is hun God! Daar zijn 's konings dienaren. 'Haast u!' waarschuwen ze. 'De koning wacht u!' Weldra zijn de koning en Haman op den maaltijd bij de koningin. En als nu Ahasveros opnieuw aan Esther vraagt, wat haar bede is, antwoordt ze, ernstig, met trillende stem: 'Geef mij, o koning, mijn leven! spaar mijn volk! Want ik en mijn volk zijn verkocht, om gedood en omgebracht te worden!'

Daar bruist de koning op. 'Wie heeft dat gedaan! Wie zou u naar het leven durven staan? Wie?' Nu krimpt Haman ineen van angst. Want vol toorn wijst Esther op hèm en zegt: 'De man, de onderdrukker en vijand is *deze booze Haman*!'

God regeert! Dat ondervond Esther; dat ondervond Mordechaï, dat ondervonden de Joden. En dat ondervond ook Haman. Spoedig bengelt hij aan de galg, die hij voor Mordechaï liet oprichten. Mordechaï wordt de gunsteling des konings. En de Joden mogen zich wreken aan hun vijanden.

Nog vieren de Joden elk jaar feest ter gedachtenis aan deze wonderlijke uitredding. Haman had het Pur laten werpen, *het lot*, om den goeden tijd te weten, waarop hij zijn slag kon slaan. Maar op het Purimfeest dankten de Joden den Heere, dat hij te rechter tijd den aanslag verijdelde.

99.
Hoopt op den heere, gij vromen!

We zagen, dat de Joden uit Babel waren teruggekeerd. Dat ze stad en tempel herbouwden. Maar een vrij en onafhankelijk volk werden ze niet weer. Eerst waren ze onderworpen aan de Perzen, toen aan de Grieken,

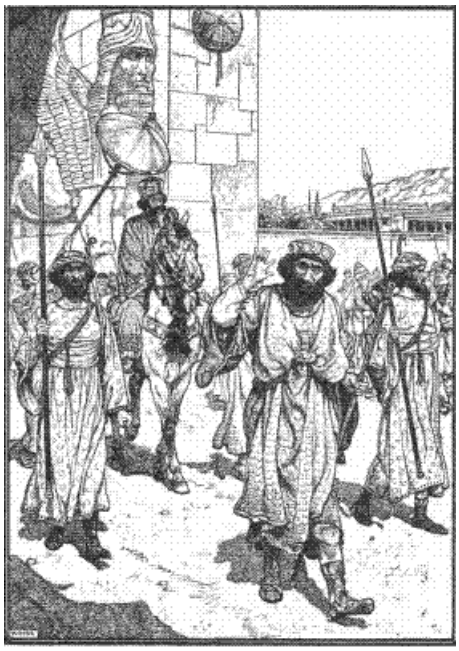

Mòrdechaï en Haman

vervolgens aan de Syriërs. Antiochus Epifanes onderdrukte hen vreeselijk. Vele Joden ondergingen den marteldood, omdat ze den God der vaderen niet ontrouw wilden worden en weigerden voor de afgoden te offeren. Toen stonden de Makkabeën op, zonen van den priester Mattathias, dappere helden. Vooral Judas, de Makkabeër, bracht veel bij tot de verlossing van het Syrisch juk. Maar, opnieuw moesten de Joden bukken; nu onder de macht van de Romeinen.

De scepter was van Juda geweken. Davids huis in verval. Aan vreemden moesten ze schatting betalen. Welk een treurige tijd. Hoe zuchtten de ware vromen, die zich vasthielden aan de beloften van God, naar verlossing. *Hij* toch zou immers komen, de groote Zoon van David, wiens koninkrijk eeuwig zou zijn! De profeten hadden er van gesproken; de laatste profeet, Maleachi had Zijn komst zoo duidelijk voorspeld. Daniël had den tijd aangewezen. Die tijd naderde. Zou God Zijn volk gedenken? Ach, velen verwachtten Hem niet eens meer. Maar er was toch ook nog een overblijfsel van het godvruchtige volk, dat bléef hopen.

Ze hoopten niet vergeefs. Het volk, dat in duisternis zat, zou een groot Licht zien, de Zon der Gerechtigheid zou over hen opgaan.

Hoopt op den Heer, gij vromen!

EINDE VAN HET OUDE TESTAMENT.

Nieuwe Testament

1.
Toch verhoord!

In den prachtigen tempel te Jeruzalem brandt in het Heilige de gouden kandelaar met zijn zeven lampen. Zacht glimt het goud aan de wanden bij den stillen gloed. Daar, bij het zware voorhangsel, met figuren van bloemen en engelen bestikt, staat het gouden reukaltaar. Een priester, in smetteloos wit gewaad, strooit wierookkorrels op het altijdbrandend vuur. Geurige wolken stijgen omhoog en vervullen het heiligdom. Zóó stijgen daarbuiten, in het voorhof, de gebeden op van het wachtende volk.

Ineens: wordt het licht der lampen verdoofd? Welke heerlijke glans schijnt en schittert daar plotseling, zoo alles overtreffend, dat zelfs het goud verdonkerd lijkt? En waarom staat Zacharias, de priester, zoo bleek en roerloos bij het altaar? Waarom durft hij het hoofd niet opheffen?

Zie, aan de rechterzij van 't altaar, die lichtende gestalte! 't Is een heilige Engel, door God gezonden, en omschenen door Gods heerlijkheid. Is 't wonder dat Zacharias ontroerd is? Zijn reine priesterkleed schijnt wel vol vlekken bij deze hemelsche glansen. Ach, hoe zal hij bestaan kunnen voor dien gezant uit de Hoogte!

Maar vriendelijk ruischt de stem van den Engel hem tegen: ‘Vrees niet, Zacharias, want uw gebed is verhoord!’ Uw gebed! O, lange jaren had Zacharias gebeden mèt zijn vrouw Elizabeth. Vurig hadden zij van den Heere een zoon begeerd. Maar, vergeèfs had al hun bidden geschenen! En nu waren zij beiden al oude menschen geworden. Nu baden zij niet meer om een zoon. En daar hoort nu op eenmaal Zacharias, en nog wel uit den mond van een heiligen Engel: Uw gebed is verhoord! U zal een zoon geboren worden. Noem hem Johannes: geschenk des Heeren. Met den Heiligen Geest zal hij vervuld zijn. Deze zoon zal heengaan voor het aangezicht van den beloofden Messias, van den Zoon van God. Hij zal Zijn wegbereider zijn. Hij zal het volk toeroepen: Bekeert u: Uw koning komt!

Maar dàt is immers onmogelijk! Zal aan ouden van dagen een zoon worden

geboren? En ongeloovig staart Zacharias den Engel aan. ‘Geef mij een teeken,’ zegt hij.

Vol majesteit klinkt het nu van de lippen van den Engel: ‘Ik ben Gabriël, die voor God sta; ik ben uitgezonden om tot u te spreken!’ O, Zacharias, gelooft gij dan het woord uws Gods niet? Begeert gij nog een teeken? Welnu, gij zùlt een teeken ontvangen: ‘Gij zult *stom* zijn, tot den dag, dat dit alles zal geschieden!’

Ineens is de Engel verdwenen. Dáár is de kandelaar, dáár het altaar... doch geen Engel is meer te zien. Maar diens woorden ruischen nog in zijn ooren. Neen, hij heeft zich niet bedrogen, niet maar zich iets verbeeld. Er is schaamte in zijn hart over zijn ongeloovigheid; maar er is ook vreugde in zijn hart; heerlijke blijdschap!

Buiten wacht het volk. Wat toeft hun priester lang daar binnen! Eindelijk, daar verschijnt hij. Zij buigen hun hoofden, om den zegen te ontvangen. Hoe? Waarom wacht hij? Geen woord komt hem over de lippen. Hij wenkt hun toe, dat hij niet spreken kan. En vol verbazing over deze geheimzinnige zaak verlaten zij het voorhof. Zou hij een gezicht hebben gezien in den tempel?

Maar in Zacharias' stille woning in Judea's gebergte is straks, als Elizabeth van haar man verneemt, wat er geschied is, groote blijdschap.

Al kan Zacharias niet spreken, al moet hij alles opschrijven, uit zijn hart en uit dat van Elisabeth klimt de lofzang in stilheid tot God!

2.
De dienstmaagd des heeren!

Ach, de schepter was van Juda geweken! Geen koning uit Davids huis zat meer op den troon van Israël. Davids geslacht was geheel vervallen. Het was als een afgehouwen stam; wèg was de schoone kroon; de wortel nog wel in den grond, maar stam en takken en bladeren verdwenen. Zou God vergeten, wat Hij had beloofd? Zou er uit den afgehouwen tronk geen rijsje meer voortkomen? Zou dan uit Davids huis niet meer voortkomen de groote Koning, wiens rijk eeuwig zou bestaan? O, de vromen in Israël, ze baden om Zijn komst, ze verlangden naar Hem, den Vorst Messias! Maar... zou hun gebed verhoord worden?

Ja, Gods tijd was nabij.

Daar leeft, hoog in 't Noorden van Kanaän, in 't verachte stadje Nazareth, in Galilea, een jonge vrouw. Nederig is haar woning; arm haar gewaad. En toch is ze uit een koningsgeslacht. Zij, de arme maagd Maria, is uit het huis van David! Maar vergeten is al de vroegere glorie en geen zweem is meer over van den vorigen luister. Maar zij is niet vergeten bij God. En zij

heeft God niet vergeten; ootmoedig dient ze Hem. Ze is één van de weinigen, die wachten op de vervulling van Gods beloften, die hopen op de komst van den beloofden Verlosser.

Eens is ze in haar armoedig vertrek alleen. Plotseling vult een heerlijke glans haar woning. Gods Engelen komen niet alleen in den tempel; ook de huizen dernederigen bezoeken ze. Een zilveren stem klinkt haar in de ooren: ‘Wees gegroet, gij begenadigde, de Heere is met u, gij zijt gezegend onder de vrouwen!’

Ontroerd hoort Maria deze vreemde groetenis aan. Wat mag dit beteekenen? Maar, vóór zij kan vragen, verklaart de Engel het haar reeds. ‘Gij zult de moeder worden van een Zoon, wiens naam zal zijn Jezus. Want Hij zal Zijn volk zaligmaken van hun zonden. Hij zal de Zoon van den Allerhoogste genoemd worden. De troon van David zal Hem gegeven worden en Hij zal een eeuwig Koning zijn!’

De Messias komt! De Verlosser! De Beloofde aan de vaderen, dien ook zij zoo vurig verwachtte. En dat zal háár zoon zijn? ‘Hoe zal dit zijn?’ zoo vraagt ze. 't Is haar zoo onbegrijpelijk, zoo wonderlijk, zoo groot!

‘De Heilige Geest zal over u komen; daarom zal uw zoon tegelijk wezen de Zoon van God!’

Begrijpt Maria het? Neen. Maar zij *gelooft* het. En daarom antwoordt ze: ‘Ik ben de dienstmaagd des Heeren, mij geschiede naar Uw woord!’ -

De Engel verdwijnt. Hij heeft haar nog gezegd, dat ook Maria's nicht Elizabeth een zoon zal krijgen. Vol blijdschap reist zij er heen. Drie maanden blijft ze bij haar nicht. En samen spreken ze over de wondere beloften en de heerlijke daden des Heeren. Maria zingt een schoonen lofzang tot eer van haar God, die haar, arme, heeft uitverkoren tot de Moeder des Heeren!

Op den bestemden tijd wordt Johannes geboren, de zoon van Zacharias en Elizabeth. En als de geburen hem vragen, of nu toch wel waarlijk dit kind Johannes moet heeten, dan schrijft hij op een schrijftafeltje: Johannes is zijn naam! Neen, niemand in de familie heet Johannes, het is waar; maar *God* zal iets *nieuws* doen.

Dàn worden de boeien van Zacharias' tong losgemaakt en hij breekt uit in jubelenden lof over Gods genade en ontferming. Want deze zoon is immers de voorlooper van den langverwachten Messias?

3.
De heiland geboren!

Duizenden menschen in Kanaän zijn op reis. Keizer Augustus, de Romein, heeft een gebod gegeven, dat in zijn gansche rijk volkstelling gehouden zal worden. Ook in Kanaän, want het is immers óók aan hem onderworpen?

Elk inwoner moet nu gaan naar de plaats, waar zijn geslacht thuis hoort; stam bij stam; geslacht bij geslacht, zooals eens elk zijn deel was aangewezen. En daarom zijn nu duizenden op reis.

Op den weg, die uit het Noorden naar Bethlehem leidt, bewegen zich langzaam ook twee menschen. De een is een jonge man, Jozef, een timmerman uit Nazareth. De andere is Maria, tot wien de Engel Gabriël zulk een heerlijke boodschap had gebracht. Jozef is de man, met wien zij ondertrouwd was. Hij weet, wat aan Maria geschied is; een engel heeft het hem in den droom bekend gemaakt. Beiden moeten ze in Bethlehem zijn, want beiden zijn uit Davids geslacht, en Bethlehem was de vaderstad van Israëls grooten Koning.

Lang is de weg; zwaar valt de reis, vooral voor Maria. Ze verlangen naar het eind; daar zullen ze kunnen rusten...

Gelukkig, daar treden ze Bethlehems poort in. Maar welk een teleurstelling: Bethlehem is overvol van menschen. Nergens is voor hen een huis open. Voor hen ook geen plaats in de herberg. Ze dwalen van deur tot deur. Overal worden ze afgewezen. Het is overal vol en... zij zijn immers arme lieden. Ze moeten maar zien, dat ze terecht komen!

Als de avond valt, hebben ze, eindelijk! een onderkomen gevonden. Maar niet in herberg of huis: een beestenstal is voor hen ontsloten. Kon het minder? Daar, bij de kribbe, moeten Jozef en Maria zich neerleggen.

Buiten heeft de duisternis zich gelegerd over Bethlehem en over de velden er omheen. Daar weiden de herders hun kudden en houden er de nachtwacht over. Stil liggen de schapen; de oogen der herders spieden naar alle kanten.

Opeens! Het duister wijkt... ze staan in een stroom van licht, die afstraalt van een Engel des Heeren. Zie, vlak bij hen staat hij. Groote vrees vervult hun hart. Wie zou niet beven bij zulk een verschijning? De heerlijkheid des Heeren omschijnt hen immers, hen, arme zondaren!

Maar de Engel zegt tot hen: ‘Vreest niet, want zie, ik verkondig u groote blijdschap, die al den volke wezen zal; n.l., dat u heden geboren is de Zaligmaker, welke is Christus de Heere; in de stad Davids. En dit zal u het teeken zijn: gij zult het Kindeken vinden, in doeken gewonden en liggende in de kribbe!’

Groote blijdschap! Ja, die vervult nu hun harten. De Messias, dien zij, vrome herders, reeds zoo lang verwachtten, is gekomen! Hun Heiland, hun Zaligmaker!....

Maar zie! maar hoor! De hemelen worden geopend. En een menigte van Engelen daalt neer in Bethlehems velden; 't wordt een zee van licht, een

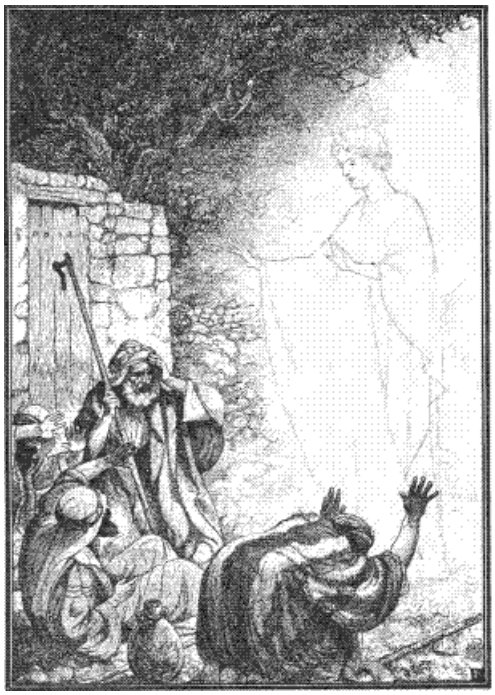

‘Vreest niet! want ziet / ik verkondig u groote blijdschap’

wemeling van glans. En uit dien lichtenden Engelendrom rijst een lied, rein en zuiver en krachtig: ‘Eere zij God in de hoogste hemelen, en vrede op aarde, in menschen een welbehagen!’

Ademloos luisteren de herders toe. O, hoe schoon, hoe schoon! Is hier de hemel niet?... Neen, de Engelen verdwijnen; hooger heft zich de lichtzee, hooger... tot... de sterren den herders weer in 't oog schijnen, tot ze rondom zich weer de schapen zien....

‘Laat ons heengaan,’ zeggen ze tot elkaar... ‘Naar den stal, waar de Zaligmaker is!’ Ze spoeden zich er heen, en vinden... Maria en Jozef en... het Kindeke, liggende in de kribbe.

Want in dezen stal is de Christus geboren. Maria's oog straalt van vreugde. Gods belofte is vervuld! De Heere heeft Zijn volk bezocht!

Want wel is Hij arm, in doeken slechts gewonden, wel ligt Hij in een schamele kribbe, maar zij weet: tòch is Hij de Koning, die in eeuwigheid zal regeeren! Toch is Hij de Zoon des Allerhoogsten.

Dat weten ook de herders: zij knielen neer voor dit kind en aanbidden het, vol eerbied. En als ze straks heengaan, met een hart vol dankbaarheid, vertellen ze overal, wat groote dingen de Heere gedaan heeft.

Maria bewaart al deze woorden, en overlegt ze in haar hart.

‘Gij weet de genade van onzen Heere Jezus Christus, dat Hij om uwentwille is arm geworden, daar Hij rijk was!’

4.
In den tempel.

Een oud man spoedt zich door de straten van Jeruzalem. Waarheen begeeft hij zich? In den tempel moet hij zijn. Waartoe? Hij weet het zelf niet. Door een onweerstaanbare kracht wordt hij er heen gedreven. 't Is Simeon, één van de weinige vromen in Jeruzalem, die biddend uitzien naar de komst van den Messias. Hoe vaak heeft hij de knieën gebogen, en den Heere gesmeekt, dat hij toch met eigen oogen eens dien Zaligmaker en Verlosser mocht aanschouwen. En... de Heere had hem beloofd: Simeon, eer gij sterft, zult gij den Christus zien!

Veertig dagen is het geleden, dat de Heere Jezus te Bethlehem geboren is. Maar niemand in Jeruzalem weet er nog van. Ook Simeon niet.

Hij kan het dezen dag in zijn huis niet uithouden. Hij moèt naar den tempel. Wat zal hem daar wachten? 't Is de Heilige Geest, die hem voortdrijft. De Heere zal op dezen dag Zijn belofte aan hem vervullen. Nù zal hij den Christus des Heeren zien!

Daar staat hij in een der tempelzalen. Wie naderen daar? 't Zijn een man en een vrouw. De man draagt in de hand een paar tortelduiven; het

geringe offer der armen, dat hij den Heere wil aanbieden. De vrouw draagt in haar armen een kind, haar eerstgeboren zoon. Zij zijn gekomen om dit kind den Heere in Zijn heiligen tempel voor te stellen.

Plotseling treedt Simeon nader. 't Is, alsof hij een stem verneemt: ‘Dáár is de Christus, in de armen van die vrouw, nu zult ge Hem zien!’ En eer de verbaasde Maria en Jozef, want zij waren het, weten, wat er geschiedt, heeft Simeon het kindeke genomen en begint met luider stem God te loven. ‘Nu laat gij, Heere, Uw dienstknecht gaan in vrede, naar Uw woord. Want mijn oogen hebben Uw zaligheid gezien, die Gij bereid hebt voor het aangezicht van al de volken. Een Licht, tot verlichting der Heidenen, en tot heerlijkheid van Uw volk Israël!’

Vol verwondering staren Jozef en Maria hem aan; vol verbazing luisteren ze naar zijn woorden.

‘Zie’, zegt hij tot Maria, ‘dit kind wordt gezet tot een val en tot een opstanding van velen in Israël.’ Een val! Want Hij zal door Zijn eigen volk verworpen worden. Maar dat zal juist hun val zijn. Maar ook tot een opstanding zal Hij zijn. Een opstanding uit de macht en den nacht der zonde, tot het licht van Gods genade. Maar... er zal eerst zooveel leeds komen over dit kind. Zooveel, zoo zwaar, dat het Maria bij het lijden van haar Zoon zijn zal, alsof er een zwaard door haar ziel zal gaan!

Maria begrijpt al deze woorden niet. Maar ze bewaart ze in haar hart. Hoe wonderlijk is het haar te moede. Hoe zal dit alles toch zijn! Haar verwondering stijgt nog hooger. Daar nadert een oude vrouw van vier-en-tachtig jaar; een profetes. Anna heet ze. Ze hoort Simeon den Heere loven, en ze stemt er van harte mee in.

Straks keeren Jozef en Maria met hun kindeke terug. Ze hebben hun offer gebracht; ze hebben den priester het losgeld van vijf sikkelen gegeven. En in Jeruzalem zoekt oude Anna haar vrienden op, die met haar den Zaligmaker verwachten. Ze vertelt hun van de heerlijke ontmoeting in den Tempel en samen prijzen ze den Heere, die Zijn volk heeft bezocht.

5.
De wijzen uit het oosten.

Heel Jeruzalem is in rep en roer. Een aanzienlijk reisgezelschap is uit het Oosten aangekomen. 't Zijn wijzen of magiërs. Ook zij weten van den Koning, die komen zou. Hadden de Joden, ook in hùn land verstrooid, kùnnen zwijgen van den Messias, dien zij verwachtten? En de Heere heeft hun aan den hemel een merkwaardige ster doen zien. Zij, die zoo vaak des nachts den hemel beschouwden, die zoo gaarne den loop der sterren nagingen, zijn er zeer door getroffen. Die ster is hun een boodschapper: nu

moèt geboren zijn de groote Koning der Joden, de Messias! En in dat geloof reisden ze naar Palestina; want dien Koning willen ze hun hulde brengen; Hèm zullen ze aanbidden en met geschenken eeren. Maar hoe groot is hun verwondering. Niemand in het Joodsche land weet hun iets te zeggen omtrent den jongen Koning. En nu, in Jeruzalem aangekomen, herhalen ze hun vraag: 'Waar is de pasgeboren Koning der Joden? Want wij hebben Zijn ster gezien in het Oosten en zijn gekomen om Hem te aanbidden!'

Ook hier weet niemand antwoord te geven. Hun vraag ontroert de gansche stad. Hoe? Is dan de Messias reeds geboren? En hebben deze Oostersche wijzen van Hem gezien de ster als een Goddelijke boodschap? Hoe? Heeft God Zijn belofte vervuld, zonder dat Zijn eigen volk het weet? En zullen de heidenen hen voorgaan in de aanbidding van hùn Koning?

Tot zelfs aan het hof van koning Herodes dringt de vraag der wijzen door. En Herodes schrikt er van! *Hij* is immers de koning? En nu vragen deze wijzen naar een anderen, een nieuwen koning? Ha! Dat kan niet anders zijn dan een, die hèm van den troon zal willen stooten. Neen, Herodes verblijdt zich niet. Hij is geen Jood; hij is een Edomiet; hij is een goddeloos man. Ja, hij moet weten, wie en waar die koning is, want... hij zal hem dooden!

'Waar moet de Messias geboren worden?' vraagt hij aan de overpriesters en de Schriftgeleerden. 'In Bethlehem-Juda,' luidt hun antwoord. De profeet Micha heeft het zoo duidelijk mogelijk voorspeld.

Nu moeten de wijzen voor Herodes verschijnen. 'Wanneer hebt gij de ster gezien, de ster van den nieuwen koning?' zoo vraagt hij. Zij zeggen het hem. En Herodes rekent. O, dan kan dat kind vast nog niet ouder zijn dan twee jaar. Een duivelsch plan rijpt in zijn geest. Als hij eenmaal wéét, waar de jonge koning is, zal hij hem laten dooden. Want hij zal niet dulden, dat het kind opgroeit tot man, en hèm verdringt.

Maar vroom spreken zijn lippen: 'In Bethlehem, o Wijzen, is, wien gij zoekt. Gaat er heen, en hebt ge het kindeke gevonden, komt dan hier terug en boodschapt het mij; want ik wil er ook heen om het te aanbidden!'

De wijzen beloven het. Ze vertrekken uit Jeruzalem. 't Is avond. Aan den diepblauwen hemel fonkelen de duizenden sterren. En, o, wonder! Zie, daar is ook de ster, die zij in hun land gezien hebben. Zij volgen haar. God-zelf wijst hun zoo den weg. Ja, dáár moeten ze zijn; in dàt huis. Ze treden er binnen. Ze hebben het doel hunner lange reis bereikt: vol blijdschap en eerbied buigen ze neder voor het Kindeke, en aanbidden het. Dan openen ze hun schatten en bieden ze Maria aan: goud, wierook en mirre.

Nu terug naar Herodes. Dat hebben ze immers beloofd? Maar neen, in den nacht vermaant de Heere hen in den droom, dit niet te doen. Want

Herodes wil het Kindeke dooden. En weder gehoorzamen ze. Ze reizen langs een anderen weg huiswaarts.

Herodes wacht, wacht. Komen nooit die wijzen weer? Hij is door hen bedrogen, zoo zegt hij tot zichzelf. Maar geen nood; toch zal hij zijn wreed plan volvoeren. Een bende gewapenden zendt hij naar Bethlehem. Ze moeten daar *alle* kinderen, twee jaar oud of jonger, dooden.

Ach, welk een bloedbad! Geen kleine ontkomt in Bethlehem aan het zwaard van Herodes' knechten. Het geschrei en gejammer der moeders en vaders vervult de lucht. Maar de moordenaars kennen geen genade.

Straks keeren ze naar Jeruzalem terug. Wees gerust, o koning, uw bevel is volvoerd. Alle kinderen in Bethlehem van twee jaar oud en daarbeneden zijn dood.

Alle? Neen, niet alle. Juist de jonge Koning *niet*. Want God de Heere heeft Jozef geboden, het Kindeke en Maria met zich mee te nemen en te vluchten naar Egypte.

Zóó is het geschied.

En eerst als Herodes gestorven is, keert Jozef met Maria en het Kindeke terug. De Engel des Heeren verzekert Jozef, dat hij dat veilig kan doen. Jozef zoekt zijn stad Nazareth weer op. En daar blijft hij wonen. Daarom heet de Heere Jezus later ook de Nazarener, d.i. de man uit Nazareth.

6.
‘In de dingen mijns vaders.’

Het heerlijk Paaschfeest is weer aangebroken. Uit alle steden en dorpen trekken groote scharen feestgangers naar Jeruzalem. Ook uit Nazareth. Te midden van de groote menigte bevinden zich ook Maria en Jozef en de Heere Jezus. Hij is nu twaalf jaar. Voor de eerste maal zal Hij den tempel zien en mee-offeren.

In Jeruzalem vliegen de dagen voorbij. En spoedig is de tijd van terugkeeren aangebroken. De karavanen vormen zich weer. En de terugreis wordt weer aanvaard.

Maar... waar is Jezus? Maria en Jozef zien Hem nergens. O, straks, als de eerste rustplaats bereikt is, zullen ze Hem wel vinden. Hij is zeker bij familie of vrienden. Maar ze vinden Hem niet. En niemand weet ook, waar Hij is. In doodelijke onrust keeren Maria en Jozef terug naar Jeruzalem. Overal zoeken ze. Iedereen vragen ze. Maar nergens vinden ze. En niemand weet Jezus....

Eindelijk, na drie dagen, daar schiet Maria de gedachte door het hoofd: Zou Hij ook soms *in den tempel* kunnen zijn? Ze ijlt er heen en.... ja, daar staat Hij. Te midden der leeraren. Hij luistert naar hun onderwijs. Hij vraagt

...en zij brachten Hem geschenken: Goud / en Wierook/en Mirre

hun vele dingen. Ieder is verbaasd over Zijn verstand en antwoorden.

O, wat is Maria blij. Maar toch, ze meent, dat ze Jezus moet bestraffen. En verwijtend zegt ze tot Hem: ‘Kind, waarom hebt Ge ons alzoo gedaan? Uw vader en ik hebben U met angst gezocht!’

‘Wat is het,’ antwoordt Jezus, ‘dat gij Mij gezocht hebt? Wist gij niet, dat Ik moet zijn in de dingen Mijns Vaders?’

Verwonderd staart Maria Hem aan. Ze begrijpt Hem niet. Wat bedoelt Hij toch? De dingen Zijns Vaders?

Ja, Zijns Vaders. Want is niet God Zijn Vader. En is deze tempel niet het *huis* Zijns Vaders? En heeft Hij daar niet gehoord het *woord* Zijns Vaders? Hij heeft gevraagd; Hij heeft geantwoord; Hij is onderwezen. Dit zijn de dingen Zijns Vaders: diens wil te kennen; diens woord te onderzoeken. Want later moet Hij zelf leeren, het gansche volk, den weg der zaligheid. Van kind wordt Hij jongeling; van jongeling man; en weten moet Hij, wie Hij is, wat Zijn werk zal zijn. Hij moet Zichzelf kennen als den Messias, den Heiland, den Redder der zondaren. Dit zijn de dingen Zijns Vaders.

Met Maria en Jozef keert Jezus nu terug naar Nazareth, en is hun onderdanig. Hij neemt toe in wijsheid en in grootte en in genade bij God en bij de menschen.

En niemand in het gansche Joodsche land vermoedde, dat de timmerman van Nazareth was de Zoon des Allerhoogsten.

7.
Gedoopt.

In den omtrek van den Jordaan bewegen zich honderden, ja duizenden menschen; de wegen zijn vol voetgangers. Velen komen van verre; allen zoeken ze één man, van wien het gansche land gewaagt. Hij is een machtig prediker. Ieder wil hem hooren: overpriesters zoowel als Schriftgeleerden, rijken en armen, tollenaars en krijgslieden. Voor elk heeft hij één boodschap. Ziet hem daar staan, den man met het ernstig gelaat; het kemelsharen boetekleed hangt om zijn leden; een leeren gordel omsluit zijn middel; zijn stem klinkt als de bazuin, sterk en klaar. En allen luisteren. ‘Bekeert u, bekeert u!’ De ééne vermaning voor àllen. ‘Uw koning komt! Hij komt, wien *ik* zelfs niet waardig ben ook maar de schoenzolen te ontbinden. Bereid u voor, Hem te ontmoeten. Hij komt als een rechter; Hij komt om te oordeelen; wee u, als gij u niet bekeert! Laat af van uw zonden. Gij tollenaars, steelt niet. Gij krijgslieden, rooft niet. Er is vergeving voor uw kwaad. Hij is het Lam Gods, dat de zonde der wereld wegneemt. Schrikt voor Hem, gij, huichelaars en schijnheiligen; gij adderengebroedsel! Hij kent u. Hij zal Zijn dorschvloer doorzuiveren; het koren brengt Hij saam in Zijn schuur,

maar het kaf wordt verbrand met onuitblusschelijk vuur. Het koninkrijk Gods is nabij u gekomen. Betert u dan en bekeert u!'

Wie is deze prediker met dat vlammend oog en die metalen stem? Het is Johannes, de zoon van Zacharias. Dertig jaar is hij thans oud. Steeds leefde hij eenzaam in de woestijnen. Sprinkhanen en wilde honing waren zijn sobere, dagelijksche spijze. Nu heeft God hem gezonden, om het volk aan te zeggen, dat ze zich bekeeren zullen en dat ze hun Koning moeten ontvangen; dien Koning, dien ze zoolang hadden verwacht.

Het volk luistert. Zie, daar naderen er velen, verslagen. En in den Jordaan doopt hij ze tot vergeving hunner zonden. En hij wijst ze op Hèm, die na hem komt, die hen zal doopen met den Heiligen Geest.

Daar treedt een man toe. 'Doop Mij!' klinkt zijn vraag. Maar Johannes doet een schrede terug. '*Ik, U* doopen?' vraagt hij. Want die tot hem spreekt, is juist de éénige, die den doop niet noodig heeft. Dat is zèlf het Lam Gods, dat de zonden wegneemt. Dat is Jezus Christus, de Zoon van God! 'Mij is noodig van U gedoopt te worden, en komt Gij tot mij?' vraagt Johannes de Dooper verbaasd.

En hij heeft gelijk. Zonder zonde is de Heere Jezus. Waarom dan gedoopt te worden? En toch houdt Jezus aan: 'Doop Mij!' Want Hij wil zich stellen in de plaats van zondaren. En als een doemschuldige, gelijk *zij* zijn, wil Hij den doop ondergaan. Hij wil zich vernederen, juist om hen te kunnen redden.

Johannes gehoorzaamt. Jezus daalt af in het water. Alsof ook Hij een onreine was, overstroomt hem het water ter reiniging. Daar rijst Hij omhoog... Wat is dat? Biddend heft Hij zijn handen omhoog en zie! Een reine duif klapwiekt boven Zijn hoofd en blijft om Hem zweven. En hoor! Een stem uit den hemel weerklinkt: 'Deze is Mijn Zoon, Mijn Geliefde, in wien Ik Mijn welbehagen heb!'

Die duif is het zinnebeeld van den Heiligen Geest, die op den Heere Jezus nederdaalt, om Hem naar Zijn menschelijke natuur te zalven en bij Hem te blijven.

Want Jezus' tijd is gekomen. Nu vangt Zijn werk aan van prediken, van zoeken en zaligen arme zondaren. Van lijden en sterven. Hij, het Lam Gods, dat de zonde der wereld wegneemt.

8.
Verzocht.

In de eenzame woestijn is Jezus, onze Heere. Alleen. En toch nièt alleen. Want al is geen mensch in Zijn nabijheid, toch laat er één Hem geen oogenblik met rust. Die één is de duivel.

Eens kwam die Booze in het heerlijke paradijs. En Gods schoone schepping verdierf hij. Want door zijn listige verzoeking verleidde hij den mensch tot zonde, tot ongehoorzaamheid aan den Heere.

En nu komt hij weer. Een andere Mensch, de tweede Adam, is op aarde verschenen: Jezus Christus, de Zoon van God. Nu zal hij trachten, ook dezen te verleiden. En als dìt hem gelukt, dan heeft de Booze het gewonnen. Dàn is er geen redding van zondaren meer mogelijk, want dan is de Heilige zèlf een zondaar geworden.

Veertig dagen duurt de verzoeking reeds. Maar tevergeefs spant de Satan zijn krachten in. Bij den Heere Jezus vindt hij geen gehoor.

Eindelijk, op het eind der veertig dagen, hongert Jezus. En zie, daar fluistert de Booze hem in: ‘Indien Gij Gods Zoon zijt, zeg dat deze steenen brooden worden!’

Kàn Jezus dat? Gewis! Doet Hij het? Neen; Hij doet het niet. Zal Hij Zijn vader, die hem in deze verzoeking leidde, ongehoorzaam zijn? Want als Hij deze steenen brooden laat worden, neen, dan zal het Zijn lust niet zijn, om Zijns Vaders welbehagen te doen. Dàn zal Hij nooit kunnen bidden: ‘Niet *Mijn* wil, maar de Uwe geschiede!’

Hoor, wat de Heiland antwoordt: ‘Daar staat geschreven: de mensch zal bij brood alleen niet leven, maar bij alle woord Gods.’

Bij God en in de gehoorzaamheid aan God is het leven, niet in het brood. God moet Zijn woord van zegen over het brood uitspreken, wil het ons tot nut zijn.

Op de tinne, den hoogen tempeldakrand te Jeruzalem, leidt de Satan den Heere. En weer klinkt zijn verleidend woord: ‘Indien Gij Gods Zoon zijt, werp U zelf van hier nederwaarts, want er is geschreven dat God Zijn engelen zal bevelen, dat zij U op de handen zullen dragen, opdat Gij Uw voet niet aan een steen stoot.’

Kàn Jezus dit doen? Gewis! Doèt Hij het? Neen; Hij doet het niet. Hij zal Zijn Vader niet bedroeven. Hij zal zich houden aan Zijns Vaders woord. En vol ernst antwoordt Hij den duivel: ‘Daar is gezegd: gij zult den Heere, uw God, niet verzoeken.’

Op een hoogen berg brengt Hem de Satan. Alle koninkrijken en hun heerlijkheid toont hij den Heere Jezus. En verleidend klinkt zijn woord: ‘Ik zal U al deze macht en heerlijkheid geven, indien Gij mij zult aanbidden!’

Kàn Jezus dit doen? Neen! Wien zou Hij anders aanbidden, dan Zijn hemelschen Vader. Koning zàl Hij wezen, ja, over àlle koninkrijken. Maar niet door een knieval voor den Satan, maar door Zijn volkomen gehoorzaamheid aan God. En bevelend spreekt Hij tot den verleider: ‘Ga weg,

Satan, want er is geschreven: den Heere uw God zult gij aanbidden en Hem alleen dienen!'

De Satan moèt weggaan. De Heere heeft de verzoeking weerstaan. En inplaats van den Vorst der duisternis, dalen de Engelen uit den hemel neder, en dienen Hem.

9.
De eerste volgelingen.

Twee mannen wandelen samen op een stillen weg. Ze zijn in druk gesprek. Hun oogen zijn gericht op iemand, die vóór hen uitgaat. Dat is Jezus. Hèm volgen ze.

Het zijn Johannes en Andreas; discipelen van Johannes den Dooper. Duidelijk hebben ze verstaan, wat hun meester zei, terwijl hij op den Heere Jezus wees: 'Zie, het Lam Gods, dat de zonde der wereld wegneemt!' En nu is hun eenig verlangen bij Jezus te zijn.

Opeens blijft de Heiland staan. Hij keert zich om, kijkt hen aan en vraagt: 'Wien zoekt gij?'

Wien ze zoeken? O, wien anders, dan Hèm. Maar ze zoeken Hem, niet, om even Hem te zien; om even bij Hem te zijn. Want hun hart is zoo vol. Ze hebben zooveel te vragen. En daarom antwoorden ze: 'Meester, waar woont Gij?'

En Hij zendt hen niet heen. Willen zij Hem spreken, voor Hem hun hart uitstorten, vrij mogen ze komen. Hij noodigt ze tot zich: 'Komt en ziet!'

Vol vreugd gaan ze met Hem mee. En o, hoe aangenaam is het voor hen, bij Hem te wezen. De tijd snelt voort. Ze blijven bij Hem. Ze verlaten Hem niet meer. Want Hij is hun Heer, hun Heiland! Ze hebben gevonden, over wien de profeten al zooveel eeuwen vroeger hadden gesproken. Ze worden Zijn leerlingen. Zijn discipelen. Dat uur vergeten ze nooit. En toen Johannes reeds vele jaren ouder was, schreef hij het nog, met een van blijdschap bevende hand: 'Het was de tiende ure!'

Johannes en Andreas zijn de eerste discipelen. Maar ze blijven niet de eenige. Ze kunnen niet zwijgen over hun groote geluk. Andreas zoekt zijn broeder Simon op en leidt hem tot Jezus. En Filippus is de vierde discipel, dien Jezus zelf tot Zich roept.

Filippus gaat naar zijn vriend Nathanaël. 'O, Nathanaël, we hebben Jezus gevonden, Jezus, van wien Mozes en de profeten geschreven hebben, Jezus van Nazareth!'

'Uit Nazareth? Kan uit Nazareth iets goeds zijn?' antwoordt Nathanaël. Dat kan immers niet. Moet dan de Messias uit Nazareth komen? Een oogenblik staat Filippus verlegen. Wat moet hij daarop zeggen? Hij weet het niet.

‘Rabbi!.. waar woont Gij?’

Maar één ding weet hij vast: Jezus *is* de Messias. ‘Kom en zie!’ roept hij uit.

Nathanaël gaat mee. En voordat hij nog een woord heeft kunnen zeggen, klinkt hem Jezus' stem reeds tegen: ‘Zie waarlijk een Israëliet, in wien geen bedrog is!’

Hoe weet die Man dat? Hoe kent Hij mij? zoo denkt Nathanaël. ‘Van waar kent Gij mij?’ vraagt hij. Jezus antwoordt: ‘Eer u Filippus riep, daar gij onder den vijgeboom waart, zag Ik u!’

Onder den vijgeboom! Ja, daar was Nathanaël geweest. Dáár, op die stille, verborgen plek had hij zijn vurige gebeden tot den Heere opgezonden. Daar had hij zijn hart voor God uitgestort. Wéét Jezus dit? Dàn *is* hij ook waarlijk de *Zoon van God*! En vol aanbidding roept hij uit: ‘Rabbi, Gij zijt de Zoon van God, Gij zijt de Koning Israëls!’ En ook Nathanaël wordt Jezus' volgeling.

Zoo vormt zich de kring van Jezus' discipelen.

10.
Op de bruiloft.

In het kleine dorpje Kana, in Galilea gelegen, wordt feestgevierd: een bruiloftsfeest. Uit Nazareth is Maria gekomen, om er aan deel te nemen. En ook is de Heere Jezus met Zijn discipelen er genoodigd. Hij deelt in de feestvreugde; Hij is blijde met de blijden.

Daar nadert Hem Zijn moeder. Ze fluistert Hem toe: Ze hebben geen wijn!

Geen wijn! Dan zal het feest wel moeten eindigen. Wijn, de gewone dagelijksche drank in Kanaän, hoe kan hij gemist worden op een bruiloft! Maria heeft te doen met den bruidegom, die misschien niet bij machte is, nieuwen wijn aan te schaffen. Maar diep in haar hart, dat zooveel dingen bewaarde, leeft de gedachte: Wellicht kan *Jezus* helpen!

Ja, dat kan Hij. Maar... op Zijn tijd! ‘Mijn ure is nog niet gekomen,’ antwoordt Hij. Maria moet er aan gewennen, te bedenken, wie Jezus is: háár *Zoon*, maar tegelijk haar *Heer*! De Zoon van *God*!

Ze wacht en vertrouwt. ‘Alles, wat Hij u zeggen zal, doet dat!’ beveelt ze aan de dienaars.

De Heere wenkt hen, tot Hem te komen: ‘Vult die zes steenen watervaten met water,’ gebiedt Hij.

Zij vullen ze tot boven toe.

‘Schept er uit en brengt het naar den hofmeester,’ klinkt nu 's Heeren bevel.

En tot hun onuitsprekelijke verwondering bemerken ze, dat, wat pas water was, thans in den heerlijksten wijn is veranderd.

Als de hofmeester den wijn proeft, roept hij uit: ‘Gij hebt den *besten wijn* tot nu toe bewaard!’

Dit eerste wonder heeft Jezus gedaan te Kana in Galilea. En Hij heeft Zijn heerlijkheid geopenbaard, en Zijn discipelen geloofden in Hem.

Ja, Jezus, hun Meester, was de Zoon van God! Hoe heerlijk, dat zij Zijn discipelen mochten zijn!

11.
In de voorhoven!

Eens zong een vrome zanger een schoonen psalm. Hij verlangde naar den heerlijken tempel. ‘Mijne ziel is begeerig en bezwijkt ook van verlangen *naar de voorhoven des Heeren*!’ Zoo klonk zijn smachtend lied.

Hoort, welk een rumoer! Geblaat van schapen, gekir van veel duiven, geloei van runderen, geroep van kooplieden, geschreeuw van veedrijvers, alles ondereen vermengd, vervult de lucht. Welk een drukke marktplaats!

Zie, daar, achter een tafeltje zit een geldwisselaar. En verderop, nog een! Welk een gedrang, welk een getier!

En toch... hier is niet de markt! Hier zijn... de voorhoven van des Heeren huis!

Is het mogelijk? Durft men zoo de heilige plaats ontwijden? Hebben de heidenen, de Romeinen, den tempel ontheiligd, om den God van Israël te hoonen?

Neen; geen heiden mag hier een voet zetten. Onmiddellijk zou hij gedood worden.

Het zijn de vrome Joden zelf, die zoo den tempel verontreinigen. O, als de vrome zanger dàt eens had kunnen zien!....

Daar treedt een Man door een der poorten van het voorhof. Hoe fonkelt Zijn oog van heiligen toorn. Hoe! Is dit des Heeren huis? Of is het een huis van koophandel? Dit kan Hij niet dulden. Dit huis is het huis Zijns Vaders!

Zijn vingers vlechten eenige einden touw samen tot een geesel. En zonder aanzien begint hij te verdrijven: de mannen, die ossen en schapen en duiven verkoopen, ook de schapen en de ossen zelf; en het geld der wisselaars stort Hij uit.

Onthutst ziet de menigte Hem aan. Wie is Hij toch, die zoo doet? Die zoo ijvert voor den Naam des Heeren?

Er trilt verontwaardiging in Zijn stem, als Hij beveelt: ‘Neemt deze

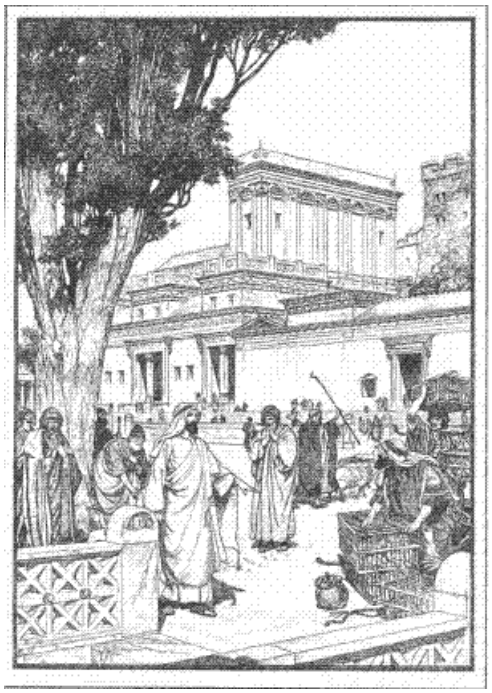

... maakt niet het huis mijns Vaders tot een huis van koophandel.

dingen van hier weg; maakt niet het huis Mijns Vaders tot een huis van koophandel!'

't Is Jezus: de Zoon van God.

Maar, na de eerste ontsteltenis, dringen eenigen op Jezus toe. De oversten zijn het van het volk. De Farizeën en de Schriftgeleerden! En boos en geërgerd bijten ze Hem toe: 'Wat teeken toont Gij ons, dat Gij deze dingen doet? Wie geeft U het recht, zóó te doen?'

Een teeken begeeren zij. Want ze gelóóven niet, dat Hij de Zoon van God is. Ze gelóóven niet, dat deze tempel het huis *Zijns Vaders* is!

'Breek dezen tempel! In drie dagen zal Ik hem oprichten!' luidt het antwoord.

De dwaze Joden verstaan het niet. Ze begrijpen niet, dat Jezus bedoelt: Dood mij; na drie dagen zal Ik opstaan. En dááraan zult gij weten, dat Ik ben de Zoon van God; de Zoon des Vaders; en dat daarom ook dit huis is het huis Mijns Vaders!

Ze begrijpen het niet. En smalend roepen ze: Zes-en-veertig jaar is over dezen tempel gebouwd, en zult Gij dien in drie dagen oprichten?

Jezus is in hun oogen een verwaand mensch, die hen durft weerstaan. Die Nazarener! Wat verbeeldt Hij zich? O, ze haten Hem. En in hun hart rijst de gedachte: we zullen Hem dooden!....

Ze kunnen niet verdragen, dat er Eén gekomen is, die hun huichelarij doorziet; die hun de waarheid zeggen durft. En daarom moet Hij sterven....

Hij is gekomen tot het Zijne, en de Zijnen hebben Hem niet aangenomen....

12.
'Hij moest door samaria gaan.'

In een donkeren kerker zit een man: Johannes de Dooper. Zijn stem klinkt niet meer aan den oever van den Jordaan. En zijn discipelen treuren om hun lieven meester. De koning, Herodes, een zoon van den kindermoordenaar van Bethlehem, heeft hem hier laten gevangen zetten. Want Johannes heeft het gewaagd, ook hèm te vermanen, gelijk hij het de tollenaars en zondaars deed. En daarom zit hij nu in den kerker van Machera, Herodes' sterk kasteel.

De goddelooze Herodes had de vrouw van zijn broeder genomen als *zijn* vrouw. Hij overtrad schaamteloos het zevende gebod. En Johannes had gezegd: Schande, o koning! Schande!

En toen had Herodes, en óók de slechte vrouw, Herodias, ja, zij niet het minst, wraak genomen. Die man moest *zwijgen*, ja, zwijgen voor goed....

Maar een ànder Profeet is opgestaan! Jezus de Nazarener! Van alle zijden stroomen de duizenden Hem toe. Vele wonderen en teekenen doet Hij.

Zijn Naam is op aller lippen. Is ooit zulk een groot Profeet verschenen?

Farizeën en Schriftgeleerden zien zich door het volk verlaten. Alles volgt Jezus na. O, die Jezus: dooden zullen ze Hem!

Maar nog is de tijd niet, dat dit zal geschieden. Zijn werk is nog niet ten einde. Hij verlaat Judea. Naar het Noorden, naar Galilea keert Hij terug. En Zijn weg neemt Hij door Samaria. Hij moest door Samaria gaan....

Zijn discipelen vergezellen Hem. Daar naderen zij de stad Sichem. Vermoeid zet de Heere zich neder bij een fontein. Hier zal Hij wachten op Zijn discipelen, die in de stad spijze gaan koopen.

Jezus is nu in het land der Samaritanen. Joden zijn het niet. Geen Jood wil met een Samaritaan iets te doen hebben. Samaritanen zijn in de oogen der Joden indringers, halve heidenen. En ook de Samaritanen haten de Joden. Vijanden zijn ze van elkaar.

Daar nadert een vrouw. Een waterkruik draagt ze. Die wil ze vullen uit deze bron. Vol trots beweren de Samaritanen, dat vader Jacob eens deze bron groef. En daarom heet ze ook de Jacobsbron. Heerlijk, koel water welt er in op.

De vrouw dènkt er zelfs niet aan den vreemdeling te groeten. Ze ziet hem wel zitten; maar... hij is een vreemdeling, hij is... een Jood!

Fel brandt de zon uit den helderen hemel. 't Is op het midden van den dag. En de Heere verlangt naar een teug van het verkwikkend nat.

Zal Hij vragen aan deze vrouw? Aan deze Samaritaansche? O, in Jezus' hart is geen haat; in Zijn hart is liefde, liefde voor verlorenen, voor zondaars en zondaressen; óók voor deze vrouw, deze zondares! Ja, dat is ze. Hij, die alle dingen weet, weet ook, wie ze is, die daar haar kruik laat zakken, om te putten. Een gróóte zondares. Maar, is Hij niet gekomen om zondaren zalig te maken?

Vriendelijk klinkt Zijn stem, als Hij haar aanspreekt en vraagt: ‘Geef mij te drinken!’

Verwonderd kijkt ze Hem aan. Is het mogelijk? ‘Hoe begeert Gij, die een Jood zijt, van *mij* te drinken, die een Samaritaansche vrouw ben?’

‘Indien gij de gave Gods kendet, en wie Hij is die tot u zegt: geef Mij te drinken, zoo zoudt gij van Hem begeerd hebben, en Hij zou u levend water gegeven hebben,’ antwoordt Jezus.

Dit begrijpt de vrouw niet. Levend water, ja, dat is in dezen put. Maar, die vreemdeling heeft zelfs niets, om mee te putten.

Maar ze zàl het gaan begrijpen. ‘Dit water,’ zegt Jezus, ‘baat u niet. Ge moet er telkens weer van drinken. *Ik* kan u ander water geven; wie dáárvan drinkt, dien zal in eeuwigheid niet meer dorsten!’

Ik ben het / die met u spreek.

Dit lijkt haar onbegrijpelijk. Hoe kan dat zijn? Ze kan het niet vatten. ‘Heere,’ zegt ze, ‘geef mij dat water, dan behoef ik nooit weer terug te komen om te putten.’

Maar Jezus spreekt niet van water, zooals zìj bedoelt. Hij spreekt van Zijn genade en liefde voor verlorenen. Van de vergeving der zonden, die ook zìj zoo noodig heeft: het water des levens!

Ineens zegt Hij tot haar: ‘Ga heen, roep uw man en kom hier.’

Nu wordt ze beschaamd. ‘Ik heb geen man,’ antwoordt ze.

‘Juist,’ zegt de Heere, ‘gij hebt vijf mannen gehad en dien ge nu hebt, is uw man niet!’

Ze slaat haar oogen neer. Weet die Man àlles van haar? Van haar slecht gedrag? Van haar grove zonden?

Ze spot niet langer. Die Man, die alles van haar weet, is méér dan een gewoon reiziger. Hij moet een profeet zijn. Maar, àls Hij een profeet is, dàn heeft ze wat te vragen. Want, hoe zwaar ze ook heeft gezondigd tegen God, diep in haar hart leeft toch de begeerte, tot God terug te keeren. Wáár, wáár moet ze dan heen? Waar moet ze dan bidden? Hier op den berg Gerizim, waar de tempel der Samaritanen staat, òf te Jeruzalem op den Sion?

Wáár? Dàt moet ge niet vragen. Hoe? Daarop komt het aan. ‘De ware aanbidders aanbidden God in oprechtheid, met een geloovig hart!’ zegt Jezus.

Onder Jezus' woorden opent de Heere haar hart. O, zou deze Man, deze Vreemdeling, ook de Christus zijn, de Zaligmaker?

En tot haar onuitsprekelijke blijdschap hoort ze Jezus' stem: ‘Ik ben het, die met u spreek!’

Een overstelpende vreugde doorstroomt haar ziel. Jezus heeft ze gevonden. Den Zaligmaker. Háár Zaligmaker. Nu weet ze, welk water *Hij* geeft. Vergeving der zonden en het eeuwig leven!

In Sichem vertelt ze, wat haar is gebeurd. En straks stroomen gansche scharen de stad uit, om Hem te zien en te hooren, die ook de Samaritanen niet versmaadt. Juichend klinkt het weldra van hun lippen: ‘Wij weten, dat deze waarlijk is de Christus, de Zaligmaker der wereld!’

13.
De koninklijke hoveling.

Wat waren dat drie heerlijke dagen geweest in Sichem! Hoe verblijdden zich de discipelen. Hoe groot was hun Meester! Ieder sprak van Hem; ja, zóó zou het gaan van kracht tot kracht. Straks zou Hij zitten op den troon, Hij, de Koning van Israël!

't Gerucht loopt Hem vooruit. Jezus komt! En in Galilea, waarheen hij

zich nu begeeft, wàcht men al op Hem. Hij kan immers zoo schoon spreken; meer nog: Hij kan wònderen doen! Deed Hij niet vele groote teekenen in Jeruzalem?

In Kapernaüm woont een rijk man. Hij behoort tot het hof van Herodes, waar het dikwijls zoo feestelijk en zoo vroolijk toegaat. Maar ach, thans heeft de hoveling geen lust om feest te vieren; hij kàn niet luisteren naar de schoonste muziek. Bedroefd zit hij neer bij het ziekbed van zijn zoon. Ach, het gaat niet goed met den jongen. Medicijnen baten niet. Schatten wil hij geven, als zijn kind maar geneest. Maar zijn schatten helpen evenmin. Niemand en niets is bij machte zijn zoon te redden....

Niemand? Heeft hij dan niet hooren spreken van dien nieuwen Profeet, die wonderen doet? Die in Kana water in wijn veranderde, die in Jeruzalem groote teekenen deed? Zeker. Maar... die Profeet is immers vertrokken. Ver hier vandaan naar Judea, in 't Zuiden van 't land.

Dan is alle hoop vergeefsch... Dan zal zijn zoon moeten sterven!...

Wat hoort hij daar? Waarover spreken allen in Kapernaüm? Is het waar, wat men zegt, dat Jezus terugkeert? Dat Hij al terug is? Dat Hij zich reeds te Kana bevindt? Is dat waar?....

Ja, het is zoo!

Dan wacht hij geen oogenblik langer. Met haast reist hij naar Kana. Want, *dit* gelooft hij stellig: alleen bij Jezus is nog redding voor zijn kind.

En terwijl zijn zoon neerligt in brandende koortsen, spoedt de vader naar Kana. Daar vindt hij Jezus. O, als Hij nu mee wil gaan! ‘O, kom toch,’ smeekt hij, ‘kom toch mee, o Heere! En red mijn kind!’

Jezus ziet hem aan. Zal Hij meegaan?

‘Gij gelooft alleen maar,’ zegt de Heere, ‘als gij teekenen en wonderen ziet.’ De hoveling voelt wel dit zacht verwijt; heeft hij ook vroèger naar Jezus gevraagd? Maar... zijn kind! En met nog meer aandrang bidt hij: ‘Heere, kom toch, eer mijn kind sterft!’

‘Ga heen, *uw kind leeft*!’ antwoordt de Heere.

Hoe? Leeft het? Is het genezen? Hoe? Op een *woord* alleen? Is dit mogelijk? En Jezus heeft den jongen niet eens *gezien*!

Het woord van den Heere is den vader genoeg. Zijn zoon *leeft*; hij weet het. Den anderen dag reist hij terug. Waarom zou hij zich haasten? Zijn knechten komen hem al tegemoet. Hij leest de blijde tijding, die ze brengen, al op hun gezicht. ‘Gisteren te zeven ure verliet hem de koorts,’ juichen ze hem tegen.

Juist toèn was het, dat Jezus Zijn machtwoord sprak: Uw zoon leeft!

Welk een blijdschap in zijn huis. Méér dan blijdschap. Jezus is niet alleen

de Redder des lichaams: Hij is óók de Behouder der ziel. Hij geeft meer, dan werd gevraagd.

De hoveling *geloofde*, èn *geheel zijn huis*!

14.
Te nazareth.

Het is sabbatdag.

Uit alle straten van Nazareth begeven de menschen zich naar de synagoge. In drukke gesprekken. Er moet wel iets bijzonders aan de hand zijn. Spoedig is de synagoge vol. In spanning kijken allen naar een man, die mèt hen is binnengekomen. De wet is gelezen. Zal hij niet opstaan en het volk toespreken?

Ja; hij staat op: Jezus. Ze kennen Hem zoo goed. In hùn stad is Hij opgegroeid. Als kind speelde hij er. Als timmerman werkte hij er. En nu? Nu is hij de groote Profeet, van wien heel het land gewaagt. Zijn roem weerklinkt in gansch Israel. Ieder spreekt van Zijn groote wonderen.

Daar staat Hij achter den lessenaar. De rol van Jesaja wordt hem gegeven. Hij opent ze.

Diepe stilte. Wat zal Hij te zeggen hebben? Hoor: hij leest: - 'De Geest des Heeren is op Mij, daarom heeft Hij Mij gezalfd; Hij heeft Mij gezonden om den armen het Evangelie te verkondigen; om te genezen, die gebroken zijn van harte; om den gevangenen te prediken loslating en den blinden het gezicht, om de verslagenen heen te zenden in vrijheid: om te prediken het aangename jaar des Heeren.' -

Nu sluit Hij de rol. Ieder is benieuwd, wat Hij hiervan zeggen zal. Van wien sprak Jesaja? Van wien?

'*Heden* is deze Schrift in uw ooren vervuld!'

Hooren zij goed? Is *Hij, Jezus*, het, van wien Jesaja sprak? Is *Hij* de Messias?

Laat Hij dat bewijzen. Laat Hij eens blinden de oogen openen! Dàn, ja, dàn zullen ze in Hem gelooven.

Maar... dat zal Hij nièt doen. Hij zal geen wonderen doen, om hen te believen. Want ze gelóóven niet in Hem. Evenmin, als in vroeger dagen de Israëlieten geloofden in Elia. Maar dáárom ook werd toen alleen de *heidensche* weduwe van Zarfath gezegend; daarom werd alleen de *heidensche* Naäman genezen van zijn melaatschheid....

Durft Hij dat beweren? Zouden zij minder zijn dan de heidenen? En zullen ze zich dit laten gezeggen?

Toorn doet hen de vuisten ballen. Ze grijpen Hem aan, sleuren Hem uit

de synagoge. Voort met Hem! De stad uit. En buiten de poort zullen ze Hem van de steile heuvels, waarop Nazareth gebouwd is, storten.

Maar... wat wonderlijks geschiedt hier? Plotseling laten de handen los... en tegen hun zin, maar ongehinderd gaat Hij door het midden van hen, weg.

Zoo toont hij hun Zijn macht. En al willen ze Hem niet erkennen als den Zoon van God, toch is Hij waarlijk de Messias, de beloofde Koning!

15.
Het land doorgaande.

Nazareth zal de eer niet hebben, de woonplaats van den Heere Jezus te zijn.

Een andere stad wordt tot den hemel toe verhoogd: Kapernaüm, gelegen aan het Galileesche meer. Daar is de Heere het meest; daar vandaan onderneemt Hij Zijn reizen; daar keert Hij telkens weer terug.

Van allen kant stroomen de scharen toe, om Hem te zien, Hem te hooren. Als Hij in de synagogen predikt, verdringen de hoorders zich, om Zijn woorden op te vangen. Maar niet minder, om Zijn wonderen te zien. Want Hij gaat het land door, goeddoende. Voor Hem is geen nood te groot; geen kwaal te ernstig; geen ziekte te hevig. Voor Zijn machtwoord vluchten nood en kwaal en ziekte.

Hoe menig hart klopt van verlangen, om Jezus te ontmoeten. Hoe menige kranke hoopt vurig op Zijn komst. Want, waar Hij komt, daar is redding.

Zie, welk een ongelukkige brengt men tot den Heiland! Hoe woest en wild rollen die oogen in hun kassen; hoe schuimt zijn mond! 't Is één dier ellendige bezetenen. Hij heeft geen macht over zijn eigen lichaam; geen macht over zijn zinnen: hij is in de macht van den duivel. Maar... één woord van Jezus, en de bezetene is verlost en de duivel uitgeworpen.

Zie, hoe men op bedden doodelijk kranken naar den Heiland draagt; deze is geraakt; die heeft zware koortsen; een ander is geheel verlamd. Maar... één woord van Jezus, en de geraakte is hersteld; de koortslijder is gezond; de lamme huppelt als een ree.

Zie... o schrik, wie nadert dáár? Een man, afzichtelijk door tallooze wonden en zweren, die het gansche lichaam bedekken; een melaatsche. Ieder wijkt terug; elk wendt zich vol walging af; misschien zoekt menige hand naar stok of steen, om den ellendige terug te drijven naar de eenzame plaatsen, die hij immers niet mag verlaten? Wat drijft hem hierheen, hem, den ongeneeslijk kranke?

Zijn groot geloof! Bij Jezus, den Heere, moet hij zijn. Bij dien is redding, óók voor hem. Daar valt hij voor Jezus neer. Neen, diè wijkt niet voor hem

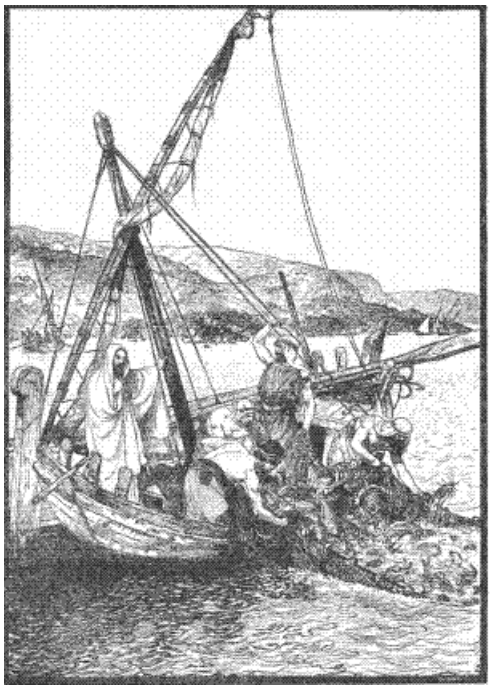

De wondervolle vischvangst.

terug. Diè ziet hem vol deernis aan. En dringend komt het over de lippen van den ellendige: ‘Heere, indien Gij wilt, Gij kunt mij reinigen!’

Op een afstand kijkt de schare toe. Hoe? Bukt Jezus zich tot hem neer? Hoe? Raakt Hij hèm aan? Ja, en, vol medelij, maar ook vol majesteit klinkt het: ‘*Ik wil*, word gereinigd!’

En op datzelfde oogenblik geschiedt het ongelooflijke: rein en gezond staat de man op; volkomen genezen.

Is voor den Heere iets te wonderlijk?

Niets; alle dingen zijn mogelijk, dengene, die gelooft. En steeds grooter worden de scharen, die Jezus zoeken. Overal volgen zij Hem.

Eens bevindt de Heere zich aan den oever van het meer van Galilea. Twee schepen liggen aan den kant. 't Eene behoort aan Simon, Zijn discipel. Jezus gaat daarop, en van het schip af spreekt Hij de honderden daar op den oever toe, die niet moede worden te luisteren. Hij leert hen als machthebbende; Zijn woorden hebben gezag; zij moèten naar Hem hooren. En in hun hart moeten ze erkennen, dat Hij de waarheid spreekt.

Eindelijk laat Hij de schare gaan.

‘Simon,’ zoo spreekt Hij nu Zijn discipel aan, ‘steek af naar de diepte; werp uw netten uit en gij zult vangen!’

Ongeloovig kijkt Simon zijn Meester aan. Weet deze dan niet, dat Simon al den ganschen nacht gevischt heeft en.... niets heeft gevangen. En nù naar de diepte afsteken? En nù... vangen? Maar dat is immers onmogelijk. Neen, van visschen heeft de Meester geen kennis.

Toch wil hij niet weigeren. Maar zonder tegenspreken kàn hij toch niet doen, wat de Heere gebood. En, met iets in zijn toon, alsof hij den Heere al wil voorbereiden op het nuttelooze van dit alles, zegt hij: Heere, wij hebben den ganschen nacht over gearbeid en niets gevangen; maar... op Uw woord zal ik het net uitwerpen!

Daar zijgt het net in het heldere water... Nu eenige oogenblikken gewacht, en dan... Maar het slap aangegrepen koord moet stevig omspannen worden, want... zulk een zwaarte van visschen bergt het net, dat het begint te scheuren.

IJlings moeten de kameraden uit het andere schip te hulp komen, om de kostbare vangst niet verloren te doen gaan.

Dat is Simon Petrus te sterk. Hoe is zijn ongeloof beschaamd. En boetvaardig valt hij aan de voeten van Zijn Meester neer met den uitroep: ‘Heere, ga uit van mij, want ik ben een zondig mensch!’

‘Vrees niet, van nu aan zult gij menschen vangen,’ antwoordt Jezus. Gij, Simon, en gij, Andreas, en Jacobus en Johannes! Menschen vangen!

In het net van het Evangelie. Zielen winnen voor hun Heiland. Als zij maar trouw prediken en arbeiden in 's Heeren Naam, dan zal de Heere zorgen voor de allerverrassendste uitkomsten.

Zij begrijpen hun Heilands woord. Hun schip en hun netten verlaten zij. Voortaan volgen zij Jezus.

16.
Aan de schaapspoort.

't Is feest in Jeruzalem: Purimfeest. Blijdschap heerscht allerwegen. Maaltijden worden aangericht, men zendt elkander geschenken.

Maar hoe anders is het ginds bij de Schaapspoort, waar de vijver of het badwater van Siloam ligt. Daar geen feest, geen maaltijden: daar lijden, pijn, ellende. Want onder de galerijen, die rond het badwater gebouwd zijn, liggen allerlei ongelukkigen: lammen, geraakten, kreupelen, blinden....

Wat doen ze hier?

Op zekere tijden bruist het water geweldig op. Zie, zeggen de Joden, een Engel beroert het. En wie nà de beroering het eerst langs de trappen in den vijver afdaalt, die wordt genezen, welke ziekte hem ook moge kwellen.

Zie daar dien ongelukkige. Verlamd is hij; reeds acht-en-dertig jaar. Reeds meermalen heeft hij beproefd na de opbruising van het water er in te komen; maar ach, altijd komt hij te laat!

Wie bekommert zich om hem? Niemand! Een mismoedige trek ligt op zijn aangezicht. Waarop zou hij nog hopen?....

Daar naderen voetstappen. Een man houdt voor hem stil. En plotseling hoort de kranke zich toespreken. Een vriendelijke stem vraagt hem: ‘Wilt gij gezond worden?’

Verrast kijkt hij op. Wie is deze bezoeker? Hij kent hem niet. 't Is gewis een vreemdeling. Maar dit houdt hem niet lang bezig. Of hij gezond wil worden? ‘Heere, ik heb geen mensch, om mij te werpen in het badwater, wanneer het beroerd wordt; en terwijl ik kom, zoo daalt een ander voor mij neder.’

't Klinkt als een klacht. Ach, vriendelijke vreemdeling, voor mij is alle hoop afgesneden.

En moedeloos laat hij het hoofd weer zinken.

‘Sta op’, klinkt het op eens, ‘neem uw beddeken op, en wandel.’

't Is, alsof een schok hem door de matte leden vaart. Daar strekken zich zijn verlamde beenen, daar rijst hij overeind, daar springt hij recht en... de lamme wàndelt.

Jezus, wiens machtwoord hem genas, die den ellendige en verlatene opzocht, ziet hij niet meer.

Welk een blijdschap: ja, nu is het ook voor hèm feest. Zijn beddeke, een dunne, opgevulde mat, rolt hij ineen en vroolijk ijlt hij naar huis.

Daar treden enkele mannen hem in den weg: het zijn de oversten van het volk. ‘Het is sabbat, man, weet ge niet, dat het u niet geoorloofd is, op dezen dag uw beddeken te dragen?’

Ze vragen niet, waarom hij het doet; ze verblijden zich niet met hem om zijn genezing. Maar boos, omdat hij een van hùn geboden overtreedt, berispen ze hem. ‘Die mij gezond gemaakt heeft, die heeft mij gezegd, dat ik het doen zou.’ ‘Wie was dat?’ ‘Ik weet het niet, Hij was dadelijk verdwenen.’

Zijn beddeken brengt hij naar zijn huis. En dan, met een dankbaar gemoed, begeeft hij zich naar den tempel, om God te danken.

Daar ontmoet Jezus hem weer. ‘Zie, gij zijt gezond geworden, zondig niet meer, opdat u niet wat ergers geschiede,’ spreekt de Heiland.

Nu kent hij zijn weldoener: Jezus Christus heeft óók *zijn* krankheid op Zich genomen.

En nu spoedt hij zich naar de Joden: de zware straf, die hem te wachten staat omdat hij op den sabbat een last droeg, kan hij nu ontgaan. Hij deelt hun mede, dat Jezus het hem beval.

Maar daarmee is hun toorn niet gestild. Ook Jezus heeft hun wet niet te overtreden. Al toont Hij Zijn Goddelijke macht, al bewijst Hij, dat Hij de Zoon van God is en een Heer van den sabbat, zij willen in Hem niet gelooven. Zij vervolgen Jezus en zoeken hem te dooden.

Ze toonen, wiens kinderen zij zijn: kinderen des duivels; haters Gods zijn ze, en haters van Zijn Zoon!

17.
Ongelooflijke dingen.

‘Jezus is teruggekomen!’ Die tijding gaat in Kapernaüm van mond tot mond. En zie, dadelijk snelt ieder naar het huis, waar de Heere zich bevindt. Het huis, de binnenplaats, het voorplein, alles stroomt vol. Welk een schare. Hoe verlangend zijn velen, Jezus woord te hooren. Velen, maar niet allen. Daar zitten ook vijanden, Schriftgeleerden. Scherp luisteren ze toe. Elk woord des Heeren wegen ze. Misschien hooren ze iets, dat naar hun meening verkeerd is en zondig, o, ze luisteren, maar met slechte bedoelingen.

Terwijl Jezus spreekt, naderen daar buiten eenige mannen. Ze dragen op een baar hun vriend. Hij is geraakt, d.w.z. verlamd. Ze willen hem naar Jezus dragen. Want o, deze geraakte verlangt naar Hem. Hoe vaak heeft hij over Hem hooren spreken, als den Vriend van zondaren, als den grooten

Medicijnmeester. Hij verlangt naar Jezus: hij heeft Jezus zoo noodig! Er leeft in zijn hart de begeerte, niet alleen om weer gezond te worden, maar meer nog, om verlost te worden van zijn zonden; zijn hart dorst naar vergeving!

Maar welk een teleurstelling: daar is geen kans, binnen te komen. Door die menschenmassa geraken ze nooit heen.... Zullen ze maar weer terugkeeren? Ze denken er niet aan. Zie, ze overleggen, wat te doen. Eén wijst op de trap, die terzijde van het huis tegen den muur staat, en die naar het platte dak leidt. Ze begrijpen hem. En geen moeite is hun te veel. Wat onmogelijk schijnt, volbrengen ze. Voorzichtig dragen ze den geraakte met de mat, waarop hij ligt, naar boven; het vergt beleid en overleg; maar... het lukt. Nu zijn ze boven op het dak. Daar beneden, juist ònder zich, vernemen ze Jezus' stem. Voort nu! Eenige planken breken ze op: een opening ontstaat, groot genoeg, om hun geraakten vriend doorheen te laten zakken, tot vlak voor de voeten van den Heiland!

Welk een geloof toonen deze mannen. Niets is hun te veel: Jezus kan redden, Hij zàl het doen! En nog vóórdat de geraakte den mond kan openen, om den Heere te vragen, wat zijn ziel al zoolang bezig houdt, zegt Deze tot hem: ‘Zoon! uw zonden zijn u vergeven!’

Een trek van zalige blijdschap komt op het gelaat van den kranke: hij is gered, God heeft hem welgedaan!

Maar op het aangezicht van de Schriftgeleerden spiegelt zich hun boosheid af. In hun hart zeggen ze: ‘Wat spreekt deze aldus godslasteringen! Kàn hij de zonden vergeven? Is hij dan God?’

Jezus verstaat hun gedachten. Hij doorziet hun booze hart. En Hij antwoordt er op.

‘Wat overdenkt gij deze dingen in uw harten? Wat is lichter te zeggen tot den geraakte: de zonden zijn u vergeven; of te zeggen: sta op en wandel?’ Ik heb màcht om de zonden te vergeven. Ziet het dan!

Dan keert de Heiland zich tot den geraakte en het klinkt van Zijn lippen: ‘Sta op! en neem uw beddeken op en ga heen naar uw huis!’

Ziet het dan, Schriftgeleerden! Dáár stáát de geraakte op. Hij rolt de mat, waarop hij zoo lang machteloos neerlag, samen, neemt die op, en gaat heen, God verheerlijkende!

Een dubbele weldaad is hem geschied. Ziel en lichaam zijn gered. En al het volk stemt met den genezene in; zij roepen het uit: Wij hebben heden ongelooflijke dingen gezien! God zij geloofd!

18.
Levi geroepen.

In zijn tolhuis zit Levi.

Levi is een tollenaar, een belastingpachter. De tollenaars staan bij het volk in een slechten reuk. En geen wonder!

De Romeinen heerschen over de Joden. Zware belastingen worden aan het volk opgelegd. Maar de Romeinen innen die belastingen zelf niet. Ze verpachten ze. En de pachter, de tollenaar, biedt aan de Romeinen veel hooger som, dan de belastingen bedragen. Toch wordt hij als tollenaar rijk! Want door schandelijke afpersingen weet hij zóóveel geld binnen te krijgen, dat hij in weinige jaren schatten bezit. Wie zou het hem beletten? De Romeinen bekommeren er zich niet om; als zij hun deel maar ontvangen. En zij hebben gewapende soldaten tot hun dienst, die met stokslagen of nog erger mishandelingen de weerspannigen wel zullen dwingen.

Tollenaar te zijn, dat beteekent een dief, een schaamtelooze dief te wezen.

In zijn tolhuis zit Levi, de zoon van Alfeüs, een Jood, èn... een tollenaar! Hoe is 't mogelijk! Een Jood, die den Romein helpt in het verdrukken van zijn volk, ja, die de onderdrukking nog wreeder maakt.

Daar zit Levi. De rijke Levi. Toch staat zijn oog niet vroolijk. Zijn schatten brengen hem geen vreugd meer. Zijn geld kan hem niet troosten. Lang leefde hij voort, in zijn zonden. Maar... daar is een Man gekomen, wiens woorden ook in Levi's hart weerklank hebben gevonden: Bekeer u! Het koninkrijk Gods is gekomen!

Jezus heeft hij ontmoet en sinds heeft hij geen rust meer. Hoe zullen zijn schatten hem van den toorn Gods bevrijden? Is hij niet schuldig, diepschuldig voor 's Heeren recht? Ach, hoe zwaar heeft hij gezondigd! Hoe zal hij voor God kunnen bestaan!

Maar... de groote Profeet sprak óók van genade, van vergeving. Komt tot Mij, die vermoeid en belast zijt, zoo heeft de vriendelijke uitnoodiging weerklonken.

En zulk een vermoeide, met zonden beladene, is ook Levi geworden. Zou Jezus hem nog willen aannemen; hèm, den tollenaar?

Zie, daar nadert Hij. Vlak bij hem is Hij reeds. En eensklaps werpt Hij een blik op Levi. En plotseling klinkt in Levi's oor: ‘Volg Mij!’

O, die blik! die stem! Zij treffen Levi's *hart*!

Dadelijk is Levi beslist. Alles verlaat hij. Jezus volgt hij: Hem wil hij dienen, met volle liefde. Zijn discipel is hij. Hij neemt afscheid van zijn vroegere vrienden. Een grooten maaltijd richt hij aan. En... mèt al die tollenaren en zondaren zit Jezus aan. Dat kunnen de Farizeën, die in hun

eigen oog zoo heilig zijn, niet begrijpen. Maar Jezus verklaart het hun. Hij is juist gekomen, om te zoeken en zalig te maken arme zondaren.

De discipelkring van den Heiland groeit aan en onder hen zijn er twaalf, die steeds bij hem blijven.

Ze heeten: Simon Petrus, Andreas, Jacobus, Johannes, Filippus, Bartholomeüs, Thomas en Mattheus (Levi), Jacobus de zoon van Alfeüs, Judas Thaddeüs, Simon Kananites, en Judas Iskariot.

19.
De bergrede.

Eens, op een berg gezeten, omringd van Zijn discipelen, en van een groote schare, sprak Jezus een heerlijk-schoone rede uit.

Ze heet de Bergrede.

Luister, hoe schoon die rede begint:

Zalig zijn de armen van geest,
want hunner is het koninkrijk der hemelen.
Zalig zijn die treuren,
want zij zullen vertroost worden.
Zalig zijn de zachtmoedigen,
want zij zullen het aardrijk beërven.
Zalig zijn, die hongeren en dorsten naar de gerechtigheid,
want zij zullen verzadigd worden.
Zalig zijn de barmhartigen,
want hun zal barmhartigheid geschieden.
Zalig zijn de reinen van hart,
want zij zullen God zien.
Zalig zijn de vreedzamen,
want zij zullen Gods kinderen genaamd worden.

O, hoe hebben zij, die waarlijk den Heiland als arme zondaren zochten, Zijn woorden ingedronken.

Ze kunnen vroolijk hun hoofden opheffen, te midden van al hun ellenden. Moeten ze hier op aarde om Zijnentwil lijden, vervolgd worden, geen nood! Zalig, zalig, zalig zijn ze toch! Eeuwige heerlijkheid wacht hun.

Was het genoeg Jezus' woorden te hooren? Gij moet ze ook doèn, zegt de Heiland. Wáárlijk moet ge Mij liefhebben. Wie Hem alleen maar Heere, Heere! noemt en niet doèt Zijn wil, is Zijn discipel niet.

Hij is gelijk aan een dwaas, die zijn huis *op het zand bouwt*, dat de rots

bedekt. De stormen razen tegen het huis; de waterstroom spoelt het zand weg... het huis valt!

Maar wie Jezus' woorden hoort en ze doèt, is aan den wijzen man gelijk, die door het zand heengraaft, om zijn huis *op de steenrots te bouwen*. Daar staat het vast. Laat de stormwind razen; laat de waterstroom bruisen: het valt niet; vast en sterk blijft het staan!

20.
Spreek slechts een woord!

Weer treedt Jezus de poort van Kapernaüm binnen.

Hij wordt reeds gewacht.

In het huis van een Romeinschen hoofdman of centurio, ligt een man ernstig ziek. Het is de dienstknecht van den centurio. En bij den kranken dienstknecht zit de hoofdman zelf. Want hij heeft zijn knecht zeer lief. Met teere zorg verpleegt hij hem.

Helaas, al zijn zorg en liefde baten niet. Geen medicijn brengt baat. En de dienstknecht zal straks sterven. Misschien nog slechts enkele uren, en.... de dood zal hem wegnemen.

Over velen heeft de centurio te gebieden. Maar deze krankheid staat niet onder zijn gezag. Als hij te spreken had tot deze ziekte, te bevelen, zooals hij het zijn onderhoorigen doet....

Neen, dat is onmogelijk. Onmogelijk, ja, voor hèm! Maar.... is Jezus niet die machtige, die àlles, àlles vermag? Kan Hij niet de krankheden gebieden, zooals de centurio het zijn krijgsknechten doet?

Ja, dat kàn Hij. Maar de centurio acht zich zoo gering. Hij schroomt naar Jezus te gaan. Wacht, hij zal zijn Joodschen vrienden vragen, dat *zij* voor hem den Heiland bidden, den stervende nog op te richten.

Zijn vrienden zijn dadelijk bereid. Voor den centurio hebben ze alles over. Heeft hij zelf niet, hij, de Romein, voor hen de synagoge gebouwd?

‘Kom toch,’ smeeken ze Jezus. ‘Genees toch den dienstknecht van den hoofdman. Hij is waardig, dat Ge hem dat doet; want hij heeft ons volk lief.’

Jezus gaat met hen. Hij nadert het huis van den centurio.

Deze ziet den Heiland komen.

Neen, dàt niet. Jezus de moeite nemen, onder zìjn dak te komen? En ijlings zendt hij boden uit, den Heere tegemoet, om te zeggen: ‘Heere, neem de moeite niet, want ik ben niet waardig, dat Gij onder mijn dak zoudt inkomen. Ik ben óók niet waardig, zèlf voor U te verschijnen. Spreek maar een woord, en mijn knecht zal genezen zijn: *Ik* ben maar een mensch; *mij* gehoorzamen mijn knechten onmiddellijk, op mijn bevel. Zoudt Gij niet machtig zijn, met een enkel woord mijn dienstknecht gezond te maken?’

Hoe heerlijk klinkt dit in Jezus' oor. Hier vindt Hij, bij dezen Romein, wat Hij zoekt. En, zich tot de schare wendend, roept hij uit: ‘Ik zeg ulieden, ik heb zelfs in Israël zoo groot een geloof niet gevonden!’

En Hij héeft Zijn woord gesproken. Des hoofdmans geloof werd niet beschaamd. Als de boden zijn weergekeerd, vinden ze den dienstknecht gezond.

Voor Jezus vlucht krankheid en dood.

21.
Voor de poort van Naïn.

Een treurige stoet verlaat de poort van Naïn, een stadje in Galilea, tegen een heuvel gelegen. Op een baar ligt een doode, naar Oostersche wijze niet in een kist; maar omwikkeld met grafdoeken. Luid weeklagend schrijden de dragers en degenen, die hen vergezellen, voort. Onmiddellijk achter de baar loopt een vrouw. Het weduwenkleed draagt ze. Hevig is haar smart; haar oogen zijn roodgeschreid; mild vloeien haar tranen.

Ach, ze heeft er alle reden toe.

Eerst stierf haar man. Alleen bleef ze achter in haar zwaren rouw. Toch niet geheel. Een zoon had ze nog. Een eenig kind. Ze had hem gekoesterd in de volle liefde van haar hart. En in zijn opgroeien was hij haar steun, haar troost geweest. Er was weer vreugd in haar hart; er was weer licht in haar oogen gekomen.

Maar... daar was voor de tweede maal de dood in haar woning binnengetreden. Hij had zijn kille hand gelegd op haar kind, dat nu opgewassen was tot een jongeling. En wat hadden haar tranen, haar gebeden; wat had alle medicijn gebaat? Niets, niets!

En nu gaat ze voor de tweede maal den droeven gang.

Nu is *alle* hoop vergaan. Nu is ze waarlijk *alleen*!....

Een andere stoet nadert, die zich, den heuvel òp, naar Naïn richt.

't Is Jezus, met Zijn discipelen. Een groote schare vergezelt Hem.

Hij ziet, welke droeve plechtigheid daar plaats grijpt.

Hij ziet de groote schare rouwklagers, Hij ziet de baar met den doode er op; Hij ziet de snikkende moeder.

En een groot medelijden welt op in Zijn ziel; innerlijk wordt Hij met ontferming bewogen: ‘Ween niet!’ spreekt Hij tot de treurende vrouw.

Hij zal haar tranen drogen. De Vorst des Levens zal den dood zijn prooi ontrukken.

De dragers hebben de baar neergezet.

De Heiland raakt haar aan.

Wat gaat hier gebeuren? In vreemde spanning groept het volk om Hem saam.

Daar klinkt Jezus' stem: ‘Jongeling, Ik zeg u, sta op!’

Is het zoo? Gebeurt het werkelijk? Rijst daar de doode overeind? Kleurt het bloed weer die witte kaken? Ja, het is zoo! Hoor slechts: de jongeling spreekt! Hij leeft, hij leeft!

Jezus' hand leidt hem naar zijn moeder.

En nu stroomen nog wel haar tranen, maar het zijn de tranen der overweldigende blijdschap; de tranen der dankbaarheid.

Uit de schare breekt luid gejubel los, nà de ontzetting over wat ze gezien heeft. En allen roepen het uit: ‘Een groot Profeet is onder ons opgestaan; God heeft Zijn volk bezocht!’

Maar dat Jezus méér, dat Hij Gods Zoon, ja, zelf God is, dat begrijpen, dat gelooven ze niet.

En dat Hij méér vermag, dan den doode levend te maken, dat Hij verlossen kan van den eeuwigen dood, en redden kan uit de macht der zonde, daaraan dachten ze niet.

22.
In het huis van Simon, den Farizeër.

De Heiland is uitgenoodigd ten eten in het huis van een voornaam Farizeër: Simon geheeten.

Vele gasten komen binnen. De gastheer wacht hen op, omhelst en kust hen, naar Oostersch gebruik. Dienstknechten verkoelen hun warme, bestoven voeten met frisch, helder water, en drogen die weer met doeken af. Ze zalven hun hoofden met welriekende oliën. Daarna nemen de genooden plaats op de lage rustbanken, die om de tafel staan; ze liggen aan, terwijl hun linkerarm op de tafel steunt en hun voeten achterwaarts zijn gekeerd.

Eén gast komt de zaal in: op Hèm wordt geen acht geslagen. Simon groet Hem niet, laat Zijn voeten niet wasschen, zalft Hem niet. En toch, die ééne is de voornaamste van allen: het is Jezus.

Maar Simon vindt het niet de moeite waard, zich om Hèm druk te maken. Hij meent, dat hij den Heere al gunst genoeg bewijst, met Hem in zijn huis toe te laten.

De maaltijd is aan den gang.

Wie komt daar binnen? Wat draagt ze in haar hand? Wat gaat ze doen?

't Is een vrouw; een zondares, bekend in de gansche stad. Een albasten flesch met zalf heeft ze bij zich. Op Jezus treedt ze toe. En, het hoofd gebogen, de oogen vol tranen, beschaamd en verlegen, begint ze Jezus' voeten met haar tranen nat te maken; ze droogt ze met haar haren, ze kust de voeten

des Heeren, en giet haar gansche albastron er op uit, al de zalf, waarvan de heerlijke geur het gansche huis vervult.

Een zondares was ze. Zeker; maar ze heeft Jezus' woord vernomen: Vermoeiden en belasten, komt tot Mij! *Zij* is een belaste.

Ze voelt het gewicht van haar groote zonden. En nu neemt ze tot Jezus de toevlucht. Hèm heeft ze lief; Hij kent haar hart; Hij ziet haar oprecht berouw. Hij stoot haar niet terug.

Maar Simon, in zijn eigen oog zoo heilig, ergert zich. En in zich zelf spreekt hij: 'Die Jezus is stellig geen profeet; zou Hij anders zich laten aanraken door die zondares?'

Zijn gedachten verstaat de Heiland. 'Simon! Ik heb u wat te zeggen.' 'Meester, zeg het!'

Jezus zeide: 'Een zeker schuldheer had twee schuldenaars; de een moest betalen vijfhonderd penningen; de andere vijftig. Ze hadden niets om te betalen. Hij schold het hun beiden kwijt. Simon, zeg Me, wie van die twee zal hem meer liefhebben?'

Simon antwoordt: 'Dien hij het meest heeft kwijtgescholden!'

Hij begrijpt niet, wat dit alles te beduiden heeft.

Hij zàl het begrijpen.

Ineens keert Jezus zich naar de vrouw. 'Simon, ziet gij deze vrouw? Ik ben in uw huis gekomen; Mijn voeten hebt gij niet doen wasschen; deze vrouw heeft Mijn voeten met tranen nat gemaakt; en met het haar van haar hoofd afgedroogd. Gij hebt Mij geen kus gegeven; deze heeft vele malen Mijn voeten gekust. Gezalfd hebt gij Mij niet met olie; deze heeft Mijn voeten met zalf gezalfd.'

Ziet Simon het nu? Ziet hij nu die vrouw? Ziet hij nu haar oprechte liefde voor Jezus? Haar zonden zijn haar vergeven; want ziet, hoe lief zij Jezus heeft! Maar Simon! Heeft hij Jezus lief? Hoe zoù hij. Hij is immers geen zondaar!

Gelukkige vrouw!

'Uw zonden zijn u vergeven!' spreekt de Heiland.

In vrede gaat ze heen. Haar *geloof* heeft haar behouden.

Arme Simon! Uw zonden zijn niet vergeven; want gij kent ze niet, en gij *gelooft* ook niet! En daarom hebt gij ook niet lief.

23.
Drie gelijkenissen.

Groote scharen volgen Jezus. Ze eeren Hem als den grooten Profeet. Ja, velen koesteren de gedachte: Is Hij niet de Messias? Zal Hij ons volk verlossen van de heerschappij der Romeinen? Zal *nu* komen dat Koninkrijk der Hemelen, waarin Israël weer vrij zal zijn, het uitverkoren volk? Ja,

gewis, denken ze: het komt! Maar zij verwachten dat het komen zal door uiterlijk geweld: groote legers, een machtig koning, sterke wapenen, groote veldslagen....

Het Koninkrijk der Hemelen komt. Gewis. Maar niet, zooals de Joden het verwachtten. Het komt, maar niet door geweld; niet in eens. Het komt langzaam aan, in stilte, door den Geest Gods.

Dit alles zal Jezus het volk leeren. Hij doet het door gelijkenissen, d.w.z., door vergelijkingen met allerlei heel gewone dingen.

Op den oever staan de scharen; op een schip gezeten, een eindje van den wal af, spreekt de Heiland.

Luister:

'Ziet, een zaaier ging uit om te zaaien. En als hij zaaide, viel een deel van het zaad bij den weg, op het smalle voetpad, dat de akkers scheidde; de vogels kwamen en pikten het op. Een ander deel viel op steenachtige plaatsen. Een dun laagje aarde bedekt hier den rotsigen bodem. Dadelijk ontkiemt het zaad, maar het heeft geen diepte van aarde en de jonge plantjes verdorren al spoedig door de zengende hitte. Een ander deel viel in de doornen, die vóór het zaaien wel uitgekapt waren, maar waarvan de taaie wortels weer nieuwe loten uitschoten. En toen begon de strijd tusschen de doornen en de jong uitspruitende plantjes. Ach, de doornen wonnen het. Ze namen alle licht, alle lucht weg en verstikten het zaaisel. Een ander deel viel in de goede aarde, en droeg rijke vrucht; elk zaadje wel niet evenveel; maar het minste bracht tot dertig korrels voort. Ja, zelfs rezen er halmen met zestig en honderd korrels!'

Aan Zijn discipelen verklaart de Heere deze gelijkenis. Hij zegt hun, dat het zaad Zijn woord is, en dat de menschen nu dikwijls gelijk zijn aan die verschillende soorten aarde, waarin het zaad viel. Sommigen verstaan het niet en hooren alleen maar den klank; anderen hooren wel, gelooven voor een tijd, maar als verdrukking of vervolging komt, zeggen zij God en Zijn dienst vaarwel; weer anderen hooren ook, maar zij meenen, geen tijd te hebben, om te luisteren; zij willen God en de wereld dienen, en worden spoedig onverschillig voor de zaken van het koninkrijk Gods. Maar er zijn er ook, die het woord hooren èn verstaan èn ter harte nemen; zich met een oprecht hart aan den Heere overgeven en Hem in hun leven verheerlijken.

Een andere gelijkenis sprak Jezus:

'Het koninkrijk der hemelen is gelijk een mensch, die goed zaad zaaide in zijn akker. En als de menschen sliepen, kwam zijn vijand en zaaide onkruid midden in de tarwe en ging weg. Toen het nu tot kruid opgeschoten

was en vrucht voortbracht, openbaarde zich ook het onkruid. De dienstknechten van den heer gingen en zeiden tot hem: Heer! hebt gij niet goed zaad in uw akker gezaaid? Vanwaar heeft hij dan dit onkruid? En hij zeide tot hen: Een vijandig mensch heeft dat gedaan. En de dienstknechten zeiden tot hem: Wilt gij dan, dat we heengaan en het vergaderen? Maar hij zeide: Neen, opdat gij, het onkruid vergaderende, ook mogelijk met hetzelve de tarwe niet uittrekt. Laat ze beide te zamen opwassen tot den oogst en in den tijd des oogstes zal ik tot de maaiers zeggen: Vergadert eerst dat onkruid en bindt het in busselen, om het te verbranden, maar brengt de tarwe in mijn schuur.'

Wat leerde de Heere hiermee?

Dit: Naast het Koninkrijk der Hemelen is hier op aarde ook een rijk van den Satan. En ja, eenmaal zal alléén dat Koninkrijk der Hemelen heerschappij hebben; maar tot den tijd toe, dat het eind der eeuwen is gekomen, zullen de kinderen van den Booze, de goddeloozen, Gods volk verlokken tot het kwade en vervolgen. De goede zaaier is de Heere Jezus; de akker is de wereld; het goede zaad zijn de geloovigen; het onkruid de boozen. De vijandige zaaier is de duivel; de oogst is de voleinding der wereld; de maaiers zijn de Engelen.

Weening en knersing der tanden wacht eens tot in eeuwigheid het goddelooze volk; maar de eerkroon is bereid voor de rechtvaardigen!

Hoe heerlijk is dat Koninkrijk der Hemelen. Dat leerde de Heere Jezus ook in deze gelijkenis:

Het is gelijk aan een schat, in den akker verborgen. Een mensch vindt hem. Hij houdt hem verborgen, verkoopt *àl wat hij heeft*, en koopt den akker: zóó wordt de schat de zijne!

Alles, àlles moeten we willen missen, om dien grooten schat te bekomen: te behooren tot dat Koninkrijk, waarvan Jezus Christus het Hoofd is! Alles voor Jezus; Christus bovenal!

24.
Wie is toch deze!

Kalm glijdt een scheepje over de effen wateren van het meer van Kapernaüm. Aan den diep blauwen hemel fonkelen de sterren. In de verte, naar het Noorden en Oosten en Zuiden, doemen in vage vormen de bergen op, die het meer aan drie kanten begrenzen.

Jezus is in dit scheepje. Vermoeid ligt Hij neer; Hij slaapt. Een uitermate drukke dag heeft Hij achter den rug. Thans kan Hij rusten en ginds aan de overzijde zal Hij in de eenzaamheid der bergen bekomen van de overstelpende drukte.

De Schat in de Akker.

De discipelen zitten rustig bijeen. Schip en tuig vereischen thans weinig zorg. Welk een heerlijke tocht; hoe verkwikkend is deze stille nacht.

Opeens! Donkere wolken verdonkeren den hemel. Hoor! Een ijselijk loeien van den stormwind, die plots door de bergen losbreekt, en zich op het meer werpt. Het effen watervlak wordt heftig beroerd. Wild steigeren de golven op. Ze loopen tegen het scheepje aan; weldra stroomen ze de kleine ruimte binnen, schuimend en kokend. Straks zal het zinken; straks vergaan!

Neen, alle moeite, die de discipelen aanwenden, om het schip te behouden, lijkt vergeefsch. Den dood hebben ze voor oogen. Dit wordt hun laatste reis!

En Jezus dan? Is Hij niet bij hen? Hun Meester, hun machtige, Goddelijke Meester? Ach, voor het woeden der baren bezwijkt hun geloof. En straks gillen ze het uit, hun slapenden Meester in het oor: 'Bekommert het U niet, Heere? Wij vergaan!'

Jezus ontwaakt. Het geraas der kokende zee, het beuken der baren tegen den brozen scheepswand davert Hem in de ooren. Zijn wanhopige discipelen staren Hem aan. Ontzet Hij niet? Jammert Hij niet mee: wij vergaan!

'Zwijg, wees stil!'

Jezus spreekt het tot wind en tot zee. En de wind gaat liggen en er wordt groote stilte... 'Waarom zijt gij zoo vreesachtig? Hoe hebt gij geen geloof?' zoo vraagt Hij, verwijtend, aan Zijn verbaasde discipelen.

En zij, overweldigd door Zijn majesteit, fluisteren elkander toe: 'Wie is toch deze, dat ook de wind en de zee hem gehoorzaam zijn!'

25.
In het land der gadarenen.

Aan de overzijde landt het scheepje, in het land der Gadarenen. Welk een eenzame streek is het hier! Steile berghellingen, een groot aantal spelonken, hier en daar schrale weidevlakten. In deze woeste streek huist een man, die de schrik is van den ganschen omtrek. 't Is een van den duivel bezetene. Welk een ongelukkig schepsel! Hij heeft de macht niet over zijn eigen lichaam en over zijn eigen geest: hij is geheel in de macht van den Booze; de duivel *bezit* hem. Hoe vaak heeft men hem reeds gebonden, om hem onschadelijk te maken! Wat baatte het? Hij verbrak alle boeien en ketenen. In de spelonken, die veelal voor graven gebruikt werden, hield hij zich op, dag en nacht. De kleederen rukte hij zich van het lijf; soms rende hij wild de bergen in en sloeg zich bloedende wonden met groote steenen. Den ganschen omtrek maakte hij onveilig: niemand durfde dóór dien weg voorbijgaan.

Daar nadert Jezus hem! Neemt Hij ook de vlucht, zooals ieder ander deed?

Jezus wordt met ontferming vervuld bij het zien van den ongelukkige. Deze man is in de macht des duivels, en is Hij niet gekomen, om de werken des duivels te verbreken?

Neen, Jezus vlucht niet. Hij toont, dat Hij machtiger is dan de Satan. En als de ongelukkige bezetene op Hem toeloopt, spreekt Hij: ‘Gij onreine geest, ga uit van den mensch!’

En de Booze moèt heen. De duivelen (want ze waren vele!) varen uit den man. Waar zullen ze heen? Naar de diepten der hel? Nù al? Nu, vóór de tijd der eeuwige pijniging voor hen is aangebroken? Jezus staat hun toe, in een kudde zwijnen te varen, die een eind verder weiden.

Aan Jezus' voeten ligt de genezene: rustig, want hij is verlost. Neen, geen duivelen kwellen hem meer; zie, daar ginds, in die kudde zwijnen zijn ze gevaren! Eensklaps rennen de dieren als razend naar den steilen oever en... storten omlaag in de diepe zee, waar ze versmoren.

Hoe heerlijk stil is het nu in het hart van den Gadareen. O, nu geen angstig jagen en draven meer; geen wild krijschend roepen; geen zichzelf pijnigen en slaan. Maar heilige vrede van binnen en vurige liefde tot Hem, die verlossing bracht!

Straks komen de Gadarenen naar Jezus. Ze zien ook den genezen bezetene. Maar ze hebben nauwelijks een blik voor hem over. Hebben ze niet groote schade geleden door het verlies hunner zwijnen? En zouden ze zich dan verblijden over de weldaad, aan den ongelukkige bewezen? Jezus lijkt hun een gevaarlijk man. Laat Hij spoedig vertrekken. ‘Ga heen, ga toch spoedig heen,’ smeeken ze Hem. Ze willen Christus niet ruilen voor hun zwijnen. Weg moet Hij; hoe eer hoe liever!

En Jezus gáát. Hij verlaat de ondankbaren. Maar... toch vergeet Hij ook hen niet in Zijn oneindige zondaarsliefde. Den genezene, die graag bij Hem blijven wil, zendt Hij als Zijn bode tot hen, om te verkondigen, wat groote dingen de Heere hem gedaan heeft.

En met een hart vol dankbaarheid keert de genezene terug naar zijn volk, om God te verheerlijken voor de groote weldaad, hem bewezen.

Jezus keert weer terug naar Kapernaüm.

26.
Het dochtertje van Jaïrus.

Komt Jezus nog niet?

Die vraag heeft een man in Kapernaüm reeds vele malen gedaan aan zijn knechten. Neen, Jezus kwam nog niet!

Ach, zou Hij dan toch te laat komen?

't Is de overste Jaïrus, die zoo vol ongeduld naar Jezus vraagt en op

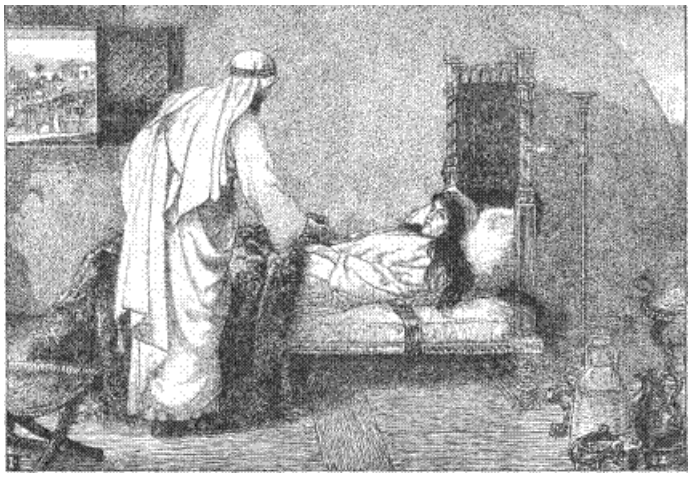

‘Dochtertje/Ik zeg u/ sta op’

Jezus wacht. Daar zit hij met zijn vrouw bij het ziekbed van hun kind, hun dochtertje van twaalf jaar. Alle hoop op genezing hebben ze opgegeven: alleen Jezus, Hij kan nog redden.

'Jezus is gekomen,' boodschapt men hem. 't Scheepje is van de overzijde teruggekeerd. Haastig staat Jaïrus op. Geen minuut kan hij wachten. Hij ijlt de straten door. Dáár komt de Heiland. 'n Groote schare omringt Hem, want reeds wachtte men Hem weer op. Maar Jaïrus dringt ieder op zij. Weldra heeft hij Jezus bereikt. Wat bekommert hij zich om al die anderen! Hij werpt zich aan des Heilands voeten en roept het uit: 'Mijn dochtertje ligt op sterven; kom toch, Heere, kom toch; leg uw handen op haar, dat ze leven mag!'

Ja, Jezus zal met hem gaan. O, hoe pijnigend langzaam vordert Jezus, door zoovelen omringd en tegengehouden. Jaïrus zou Hem wel mee willen trekken; hij zou dat volk wel uiteen willen jagen, om ruime baan te maken voor den Heiland. Elk oogenblik kan zijn kind sterven!

Daar staat de Heere opeens stil. 'Wie heeft Mijn kleederen aangeraakt?' zoo vraagt Hij. Welk een vraag! meenen de discipelen. De schare verdringt zich om Jezus; tèlkens raakt Hem immers iemand aan!

Maar Jezus weet, dat ééne gekomen is en Hem heeft aangeraakt met opzet, om gezond te worden. En speurend gaat Zijn oog over de schare. Daar werpt zich een vrouw voor Hem neer: '*Ik*, Heere! ik deed het. Twaalf jaar was ik krank; nergens vond ik baat; niemand kon mij helpen; geen medicijnmeester mijn kwaal genezen. Maar ik wist, ik geloofde: Gìj, Heere, Gij zoudt het kunnen, al raakte ik maar den zoom van Uw kleed van achteren aan. En ... ik hèb 't gedaan: ik bèn ook genezen!'

Beschaamd heeft ze haar bekentenis gedaan. Maar vriendelijk klinkt Jezus' stem in haar oor: 'Dochter, uw geloof heeft u behouden; ga heen in vrede!'...

Maar Jaïrus; o, wat angsten staat hij uit! Dat Jezus toch meekwam; o, straks is het te laat... Ja, daar fluistert hem reeds een zijner knechten in 't oor: 'Uw dochtertje is gestorven; val den Meester maar niet langer moeilijk!'

Zie, dan is al de moeite vergeefsch geweest; nu heeft hij zelfs zijn lieve kind niet zien sterven. De vreeselijke smart dreigt Jaïrus te doen neerzinken. Maar hoor; Jezus spreekt hem aan: 'Vrees niet, Jaïrus, gelóóf alleen!'

Dat geeft hem moed: op Jezus is zijn hoop gevestigd; Hij is àlle dingen machtig.

In het huis komen zij aan. De rouwklagers zendt Hij heen. Ze komen te vroeg. 'Het dochtertje *is* niet gestorven; het slaapt!'

Ja, wel den doodslaap; maar voor Hèm toch niet meer dan een slaap.

Daar staat Hij voor het bed, waarop het kind ligt. In het vertrek bevinden zich slechts Jaïrus en de moeder en Petrus, Jacobus en Johannes.

Hij vat de koude, witte hand van het dochtertje. En door de doodelijke stilte van het sombere vertrek klinkt het: 'Dochtertje, Ik zeg u, sta op!'

De Vorst des Levens overwint den dood: het kind staat terstond op! Het leven keert weer. Een doodkranke dochter ontsliep: een gezonde ontwaakt! Jaïrus en zijn vrouw sluiten haar aan het hart, dat Jezus vurig dankt!

27.
Dood van Johannes den Dooper.

Donker is het in den kerker, waar Johannes de Dooper gevangen zit. Reeds ging een jaar voorbij. En de trouwe heraut van den Heere Jezus kwijnt weg. In boeien zit hij vastgeklonken, die eens vrij leefde in de wijde woestijn: zwijgen moet hij, wiens woord eens heel het land in beroering had gebracht. Soms vervullen droeve gedachten zijn hart; ach, waarom moet hij in deze sombere gevangenis zuchten. Zal God nimmer uitkomst geven?

Lustig en vroolijk gaat het toe in de feestzaal, waar Herodes aanzit met zijn gasten. Kostelijke spijzen worden opgediend; de feestwijn bruist en schuimt in de bekers; de muziek noodigt tot den dans!

Herodes viert zijn verjaardag.

Daar zweeft, op de luchtige tonen, een jong meisje de zaal door. 't Is Salome, de dochter der goddelooze Herodias. Herodes is verrukt over haar schoonen dans. Hoe bevallig zijn haar bewegingen. Elk roemt en prijst haar: de koning niet het minst.

'Salome,' spreekt hij haar aan, 'wat begeert ge van mij? Kies vrij, wàt gij wilt; ik zal het u geven! Dit zweer ik u!'

Ja, wat zal ze kiezen? Sieraden, juweelen, gouden of zilveren kleinoodiën?

Ze wéét het wel. Haar goddelooze moeder, die Johannes háát, omdat hij háár en den koning de waarheid durfde zeggen, geeft haar raad.

Hoor: 'Ik wil, dat gij mij nu terstond, in een schotel, geeft het hoofd van Johannes den Dooper!'

Kan het ijselijker? De koning ontzet er van. Johannes den Dooper onthoofden? Die eisch bedroeft hem. Liever spaarde hij Johannes, want... hij vreest hem: is hij niet een gezant van God? Zijn geweten beschuldigt hem; màg hij dit doen; dit verzoek inwilligen?

Ach, de zwakke koning. Niet lang aarzelt hij. Wel wil hij Johannes sparen; maar hij heeft immers met een eed gezworen, Salome te geven, wàt ze ook eischen zou, zelfs tot de helft zijns koninkrijks?

En in plaats van dien goddeloozen eed zoo spoedig mogelijk te breken, geeft hij Salome haar zin. Hoe zouden zijn vrienden hem verachten, als hij zijn woord niet hield!

De scherprechter moet heengaan en Johannes in den kerker onthoofden.

De deur der sombere cel wordt geopend. ‘Sta op, Johannes! De koning heeft mij gezonden, om u te onthoofden!’

Johannes streeft niet tegen. Gods wil geschiede! Hij buigt het moede hoofd; één vreeselijke zwaardslag, en... Johannes verwisselt het donker hol voor de hemelsche heerlijkheid; zijn verloste ziel juicht daarboven, waar eeuwige vreugde heerscht, en alle treuring en zuchting weggevloden zijn.

En in de feestzaal van Herodes, die een hol der moordenaren gelijkt, wordt op een schotel het bloedend hoofd binnengebracht en aan Salome overhandigd. En Salome brengt het aan haar moeder!

Duivelsche vreugd vervult het hart van Herodias. Diè mond zal niet meer spreken, dàt oog haar nooit meer aanzien.

Neen, maar het vergoten bloed roept tot God om wraak. Kostelijk is in des Heeren oog de ziel zijner gunstgenooten.

28.
Wonder op wonder.

Aan den noordelijken oever van het Galileesche meer bevindt zich Jezus met Zijn discipelen. Zal Hij hier eenigen tijd rust vinden? De streek is eenzaam en woest; het is een geschikte plaats, om eenige dagen in afzondering door te brengen.

Maar zie! Van allen kant dagen de menschen op. De verre reis schrikt hen niet af. Hun kranken voeren ze mee. En Jezus' liefdevol hart buigt zich in ontferming tot hen neer. Hij geneest de zieken; Hij spreekt tot de scharen de woorden van het eeuwige leven.

't Wordt avond. Maar nog toeven de menschen. ‘Zend hen toch weg, Heere!’ waarschuwen de discipelen. ‘'t Wordt straks nacht; laat hen nù vertrekken, dan kunnen ze in de omliggende dorpen spijze koopen.’

‘Het is hun niet noodig heen te gaan, geeft gij hun te eten!’ antwoordt de Heere.

Verwonderd staren de discipelen Hem aan. Waar voor zoovelen brood te koopen? En hoeveel zal dat niet kosten? Ze hebben slechts vijf brooden en twee visschen, dat is al!

‘Brengt ze Mij!’ gebiedt Jezus. De scharen moeten zich neerzetten bij

gezelschappen van vijftig. Nu heft Hij de oogen ten hemel; Hij zegent de spijzen; Hij breekt het brood en ... de discipelen ontvangen uit Zijn handen brood en visch, steeds weer, altijd weer ... totdat elk zijn deel heeft; totdat vijfduizend mannen, met vrouwen en kinderen, gegeten hebben en verzadigd zijn!

En verbaasd eten de scharen dit wonderbrood. Is deze niet de Profeet, die komen zou? Zullen ze Hem niet in triomf met zich voeren en Hem, den Machtige, uitroepen als koning?

Maar Jezus beveelt den discipelen, nadat ze met de overgeschoten stukken spijs twaalf manden gevuld hebben, in het schip te gaan. En Hij zelf ontwijkt de scharen in den vallenden avond en zoekt de eenzaamheid der bergen, om te bidden!

De discipelen hebben 's Heeren bevel opgevolgd; ze zijn in het schip gegaan. Maar de reis is niet voorspoedig. De wind is hun tegen. Ze komen met de grootste moeite nog bijna niet vooruit.

Reeds is het de vierde nachtwake, tusschen 3 en 6 uur in den morgen, en nog altijd gaat het even onvoorspoedig. De baren worden hooger, de wind steekt al meer op.

Wat nadert hen daar over de golven? Is dat een ..., neen dat kan immers geen mensch zijn. 't Is een spooksel! En van vrees schreeuwen ze het uit!

Kennen ze dan hun Meester niet? En gelooven ze dan niet, dat Hij ook, en Hij alleen! wandelen kan over de onstuimige zee? Hebben ze dan niet gelet op het wonder der brooden. Is hun hart zoo verhard?

'*Ik* ben het,' roept bemoedigend de Heere hun toe.

Dat geeft kalmte. *Hij* is het; hun Meester. 'Indien Gij het zijt, gebied mij dan tot U te komen op het water!' vraagt Petrus. Ja, hij gelóóft. 'Kom!' luidt het antwoord. En Petrus komt. Hij houdt Jezus in 't oog en ... wandelt als de Heiland op het water.

Hoor! hoe de wind huilt; hoor, hoe de zee bruist. Petrus ziet om zich heen. Hij verliest den Heiland uit het oog: ach, hij zal verdrinken! Ja, hij voelt zich zinken, wegzakken in de vreeselijke diepte. 'Heere, behoud mij!' krijt hij, in doodsangst. En terstond voelt hij zich door den trouwen Meester aangegrepen: 'O, gij kleingeloovige, waarom hebt gij gewankeld?'

En veilig aan 's Meesters hand bereikt hij het schip.

De wind stilt.

Jezus is bij hen. En beschaamd over hun ongeloof, roepen ze 't uit: 'Waarlijk, Gij zijt Gods Zoon!'

‘O vrouw! groot is uw geloof.....’

29.
Het geloof overwint!

Een jaar lang heeft de Heere in Galilea nu reeds Zijn wonderen gedaan. En velen, velen, hebben die gezien. En velen, zeer velen, hebben Zijn woorden gehoord. Ach, bij hoe weinigen viel het zaad in de goede aarde! Hoe weinigen, die waarlijk in Hem geloofden! Hoe *velen*, die Hem zelfs haatten!

Nu vertrekt de Heiland uit Galilea. Naar Fenicië is de reis. Fenicië is een heidensch land ten Noordwesten van Kanaän. Daar wil Hij eens eenige dagen alleen zijn met Zijn discipelen. Rust hebben zij, rust heeft ook de Heere noodig. Rust ook van de lagen der vijanden. En wat de discipelen óók noodig hebben? Dat zij voorbereid worden op iets, dat ze in 't geheel niet verwachten. Jezus, hun Meester, gaat het lijden, gaat zelfs den dood tegemoet! Dit moeten zij weten. Maar tegelijkertijd zal hun zwak geloof in Hem opnieuw gesterkt worden.

Jezus zoekt de stilte, de rust. Onbekend wil Hij hier zijn, in dit heidensche land.

Maar hoor, wat is dat voor een geroep achter Hem?

't Is een vrouw, die Hem al geruimen tijd volgt. Ze moet Jezus hebben. Ze heeft van Hem gehoord; nu laat ze Hem niet los.

Weer roept ze: ‘Heere, Zone Davids, ontferm U mijner. Mijn dochter is deerlijk van den duivel bezeten!’

Zoon van David, zoo noemt ze den Heiland. De Beloofde, de Messias, de Christus is Hij. Dàt weet ze; dat gelóóft ze met heel haar hart. En Hij is machtig, haar te helpen. Als Hij maar *wil*!

Wil Hij? Ach, Hij gaat maar voort; Hij keert zich niet eens om. Hij heeft geen woord zelfs voor haar over.

Geeft ze het op? Ze *blijft* roepen, zonder ophouden. En de discipelen sporen hun Meester aan, haar toch weg te zenden; als zij blijft volgen en roepen, verzamelt zich straks gewis weer een gansche schare.

Dat doet Jezus evenmin. Hij beproeft het geloof der vrouw. Straks is Hij met Zijn discipelen het huis genaderd, waar ze heengingen. Hij zal er binnengaan. En dan? Zal dan de vrouw niet moedeloos terugkeeren? Zal ze het dan maar niet opgeven?

Dáár, bij den ingang, valt ze, haastig toegeloopen, voor den Heiland neer. O, ze kan niet meer, dan dit ééne smeeken: ‘Heere, help mij!’

‘Ik *u* helpen?’ luidt Jezus' vraag aan haar. ‘Maar gij zijt immers een heidensche vrouw? En zou Ik dan, waar Ik tot Mijn volk Israël kwam, ù helpen? Zou het niet zijn, alsof een vader het brood, voor de kinderen bestemd, den honden voorwierp?’

Toch geeft de vrouw het niet op. 't Geldt haar kind, haar arme kind! Haar geloof bezwijkt niet. Ja, Jezus heeft gelijk: rècht heeft ze niet, om geholpen te worden. ‘Maar,’ zoo smeekt ze, ‘de hondekens eten toch ook wel eens van de brokjes, die van de tafel hunner heeren vallen!’

Dan ziet Jezus haar aan: ‘O, vrouw, groot is uw geloof! U geschiede, gelijk gij wilt!’

Zijn eigen volk verwerpt Hem; gelooft niet in Hem; Zijn eigen discipelen zijn soms nog zoo zwak in hun geloof. Maar deze Grieksche, heidensche vrouw beschaamt hen allen. Zóó zullen eens alle heidenen voor Hem knielen, en Hem aanbidden.

Het geloof overwint!

De vrouw keert naar haar huis terug; haar dochter vindt ze gered: Jezus' machtwoord heeft den duivel uitgeworpen.

30.
De verheerlijking op den berg.

Ongeveer een week later beklimt de Heere Jezus met drie van Zijn discipelen: Petrus, Jacobus en Johannes, een berg. Buiten het gezicht der menschen zijn ze gekomen. Hier is de stilte en de eenzaamheid. En hier knielt Jezus neer: Hij heft Zijn handen omhoog en verzinkt in gebed.

De drie discipelen zien hun Meester knielen. Maar hoe? Wat geschiedt hier? Zie, Zijn kleederen worden wit als het licht; en zie! Zijn aangezicht: het blinkt, het schittert als de zon! Neen, dat lijkt geen aardsche gestalte meer, dat is een hemelsche. Zal hun Meester zóó van hen opvaren, den hemel in?

Maar terwijl ze dit zien, voelen ze hun oogen dichtvallen en enkele oogenblikken slapen ze.

En onderwijl daalt op den berg een wolk en uit die wolk treden twee mannen te voorschijn: Mozes en Elia! Die wolk is het teeken van Gods tegenwoordigheid. Boden des hemels zijn Mozes en Elia. Ze zeggen Hem, dat de poorten des hemels voor Hem openstaan. Zal Hij er ingaan? Zal Hij ten hemel varen? Nu? Of zal Hij nog blijven op de aarde? Zal Hij straks uitgaan uit Jeruzalem, met de doornenkroon op 't hoofd? Met den kruispaal op den schouder? Om vernederd te worden tot de allerdiepste versmaadheid en angst der hel? Hij? Gods Zoon?

De drie discipelen ontwaken. Ze zien hun Meester. Ze zien Mozes en Elia.

En Petrus, o, hoe zalig vindt hij dezen bergtop. Hièr te blijven, altijd, altijd, ja, dat begeert hij. ‘Meester, het is goed, dat wij hier zijn; en laat ons drie tenten maken, voor U één, en voor Mozes één, en één voor Elia,’ spreekt hij, niet wetende, wat hij zegt.

Maar zie, Jezus heeft gekozen. Neen, Hij zal nog niet ten hemel varen. Hij wil wel ten hemel ingaan, maar, eerst zal Hij het zwaarste lijden verdragen! Hij kiest voor de geopende hemelpoorten de folteringen van het kruis! Want Hij wil gehoorzaam zijn tot den dood, om Zijn Vader te verheerlijken en om Zijn volk, om zondaren te redden. Ja, Hij zou nù den hemel kunnen binnengaan, maar alléén! Hij kiest den kruisweg; dàn zal Hij straks ingaan, en Hem zal volgen een schare, die niemand tellen kan!

En voor de oogen der discipelen verdwijnen Mozes en Elia weder in de wolk,... zònder Jezus.

Uit den hemel klinkt des Vaders stem: ‘Deze is Mijn geliefde Zoon, in welken Ik Mijn welbehagen heb: hoort Hem!’

Bevreesd zijn de discipelen ter aarde gevallen; maar Jezus komt bij hen. Hij raakt hen aan: ‘Sta op, vreest niet!’ spreekt Hij.

Niemand zien ze meer, dan hun Meester.

De hemelsche glans is geweken. Hij neemt opnieuw Zijn aardsche taak op. En Hij vermaant hen, dat ze niemand iets zeggen zullen van wat er gebeurd is, totdat Hij uit de dooden zal opgestaan zijn.

Uit de dooden opstaan? Dit begrepen ze niet. Maar later begrepen ze het. En wat hier op den berg was geschied, vergaten ze nimmer. Petrus schreef het later in zijn zendbrief: Hij heeft van God den Vader *eer en heerlijkheid ontvangen*, toen zoodanig een stem van de hoogwaardige heerlijkheid tot Hem gebracht werd: Deze is Mijn geliefde Zoon, in denwelken Ik Mijn welbehagen heb.’

31.
Op het loofhuttenfeest.

Hoe is Jeruzalem in feesttooi! Op de straten, op de pleinen, zelfs op de daken zijn groene prieelen en hutten gebouwd, rijk versierd met bloemen. Welk een vroolijk gezicht. In die hutten leeft het volk nu een week lang. Dit is het Loofhuttenfeest. Een feest, om te gedenken aan den tijd, toen Israël nog rondzwierf in de woestijn. Toèn hadden ze slechts tenten of tabernakelen, om in te wonen. Nù wonen zij in een rijk en vruchtbaar land. Dit is een feest om te danken!

Welk een drukte. Wat een feestgangers uit alle deelen van het land. Er is nog iets anders, dat de harten bezig houdt, dan het feest alleen. 't Is de vraag, of Jezus óók komen zal op dit feest. Zal Hij durven? Want de oversten van het volk hebben tot Zijn dood besloten. Met de karavanen uit Galilea is Hij niet meegekomen. Durft Hij waarlijk niet?

Hij komt. Alleen. Maar Hij komt toch. En openlijk vertoont Hij zich. In den tempel predikt Hij en duizenden hooren naar Hem! Waar blijven

nu Zijn vijanden? Waarom nemen ze Hem nu niet gevangen? 't Is Jezus' ure nog niet. Nog is het de tijd voor Hem, om te werken.

De laatste dag van het Loofhuttenfeest is aangebroken.

Zie eens, welk een optocht! Een priester gaat voorop. Al het volk volgt hem. Van den tempel gaat het naar een bron, beneden aan den berg, naar Siloam. Een gouden kruik draagt de priester in de hand; ze wordt door hem uit de Siloam-bron gevuld. Nu gaat de stoet onder vreugdegejuich terug, de Waterpoort door, naar het voorhof van den tempel. Een andere stoet komt den eersten tegen: een priesterschaar, blazende op trompetten.

Hoor, wat een gejuich. Allerwege galmt het: ‘Wij zullen water scheppen met vreugde uit de fonteinen des heils!’ Een andere priester neemt nu de kruik over, en vermengt het water met den wijn van het drankoffer. Bij het altaar is een groote, zilveren schaal, hoog opgericht. In den bodem zijn kleine openingen. In die schaal giet de priester nu het water uit. Door de openingen stroomt het in stralen weg. Al het volk ziet het aan; de trompetten en de bazuinen schallen, en de Levieten heffen psalmen aan.

Dit waterplengen is een bede tot God: o, Heere, geef nu heil, o, Heere, geef nu voorspoed; geef vruchtbaarheid en zegen!

Op dien laatsten dag van het feest, de ‘groote’ dag, als de optocht is weergekeerd en de zilveren schaal zijn stroomen uitzendt, roept Jezus tot het volk:

‘Zoo iemand dorst, die kome tot Mij en drinke!’

Bij Hem is het levende water; Hij is de ware fontein! Die in Hem gelooft, zal ontvangen den Heiligen Geest! Want zooals water den moede verkwikt en versterkt, zoo zal de Heilige Geest de zielen opwekken en levend maken.

Het volk luistert. Maar ... komen ze ook waarlijk tot Hem als dorstenden, als heilbegeerige zondaren? Om door Hem tot het nieuwe leven gewekt te worden? Ach neen; sommigen *schijnen* wel te willen hooren; maar ze doèn het toch niet. Anderen verachten Hem. En nog anderen willen Hem grijpen. Toch doèn ze het niet. Ze kùnnen niet. Zelfs de dienaars van de overpriesters, uitgezonden om Hem te vangen, komen zònder Hem bij hun meesters terug. ‘Nooit,’ zeggen ze, ‘heeft een mensch gesproken, als déze mensch!’

Neen, Jezus' aanbod wordt veracht. Ze hebben Hem niet noodig. Wel willen ze Zijn wonderen zien; wèl naar Hem luisteren; maar *nièt in Hem gelooven*.

Hij is gekomen tot het Zijne, maar de Zijnen hebben Hem niet aangenomen!

32.
De blindgeborene.

Heftig gaat hét toe in den voorhof van den tempel. Jezus' vijanden, de overpriesters en Farizeën, ook wel de Joden genoemd, grijpen naar steenen, om er den Heere mee te werpen. Om Hem te dooden. O, die vrome mannen. Ze kunnen Jezus' woorden niet verdragen. Als Hij zegt, dat Hij Gods Zoon is, brieschen ze tegen Hem als wilde dieren. En ze ontzien zich niet, om Hem met den dood te dreigen.

Maar Jezus gaat, ongedeerd, door hun midden weg. En niet één steen treft Hem. ‘Zijn ure is nog niet gekomen.’

Buiten de tempelpoort zit een arme blinde, die bedelen moet. Hij is blind geboren. Nooit nog zag hij ook maar een enkelen zonnestraal. Zelfs zijn eigen vader en moeder niet.

Jezus staat bij hem stil. Neen, die man is geen grooter zondaar dan anderen, zooals Zijn discipelen meenen. Maar in hèm zullen de werken Gods openbaar worden. ‘Ik ben het Licht der wereld,’ spreekt de Heiland.

De blinde hoort het. Het Licht der wereld? Het Licht! O, dat ook hij in dat licht mocht leven!

Jezus maakt slijk. Dat strijkt Hij op de oogen van den blinde. Is het niet, alsof men hem bespotten wil? Daar hoort hij zich toespreken: ‘Ga heen, wasch u in het badwater Siloam!’ Meer niet. Zàl hij het doen? Maar het is immers dezelfde, die zeide, dat Hij het Licht der wereld is? Zal hij gaan? Ja, want hij gelooft. Hij spreekt niet tegen; hij vraagt niets; hij gehoorzaamt! En o, Goddelijk wonder, straks bij het badwater gekomen, de oogen gewasschen ... zièt hij. Hij ziet! Hemel en aarde, boom en plant, mensch en dier; heel Gods heerlijke schepping!

Welk een vreugd. Zijn ouders zoekt hij op; is dit hun zoon? Niet dezelfde schijnt hij. Zelfs de buren twijfelen, of hij het wel is. Maar hij wéét het; en hij vertelt aan elk zijn groot geluk: ‘Jezus maakte slijk; Hij bestreek mijn oogen. Ik ging naar het badwater; ik wiesch mij, en ik zie!’

Jezus, Jezus! Hem looft zijn hart.

Voor de Farizeën wordt hij geleid. En ook daar getuigt hij van Jezus' liefde. Maar hùn haat wordt er te feller door. Jezus, altijd Jezus! Heeft die 't gedaan? En slijk gemaakt op den Sabbat? Hij is een zondaar! zoo lasteren ze. ‘Of hij een zondaar is, weet ik niet,’ antwoordt de man; ‘maar één ding weet ik zeker: dat ik blind was en nu zie!’

En als hij hun niet wil toestemmen, dat Jezus een zondaar is, schelden ze hem; ja, ze werpen hem uit de synagoge!

Maar nu zoekt Jezus hem nogmaals op. En als de Heiland hem vraagt:

‘Gelóóft gij in den Zoon van God?’ antwoordt hij: ‘Wie is Hij, Heere, opdat ik in Hem gelooven mag?’

O, hij verlangt te gelooven. O, dat nu de oogen van zijn ziel geopend mochten worden!

‘Wie is Hij?’ O, zeg het mij toch!

‘Ik ben het! die met u spreek!’

Dan valt de blindgeborene aan des Heilands voeten en aanbidt Hem. Nù is hij volmaakt genezen!

Nu is hij volkomen gelukkig! *Want hij heeft Jezus*!

33.
De barmhartige samaritaan.

‘Meester, wat moet ik doen, om het eeuwige leven te beërven?’

Een wetgeleerde vraagt het aan den Heiland. Een wetgeleerde? Kent hij dan de wet niet? Weet hij niet, wat God heeft geboden?

Ja, hij weet het wel. Toch vraagt hij het aan den Heere Jezus. Maar hij vraagt het niet met een eerlijk hart. Hij wil den Heiland verzoeken, hij wil eens hooren, of Jezus ook de wet wil houden; of Hij soms iets zeggen zal tégen de wet.

‘Wat is in de wet geschreven?’ vraagt de Heere hem.

Nu mag hij zichzelf antwoorden. Hoor: ‘Gij zult den Heere, uw God, liefhebben met geheel uw hart en met geheel uw ziel en met geheel uw verstand; en uw naaste als u zelven.’

‘Gij hebt recht geantwoord,’ spreekt de Heiland. ‘*Doe dat* en gij zult leven!’

Daar staat de wetgeleerde beschaamd voor allen, die er bij tegenwoordig zijn. Neen, hij wil niet erkennen, dat Jezus hem in zijn eigen woorden heeft gevangen. En daarom antwoordt hij: Mijn naaste liefhebben, goed; maar... *wie is mijn naaste?*

Luister, zegt de Heere. En Hij verhaalde de volgende gelijkenis:

Op den eenzamen weg van Jeruzalem naar Jericho reisde eens een man. Struikroovers loerden op hem. Plotseling sprongen ze op den argeloozen reiziger toe, grepen hem, ontnamen hem alles, wat hij bezat. Zelfs zijn kleederen rukten ze hem van 't lijf. Daarenboven sloegen en mishandelden ze hem zóó erg, dat hij meer dood dan levend op den weg bleef liggen. De moordenaars vluchtten weg en lieten hem aan zijn lot over.

Daar lag de ongelukkige, bloedend uit talrijke wonden. Als er niet spoedig hulp opdaagde, moest hij hier eenzaam en verlaten sterven!

Gelukkig, daar naderde iemand. 't Was een priester. Spoedde hij zich

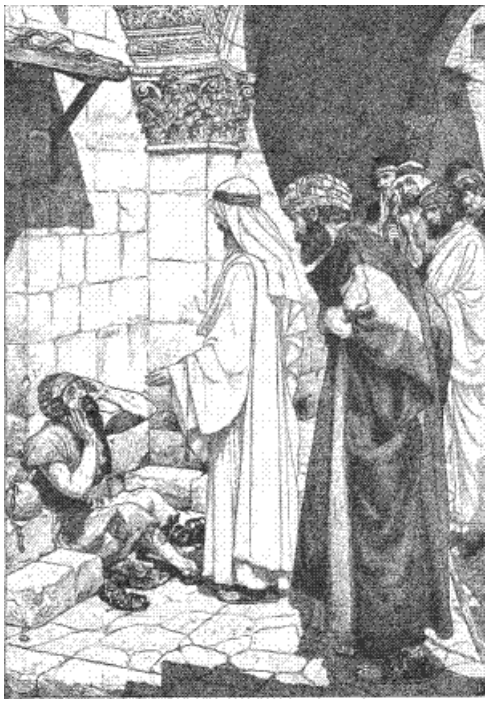

‘Ga heen, wasch u in het badwater Silóam.’

niet naar den ellendige, om hem barmhartigheid te bewijzen? Hij, de dienstknecht Gods?

Hij zag den man; maar... ging voorbij. Wat ging hem die ongelukkige aan!

Daar naderde opnieuw iemand. 't Was een leviet. Hielp *hij* den gewonde? Hij, die dagelijks verkeerde in Gods huis, en de wet zoo goed kende?

Hij zag den man; maar... ging voorbij. Wat ging hèm die ongelukkige aan!

Daar naderde nogmaals iemand. Ach, van dézen heeft de ellendige zéker geen hulp te wachten. 't Is een Samaritaan! En hoe groot is de vijandschap tusschen Joden en Samaritanen! Ach, arme man, laat nù alle hoop maar varen. Déze gaat u zeker voorbij ....

Hij ziet den man; maar ... gaat niet voorbij. Hij vraagt niet, of het een vriend, dan wel een vijand is, die daar ligt. 't Is een ongelukkige, die hulp noodig heeft. Dat is hem genoeg. Met ontferming bewogen, bukt hij zich over hem neer; verbindt zijn wonden; tilt hem voorzichtig op zijn rijdier; en, hem behoedzaam ondersteunende, leidt hij hem naar de naastbije herberg. Daar brengt hij hem te bed. Hij verzorgt hem. Hij waakt dien nacht bij hem. En als hij den anderen morgen verder moet, zegt hij tot den waard: ‘Hier is geld; zorg voor den gewonde; ik zal alles betalen; komt ge te kort, dan hebt ge 't mij maar te zeggen, als ik terugkom; ik zal u alles wedergeven!’

Zoo deed geen priester, geen leviet; zóó deed *een Samaritaan*.

Welnu, vraagt Jezus aan den wetgeleerde: ‘Wie van deze drie was naar uw meening de naaste van den man, die onder de moordenaars was gevallen?

En nu moèt hij antwoorden. Dat het een Samaritaan was, wil hem niet over de lippen. Daarom antwoordt hij: ‘Die barmhartigheid aan hem gedaan heeft.’

‘Ga heen,’ spreekt Jezus, ‘en doe gij desgelijks!’ Bewijs barmhartigheid, wees niet liefdeloos; denk niet: 't is genoeg, als ik de wet *ken. Doe* ze ook!

34.
De verloren zoon.

Omringd door vijanden was de Heere Jezus vaak. Maar toch kwamen er ook wel menschen naar Hem toe, wier hart oprecht naar Hem uitging. Zie eens, daar naderen ze: tollenaars en zondaren! Hoe worden ze door ieder veracht. Niemand wil met hen omgang hebben. Ze worden geschuwd en gemeden.

En Jezus? Hij ontvangt ze; Hij stoot ze niet af; hij heeft voor hen goede woorden. Hij gaat met hen mee; zit aan één tafel met hen aan.

Ergernis vervult het hart van de hoogmoedige Farizeën. Hoe kàn Jezus dit toch doen; omgaan met zùlk volk. Moet Hij zèlf niet aan hen gelijk zijn, even slecht als zij?

En schimpend wijzen ze Hem na en roepen uit: ‘Ziet toch, deze ontvangt de zondaars en eet met hen!’

Jezus hoort het wel. Hij scheldt hen niet terug voor trotsche, eigengerechtige, liefdelooze menschen. Maar hij doet hen door schoone gelijkenissen verstaan, dat Hij juist gekomen is, om zulke arme zondaren en verlorenen te zoeken en zalig te maken.

Eerst vertelt hij hun van den trouwen herder over honderd schapen, die er één miste, en niet rustte, voor hij het verlorene weervond. En hoe blij die herder was met dit ééne weergevondene. ‘Ik zeg u, dat er blijdschap zal zijn in den hemel over één zondaar, die zich bekeert, meer dan over negen-en-negentig rechtvaardigen in hun eigen oog, die meenen, dat ze niet noodig hebben, zich te bekeeren.’

Zoo waren ook de Farizeën; zij waren geen zondaars, zij waren heilige mannen!

Dan vertelt de Heere van een vrouw, die tien penningen bezit, er één verliest, en zoolang zoekt, tot ze dien verloren penning heeft teruggevonden. Ook zij is verblijd, om dien éénen penning En weer zegt de Heiland er bij: ‘Alzoo, zeg Ik ulieden, is er blijdschap voor de engelen Gods over één zondaar, die zich bekeert.’

De derde gelijkenis is die van den verloren zoon:

Een zeker vader had twee zonen. De jongste zei op zekeren dag tot zijn vader: Vader, geef mij het deel van het goed, dat ik eenmaal zou erven. De vader doet zijn zin. En de jongste zoon blijft nu niet lang meer thuis. 't Is hem er om te doen, zijn eigen heer en meester te zijn. Vrij te wezen! 't Bevalt hem thuis niet meer. In 't verre land zal 't beter zijn.

Spoedig reist hij weg met al zijn geld. Ver-weg. Hier is geen vader meer, die hem vermaant. Hier kan hij doen en laten, wat hij wil. En hij doet het ook. Vrienden heeft hij genoeg: hij heeft immers geld, véél geld! Overdadig leeft hij. Van 't eene feest in 't andere. En bij de vrienden komen vriendinnen, die even slecht zijn. En samen verbrassen ze, in lichtzinnigheid en liederlijkheid, zijn geld en zijn goed. Geen nood, hij is immers rijk!

Maar ... aan zijn schat komt een eind. Alles is verteerd! Niets heeft hij meer over, dan ... zijn vrienden? Zijn vriendinnen? Mèt zijn geld zijn ook zij verdwenen....

Nu staat hij alleen, arm, doodarm, in den vreemde. En, hoe vreeselijk, een hongersnood teistert dat land. Nu moet hij honger en gebrek lijden. Met moeite en na lang aanhouden neemt een van de burgers hem in zijn dienst als .... zwijnenhoeder! En zoo karig is zijn loon, dat hij nog honger moet lijden. Hoe benijdt hij den varkens hun draf; hoe begeeert hij er

‘Hoe vele huurlingen mijns vaders hebben overvloed van brood/en ik verga van honger’.

van te mogen meeëten; maar ook dàt is hem niet eens vergund ....

O, welk een ellende!

Nu komt hij tot zichzelf. Nu ziet hij in, hoe dwaas hij heeft gehandeld; hoe boos; hoe zondig. Hoe heeft hij zijn vader veracht; God vertoornd! Vroeger .... o, was hij maar weer in het oude land; was hij maar ... een huurling, een *knecht* van zijn vader. Een zoon, neen, dat kan hij niet meer zijn. Dat heeft hij verbeurd. ‘Hoeveel huurlingen mijns vaders hebben overvloed van brood; en ik verga van honger. Ik zal opstaan en tot mijn vader gaan en tot hem zeggen: Vader, ik heb gezondigd tegen den hemel en voor u, en ik ben niet meer waardig uw zoon genoemd te worden, maak mij als een van uw huurlingen!’

Hij gaat. Moeilijk strompelt hij voort; uitgeput van honger en gebrek; een bedelaar gelijk.

En zijn vader? Hij wàcht op hem. Hij kijkt naar hem uit in groot verlangen. Komt hij daar, de verloren zoon? Ja, zegt hem zijn hart, hij is het! En hij ijlt hem tegen; ontmoet hem; omarmt hem en de zoon snikt het uit aan vaders borst: ‘Vader, ik heb gezondigd tegen den hemel en voor u en ik ben niet meer waardig om uw zoon genaamd te worden!’

Maar de vader leidt hem in zijn huis; hij bereidt hem een grooten maaltijd. Zijn vuil bedelaarskleed wordt verwisseld met een feestgewaad; een ring wordt hem aan den vinger geschoven; schoenen hem aan de voeten gedaan: is hij niet de zoon van den vader?

Feestgedruisch vervult de vertrekken. ‘Laat ons eten en vroolijk zijn,’ zegt de vader, ‘want deze mijn zoon was dood en is weer levend geworden! hij was verloren, en is gevonden!’

Buiten nadert een man. 't Is de oudste zoon. Van een knecht hoort hij, wat er is geschied. Vliegt hij niet naar binnen om zijn weergekeerden broeder te begroeten?

Hij wil zelfs niet binnenkomen. Nijd vervult zijn hart. Hoe! moet men feesten, als zulk een terugkeert? Een, die schandelijk zijn vaders goed heeft doorgebracht! Feest men, terwijl hij, die zoo braaf is, zoo heilig, zoo werkzaam, nóóit feest vierde? Terwijl zijn vader hem zelfs nooit een bokje had gegeven, om met zijn vrienden vroolijk te zijn?

En hij blijft buiten. Zijn vader roept hem toe: Kind, gij zijt altijd bij mij! Niet een bokje, neen, al het mijne is het uwe! Wees blijde en vroolijk; want deze uw broeder was dood, en is weer levend geworden; hij was verloren, en is gevonden!....

En de tollenaren en de zondaren hebben het begrepen. Jezus' liefde ging tot hen uit: waren ook zìj niet ver afgedoold van hun Hemelschen vader?

En de Farizeën hebben het óók begrepen: waren zij niet aan den trotschen, oudsten zoon gelijk; rechtvaardig en heilig in eigen oog?

Ze begrepen het. En ze haatten Jezus er te meer om.

35.
De rijke man en Lazarus.

Ja, de Farizeën haten den Heere Jezus. Waarom? Omdat Hij hun zonden niet verbloemt. Omdat Hij hen openbaar maakt als geveinsden. Een schijn van vroomheid hebben ze, maar inderdaad zijn ze groote zondaren.

Toch wil de Heiland ook hen nog waarschuwen. En Hij doet het weer door een gelijkenis. Laten ze niet vertrouwen op hun goed en hun geld. Wat zal hun dat baten, straks in de eeuwigheid?

Er was een zeker rijk mensch, gekleed met purper en zeer fijn lijnwaad. Hij leefde alle dagen vroolijk en prachtig. Zijn rijkdom was hem alles. En nergens anders bekommerde hij zich om, dan een genoeglijk leven hier op aarde.

Vóór de poort van zijn paleis ligt een bedelaar, Lazarus geheeten. Hem dekt geen purper de leden; slechts lompen. Booze zweren veroorzaken hem hevige pijnen. Honger lijdt hij; honger in het gezicht van den overvloed. Want in het huis van den rijke bekommert men zich niet om hem. Zelfs gunt men hem de kruimkens niet, die van de tafel vallen. Die zijn voor de rondzwervende paria-honden, die langs hem heen rennen, hem besnuffelen, zijn zweren lekken en zijn lijden nog verzwaren.

Toch is Lazarus rijker dan de man in het purper. Hij bezit den grooten schat van den vrede met God. Hij weet, dat nà dit aardsche lijden de hemelsche heerlijkheid hem wacht.

Hij sterft; vol afschuw stopt men den dooden bedelaar zoo spoedig mogelijk onder den grond. Wie denkt nog aan hem?

Maar ... de engelen zijn gekomen en hebben hem gedragen in de hemelen, in Abrahams schoot, aan Abrahams zij!

De rijke sterft ook. En met pracht en praal wordt hij begraven; en de rouwklagers maken misbaar over hem. En iedereen spreekt over hem. Maar... geen engelen kwamen, om hem te dragen in Abrahams schoot. Als hij in de eeuwigheid zijn oogen opheft, is hij in de helsche pijn!

O, wat smarten moet hij lijden. Een brandende dorst kwelt hem. Is er niemand om hem eenige lafenis te brengen? Ha! Dáár ginds ziet hij Lazarus bij Abraham. En onmiddellijk roept hij: ‘Vader Abraham, ontferm u mijner en zend Lazarus, dat hij het uiterste van zijn vinger in het water doope en mijn tong verkoele, want ik lijd smarten in deze vlam!’

Hoe wordt hij teleurgesteld! ‘Kind,’ antwoordt Abraham, ‘gedenk,

dat gij uw goed ontvangen hebt in uw leven, en Lazarus desgelijks het kwade. En nu wordt hij vertroost en gij lijdt smarten.'

Ieder zijn deel. Lazarus is de knecht niet, die hem dienen moet. De rijke man heeft zijn deel ontvangen in zijn leven op aarde! Dàt was hem *alles*. En daarom rest hem nu *niets* meer.

Tusschen hemel en hel is geen gemeenschap. Zijn lot is nu beslist voor eeuwig. Op aarde had hij tijd gehad tot bekeering. Hij wilde niet hooren; nòch naar Mozes, noch naar de Profeten. Hij had alleen bedacht de dingen die op de aarde zijn, niet, die boven zijn! En allen, ook zijn broeders, die leven als hij, zullen desgelijks omkomen, als zij zich niet bekeeren. Zelfs niet, al stond iemand op uit de dooden om het hun aan te zeggen.

Dit is ieders deel, die op zijn goed zijn vertrouwen stelt, en niet rijk is in God!

36.
De heerlijkheid gods!

In Bethanië wonen Lazarus met zijn zusters Martha en Maria. Dikwijls is de Heere Jezus hun gast. Hoe ijverig is Martha dan in de weer, om het den Heiland zoo aangenaam mogelijk te maken. Hoe stil zit dan Maria aan Zijn voeten, om de woorden der zaligheid te hooren. Hoe lief hebben zij allen den Heere!

En hoe lief heeft de Heiland hèn!

Lazarus wordt ziek. O, was nu de Heere maar bij hem. Zou Hij hem niet genezen? Maar de Heere is ver weg. Over den Jordaan.

Lazarus' ziekte wordt heviger. Martha en Maria vreezen het ergste. Ze zenden in dien nood een bode, om tot den Heere te zeggen: 'Zie, dien Gij liefhebt, is krank!'

In het Overjordaansche land bereikt die boodschap Jezus. Haast Hij zich niet naar Bethanië? Hij blijft nog twee dagen in de plaats, waar Hij is. Dan zegt Hij tot Zijn discipelen: 'Laat ons weer naar Judea gaan.' En ofschoon ze vreezen voor den haat der Joden, Jezus laat zich niet weerhouden.

Hij gaat naar Bethanië. 'Lazarus, onze vriend, slaapt; maar Ik ga heen, om hem uit den slaap op te wekken.' De discipelen begrijpen Hem niet. Slaapt hij? Is dit geen teeken van beterschap?

'Lazarus is gestorven!' zegt de Heiland nu openlijk. 'Maar Ik ben blijde om uwentwil, dat Ik daar niet geweest ben, opdat gij gelooven moogt.'

De discipelen zien wel, dat Jezus vast besloten is, er heen te gaan. En al dreigen Hem en hun dan de grootste gevaren, alleen laten ze Hem niet

vertrekken. ‘Laat ons óók gaan, opdat wij mèt Hem sterven!’ spreekt Thomas.

Ja, Lazarus is reeds gestorven. Vier dagen rust hij al in het graf, dat uitgehouwen is in een rots, als Jezus Bethanië bereikt. In het huis van Martha en Maria zijn vele vrienden bijeen, om de treurende zusters te troosten. Daar fluistert iemand Martha in het oor, dat Jezus is gekomen. Dadelijk gaat zij Hem tegemoet. Zij moèt Hem spreken. Ach, waarom is Hij toch niet gekomen, toen Lazarus nog leefde?

Ze vraagt het hem. En ze zegt er bij, dat ze gelooft, dat de Heere nòg alles machtig is. Dàt geloof zal niet beschaamd worden: Jezus Christus is *de* Opstanding en het Leven!

Nu zegt ze heimelijk tot Maria: ‘De Meester is daar, en Hij roept u!’ De Meester! Maria ijlt heen. Ja, daar is de Meester. Ze valt aan Zijn voeten neer, overmeesterd door haar smart. Haar tranen kan ze niet weerhouden. ‘Heere, als Gij hier geweest waart, mijn broeder zou niet gestorven zijn!’ roept ze, juist zooals Martha zoo even.

De vrienden zijn haar gevolgd; ze denken, dat Maria naar Lazarus' graf liep, om er te weenen.

Nu zien ze Jezus en de treurende Maria. En bij háár droefheid, zoo groot, zoo diep, weenen ze mee.

Jezus ontroert er van. O, hoe groot is toch de macht der zonde: tranen, smarten, ziekte, dood! Alle vruchten van de zonde! Maar ... Hij is gekomen, om te toonen, dat hij die macht verbreken zal.

Diep medelijden vervult Zijn ziel. Hij weent. Maar Hij kan meer, dan meeweenen. Hij kan tranen drogen. Hij alleen.

Bij het graf zijn ze aangekomen. Een rechtopstaande steen sluit als een deur de spelonk af. En achter dien steen ... in een zij-nis ingeschoven, ligt Lazarus' reeds riekende lijk!

‘Neemt den steen weg!’ klinkt Jezus' bevel.

‘Ach, Heere!’ werpt Martha tegen, ‘hij riekt nu al. Want hij heeft er nu al vier dagen gelegen!’

Jezus ziet haar aan: ‘Heb Ik u niet gezegd, Martha, dat, zoo gij gelooft, gij de heerlijkheid Gods zult zien?’

Zullen ze *heerlijkheid* zien? Heerlijkheid, in het donkere graf?

Ja, heerlijkheid! Zie, daar heft Jezus de oogen ten hemel. En luide spreekt Hij: ‘Vader, Ik dank U, dat Gij Mij gehoord hebt. Doch Ik wist, dat Gij Mij altijd hoort. Maar om der schare wil, die rondom staat, heb Ik dit gezegd, *opdat zij gelooven zouden, dat Gij Mij gezonden hebt*.’

En dan, dan richt Hij de oogen op het geopende graf.

‘Lazarus / kom uit!’

Ieder houdt den adem in. Wat zal hier geschieden?

‘Lazarus, kom uit!’ roept Jezus met groote stem.

Ziet nù de heerlijkheid Gods:... de gestorvene komt uit!

Voor Jezus' woord vlucht de dood. Een levende Lazarus treedt uit de grafspelonk naar buiten. Zijn vrienden behoeven niets anders te doen, dan de grafdoeken los te wikkelen, waarmee hij geheel omwonden was. Martha, Maria! ziet gij nu de heerlijkheid Gods?

Ja, zij zien haar, en velen, die aanschouwd hadden wat Jezus gedaan had, geloofden in Hem!

37.
Hoe moet men bidden?

De Heere Jezus zeide het in deze gelijkenis:

‘Twee menschen gingen op naar den tempel om te bidden. De een was een Farizeër. De ander was een tollenaar.

De Farizeër, staande, bad dit bij zich zelven:

- o God! ik dank U, dat ik niet ben gelijk de andere menschen: roovers, onrechtvaardigen, overspelers, of ook, gelijk deze tollenaar! Ik vast twee maal ter week; ik geef tienden van alles wat ik bezit! -

En de tollenaar, van verre staande, wilde ook zelfs de oogen niet opheffen naar den hemel, maar sloeg op zijn borst, zeggende:

- o *God! wees mij, zondaar, genadig!*’

Hoe moet gij bidden? ....

Naar wien zal God hooren? ....

38.
Wie waren bij Jezus welkom?

Alleen grooten? Mannen, vrouwen? ....

Zie, daar komen vrouwen tot den Heiland. Op haar armen, aan haar handen, leiden ze haar kinderen tot Hem. O, dat de vriendelijke Jezus zegenend Zijn heilige handen mocht leggen op de hoofden van die kleinen.

Neen, dat zal niet gebeuren. Driftig treden de discipelen nader. Heftig bestraffen ze de moeders. Moeten ze Jezus lastig vallen met kinderen? ....

Maar Jezus verstoot ze niet.

Hij roept ze terug.

Hij *roept* ze. Hij legt zegenend Zijn handen op hen. Hoe vertrouwelijk kijken ze tot Hem op. Ze voèlen de liefde, die hen trekt.

En tot Zijn beschaamde discipelen klinkt het:

‘Laat de kinderen tot Mij komen, en verhindert ze niet, want derzulken is het koninkrijk Gods!’

39.
Blind en ziende; verloren en gevonden!

Aan den weg, nabij Jericho, zit Bartimeüs. Hij is een blinde bedelaar. Altijd is het nacht voor hem. Wie bekommert zich om hem? ....

Zeker niet die groote schare, die hij hoort naderen. Duizenden voetstappen dreunen op den weg. Duizenden stemmen klinken hem in de ooren.

'Wat is dit toch?' roept Bartimeüs. Dit moet wel iets bijzonders zijn!

Het is het ook. 'Jezus, de Nazarener, gaat voorbij!' roept men hem toe. Ja, Jezus gaat voorbij. Temidden van duizenden feestgangers. Naar Jeruzalem reizen ze. Mèt Hem in hun midden. Naar het Paaschfeest. Hij is hun Koning; straks zullen ze Hem kronen. En al Zijn vijanden zullen voor Zijn aangezicht vergaan, als was, dat voor gloeiende kolen smelt.

'Jezus, de Nazarener!' hebben ze den blinde toegeroepen. En Bartimeüs' hart springt op van vreugde. Jezus, dat is de Zone Davids; dat is de Messias! Die kan blinden de oogen openen!

Hij begint te roepen, te roepen zonder ophouden: 'Jezus, gij Zone Davids! ontferm U mijner!'

Zwijg! voegt men hem toe. Zou Jezus Zijn reis onderbreken, Hij, de Koning, voor een ellendigen bedelaar!

Maar Bartimeüs roept zooveel te meer: 'Zone Davids, ontferm U mijner!'

En Hij ontfermt zich!

Hij laat Bartimeüs vóór zich brengen. Daar klinkt het den blinde tegen: Wat wilt gij, dat Ik doen zal?

En vol vast vertrouwen en sterk geloof, bidt hij: 'Heere! dat ik ziende mag worden!'

'Word ziende, uw geloof heeft u behouden!' antwoordt de Heiland.

Terstond geschiedt het: hij wòrdt ziende. Hij ziet ... Jezus het eerst! En God verheerlijkend, volgt hij met de schare, den Zoon van David, in wien hij gelooft.

Jubelend vervolgt de schare haar weg. Naar Jericho, de palmstad.

Opeens staat Jezus stil! Hij ziet opwaarts. En aller oog volgt Jezus' blikken. Dáár, tusschen de takken van dien wilden vijgeboom, zit een man, klein van gestalte.

En nog eer de schare recht weet, wat er gebeurt, hooren ze Jezus' stem, die tot den man in den vijgeboom zegt: 'Zacheüs, haast u en kom af, want Ik moet heden in uw huis blijven!'

De man klimt haastig naar beneden en ontvangt straks Jezus met vreugde in zijn huis.

..en de handen op hen gelegd hebbende/zegende Hij ze.

Hij kan het haast niet gelooven; tòch is het zoo. Jezus heeft hem opgezocht; Jezus is tot hèm ingekomen.

Zacheüs is een tollenaar, een òverste der tollenaars. Hij heeft zoo'n zondig leven achter den rug. Hij is rijk, maar er kleeft aan dat geld zooveel onrecht.

Een àndere begeerte dan naar goud en zilver was in Zacheüs' hart ontwaakt. De begeerte naar vergeving zijner zonden, de begeerte naar Jezus, den Zaligmaker!

O, mocht hij Hèm toch maar eens *zien*! Omdat hij klein van persoon was, vreesde hij, dat dit niet zou lukken. Toen had hij bedacht, in een boom te klimmen. Kwam Jezus daar dan voorbij, dan zou Hij Hem zeker zien!

Méér is nu geschied. Jezus heeft hem geroepen. Jezus is in zìjn huis. En al mort daarover heel de schare, hìj voelt zich gelukkig. Hij heeft Jezus, dàt is hem genoeg. Met een oprecht hart heeft hij zich tot den Heere bekeerd. Hoor, hoe hij tot den Heiland spreekt: ‘Heere, zie de helft van mijn goederen geef ik den armen! Indien ik iemand iets door bedrog ontvreemd heb, dat geef ik *vierdubbel* weder!’

Hij toont zijn berouw, zijn geloof, uit zijn werken.

En Jezus verblijdt zich mèt hem, den weergekeerden verloren zoon. ‘Heden,’ spreekt Hij, ‘is dezen huize zaligheid geschied, want immers ook deze is een zoon van Abraham!

Want de Zoon des Menschen is gekomen om te zoeken en zalig te maken, wat verloren was!’

40.
Liefde en haat.

Nog twee dagen, dan is het Pascha. ‘Dan zal Ik,’ zegt de Heiland tot Zijn discipelen, ‘overgeleverd worden, om gekruisigd te worden!’

't Leek wel, of zij den Heere niet begrepen. Hij, *gekruisigd* worden? Heel àndere gedachten koesterden ze. *Verhoogd* zou Hij worden. Als Koning regeeren. En zij, Zijn eerste dienaren, deelend in Zijn glorie.

Maar één was er, die Jezus verstond. 't Was de stille Maria, van Bethanië. Hoe dikwijls had ze gezeten aan Zijn voeten. Hoe had zij Zijn woorden ingedronken. Zij wist het: Jezus zou sterven!

Haar Heiland sterven! Overgeleverd in de handen der vijanden. En zij? Neen, dan zou zij er niet kunnen zijn, om hem haar liefde te toonen. Hoè het alles gaan zou, neen, ze wist het niet. Maar nù, nù kan ze Hem toch nog haar liefde toonen. Nu kan ze het nog.

En ze gaat heen en koopt een albasten flesch met zeer kostelijke nardus: driehonderd penningen is de prijs. 't Is haar niet te duur: àlles heeft ze over

voor haar Meester. Die zalf zal ze over Hem uitgieten, en zóó Hem haar liefde en hulde betuigen.

In het huis van Simon, den melaatsche, eens door den Heiland genezen, zit Jezus aan den disch. Ook Zijn discipelen zijn daar. Ook Lazarus bevindt er zich.

Daar vertoont zich opeens Maria.

In haar hand draagt zij de flesch. Recht op Jezus gaat ze af. En dan, neen, dan druppelt ze de kostbare zalf niet over Hem uit, dan breekt ze den hals der flesch en de volle stroom nardus vloeit over Zijn hoofd en over gansch Zijn lichaam. Dan knielt ze neder aan Zijn voeten en, het haar losmakend, droogt ze Zijn voeten. Ze wil Jezus àlles geven; ze wil Jezus' nederigste dienstmaagd zijn.

Heel het vertrek wordt vervuld met den geur der zalf.

Maar ... grimmige oogen kijken haar aan. Maar ... booze woorden worden haar toegesproken. Judas is het. Hij eerst. 'Welk een verlies!' roept hij uit. 'Driehonderd penningen ... weggegooid! Had Maria die zalf verkocht en mij het geld gegeven, om er armen mee wel te doen!'

En de andere discipelen stemmen met hem in. Ze begrijpen niet, waaròm Judas zoo spreekt. Ze weten niet, dat hij, die de beurs draagt, hun penningmeester, tegelijk een dief is, die zich niet ontziet, zich het geld der armen toe te eigenen.

Arme Maria! Ze vergrimmen tegen haar.

Wees gerust. Jezus kiest haar partij. Hij bestraft haar niet. Hij prijst haar. 'Waarom doet gij haar moeite aan? Een goed werk deed ze. Wilt gij de armen weldoen, gij hebt ze altijd bij u. *Mij niet*. Want ze heeft het gedaan *tot een voorbereiding van Mijn begrafenis!*'

Maria gaat heen, verheugd. Jezus heeft haar offer aangenomen. Jezus heeft haar niet verstooten!

Maar de valsche Judas voelt, dat Jezus hèm doorziet. En de haat tegen den Heiland ontwaakt in zijn hart.

'Toen voer de Satan in hem!'

Hij zal zich wreken. Hìj zal Jezus overleveren in de handen der vijanden.

Regelrecht gaat hij naar de overpriesters.

'Wat wilt gij mij geven, en ik zal Hem u overleveren!'

Ze zien elkaar aan. Dat hadden ze niet kunnen denken. Welk een bondgenoot! Groote blijdschap vervult hun hart.

'En zij hebben hem toegelegd dertig zilveren penningen.'

Van nu af zoekt Judas gelegenheid, om zijn Meester in de handen der vijanden te spelen.

Zoo zal hij zich wreken.

En een zoet loon zal hij er mee verdienen!

41.
Hosanna, den zone Davids!

't Is de tiende van de maand Nisan.

Over acht dagen zal het Paaschfeest in Jeruzalem gevierd worden. Ieder in Jeruzalem heeft een lam uitgezocht en zondert het nu af van de andere schapen. Met het feest zal het gegeten worden.

Weten nu allen wel, dat dit lam niets anders is dan een zinnebeeld van het ware Lam; van den Messias? Denken ze er wel aan? Verlangen ze er wel naar?

Ach, zoo weinigen! Bijna niemand. En al denken ze er misschien aan, toch gelooven ze niet, dat Jezus het Lam is, dat de zonde wegneemt.

En toch is het zoo.

Jezus is het ware Paaschlam. En Hij komt naar Jeruzalem, om als een lam ter slachting te worden geleid.

Hij is het Lam!

Maar Hij is ook de Koning!

Zie, daar zit Hij op een ezelin. Zijn discipelen en een zeer groote schare omringen Hem. Eenigen klimmen in de boomen, ter zijde van den weg; ze snijden dunne takjes met bladeren af en spreiden die dan over het pad, waarover de Heere Jezus rijdt. Anderen werpen hun opperkleed voor hem neer. Zoo is de weg bedekt met kleederen en groen. Hoor, hoe alles juicht: Hosanna, den Zoon van David. Gezegend is Hij, die komt in den Naam des Heeren! Hosanna in de hoogste hemelen!'

Nu keert het koninkrijk weer van David; nu zal Israël weer vrij worden van zijn vijanden; nu komen de oude dagen terug van glorie en van eer! Zóó denken ze. En hun gejuich vervult de lucht. En hun jubel schalt voort.

Zèlf heeft de Heere twee van Zijn discipelen de ezelin doen halen. En vrijwillig hadden de eigenaars ze afgestaan.

En toen hadden de discipelen hun Meester er op geplaatst. Nu zou Hij Koning zijn!

En onophoudelijk klinken de hosanna's. De geestdrift stijgt al hooger. Door duizenden omstuwd, nadert de Heiland Jeruzalem.

Op een hoogte gekomen, houdt Jezus een oogenblik stil. Daar vóór Hem ligt de stad. Hoe trotsch verheffen zich de muren, de torens! Hoe heerlijk praalt daar in de schittering der zon de tempel!

Jezus weent! Waarom? Om de smart, die Jeruzalem Hem zal aandoen? Omdat Hij straks die poorten zal uittreden, gebukt onder den kruispaal?

Niet om zichzelf weent Hij. Hij weent omdat Hij weet, welk lot Jeruzalem wacht. Die schoone stad zal eens in vlammen opgaan; verbroken worden dan de muren en poorten; en de heerlijke tempel wordt een prooi van 't vuur. En 't zwaard zal woeden in die straten, en het zal dooden man en vrouw en kind, zonder mededoogen! Dat alles komt straks over Jeruzalem, omdat het Hèm, den Christus, verwerpt!

Dáárom weent de Heiland. ‘Och, mocht gij nù nog bekennen, wat tot uw vrede dient!’ spreekt Hij.

Maar bijna niemand let op Jezus' weenen. Voort, voort! Naar Jeruzalem! En zie, uit de poort komen nieuwe scharen hen tegemoet en ze voegen zich bij de anderen, en ze jubelen mee: Hosanna! Hosanna!

Vol ergernis zien het de Farizeën en de oversten aan.

Hij, dien zij den dood gezworen hebben, doet als een Koning Zijn intocht in de stad. ‘Laat dat volk zwijgen!’ bijten ze Jezus toe.

Zwijgen? ‘Ik zeg u,’ spreekt de Heere, ‘indien dezen zwegen, de steenen zouden haast spreken!’ Zou dan de profetie niet vervuld worden van Zacharia: ‘Juich, gij dochter Jeruzalems!’ (Zach. 9:9).

Den anderen dag reinigt Hij opnieuw den tempel: koopers en verkoopers drijft Hij uit het huis Zijns Vaders. Niemand durft Hem weerstaan. En de kinderen loopen zingend het voorhof en de zalen door en ze herhalen, wat ze gisteren gehoord hebben: ‘Hosanna! den Zoon van David! Hosanna!’

Ten spijt van de vijanden zingen ook kinderen Zijn lof. Neen, Hij bestraft ze niet. Ze mògen zingen van Hem; ook uit hùn monden wil de Heere zich lof bereiden!

Hosanna! Hosanna!

En toch weet Jezus, dat binnen enkele dagen de straten van Jeruzalem zullen weergalmen van een anderen kreet; den schrikkelijken kreet: ‘Kruis Hem!’

42.
Van de booze landlieden.

De laatste dagen bracht de Heiland te Jeruzalem door; 's avonds verliet Hij de stad, om in Bethanië te overnachten; 's morgens keerde Hij naar Jeruzalem terug.

Dan ging Hij naar den Tempel, dan leerde Hij door gelijkenissen. Hij verhaalde van den heer, die een wijngaard plantte; hem omtuinde; er een wijnpersbak in groef; een toren er bij bouwde ter bescherming en dan den wijngaard aan landlieden verhuurde. Toen de tijd der vruchten gekomen was, zond hij dienstknechten om de pacht te ontvangen, want hij was zelf buitenslands gereisd. Maar de landlieden waren booze menschen. De knechten

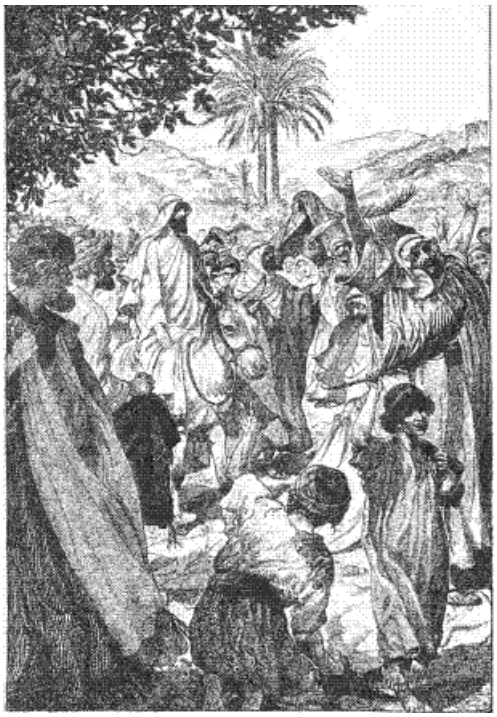

‘Hosanna den Zone Davids!’

die tot hen waren gezonden, sloegen, mishandelden, ja doodden ze. En toen de heer eindelijk zijn zoon zond, ontzagen ze hem niet. Maar ze zeiden: Dit is de erfgenaam, laat ons hem dooden, en de erfenis is voor ons. Zoo deden ze ook.

Wat deed toen de heer van den wijngaard? Hij kwam en strafte die booswichten gestreng.

Zoo zou het ook gaan met de Joden. Ook zij verwierpen den Zoon; den Zoon van God! Ze hadden vroeger Gods profeten gedood; ze zouden het ook den Heiland doen. Maar daarom zouden ze ook uit hun land verdreven worden; en zwaar zou Gods toorn treffen hen, die de handen zouden durven slaan aan Zijn geliefden Zoon!

Begrepen de Joden deze gelijkenis? Ja, zij begrepen ze; maar ze haatten er den Heiland des te meer om.

43.
De talenten.

Een andere gelijkenis:

Een zeker mensch ondernam een verre reis. Vóór hij vertrok, riep hij zijn dienstknechten bij zich. Elk gaf hij een som geld, om daarmee handel te drijven, terwijl hij afwezig zou zijn. De een ontving vijf talenten, een aanzienlijke som, een waarde van tienduizenden naar onze munt gerekend. De tweede kreeg twee talenten. En de derde één.

Toen ging de heer weg.

De dienstknechten togen aan het werk. De eerste begon dadelijk met zijn handel. De tweede ook. Maar de derde beschaamde het vertrouwen van zijn heer. Inplaats van te werken, nam hij het geld, groef een kuil en verborg het daarin. Hij had geen lust te werken voor zijn heer. Waarom niet? Omdat hij zijn heer niet liefhad. Hij was lui. Hij hield liever zijn gemak. Al zijn werken zou immers hèm toch geen voordeel brengen? En als dan zijn heer terugkwam? Wel, dan kon hij immers het talent teruggeven. Wat bekommerde hij er zich verder over?

De eerste twee werkten, werkten hard. Alsof het hun eigen zaken gold, zoo spanden ze zich in. Maar de derde lachte hen uit. Waarom maakten zij zich zoo druk, dwazen, die ze waren!

Lang duurde het, eer de heer weerkeerde. Maar eindelijk kwàm hij toch. Hij riep zijn knechten. De eerste kwam. O, hoe blij was hij, dat hij zijn meester een winst kon toonen, zoo groot als de som, die hem toevertrouwd was: vijf talenten had hij gewonnen; vijf ontvangen: tien terug! De tweede had twee talenten ontvangen: vier kon hij teruggeven!

Hoe prees hen hun heer. Goede, getrouwe dienstknechten noemde hij ze.

En tot loon van hun ijver behoefden zij niet langer als knechten te dienen: hun volle vrijheid verkregen ze; in vreugde en blijdschap konden ze voortaan leven.

De derde naderde. Hij bracht het ééne talent terug: niets meer, niets minder! En hij durfde zijn heer nog wel toevoegen: Heer, ik kende u, dat gij een hard mensch zijt; maaiende, waar gij niet gezaaid hebt. Ik vreesde u; daarom heb ik uw talent in de aarde verborgen; zie, gij hebt het uwe!

‘Gij booze en luie dienstknecht!’ sprak de heer hem aan. ‘Als ik dan zulk een hard heer was, gelijk gij zegt, waarom hebt gij mijn geld dan niet naar de bank gebracht? Waart gij te lui om te werken, dan zou het tenminste toch nog rente opgebracht hebben.’

De booze, de luiaard wordt weggeleid; hij moet zijn straf dragen: een ontzettende straf, die hem doet weenen en de tanden knersen!

Maar zóó zal het gaan elk, die Gods goede gaven veracht. Die zijn geld, zijn kracht, zijn verstand, zijn kunst, niet wil besteden in 's Heeren dienst en tot 's Heeren eer.

Eens komt Hij, en vraagt ieder rekenschap. En dan zal Hij beloonen èn straffen. Hemelsche vreugd voor elk, die uit liefde Hem heeft gediend. Helsche pijn, buitenste duisternis en tandknersing voor elk, die Hem heeft getart en veracht!

44.
Als hij wederkomt....

Jezus zeide:

‘En wanneer de Zoon des Menschen komen zal in Zijn heerlijkheid, en al zijn heilige engelen met Hem, dan zal Hij zitten op den troon Zijner heerlijkheid. En voor Hem zullen al de volken vergaderd worden en Hij zal ze van elkander scheiden, gelijk de herder de schapen van de bokken scheidt. Hij zal de schapen aan Zijn rechterhand zetten, maar de bokken aan Zijn linker. Alsdan zal de Koning zeggen tot hen, die aan zijn rechterhand zijn: Komt gij gezegenden Mijns Vaders, beërft dat koninkrijk, 't welk u bereid is van de grondlegging der wereld. Want Ik ben hongerig geweest en gij hebt Mij te eten gegeven; Ik ben dorstig geweest en gij hebt Mij te drinken gegeven; Ik was een vreemdeling en gij hebt Mij geherbergd; naakt, en gij hebt Mij gekleed. Ik ben krank geweest en gij hebt Mij bezocht; Ik was in de gevangenis en gij zijt bij Mij gekomen.

Dan zullen de rechtvaardigen Hem antwoorden, zeggende: Heere! wanneer hebben wij U hongerig gezien, en gespijzigd? Of dorstig, en te drinken gegeven? En wanneer hebben wij U een vreemdeling gezien, en

‘Wanneer gij dan zult zien den gruwel der verwoesting.....’

geherbergd? Of naakt, en gekleed? En wanneer hebben wij U krank gezien, of in de gevangenis en zijn tot U gekomen?

En de Koning zal antwoorden en tot hen zeggen: Voorwaar zeg Ik u, voor zooveel gij dit één van deze Mijn minste broeders gedaan hebt, *zoo hebt gij dat Mij gedaan!*

Dan zal Hij zeggen tot degenen, die ter linkerhand zijn: Gaat weg van Mij, gij vervloekten, in het eeuwige vuur, 't welk den duivel en zijn engelen bereid is. Want Ik ben hongerig geweest en gij hebt Mij niet te eten gegeven. Ik ben dorstig geweest en gij hebt Mij niet te drinken gegeven. Ik was een vreemdeling en gij hebt Mij niet geherbergd; naakt, en gij hebt Mij niet gekleed; krank en in de gevangenis en gij hebt Mij niet bezocht.

Dan zullen ook dezen Hem antwoorden, zeggende: Heere, wanneer hebben wij U hongerig gezien, of dorstig, of een vreemdeling, of naakt, of krank, of in de gevangenis, en hebben U niet gediend?

Dan zal Hij hun antwoorden en zeggen: ‘Voorwaar zeg Ik u, voor zooveel gij dit één van deze minsten niet gedaan hebt, *zoo hebt gij het Mij ook niet gedaan!*

En dézen zullen gaan in de eeuwige pijn; maar de rechtvaardigen in het eeuwige leven.’

45.
In de paaschzaal.

Donderdagavond, twee dagen vóór het Paaschfeest, begeeft de Heere Jezus zich met tien discipelen naar Jeruzalem. Twee zijn er reeds. Ze hebben dien dag in een opperzaal den Paaschmaaltijd bereid. Nu is alles gereed: het lam, het brood, de wijn, de bittere saus. Die opperzaal behoort aan een van Jezus' vrienden. Hij heeft haar dadelijk aangewezen, toen de twee discipelen er hem om vroegen. Ze hadden een man moeten volgen, die een kruik water droeg. Het huis, dat hij binnen trad, waren zij ook binnen gegaan en daar hadden ze gevraagd aan den eigenaar, zooals de Heere hun had geboden: Waar is de Paaschzaal, zoo zegt de Meester, waar Ik met Mijn discipelen het Pascha eten zal?

Zóó was alles aan Judas, den verrader, verborgen gebleven. Jezus wilde voor de laatste maal rustig kunnen samenzijn.

Thans treden ze de opperzaal binnen en nemen plaats. Druk spreken de discipelen met elkaar; ze twisten. ‘Wie van ons is de meeste?’ Die vraag houdt hen bezig. En geen wil de minste, ieder wil de meeste zijn!

Vangt de maaltijd nog niet aan? Waarop wachten ze? Maar moeten dan, vooraf, hun voeten niet gewasschen? Waar is de slaaf, die dit doen zal? Er is er geen. Wie zal het dàn doen? Petrus? Johannes? Jacobus?

Niemand wil het. Waarom zou men de minste zijn, slavenwerk doen?

Ja, één staat op. Die één is .... hun Meester. En Hìj neemt het bekken met water; en Hij neemt den doek; en Hij knielt bij Zijn discipelen neer; en Hìj, Hìj wascht hun voeten. Beschaamd zien ze het aan. Hij, de Meester, hùn knecht? Zij zoo trotsch, zoo hoogmoedig; Hìj, zoo nederig!

Maar Petrus weigert. Zijn voeten niet. Ja, zegt de Heiland. Uw voeten óók. Anders hebt gij geen deel met Mij. Dan behoort ge niet bij Mij.

Dan veràndert Petrus. Hij niet behooren bij Jezus? Als 't daarom gaat, dan Heere, mijn geheele lichaam!

Hij begrijpt niet, wat dit alles beduidt. Jezus is hun Heiland. Hij heeft hen gereinigd van hun zonden door Zijn bloed, dat Hij zal vergieten. In Hem zijn ze rein. Maar dagelijks hebben ze noodig Zijn vergevende liefde over hun telkens weer terugkeerende dagelijksche struikelingen.

'Zie,' zegt de Heiland, '*die gewasschen is*, heeft niet van noode dan de voeten te wasschen, maar is geheel rein. En gijlieden zijt rein, *maar niet allen!*' Neen, niet allen. Judas niet. Onrein is hij. Zijn hart is vol van boosheid, van haat, van verraad.

'Verstaat gij nu, wat Ik u gedaan heb?' vraagt de Heere. 'Ik, uw Meester, heb ù de voeten gewasschen. Ik heb u een voorbeeld gegeven: wascht ook gij elkander de voeten.'

Dìt moeten ze leeren, nederig te zijn van hart, de minste te wezen. Altijd bereid te zijn, anderen te helpen.

Het avondmaal wordt voortgezet. Maar geen vroolijke, opgewekte gesprekken worden gevoerd. Bedrukt kijkt elk voor zich. Want zoo pas heeft de Heiland een woord gesproken, dat de discipelen diep heeft ontroerd: 'Voorwaar, Ik zeg u, dat één van u Mij zal verraden!'

Verward, bedroefd kijken ze elkander aan. Wie? Wie dan? Eén van hèn? Ben ìk het? Ben ìk het? vraagt de een na den ander. Gewis, één, die aan deze tafel aanzit, die ook telkens de hand met het brood in den schotel indoopt. Wie dan?

Petrus wenkt Johannes, die rechts naast Jezus zit, het te vragen. En op zachten toon antwoordt de Heiland dezen: 'Die is het, wien Ik de bete, als ik ze ingedoopt heb, geven zal.'

Wat de Heere nu doet, is niets opmerkelijks. Het gebeurde vaak aan een maaltijd, dat de gastheer een der gasten een bete toereikte. Zoo blijft het voor de andere discipelen verborgen, wie de verrader zijn zal. Maar Judas, die de bete ontvangt, begrijpt het. Hij ziet het aan Jezus' oog. Zijn geweten zegt het hem. Toch waagt hij het nog, evenals de anderen te vragen: Ben ìk het? En fluisterend spreekt de Heere tot hem: 'Gij hebt het gezegd!'

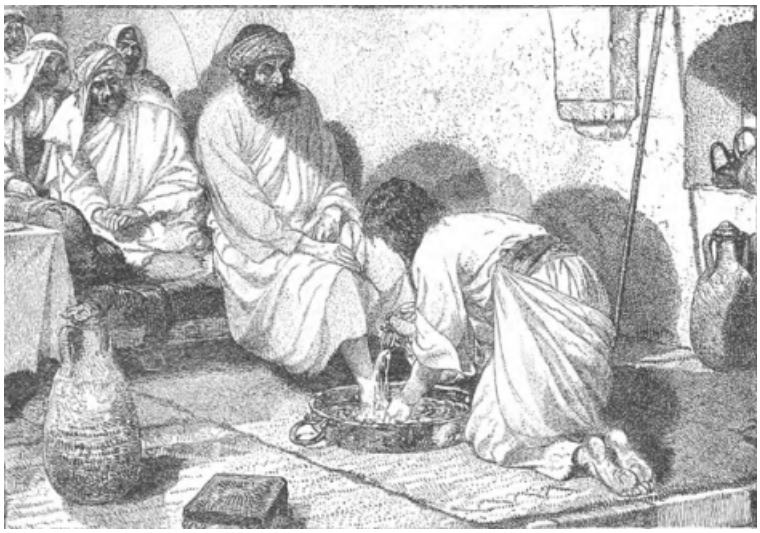

.... en begon de voeten der discipelen te wasschen

En na de bete vaart de Satan in hem. Terstond vertrekt hij. Heeft Jezus zelf niet gezegd: Wat gij doen wilt, doe het haastelijk? Welnu, hij zal gaan; wreken zal hij zich. Zijn dertig zilverlingen zal hij verdienen!....

De Heere blijft achter met Zijn elf discipelen. Niet lang zal Hij meer bij hen zijn. Vóór Hem ligt de heerlijkheid. Hij zal sterven, ja, Hij weet het, Hij wìl het. Maar dat sterven zal juist zijn tot heerlijkheid. Tot heerlijkheid van den Vader, wien Hij gehoorzaam zal zijn tot den dood aan het kruis. Tot heerlijkheid ook van Zichzelven.

'Kinderkens, nog een kleinen tijd ben Ik bij u. Ik ga heen, en waar Ik heenga, kunt gij Mij nu niet volgen.'

Jezus zal alléén lijden; gansch alléén.

Alléén? Neen, dat zal niet gebeuren, zegt Petrus. 'Want *ik* zal bij U blijven, *ik* zal voor U strijden; *ik* zal mèt U gaan in de gevangenis, ja, in den dood!'

'Neen,' zegt Jezus, 'maar gij, en allen, zult Mij in dezen nacht verlaten. Gij zult u voor Mij schamen. Gij zult bij Mij niet gerekend willen worden.'

'Allen U verlaten?' antwoordt Petrus opnieuw. ''t Is mogelijk, Heere, maar ik toch niet!'

'Gij niet, Petrus? Gij juist zult Mij in dezen zelfden nacht, eer de haan zal gekraaid hebben, driemaal verloochenen!'

Maar Petrus blijft tegenspreken. 'Al moest ik ook met U sterven, ik zal U geenszins verloochenen.'

En desgelijks zeiden ze ook allen.

Ach, de Heiland kende hen beter, dan zij zichzelve.

46.
Het heilig avondmaal.

De Paaschmaaltijd is geëindigd. Maar er zal nog iets bijzonders gebeuren. Zie, daar neemt de Heere Jezus een stuk brood. Plechtig breekt Hij het, deelt het uit aan de discipelen en spreekt: 'Neemt, eet, dat is Mijn lichaam, dat voor u gebroken wordt. Doet dat tot Mijne gedachtenis.'

Ze nemen het aan uit Zijn hand. Ze eten. Zal dan Zijn lichaam gebroken worden? Zal hun Meester toch sterven?

Ja, Hij zal sterven voor hen, voor zondaren. En die in Hem gelooft, en, in het Heilig Avondmaal, het gebroken brood eet, mag er van verzekerd zijn, dat óók voor hem Jezus Zijn lichaam deed kruisigen.

Nu neemt Jezus den drinkbeker met wijn, die bij den Paaschmaaltijd dienst had gedaan, zegent dien en spreekt: 'Drinkt allen daaruit. Want dit is Mijn bloed, het bloed van het nieuwe testament, dat voor velen vergoten wordt, tot vergeving der zonden.'

Ze nemen den drinkbeker uit Zijn hand aan. Ze drinken. Zal dan Zijn bloed vergoten worden? Zal hun Meester tòch sterven?

Ja, Hij zal sterven voor hèn, voor zondaren. En *dit* bloed zal waarlijk redden van den dood. Het bloed van het verbond of testament, dat de Israëlieten in den eersten Paaschnacht aan de deurposten hadden gestreken, kon uit zichzelf niet redden. Dìt bloed, waarvan de wijn een teeken is, het bloed van het nieuwe verbond, zal redden. En die geloovig den wijn in het Heilig Avondmaal drinkt, mag ervan verzekerd zijn, dat óók voor hèm Jezus Zijn bloed heeft vergoten.

Dit Heilig Avondmaal moeten de geloovigen telkens weer vieren. Ze moeten telkens weer gedenken aan het lijden en sterven van den Heiland. Brood en wijn moeten hen wijzen op Zijn verbroken lichaam en vergoten bloed. En het eten van dit brood en het drinken van dezen wijn zal hen sterken in het geloof aan hun trouwen Heiland, die Zijn leven gaf om Zijn volk te redden.

47.
Het hoogepriesterlijk gebed.

Nu is de ure nabij, dat de Heere Jezus Zijn zwaarste lijden zal moeten dragen. Nu rukken op Hem aan overpriesters en Schriftgeleerden, de Satan en de dood! Nu heft de Heiland Zijn oogen op naar den hemel: Rondom Hem zijn Zijn discipelen; ze luisteren eerbiedig toe. En nooit, nooit hebben ze vergeten de woorden, die Hij nu spreekt; Zijn gebed voor Zichzelf; Zijn gebed voor Zijn volk!

Zóó begint Hij: ‘Vader, de ure is gekomen, verheerlijk Uw Zoon; opdat ook Uw Zoon U verheerlijke! Gelijk Gij Hem macht gegeven hebt over alle vleesch, opdat al wat Gij Hem gegeven hebt, Hij hun het eeuwige leven geve. En dit is het eeuwige leven, dat zij U kennen, den eenigen, waarachtigen God en Jezus Christus, dien Gij gezonden hebt.’

Hij bidt: ‘Vader, verheerlijk Mij nu!’

Hij bidt: ‘Vader, bewaar Mijn discipelen, bewaar ze in Uw naam! Vader, dat ze één zijn, gelijk Wij één zijn! En geef hun, o Vader, dat ze Mijn heerlijkheid mogen aanschouwen, want Ik wil, dat waar Ik ben, ook die bij Mij zijn, die Gij Mij gegeven hebt.’

En als Hij zoo gebeden heeft, als een Hoogepriester voor Zijn volk, dan is Hij bereid het lijden tegen te gaan.

Samen zingen ze den lofzang; liederen uit Psalm 115-118.

Ja, ze zingen. Jezus zingt! Als het bitterst lijden nadert, zingt Hij. Want Hij zal triomfeeren over alle vijanden.

Hij gaat ze tegemoet.

‘Staat op,’ zegt Hij, ‘laat ons van hier gaan!’

48.
In den hof.

Midden in Gethsemané, den Olijvenhof, ligt Jezus, het hoofd naar de aarde gekeerd. Alleen! Aan den ingang liet Hij acht discipelen achter; op een steenworp afstands de drie overigen: Petrus, Jacobus en Johannes.

Een hevige benauwdheid heeft Hem aangegrepen; Hij is geheel ontroerd. Wat is het toch, dat Hem zóó aangrijpt? 't Is het naderend lijden, dat Hem verschrikt. 't Is de Satan, die Hem tegenkomt. 't Is de dood, die Hem, den Levensvorst, aangrijnst; 't is de toorn van God, die Hem vervaart, dien Hij dragen moet, de toorn over de zonden van Zijn volk.

't Is het vooruitzicht op de banden, die Hem zullen knellen, op de lasteringen en de mishandelingen, die Hij zal moeten verduren; op de slagen, die dienaars Hem zullen toebrengen; op de bloedige geeseling, die Zijn rug zal openrijten; op de doornenkroon, die Hem zal wonden; op het kruis, waaraan Hij hangen zal!

Zal Hij dit alles lijden? Hij, Gods Zoon? Zal Hij van Zijn Vader in den hemel, van Zijn discipelen op aarde verlaten worden? Zal Hij moeten bezwijken onder den toorn, den brandenden toorn van God? Een worm, geen man, is de Heiland gelijk. Maar zie, om Hem te versterken, daalt een engel uit den hooge neder.

‘Vader,’ zoo bidt Hij, ‘alle dingen zijn U mogelijk! Neem dezen drinkbeker van Mij weg! Doch niet wat Ik wil, maar wat Gij wilt, geschiede!’

Hij keert zich naar Zijn discipelen. Hij vindt ze .... slapende. Alleen, gansch alleen lijdt en strijdt Hij. ‘Simon, kunt gij niet één uur met Mij waken? Waakt en bidt, opdat gij niet in verzoeking komt; de geest is wel gewillig, maar het vleesch is zwak.’

Hij verwijdert zich opnieuw. Weer knielt Hij neer. Weer bidt Hij, met dezelfde woorden.

En dan, in Zijn groote benauwdheid, zoekt Hij weer Zijn discipelen, en vindt hen, weder .... slapende!

Alleen, gansch alleen, lijdt en strijdt Hij. Daar werpt Hij zich neer, in de alleruiterste benauwdheid en angst der ziel. Bloedig zweet breekt Hem uit. In groote droppelen loopt het af op de aarde. En Zijn stem smeekt tot Zijn Vader met dezelfde bede. O, zal Hij sterven, hier in de eenzaamheid van den hof? Jezus' gebed, uitgekermd met sterke roeping en tranen, eindigt tòch weer met de woorden: ‘Niet Mijn wil, maar de Uwe geschiede!’

Want wel doet de Satan den Heiland reeds nu proeven, welk zwaar lijden Hem wacht, maar Hij blijft gehoorzaam. Niets kan Hem aftrekken van den weg der gehoorzaamheid.

49.
In den hof. (*Vervolg*).

Jezus wekt Zijn discipelen. 't Is tijd. Daar nadert een bende. De acht discipelen ijlen op Hem toe: allen staan ze om Hem heen; de schapen om den Herder.

Fakkelglans tusschen de stammen! De dreunende tred van gewapenden! Judas nadert! Hèm volgen de hoofdmannen van den tempel; dienaars van den Hoogepriester; een afdeeling Romeinsche soldaten met hun overste.

Judas zal de bende aanwijzen, wien zij moeten vatten. Hij zal Hem .... een kus geven. Alsof hij Jezus' vriend ware! En zóó zal Jezus immers niet weten, wàt Judas met dien kus eigenlijk doet!

'Rabbi, rabbi!' roept de verrader. En tegelijkertijd kust hij Jezus. Maar hij verrast en misleidt den Heere niet. Jezus ziet hem aan. Dien blik vergeet Judas nooit. Jezus spreekt hem toe: 'Judas, verraadt gij den Zoon des Menschen met een kus?' Die woorden branden diep in in Judas' ziel.

De vijanden schijnen nòg niet te weten, wien zij, uit die groep mannen, moeten hebben. Maar Jezus vraagt het hun: 'Wien zoekt gij?'

'Jezus, den Nazarener!' schreeuwen ze. Nu zal Jezus duidelijk laten zien, dat Hij *vrijwillig* in den dood zal gaan; dat Hij de macht heeft, niet maar om te ontkomen, maar zelfs om Zijn vijanden te verdelgen.

'Ik ben het!' antwoordt Hij. En eensklaps stort de gansche bende achterwaarts ter aarde. Eén woord van Jezus, en verslagen zijn ze.

Verward komen ze weer overeind. En weer wijst Jezus Zichzelf aan, met hetzelfde woord: Ik ben het!

Nu treden ze op Hem toe. Zie, Malchus, een dienstknecht van den Hoogepriester, is de voorste. Hij zal Jezus vangen. Hij? Daar flikkert een zwaard en .... Petrus houwt hem.... het oor af!

Petrus zal immers zijn leven zetten voor zijn Meester. Arme hulp. Een oor houwt hij af! Maar Jezus behoeft ook zijn hulp niet. Hij kan duizenden engelen doen aanrukken; één bede tot Zijn Vader en een hemelsche heirschare staat tot Zijn dienst!

'Steek uw zwaard weder in de scheede, Petrus. Die het zwaard nemen, zullen door het zwaard vergaan!'

Petrus niet. Want de Heiland heelt het afgeslagen oor: Zijn vijand toont Hij Zijn macht, door hem wel te doen.

Thans grijpen de dienaren Jezus en binden Hem.

‘Ik ben het!’

Nu vluchten al de discipelen. Allen verlaten ze Hem.

En gebonden, omringd door de krijgsknechten, wordt Jezus weggeleid, eerst naar den ouden, goddeloozen Annas, Kajafas' schoonvader, die den slaap niet kan vatten, vòòr Hij Jezus als gevangene vóór zich heeft gezien. En dan naar den Joodschen Raad.

Zie nu het Lam Gods, dat de zonden der wereld wegneemt!

50.
Hij is des doods schuldig!

In een halven kring zitten de leden van den Joodschen Raad: het Sanhedrin. Twee-en-zeventig mannen, oversten van het volk. De Hoogepriester zit in hun midden; hij is de voorzitter van deze vergadering.

Aller oogen zijn gericht op den gevangene, die gebonden vóór hen staat. Oogen vol haat. Rechters moeten ze heeten; recht moeten ze spreken, maar ze hebben reeds vooraf Jezus' dood gezworen.

Ha! nu hebben ze Hem in hun macht! Nu zal Hij hun handen niet meer ontkomen. Maar .... waarvan kunnen ze Jezus eigenlijk beschuldigen? Waar halen ze aanklagers? Wie zal tegen Hèm getuigen?

Getuigen? Zoeken ze die waarlijk? Waar zijn de blinden, wien Hij de oogen opende, de kreupelen en lammen, die Hij deed wandelen, de melaatschen, die Hij heeft gereinigd, de dooden, die Hij heeft opgewekt? Neen, zulke getuigen zoeken zij niet. Vàlsche getuigen hebben ze noodig. Maar de valsche getuigen verwarren zich in hun leugens en spreken zelfs elkander tegen. Of ze verdraaien des Heilands woorden. Hij zou het volk aangezet hebben, om den Tempel af te breken. En Hij had immers van Zijn lichaaam gesproken? Maar ook hierin is hun valsch getuigenis niet eenparig. En toch! Er moeten twee of drie getuigen zijn, die hetzelfde zeggen, anders kan de Heiland niet veroordeeld worden.

Nu hèbben de vijanden Jezus, maar zullen ze Hem straks niet moeten loslaten?

Daar staat de Hoogepriester op. Jezus heeft op de valsche aanklachten geen antwoord willen geven. Maar nu, nù zal Hij moeten! ‘Ik bezweer U bij den levenden God, dat Gij ons zegt, of Gij zijt de Christus, de Zoon van God?’

Nu wil de Heere niet langer zwijgen. Zou Hij dan Zichzelf ten leugenaar stellen? En vastberaden klinkt het van Zijn lippen: ‘*Ik ben het*.’

Alsof hij ten diepste ontroerd is, scheurt de Hoogepriester zijn kleederen en roept uit: ‘Hij heeft God gelasterd! Gij allen hebt het gehoord. Wat dunkt ulieden?’

En één roep van allen antwoordt: ‘Hij is des doods schuldig!’

Toen spogen zij in Zijn aangezicht en sloegen Hem met vuisten....

Zij.... sloegen .... **HEM**!

En Jezus weert de slagen niet af; Hij verbergt Zijn aangezicht niet voor smaadheden en speeksel. Hij draagt het alles. Hij doet Zijn mond niet open. Is Hij niet het ware Lam Gods?

En terwijl zoo de vijand Hem hoont, staat daar op de binnenplaats Petrus en verloochent reeds voor de derde maal zijn Heiland. Tweemaal voor een dienstmaagd. Nu voor de krijgsknechten, in wier midden hij bij het vuur zich warmt. Hoor:

‘Waarlijk, gij zijt een discipel van Jezus. Heb ik u niet gezien in den hof?’

En 't antwoord: ‘Mensch, ik weet niet wat gij zegt! Ik ken Hem niet!’ En hij begint zich te vervloeken en te zweren: ‘Ik ken dezen mensch niet!’

Daar kraait een haan. Petrus hoort het. En eensklaps herinnert hij zich Jezus' waarschuwing. Wat heeft hij gedaan! Wat heeft hij gedaan!

51.
Twee discipelen.

Daar wordt de deur geopend van de zaal van den Hoogepriester. De bleeke gevangene, de handen gebonden, het aangezicht bevlekt met bloed, afzichtelijk door de mishandelingen, wordt weggeleid. Petrus ziet Hem naderen. 't Is zijn Meester, dien hij nu driemaal schandelijk heeft verloochend. Hij durft Hem bijna niet aanzien, maar toch, even moet hij een blik op Hem werpen. Juist op datzelfde oogenblik kijkt Jezus hèm aan. Hun oogen ontmoeten elkander. Geen woord spreekt Jezus' mond; maar die ééne blik zegt meer, dan duizend woorden. Die blik dringt Petrus tot in het diepst van zijn ziel. Daar wordt zijn Meester weggeleid, geboeid, omringd door Zijn vijanden, en hij, Petrus, heeft Zijn lijden zoo nameloos verzwaard. Driemaal heeft hij zijn Heiland verloochend....

Hij ijlt naar buiten. En daar barst hij uit in hartstochtelijke snikken. Bitter weent hij....

Door de nog stille straten van Jeruzalem wordt Jezus nu geleid naar Pilatus' rechthuis. Hèm moeten de Joden verlof vragen, den Heiland te dooden. Hij wordt met de misdadigers gerekend. Jezus in 't midden, omgeven door krijgsknechten; vóóraan de overpriesters en Schriftgeleerden, zoo beweegt de stoet zich in den vroegen morgen naar Gabbatha.

Een man dwaalt in dit vroege uur over straten en pleinen. Welk gedruisch treft daar zijn oor! Hij spoedt zich nader. Zijn hals rekt zich om te zien. Wien voert men daar, terwijl het nog amper dag is, reeds weg? Wie is die

man, dààr midden in dien stoet, die gebondene? Schuw wijkt hij terug: hij heeft gezien: 't Is Jezus!

Judas herkent zijn Meester, dien hij verried. En een hevige onrust overvalt hem. Zal dit het einde zijn. Zal Jezus sterven? Sterven door zijn verraad? O, hoe vreeselijk! Jezus is onschuldig; en tòch zal Hij gedood worden. En dat is zijn schuld, Judas' schuld!

Hij snelt naar den tempel. In een der zalen zijn enkele overpriesters vergaderd. Daar stormt Judas binnen. Krijschend klinkt zijn gejaagd roepen: ‘Ik heb gezondigd, verradende onschuldig bloed!’

Koud kijken ze hem aan. Wat let het hun! ‘Wat gaat ons dat aan? Dat is ùw zaak, niet de onze!’ voegen ze hem toe.

Neen, zij laten Jezus niet meer los. Jezus moet sterven! En dat zal enkel uw schuld zijn, zegt Judas' geweten. O, hoe branden hem nu de dertig zilverlingen in de handen. Met een naren schreeuw werpt hij ze op den vloer en ijlt weg....

Weg. Maar waarheen? Waarheen? ‘Moordenaar, moordenaar!’ klinkt in zijn binnenste een stem. Voort, voort, voort! Weg, Jeruzalem uit. De bergen in. Voort! Daar staat hij aan den rand van een afgrond. Zijn trillende vingers ontrollen een koord. Het eene eind bindt hij vast aan een struik; aan het andere maakt hij een strik. Hij slaat zich dien om den hals.... Een sprong! Judas stort omlaag. Een oogenblik zweeft hij tusschen hemel en aarde: daar breekt het koord of het schiet los, en het volgende oogenblik ligt Judas met verbrijzelde leden, verpletterd op den harden rotsgrond....

O, Judas! Zoo dicht bij Jezus geleefd en zoo diep gezonken: tot in de diepten der hel!....

52.
Voor Pilatus.

Jezus is in het rechthuis gebracht. Zijn beschuldigers staan er voor. Zij willen niet binnengaan in het huis van een heiden: ze zouden immers verontreingd worden, de vromen, die ze zijn!

Pilatus moet Jezus in verhoor nemen. Maar waarvan beschuldigt men Hem? Is deze man een oproermaker? Wil Hij zich koning maken? Opstaan tegen het gezag des keizers?

Het blijkt hem spoedig, dat dit niet waar is. Ja, Jezus is wel een Koning, dat erkent Hij zelf. Maar Pilatus spot er mee: een Koning, wiens rijk niet is van deze wereld! Welk een dwaas!

‘Ik vind geen schuld in Hem!’ zoo luidt Pilatus' uitspraak.

Intusschen is het plein bij het rechthuis volgestroomd. Een felbewogen schare schreeuwt allerlei beschuldigingen tegen Jezus. De overpriesters stoken het volk nog meer op. Jezus mòet sterven. Pilatus mòet Hem dooden. ‘Hij is een oproermaker! Hij predikte oproer van Galilea tot Judea!’ roepen ze.

Wat zal Pilatus doen? Jezus loslaten? Maar hij vreest de woede der Joden, want hij merkt, dat ze Hem den dood gezworen hebben. En.... hij wil hen graag niet tegen zich krijgen. Als ze hem aanklagen bij den keizer te Rome.... neen, zijn geweten is niet zuiver...., dan kost het hem wellicht zijn post....

Daar vindt hij een uitweg. In Galilea reeds begonnen? Dat is een uitkomst. Laat dan koning Herodes, die dezer dagen juist te Jeruzalem vertoeft, deze zaak onderzoeken. Want Galilea is immers Herodes' gebied?

En opnieuw leidt men Jezus weg. Nu naar Herodes! Naar den moordenaar van Johannes den Dooper! Heimelijk vreesde Herodes voor Jezus. Nooit had hij Hem nog gezien. En zijn bijgeloovig hart zei: dit is Johannes de Dooper, die is opgestaan van de dooden, en daarom werken die krachten in Hem!

Maar nu ziet hij Hem. Neen, dat is Johannes niet. Hij kan zijn spotzucht op Jezus botvieren. ‘Doe een wonder!’ zegt hij. Een wonder! Ja, dat willen de wufte hovelingen wel eens zien. Ze willen zich wel eens een poosje met dien man vermaken. Maar Jezus zwijgt, zwijgt.... En dan worden spot en hoon uitgegoten over Hem. Een wit kleed wordt Hem omgehangen. Wie bij de Romeinen een hoogen post begeerde en den keizer daarom kwam vragen, droeg een wit kleed. Welnu, deze man wil immers koning worden! Slaat Hem dan dit spotkleed om!

Wèg! Leid Hem maar weg! Weer terug naar Pilatus. Deze schrikt. Komt toch Jezus weer? Hij is overtuigd van Zijn onschuld. Wacht, hij weet raad. Een moordenaar, Barabbas, zet hij naast Jezus. Nu kunnen ze kiezen: Jezus of Barabbas. En dàn wordt stellig Jezus gekozen!

Daar roept hem een bode, die hem een waarschuwing overbrengt van zijn vrouw: ‘Heb toch niet te doen met dien Rechtvaardige!’

En ondertusschen bewerken de overpriesters de schare. ‘Kiest straks Barabbas; laat Jezus gekruisigd worden!’ gebieden ze.

En als Pilatus weer te voorschijn komt, en vraagt: ‘Wien van deze twee zal ik u loslaten?’ klinkt één kreet: ‘Barabbas!’

‘En Jezus dan?’ vraagt Pilatus radeloos.

‘Kruis Hem! Kruis Hem!’ bruist het op uit de schare.

...‘Neem weg / neem weg / kruis Hem!’

53.
Voor Pilatus. (*Vervolg*).

Neen, dat wil Pilatus toch niet. Hij zal Jezus doen geeselen, dan zullen de Joden wel deernis krijgen met Hem. En dan zal hij Hem loslaten.

Hij geeft Jezus over aan den moedwil der ruwe soldaten. Jezus' rug wordt ontbloot; Hij wordt aan den geeselpaal uitgerekt, en onbarmhartig dalen de slagen. De leeren riemen, van scherpe weerhaken voorzien, ploegen den rug open, tot hij één groote, open wonde is.

Maar Hij deed Zijn mond niet open!.... Nu maken zij Hem los. Een kroon van doornen drukken ze Hem op het hoofd. Een rietstaf wringen ze Hem in de gebonden handen. En een ouden, rooden soldatenrok slaan ze Hem om de schouders. Want deze Jood is immers een koning! Welnu, dan heeft Hij nu kroon en scepter en koningsmantel! Ze zullen Hem eeren! Spottend knielen ze, zooals ze het doen voor hun keizer. ‘Wees gegroet, Gij Koning der Joden!’ Maar dan springen ze, schaterlachend op. Ze rukken Hem den rietstaf uit de handen, en slaan daarmede wreed op Zijn hoofd, dat de doornen Hem wonden!

Maar Hij deed Zijn mond niet open.....

‘Ziet, de Mensch!’ roept Pilatus, als hij Hem, zoo deerlijk toegetakeld, aan de schare vertoont. Zullen ze nu geen medelijden toonen?

Zij?.... Ze zijn als tijgers, die bloed ruiken; hun prooi mag hun niet ontsnappen. Wild krijscht hun ijselijke kreet Pilatus in 't oor: ‘Kruis Hem, kruis Hem!’

En als Pilatus zegt: ‘*Ik* ben onschuldig! *Uw* schuld is het, als deze sterft!’ dan schreeuwen duizenden kelen:

‘Zijn bloed kome over ons en over onze kinderen!’

54.
Jezus aan het kruis.

Door de brandend heete, stoffige, nauwe straten van Jeruzalem, beweegt zich de groote schare, die Jezus vergezelt naar Golgotha, den kruisheuvel. Twee moordenaren zijn Zijn medekruiselingen. Den zwaren balk over den schouder, moet elk zelf zijn kruis dragen.

Zie Jezus, den Heiland! Zijn kracht zal straks geheel zijn uitgeput. En reeds onderweg zal Hij bezwijken onder den last. Neen, dat mag niet! Neen, *aan het kruis* moet Hij sterven, den wreeden, harden marteldood.

Zie, daar nadert een vreemdeling: Simon uit Cyrene. En onverhoeds grijpen hem de soldaten aan, en ze dwingen hem, Jezus' kruis te dragen.

Weenende vrouwen volgen Jezus. ‘Weent niet over Mij, maar weent

over uzelf en uw kinderen!' spreekt Hij. Want Zijn bloed zal God bezoeken ook over haar en haar kinderen, over het volk, dat Hèm uitwerpt.

De heuvel is beklommen. Jezus wordt ontkleed. Aan het kruis, dat op den grond ligt, wordt Hij met armen en beenen vastgebonden. En dan.... dan drijven de ruwe krijgsknechten de scherpgepunte bouten door Zijn handen en voeten....

Maar Hij deed Zijn mond niet open.... Ja, Hij opende den mond. Maar niet om te klagen, niet om te vloeken Zijn beulen. Neen, om te bidden. Voor zichzelf?.... Voor Zijn vijanden. '*Vader, vergeef het hun, want ze weten niet, wat ze doen!*'

Het kruis wordt in den grond geplant. Boven Jezus' hoofd staat Zijn beschuldiging geschreven in 't Hebreeuwsch, 't Grieksch en 't Latijn: 'Jezus, de Nazerener, de Koning der Joden.' En of de overpriesters al vragen aan Pilatus, dit te veranderen en te zetten: 'Deze heeft *gezegd:* Ik ben de Koning der Joden,' het baat niet; 't moet blijven staan. Het is de waarheid: Israël kruist zijn Koning!

Als een vervloekte hangt daar de Heiland, in 't midden der moordenaren. En beneden aan het kruis joelt en spot de menigte. En de overpriesters roepen hoonend: 'Indien Gij Gods Zoon zijt, verlos Uzelven!'

Ach, zij begrepen 't niet: Hij kwam niet om Zichzelven, maar om zondaren te verlossen. Zondaren; zelfs de ergste. Hoor, hoe een der moordenaars medespot. Maar de andere bestraft zijn makker, en zijn gebed klinkt tot Jezus: 'Heere, gedenk mijner, als Gij in Uw koninkrijk zult gekomen zijn!' En onmiddellijk antwoordt hem de Heiland: '*Voorwaar zeg Ik u, heden zult gij met Mij in het paradijs zijn!*'

Aan den voet van het kruis staan Johannes en.... Maria. *Nu* gaat het zwaard door haar ziel. Nu begrijpt ze de woorden van Simeon in den Tempel. Maar in Zijn bitter lijden vergeet Jezus haar niet. Zijn derde kruiswoord geldt háár: '*Vrouw, zie uw zoon!*' Laat Johannes u ondersteunen. '*Zie uw moeder!*' Johannes, neem haar tot u!

Zoo is het geschied. Van die ure aan nam haar de discipel in zijn huis.

55.
Aan het kruis. (*Vervolg*).

Spot en lach schateren op Golgotha. De krijgslieden hebben Jezus' kleederen verdeeld en verdobbeld.

Eensklaps, juist op den middag, wordt het stikdonker op Golgotha. Groote duisternis komt over de gansche aarde. Hoon en spot verstommen. Angst vervult aller hart. Wat mag toch dit zijn?

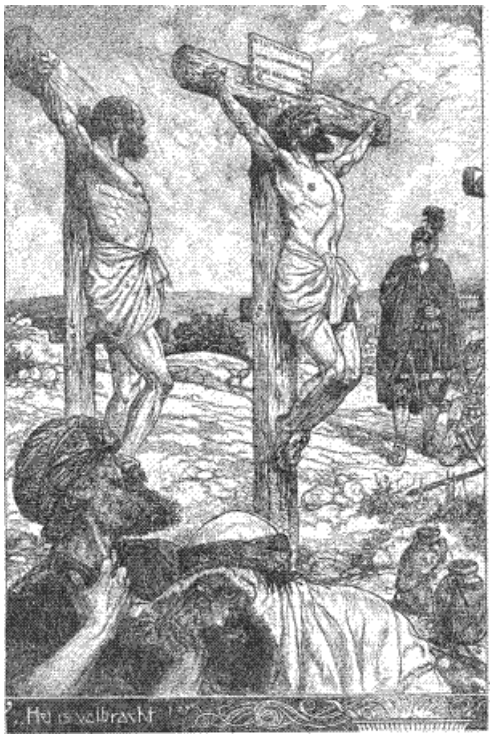
Het is volbracht

Drie uur houdt de duisternis aan. En in deze drie uur heeft de Heiland Zijn zwaarste lijden getorst. Lichaamslijden, fel en zwaar. Maar zielelijden, véél feller en véél zwaarder. Want zwaar drukt op Hem de toorn, nièt van de menschen slechts, maar.... van Zijn eigen Vader. En op het einde van de drie uren klinkt het over Golgotha: '*Mijn God, mijn God, waarom hebt Gij Mij verlaten!*'

Straks wordt het weer licht. Maar niet lang zal de zon Jezus meer bestralen. '*Mij dorst!*' klaagt de Heiland. Het eenig gunstbewijs is een spons, met edik of zuren wijn gedrenkt, die een der krijgsknechten Hem op een rietstok aan den mond reikt.

Jezus heeft den edik genomen. En dadelijk daarop roept Hij met een groote stem, dat het schalt over Golgotha: '*Het is volbracht!*'

Zijn werk, alles, wat Hem te doen stond, is volbracht. Nu kan Hij sterven. '*Vader, in Uw handen beveel ik Mijnen geest!*' is Jezus' stervenskreet.

En het hoofd buigende, gaf Hij den geest.

Toen scheurde in Jeruzalems tempel het voorhangsel voor het Heilige der Heiligen middendoor, niet door mènschenhand, van boven naar beneden. Toen beefde de aarde. Toen scheurden de rotsen. Toen stonden dooden op. Toen keerden de scharen terug naar Jeruzalem, slaande op hun borsten. Toen riep de Romeinsche hoofdman: 'Waarlijk, deze was Gods Zoon!'

En al zijn bekenden stonden van verre en zagen dit aan.

Nu hadden ze hun Meester voor altijd verloren! .....

56.
Begraven.

De zon zinkt. Straks begint de Sabbath. Daar naderen krijgsknechten het kruis. Reeds hebben ze met zware knotsen de beenderen der beide moordenaars gebroken, om hen in den moordenaarskuil te begraven. Want met den Sabbath mogen zij niet aan het kruis blijven hangen. Jezus' beenderen worden niet gebroken: Hij is al gestorven. Een speer stoot een der soldaten Hem in de zijde: bloed èn water vloeit er uit; een zeker bewijs, dat Hij dood is.

Anderen naderen. Vrienden. Op verzoek van Jozef van Arimathea heeft Pilatus toegestaan, Jezus' lichaam af te nemen en te begraven. Met hoeveel teerheid doen ze het. Ze wikkelen het lichaam in zuiver fijn lijnwaad, met specerijen, ze dragen den dierbaren doode naar.... den kuil der moordenaren? Neen, naar het eigen, in de rots uitgehouwen graf, in den hof van Jozef van Arimathea.

Zie, hoe zorgzaam Jozef en Nicodemus het lichaam neervlijen in het rotsgraf. Twee vrouwen kijken toe: Maria Magdalena en Maria, de moeder

van Joses. Als de Sabbath voorbij is, zullen ze tertigkeeren en Hem zalven met de specerijen, die zij zullen bereiden. Een zware steen wordt voor den ingang van het graf geschoven.

De vrienden vertrekken.

Anderen naderen. Een wacht Romeinsche soldaten. Ze verzegelen het graf. En ze betrekken er dan de wacht bij. De overpriesters hebben dit aan Pilatus verzocht: de discipelen zouden immers kunnen komen en 's nachts Jezus' lichaam wegnemen?

Nu kunnen ze gerust zijn, meenen ze. 't Is uit met Jezus, den Nazarener. Zij hebben overwonnen.

57.
Hij is opgestaan!

't Is de morgen van den eersten dag der week. Heerlijk rijst de zon boven den horizon en schiet haar eerste stralen ook in Jozefs hof, op het nog gesloten, verzegelde graf. Rustig is het hier. De wachters staan op hun post, om te waken over den doode.

Plotseling.... de aarde beweegt! En uit den hemel daalt een engel; zijn gedaante is als een bliksem; wit als sneeuw is zijn kleed.

Als dooden worden de wachters; hoe schrikken ze bij deze onverwachte verschijning, bij deze groote aardbeving. Eén gedachte beheerscht hen: weg te komen van deze plaats. En al staat strenge straf hun te wachten, als ze hun post verlaten, tòch doen ze het; ijlings vlieden ze naar Jeruzalem!

Dan verbreekt de engel het zegel en wentelt den steen weg var den ingang van het graf.

Uit de donkere spelonk straalt hemelsch licht: de verheerlijkte Heiland treedt er uit te voorschijn: Jezus Christus staat op uit de dooden.

Neen, nièt de Joden, maar Jezus heeft overwonnen!

Hij is waarlijk Gods Zoon: dood en graf zijn verslagen.

En nu leeft Hij tot in eeuwigheid en Hij geeft den Zijnen het eeuwige leven!

58.
‘Jezus is haar ontmoet!’

Twee vrouwen naderen den hof. Specerijen dragen ze. Want ze willen het graf bezien; er in gaan en het lijk van hun geliefden Meester zalven.

‘Wie zal ons den steen afwentelen?’ vragen ze aan elkaar. Maar als ze dichtbij zijn gekomen, bemerken ze, dat hij reeds afgewenteld is. Meer: òp dien afgewentelden steen zit, als overwinnaar, een engel.

Vrees bevangt de vrouwen. Wat beduidt dit alles? Wie is die jongeling met het verblindend witte kleed?

‘Maria!’ - ..... ‘Rabbouni!’

‘Vreest gijlieden niet!’ klinkt het haar tegen, ‘want ik weet, dat gij zoekt Jezus, die gekruisigd was. Hij is hier niet; ziet de plaats, waar de Heere gelegen heeft. Hij heeft het u immers voorzegd? Gaat nu haastig heen, en zegt Zijn discipelen en Petrus, dat Hij u voorgaat naar Galilea, dáár zult gij Hem zien!’

O, welk een blijdschap doortrilt nu haar hart. Jezus opgestaan. Ja, leeg is het graf. Ze zièn het. Nu moeten ze voort: den discipelen dit groote geluk meedeelen; en Petrus in het bijzonder. Petrus, die zich zoo diep ongelukkig gevoelt, omdat hij zijn Meester heeft verloochend.

Ze spoeden zich weg: wie staat daar plotseling vóór haar? Kunnen ze haar oogen gelooven? Neen, ze kunnen zich niet vergissen: daar klinkt Zijn vriendelijke stem in haar ooren: ‘Weest gegroet!’ Daar vallen ze aan de voeten van haar Jezus; daar zinken ze neer in aanbidding!

59.
‘Maria!’

Weenend toeft Maria Magdalena bij het graf in den hof. Ach, waar is toch haar Heiland! Zoo vurig heeft ze Hem lief; heeft Hij haar eenmaal niet verlost uit de macht van den duivel? Ze was toen zulk een diep-ongelukkige bezetene. Maar Jezus' machtwoord wierp hem uit. Aan Jezus hangt ze met àl haar liefde. Jezus moet ze hebben. Hij mag dood zijn, welnu, dan wil zij bij haar dooden Heer zijn! Want haar liefde is sterker dan de dood.

Ze bukt in het graf. Ledig, ledig! Twee engelen vullen de grafspelonk met hun hemelsche glansen. In haar droefheid ontstelt ze er zelfs niet van. En als zij vragen: ‘Vrouwe, wat weent ge?’ is haar antwoord: ‘Omdat zij mijn Heere weggenomen hebben, en ik weet niet, waar ze Hem gelegd hebben!’

Hoor, achter haar, een andere stem. Dezelfde vraag: ‘Vrouwe, wat weent gij?’ Ze ziet den spreker niet eens aan. Dit zal de hovenier zijn. Diè kan misschien helpen. En ze vraagt: ‘Heer, zoo gìj Hem weggedragen hebt, zeg mij, waar gij Hem gelegd hebt, en ik zal Hem wegnemen!’

Welk antwoord zal ze ontvangen?

‘Maria!’ ruischt haar in de ooren. Ze ontroert; dit is.... Jezus' stem. Dit is de Heere zelf! Ze keert zich om; ze werpt zich aan de voeten van haar Heiland en ze juicht: ‘Rabboeni!’ Mijn meester! Ze heeft haar Heiland weer; niet een dooden, maar een levenden!

Dit oogenblik vergeet Maria Magdalena nooit!

60.
Heerlijke ontmoetingen.

In druk gesprek stappen twee mannen voort op den weg van Jeruzalem naar Emmaus, dat er een paar uur van verwijderd ligt.

Ineens voegt zich een derde bij hen. Hij vraagt hen, welk onderwerp hen zoo bezig houdt en waarom ze er zoo bedroefd uitzien. Eén der wandelaars, Kleopas, kijkt hem half verwijtend aan. ‘Zijt gij alleen een vreemdeling in Jeruzalem. Weet gij niet, waar thans heel de stad vol van is? Weet gij niet, welke dingen dezer dagen geschied zijn?’

‘Welke?’ vraagt de vreemdeling.

‘De dingen aangaande Jezus den Nazarener, den profeet, door God gezonden. Onze overpriesters hebben Hem gekruisigd. Wij hoopten, dat Hij de Messias zou zijn. Ach, Hij is gestorven. Maar nu zeggen sommige vrouwen, dat Zijn graf open is; en dat engelen haar geboodschapt hebben, dat Hij leeft! Eenigen van ons hebben er onderzoek naar gedaan; en gewis: het graf is leeg, maar.... Hèm zagen ze niet!’

Nu neemt de vreemdeling het woord. Hij bestraft hen. Onverstandig zijn ze en traag om te gelooven. Wat hen zoo ontstelt en ontroert, is juist het bewijs, dat Jezus de Christus *ìs*. Kennen ze dan de profetie niet? Weten ze dan niet, dat de Christus moèst lijden, sterven, en.... opstaan? En alzoo ingaan tot Zijn heerlijkheid?

Hij onderwijst hen. Hij opent hun de Schriften. En met brandende harten hooren ze aan. Ja, deze vreemdeling heeft gelijk. Zij hebben gedwaald.

Emmaus is bereikt. Op hun aandringen gaat hun metgezel mede in een huis. Ze zullen brood eten. Hij zal het breken. En dan.... als blinden, wien de oogen geopend worden, is het hun. Die man, die vreemdeling, is.... Jezus zelf!

Maar op hetzelfde oogenblik verdwijnt Hij uit hun oogen!

Toch dooft dit hun blijdschap niet: ze hebben hun Heiland weer; Hij leeft! En ze mòeten voort: naar Jeruzalem. Ook de anderen moeten 't weten. Maar als ze bij hen binnentreden, juicht het hun al tegen: ‘De Heere is waarlijk opgestaan; en Hij is door Simon gezien!’

Dan vertellen de Emmausgangers van hùn ontmoeting. En om hun blijdschap te volmaken, staat opeens de Heiland zèlf in hun midden, en klinkt Zijn zegenende groet hun tegen: ‘Vrede zij ulieden!’

Nu geen twijfel meer: Hij is het. Hij zelf. Geen geest. Want zie, voor hun oogen eet Hij van hun maaltijd mee.

Ja, de Heere is waarlijk opgestaan. Zij allen hebben Hem nu gezien. Alleen Thomas niet. Die hield zich afgezonderd. Die wou hen ook niet

gelooven, toen ze hem vertelden van de heerlijke ontmoetingen. Hij zou het eerst met eigen oogen moeten zien; méér: hij zou zijn vinger moeten steken in de teekens der kruisnagels, en zijn hand leggen in de wonde in 's Heilands zijde.

Weer verschijnt de Heere aan Zijn discipelen. Nu is Thomas er ook. En nu roept hem de Heiland. ‘Breng uw vinger hier en zie Mijn handen en breng uw hand en steek ze in Mijn zijde en wees niet ongeloovig, maar geloovig!’

Doèt Thomas het? Hij doet het niet. Schaamte doet hem het hoofd buigen. Al zijn ongeloovigheid is verdwenen en hij kan niet anders dan uitroepen: ‘Mijn Heere en mijn God!’

‘Zalig zijn allen, die nièt gezien en tòch geloofd zullen hebben.’ Dit is het antwoord van den Heere Jezus aan Thomas.

Aan ons allen.

61.
Hersteld in het ambt.

Ach, niets gevangen! Den ganschen nacht vergeefs gearbeid, die zeven discipelen. Reeds breekt de morgen aan. Nu kunnen ze de netten wel ophalen en uitspoelen. Op den oever staat een man. Hij roept iets. Ze luisteren. ‘Hebt ge niet eenige toespijs? Kunt ge niet wat visch verkoopen?’

't Lijkt wel een spotternij. Gemelijk antwoorden ze, kortaf: ‘Neen!’ De man op den oever gaat niet heen. ‘Werpt het net aan de rechterzijde van het schip, en gij zult vinden.’ Ze doen het.... en hun net is zóó zwaar van visschen, dat ze het niet meer aan boord kunnen trekken, maar het sleepen moeten naar den oever.

Johannes bemerkt het eerst, wie Hij is, die daar op den oever staat. ‘Het is de Heere!’ zegt hij tegen Petrus. Nauwelijks heeft Petrus dit woord verstaan, of hij vergeet schip en vangst, en werpt zich onmiddellijk in de zee en zwemt naar land. Jezus! Bij Hèm moet Petrus zijn!

Straks zitten allen om een kolenvuur, aan den maaltijd. Er ìs al visch, er is brood. En Jezus is de gastheer. De discipelen hebben het net aan land gebracht; ze hebben 153 groote visschen geteld en.... ze hebben bij zich zelven gezegd: ja waarlijk, het is de Heere!

Nu komt voor Petrus een moeilijk oogenblik. Driemaal achtereen vraagt de Heere hem: ‘Simon, Jona's zoon, hebt gij Mij lief?’

Simon noemt Jezus hem. Want een Petrus, een rotsman, sterk en krachtig, neen, zóó had Petrus zich niet getoond. Driemaal had hij zijn Meester verloochend. Driemaal antwoordt Petrus, vol schaamte: ‘Ja, Heere!’

En driemaal antwoordt de Heiland: Hoed Mijn schapen. Wees weer Mijn apostel. Ik neem u aan voor aller oog. Alles, alles is u vergeven. Niemand mag u verachten.

Hoe heerlijk voor Petrus. Nu staat hij weer in volle rechten. Nu mag niemand hem meer iets verwijten. Hij mag zijn Heiland weer dienen, Jezus' lammeren weiden!

62.
Opgevaren!

Veertig dagen is het geleden, dat de Heere Jezus opgestaan is uit de dooden. Thans bestijgt Hij met Zijn discipelen den Olijfberg. Achter Hem ligt Jeruzalem, ligt Golgotha, ligt het lijden. Nu zal Hij tot Zijn heerlijkheid ingaan.

De elven vergezellen Hem. Nog vermoeden ze niet, dat hun Meester straks van hen scheiden zal. Zelfs meenen ze, dat Hij in dezen tijd het oude, aardsche koninkrijk van David zal oprichten.

Ja, Hij zal een Koninkrijk oprichten, maar niet het aardsche, dat zij verwachten. En zij moeten zijn herauten zijn, om dat Koninkrijk uit te roepen. ‘Mij is gegeven,’ sprak Hij in Galilea tot hen, ‘alle macht in hemel en op aarde.’ En daarom gebiedt Hij hun nu: ‘Gaat dan heen, onderwijst alle volken, ze doopende in den Naam des Vaders, en des Zoons, en des Heiligen Geestes, leerende hen onderhouden alles, wat Ik u geboden heb. Ziet, Ik ben met u, al de dagen, tot de voleinding der wereld.’

Daar staan ze op den top van den berg.

Voor het laatst spreekt de Heiland hun toe. Hij beveelt hun, in Jeruzalem te blijven en daar te wachten, tot Hij Zijn Heiligen Geest op hen zal hebben uitgestort, die hen leiden zal in alle waarheid. Die nooit van hen scheiden zal. Die hen bekwaam maken zal, om hun werk te verríchten: het groote werk, om Christus' apostelen te zijn en allen volken te prediken het Evangelie.

En dan.... Terwijl Hij zegenend Zijn handen over hen uitgebreid houdt, vaart Hij omhoog. Zijn verheerlijkt lichaam stijgt al hooger en hooger. Door wolken - en sterrenhemel, tot Hij als de Koning der eere den hemel der hemelen binnengaat.

Verheft u nu, gij eeuwige deuren, laat den Koning binnen!

En de engelen jubelen Hem tegen, en de hemel weergalmt van hun Halleluja's! En Hij zit aan Zijns Vaders rechterhand!

Zijn bedroefde discipelen staren Hem na. Slechts kort. Dan neemt een wolk Hem weg uit hun oogen.

Maar twee engelen voegen zich bij hen. Hun Heer zendt ze. ‘Gij, Galileesche mannen!’ spreken ze, ‘wat staat gij en ziet op naar den hemel?

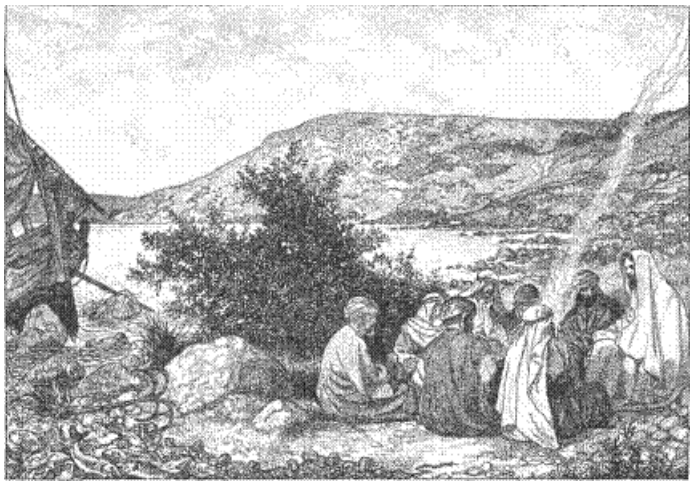

‘Simon, zoon van Jonas! hebt gij Mij liever dan deze?’

Deze Jezus, die van u opgenomen is, zal alzoo komen, gelijk gij Hem naar den hemel hebt zien heenvaren.'

Verheugd keeren de discipelen terug naar Jeruzalem. Jezus zal hen geen weezen laten. Nu moeten ze bidden om den Heiligen Geest; nu moeten ze wachten, tot hun Heiland Zijn belofte vervult.

Ze hebben goeden moed. Jezus ging hen voor; maar daarboven bereidt Hij hun plaats. Met het lichaam is Hij van hen verwijderd, maar met Zijn Geest en genade zal Hij nimmer van hen wijken!

63.
Uitstorting van den heiligen geest.

Vijftig dagen na Paschen. Tien na de Hemelvaart. In een der tempelzalen zijn de discipelen bijeen. 't Is immers heden Pinksterfeest! 't Zal voor hèn worden een grooter feest, dan ze ooit vierden. Nù zal de Heiland Zijn belofte vervullen. Nu zal de Heilige Geest over hen worden uitgestort.

Hoor! Welk een geluid! 't Lijkt een geweldig gedreven wind, die door de tempelzaal bruist! Zie! Welk een licht! Vurige tongen zweven boven hen; ze blijven op hun hoofden. Hoor! Met andere talen beginnen de discipelen te spreken. Zie! Met welk een blijdschap, met welk een vuur loven en prijzen zij hun God!

't Is de Heilige Geest, die uitgestort is in hun harten. Wind en vuur zijn Zijn teekenen. Krachtig en zuiverend als de stormwind zal Zijn werking zijn. Hij zal verlichten de duistere harten en ze wekken tot vurigen ijver voor den naam des Heeren.

Al spoedig vullen duizenden nieuwsgierigen de tempelzalen en het voorhof. Het zijn menschen uit alle wereldstreken: uit Afrika, uit Azië, uit Europa; menschen van allerlei taal en volk. Zij begrijpen niet, wat ze daar zien en hooren. Sommigen spotten: die mannen zijn dronken vol zoeten wijn.

Daar staat Petrus op. Vervuld met den Heiligen Geest, spreekt hij de scharen toe. Hij zegt hun, wat dit beduidt. Dat God Zijn Geest heeft uitgestort. Dat de profetie thans is vervuld. Dat Christus, dien zij gedood hebben, nu op het krachtigst toont, dat Hij waarlijk is de Zoon van God. 'Zoo wete nu zekerlijk het gansche huis Israëls,' roept hij uit, 'dat God Hem tot een Heere en Christus gemaakt heeft, namelijk dezen Jezus, dien gij gekruisigd hebt!'

Nu worden ze verslagen. 'Wat zullen wij doen, mannen broeders?' vragen ze. En Petrus antwoordt: 'Bekeert u, en een iegelijk van u worde gedoopt in den Naam van Jezus Christus, tot vergeving der zonden!'

Drieduizend ontvangen den Heiligen Doop. De Christelijke Kerk neemt haar plaats in in het midden der wereld!

64.
In den naam van Jezus!

Hoe hartelijk hebben de leden der eerste Christelijke gemeente elkaar lief. Alles hebben zij voor elkaar over, om Christus' wil. Rijken deelen den armen mee, zoodat niemand gebrek behoeft te lijden. De apostelen zijn trouwe herders over de kudde. En tegelijk prediken ze onvermoeid en onvervaard het Evangelie van Jezus Christus. Groote wonderen en teekenen geschieden door hun handen en de naam van den Heere Jezus wordt in Jeruzalem grootgemaakt.

De vijanden zien het met nijdige oogen aan. Nu ze meenden, dat zij hadden overwonnen, bleek hun het tegendeel. Niet zij, maar Jezus had getriomfeerd. In Zijn Naam geschiedden wonderen; in Zijn Naam prediken de apostelen, frank en vrij; in Zijn Naam gelooven honderden, neen, duizenden!

Eens gaan Petrus en Johannes samen naar den tempel. Bij de Schoone Poort zit een ongelukkige: een man, die reeds van zijn geboorte af kreupel is. Hij bedelt daar van degenen, die voorbij komen, een aalmoes. Daar strekt hij de hand óók uit naar de apostelen. Zal hij van deze mannen een gave ontvangen?

Ze staan bij hem stil. Daar strekt Petrus de hand uit. Maar geen geldstuk blinkt er in. ‘Zilver en goud heb ik niet,’ spreekt hij. Maar hij heeft méér! Wat ik heb, dat geef ik u; in den Naam van Jezus Christus, den Nazarener, ‘*sta op en wandel!*’

Petrus' uitgestrekte hand grijpt de rechterhand van den kreupele, en.... terstond is deze genezen.

Hij springt op, en huppelt de apostelen na in den tempel, God lovende! Al het volk ziet het. Ieder kent hem. Meer dan veertig jaar is de genezene. En ieder weet, hoe hij zat en bedelde, dag uit dag in, jaar uit, jaar in, aan de Schoone Poort. En is hij genezen? Door Wien? In wiens Naam?

Van alle zijden stroomen de menschen toe. Ieder wil zien, den man, die genezen is en den man, die hem genezen heeft.

Maar Petrus wijst de eer af. ‘Niet wij, maar Jezus Christus, heeft dezen gezond gemaakt. Jezus Christus, dien gij hebt verloochend. Want toen gij kondt kiezen tusschen Hèm en een moordenaar, hebt gij den moordenaar verkozen. En den Vorst des Levens hebt gij gedood. Maar er is vergeving, ook voor u. Betert u dan en bekeert u, opdat uw zonden mogen uitgewischt worden.’

Terwijl Petrus spreekt, naderen de overpriesters en Schriftgeleerden. Ze voeren de apostelen als hun gevangenen weg. Ze kunnen niet dulden,

dat in den Naam van Jezus tot het volk wordt gesproken. En Petrus en Johannes moeten den nacht in de gevangenis doorbrengen. Den anderen morgen worden ze voor den Joodschen Raad geleid. Hun wordt verboden te spreken in den Naam van Jezus. Maar ronduit verklaren ze, dat ze niet gehoorzamen zullen. Ze moeten immers God meer gehoorzaam zijn dan den menschen?

De Raad durft hen niet straffen. De apostelen staan bij het volk in groote achting. Het getal der gedoopten klimt tot vijfduizend.

Maar ook de haat der vijanden klimt en wacht slechts op een gunstige gelegenheid, om zich te openbaren.

65.
Ananias en Saffira.

'De armen hebt gij altijd met u,' had de Heere Jezus eens tot Zijn discipelen gezegd. Hij liet ze achter in Zijn plaats. En elke weldaad, om Zijnentwil aan hen bewezen, rekent Hij aan Hèm gedaan.

Vele rijken gaven overvloedig aan hun arme broeders. Sommigen verkochten van hun bezittingen en brachten dan de opbrengst naar de apostelen. Die deelden dan uit, naardat elk van noode had.

Heerlijk werk van den Heiligen Geest, die de harten der rijken bewoog, om afstand te doen van hun goederen, alleen, om de armen te helpen. De liefde van Christus drong hen.

Een man en een vrouw, Ananias en Saffira, hebben zich óók gevoegd bij de gemeente. Zij hebben ook den Heiligen Doop ontvangen. En tòch.... zijn hun zonden niet vergeven; tòch is hun hart niet vernieuwd; tòch zijn zij geen kinderen van God, maar kinderen des duivels.

Zij willen ook geven aan de armen. Véél willen ze geven. Neen, niet uit liefde tot Christus; maar om van de menschen te worden geprezen. Niet tot Gods eer; tot hun eigen eer. De duivel zal het werk van den Heiligen Geest nabootsen.

Een akker verkoopen ze. Een deel van het geld zal Ananias brengen naar de apostelen. En ze spreken af, dat ze zullen zeggen: Dat is àl het geld! Met een leugen zullen ze voor Gods aangezicht verschijnen; zij zullen den Heiligen Geest liegen!

Ananias gaat. Hij brengt het geld. Hoe zal hij geprezen worden!

Maar hoe ontstelt hij. 'Is dit àl het geld, Ananias?' 'Alles,' antwoordt hij.

'Ananias,' zoo spreekt Petrus hem aan, 'waarom heeft de Satan uw hart vervuld, dat gij den Heiligen Geest liegen zoudt? Gij hebt den menschen niet gelogen, maar Gode!'

't Godsgericht treft den huichelaar en bedrieger. God laat Zich niet bespotten: Ananias stort op 't zelfde oogenblik dood ter aarde!

De jongelingen nemen zijn lijk op en begraven het dadelijk, zooals in 't Oosten gewoonte is.

Drie uur later verschijnt Saffira. Ze weet niets, van wat er gebeurd is. Op Petrus' vraag: ‘Zeg mij, hebt gij het land voor zóóveel verkocht?’ luidt haar antwoord: ‘Ja, voor zooveel!’

Dezelfde straf treft haar. Ook zìj valt dood neer voor de voeten der apostelen. Ananias en Saffira, die den Heiligen Geest gelogen hadden, stèrven op één dag. Met een leugen op de lippen moeten ze verschijnen voor den Hemelschen Rechter.

Groote vrees komt over allen, die 't hooren.

De huichelaars zijn gewaarschuwd: God heeft lust tot oprechtheid. Maar den weg der goddeloozen keert Hij om!

66.
Stefanus.

De apostelen werken onverdroten voort. En opdat ze àl hun tijd en kracht kunnen geven aan de prediking van het Evangelie, worden uit de gemeente zeven mannen gekozen, diakenen, om de armen te verzorgen. Eén dezer diakenen is Stefanus. Hij is vol van geloof. Vol van den Heiligen Geest. Niet alleen bezoekt en vertroost hij de armen, bovendien doet hij wonderen en groote teekenen onder het volk.

De vijanden worden er door verbitterd. Vroeger was Stefanus hun vriend. Nu beginnen ze tegen hem te twisten. Maar Stefanus blijft hun het antwoord niet schuldig. En zij, met al hun boosheid en haat, kunnen niet wederstaan de wijsheid en den Geest, door wien hij spreekt. Ze moeten de nederlaag lijden.

Nu beginnen ze hem bij het volk verdacht te maken. Nu beschuldigen ze hem, dat hij Mozes lastert en den Tempel! 't Is alleen de haat, die hen zoo doet spreken. Stefanus heeft gezegd, dat Mozes niet anders is dan de leidsman tot Christus. Als zij naar Mozes hooren, dan moeten ze óók Christus erkennen. En zeker, de Tempel is het huis des Heeren, maar Jezus Christus is de ware Tempel, waarin God woont.

Eensklaps wordt Stefanus gevangen genomen. Voor hetzelfde Sanhedrin, voor 't welk Jezus terecht stond, moet nu ook Zijn trouwe getuige verschijnen. Zijn vijanden beschuldigen hem. Valsche getuigen verklaren, dat hij niet ophoudt lasterlijke woorden te spreken tegen Tempel en Wet.

‘Zijn dan deze dingen alzoo?’ vraagt de Hoogepriester.

Stefanus is met zijn antwoord gereed.

Heeft hij tegen Mozes gesproken? Neen, maar *Israël* heeft nooit anders

gedaan dan Mozes en de profeten tegengesproken. Het heeft de profeten gedood en gesteenigd. En zìj, Stefanus' vijanden, de Joodsche Raad, zijn ze geen waardige zonen van hun vaderen? Hebben zìj niet den grootsten Profeet, op wien àlle profeten gewezen hebben, verraden en vermoord, Jezus Christus, den Rechtvaardige?....

Nu barst de woede der vijanden tegen Stefanus los.

Ze knersen de tanden tegen hem. Als bloeddorstige dieren grimmen ze hem aan.

Siddert hij niet van angst?

Hij ziet wel zijn brieschende vijanden. Maar hij ziet méér. Hij slaat het oog omhoog. O, hoe heerlijk! Hoe onuitsprekelijk heerlijk! Laat ze de tanden knersen! Laat hen brieschen van woede. Hij ziet.... de hemelen geopend; hij ziet de heerlijkheid Gods; hij ziet Jezus, staande, als tot zijn hulp gereed, ter rechterhand Gods!

En wat hij ziet, roèpt hij ook uit: ‘Ik zie de hemelen geopend en den Zoon des menschen, staande ter rechterhand Gods!’

Nu worden de rechters moordenaars. Ze willen naar hem niet hooren. Ze sleepen hem buiten Jeruzalem en daar werpen ze hem neer. Ze zullen hem dooden!

En terwijl Stefanus zijn Heiland ziet wenken, hagelen de steenen op hem neer. ‘Heere Jezus, ontvang mijn geest!’ zoo roept hij.

Bloedend verwonden hem de steenen, met groote kracht geworpen. Nog eenmaal hoort men zijn stem: ‘Heere, reken hun deze zonde niet toe!’

En met een gebed voor zijn vijanden op de lippen, ontslaapt hij.

De eerste martelaar om het geloof in Jezus Christus.

67.
Filippus en de Kamerling.

Een hevige vervolging breekt met Stefanus' dood los. Zij, die Jezus' Naambelijden, moeten vluchten. Over het heele Joodsche land verspreiden ze zich. En zoo keert de Heere nog ten goede, wat de vijanden ten kwade dachten. Want niet alleen in Jeruzalem, maar in heel Palestina wordt nu het Evangelie verkondigd. Ja, zelfs in het land der Samaritanen is weldra een groote gemeente des Heeren.

Maar niet alleen Joden en Samaritanen, ook de heidenen zullen de Blijde Boodschap hooren.

Zie, daar op den eenzamen weg, tusschen Jeruzalem en Gaza, beweegt zich een voornaam reisgezelschap. Geen wonder! De man, die de hoofdpersoon is in dezen stoet, die daar op zijn reiswagen zit, is een machtig heer!

Hij is de schatbewaarder van de Koningin der Mooren. Zelf is hij ook een

Moorman. Naar Jeruzalem is hij geweest, om daar aan te bidden. Want deze heidensche Moorman geloofde in den God van Israël. Nu is hij op de thuisreis. Een boekrol houdt hij in de hand. 't Is de profeet Jesaja. Hij leest. Hardop; zóó zal hij wellicht beter verstaan en minder afgeleid worden. Hij leest, maar.... hij begrijpt niet, wat hij leest. 't Is hem alles even duister. Hij leest nòg eens.... 't blijft hem onbegrijpelijk. ‘Hij is als een schaap ter slachting geleid en gelijk een lam stemmeloos is voor dien, die 't scheert, alzoo doet hij zijn mond niet open!’ Wat beduidt dit toch? Wie is die man? Wie is dat lam?....

Opeens voegt zich iemand bij zijn wagen. De Moorman heeft hem niet zien naderen. Plotseling hoort hij zich nu vragen: ‘Verstaat gij ook, wat gij leest?’

't Is Filippus, een van de zeven Jeruzalemsche diakenen. Voor de vervolging is hij gevlucht. In Samaria heeft hij gepredikt. En nu heeft de Heere hem naar dezen Moorman gezonden.

Zijn vriendelijke vraag is spoedig beantwoord. ‘Hoe zou ik kunnen, daar niemand mij onderricht? Och, zet u naast mij.’

Zoo doet Filippus. En nu begint hij te onderwijzen. ‘Wie is het, van wien de profeet spreekt?’ vraagt de Moorman. ‘Dat is Jezus Christus, de Zoon van God. Hij is als een lam ter slachting geleid. Hij is het ware Lam, dat de zonden der wereld wegneemt. Een ieder, die in Hem gelooft, zal niet verloren gaan. De doop in Zijn Naam is de vergeving der zonden.’ Zoo spreekt Filippus. Het is hem een blijdschap van zijn Heiland te mogen getuigen. En als straks de Moorman, door de werking van den Heiligen Geest, belijdt: ‘Ik geloof, dat Jezus Christus de Zoon van God is,’ dan dalen hij en Filippus van den wagen af, en in het riviertje, dat daar stroomt, wordt de eerste heiden gedoopt in den Naam des Vaders, des Zoons en des Heiligen Geestes.

En wel neemt de Geest des Heeren nu Filippus van deze plaats weg, maar de Moorman reist verblijd alleen verder: grooter schat, dan hij te bewaren heeft voor Candacé, is de Zijne: hij heeft gevonden Jezus Christus! Wien heeft hij nevens Hem in den hemel? Nevens Hèm lust hem ook niets op aarde!

68.
Van een leeuw een lam.

Wie is toch de man, die zóó fel en wreed de discipelen van den Heere Jezus vervolgt? Die jonge man, die zulk een welgevallen had in den marteldood van Stefanus en de kleederen bewaarde dergenen, die hem steenigden? 't Is Saulus. In Tarsen, een voorname stad in Cilicië, is hij geboren. Zijn

‘Wie zijt Gij, Heere?’

vader was een Farizeër. Nu woont Saulus in Jeruzalem. Hij is door Gamaliël, een beroemd leeraar, onderwezen.

Hij meent God een dienst te doen, door de gemeente des Heeren te verwoesten. Jezus is immers een bedrieger, een Godslasteraar? En moeten dan Zijn volgelingen niet uitgeroeid worden?

Als een woedende leeuw gaat Saulus te keer tegen elk. die Jezus belijdt. Man nòch vrouw ontziet hij. Lasteren zullen zij den Naam, die hun dierbaarder is dan hun leven. En willen ze niet, de wreedste straffen en felste martelingen doet hij hen ondergaan.

Daar verneemt hij, hoe zelfs in Damascus, de hoofdstad van Syrië, reeds discipelen zijn van den gehaten Nazarener. Groot is het aantal Joden, dat te Damascus woont. Mag hij toelaten, dat ook zij verleid worden door de volgers van Jezus? Neen, dat zal hij niet dulden. Van den Hoogepriester krijgt hij brieven mee aan de Joden in Damascus, opdat ieder hem in zijn werk zal bijstaan.

Zoo trekt hij als een leeuw op de kudde los. Wie zal hem keeren?

God! Nabij Damascus omschijnt hem plotseling een hemelsch licht. Als bedwelmd valt hij ter aarde. Een stem roept hem toe: ‘Saul, Saul, wat vervolgt gij Mij?’ ‘Wie zijt gij, Heere?’ stamelt hij. En de stem antwoordt: ‘*Ik ben Jezus*, dien gij vervolgt!’

Nu wordt de leeuw een lam! Bevend en verbaasd, vraagt hij: ‘Heere, wat wilt Gij, dat ik doen zal?’

‘Ga naar Damascus en u zal aldaar gezegd worden, wat gij doen moet!’ luidt Jezus' antwoord.

Blind, als een hulpbehoevende aan de hand geleid, treedt Saulus de poort van Damascus binnen. Drie dagen lang ziet hij niet, eet hij niet, drinkt hij niet. Maar.... hij bidt! Hij aanbidt den Heiland, dien hij zoo fel vervolgde. Gods genade is hem te machtig geweest.

Straks zendt de Heere een ouden discipel tot hem. Hij legt de handen op Saulus' hoofd, en liefderijk klinkt zijn stem: ‘Saul, broeder, de Heere heeft mij gezonden, n.l. Jezus, die u verschenen is, opdat gij weder ziende en met den Heiligen Geest vervuld zoudt worden!’

Saulus wòrdt ziende. En na eenige dagen predikt hij in de synagoge der Joden den Naam van Hèm, dien hij vroeger haatte. ‘Jezus is waarlijk de Christus, de Zoon van God!’ Dit is Paulus' prediking. Nu ontbrandt ook tegen hèm de vijandschap. Men zoekt hem te dooden. Maar hij ontkomt. Want veel werk heeft de Heere nog voor hem te doen. Hij is door God uitverkoren, om Zijn Naam te dragen voor de heidenen, voor koningen en stadhouders!

69.
In Lydda en Joppe.

‘Weid Mijn schapen!’ Zoo had de Heere Jezus, na Zijn opstanding, gesproken tot Petrus. En trouw heeft Petrus dit gebod opgevolgd. Als een herder verzorgde hij Jezus' schapen. Nu in vele plaatsen gemeenten gesticht waren, trok hij overal rond, om te prediken en te vertroosten. Thans is hij op reis van Jeruzalem naar Lydda. Daar brengt men hem bij een ongelukkig man: Enéas. Acht jaren lang ligt deze reeds te bed, verlamd. Geen voet kan hij verzetten. Ieder in Lydda kent Enéas. Hèm kiest de Heere uit, om Zijn Naam te verheerlijken; om aan de prediking van Petrus groote kracht bij te zetten.

Staande voor den ongelukkige, roept Petrus hem toe: ‘Enéas! Jezus Christus maakt u gezond; sta op en spreid u zèlven het bed!’

Terstond staat hij op. Zùlk een wonder, verricht in den Naam van Jezus, overtuigt het volk, dat Petrus hoorde prediken. Nu willen ze niet langer weifelen; nu gelooven ze, dat Jezus Christus de Zoon van God is. Ze bekeeren zich tot den Heere.

Nog grooter wonder zal geschieden op Petrus' woord. In 't naburige Joppe, de schoone haven aan de Middellandsche Zee, woont een vrouw, die in de gansche stad bemind is om haar menschlievendheid. Armen en ellendigen zocht ze op, troostte ze en deed hun wel. Maar.... ze wordt ziek. Ze sterft!

Haar vrienden beweenen haar. En toch, neen Dorcas (of Tabitha) is niet te beklagen. Ze was een discipelin des Heeren en haar werken van liefde had ze verricht om Jezus' wil. Was het haar dan niet het beste, bij haar Heiland te zijn? Maar ach, de vrienden en vriendinnen, de armen, de weduwen, ze voelen zoo diep het verlies, dat ze leden.

Daar hooren ze van Petrus. Van het wonder in Lydda. En ze roepen hem. Hij komt. Hij ziet de groote droefheid. Al de weduwen staan daar en toonen hem, weenende, de rokken en kleederen, die Dorcas voor haar gemaakt had.

Petrus doet ze allen buiten staan. Nu is hij alleen met de doode. Hij knielt neer en bidt. Dit weet hij: God is machtig ook de dooden levend te maken. Hij keert zich tot het lichaam. ‘Tabitha! sta op!’ zegt hij.

En alsof hij niet anders deed dan een slapende wekken, zoo slaat Tabitha de oogen op. Het leven keert weer; zij zit overeind. Petrus richt haar op en geeft haar weer aan die haar liefhebben.

Dit groote wonder beweegt vele harten tot het geloof. En ook in Joppe breidt zich de gemeente des Heeren uit.

70.
Cornelius.

In Cesarea woont Cornelius, een Romeinsch hoofdman. Een heiden van afkomst, is hij bekend geworden met den God van Israël. In oprechtheid dient hij den Heere: God kent zijn stille gebeden; God kent zijn godvruchtigen wandel; de armen kennen hem als hun milden weldoener.

Een engel verschijnt hem op zekeren dag. ‘Cornelius!’ hoort hij zich toespreken. ‘Wat is het, Heere?’ vraagt hij, vol verwondering. Dan antwoordt de engel: ‘Uw gebeden en uw aalmoezen zijn tot gedachtenis opgekomen voor God. Zend heen naar Joppe om Simon Petrus, die zal u zeggen, wat gij doen moet.’

God heeft zijn gebeden verhoord. Hoe dikwijls heeft hij den Heere niet gesmeekt, hem beter te leeren kennen den weg der zaligheid. Nu zal hij hem kennen: Christus, die de Weg zelve is. Neen, niet alleen voor Joden en Samaritanen, ook voor de heidenen. En als de apostelen uit eigen beweging niet tot de heidenen gáán, zal God ze zènden.

Cornelius' boden gaan naar Joppe, om Petrus te roepen.

Op het platte dak van het huis van den lederbereider Simon, waar hij thuis lag, zat dien middag de apostel. Een schoon vergezicht bood deze plaats. Heerlijk blauwde daar in het Westen de groote zee. En rondom Joppe geurden de tuinen. Toch houdt iets gansch anders Petrus' aandacht gespannen. In een soort droomgezicht laat de Heere hem allerlei dieren zien: al de viervoetige, en de wilde en de kruipende dieren, en de vogelen des hemels. Petrus heeft honger. Een stem roept: ‘Sta op, Petrus, slacht en eet!’ Maar Petrus weigert. Zou hij vleesch eten van dieren, die voor de Joodsche wet onrein waren? De stem antwoordt hem, dat God verklaart, dat ze *niet* onrein zijn! Tot driemaal herhaalt zich het gezicht. Dan wordt het groote linnen laken, dat hij uit den hemel heeft zien nederdalen, en waarin al de dieren zich bevonden, weer opgetrokken. 't Verdwijnt uit zijn gezicht.

Petrus ziet weer de blauwende zee. Hij ziet weer de schoone tuinen. Wat beduidde dit gezicht toch?

Daar komt men hem roepen. Cornelius' knechten vragen naar hem. Ze verhalen hem van Cornelius, en vragen hem, nu mee te gaan. Petrus weet wat hij doen moet. De Heilige Geest heeft hem reeds geboden, hen te vergezellen. Sommige broederen uit Joppe gaan mee. In Cornelius' huis gekomen, valt de hoofdman voor Petrus neer, en aanbidt hem. Maar Petrus beduidt hem anders. ‘Sta op!’ zegt hij, ‘ik ben ook zelf een mensch.’

Dan gaat hij binnen, waar een gezelschap vrienden en familieleden van Cornelius in spanning wacht.

Nù weet Petrus, wat het gezicht beduidde. Heidenen waren den Joden onrein. Maar God zendt hem nu zèlf hierheen. Oók de heidenen zullen deelen in het heil van Christus. Dàt heil predikt Petrus aan deze heilbegeerige menschen. *Ieder*, die gelooft, hij zij Jood of Heiden, zal vergeving ontvangen door Jezus' Naam.

Ja, waarlijk. Want zie! God stort ook op deze heidenen Zijn Heiligen Geest uit. En nu kon toch het water van den Heiligen Doop niet geweerd blijven? Allen ontvangen het. Er is geen onderscheid: Eénzelfde is de Heere van allen: Joden en Heidenen. En zij zijn allen broeders.

71.
Gods machtige arm.

In een sombere gevangenis bevindt zich Petrus, de apostel, welbewaakt. Herodes Agrippa, een kleinzoon van den kindermoordenaar van Bethlehem, heeft hem er opgesloten. Petrus, de trouwe dienstknecht des Heeren, moet sterven. Reeds is Jacobus, de broeder van Johannes, gedood. De gemeente is verstrooid. Hevig is dus de vervolging weer losgebarsten. Maar Petrus is in zijn Heere getroost. Laat Herodes, laten alle vijanden woeden, ze zullen hem slechts het lichaam kunnen dooden. En dan wacht hem het loon van den getrouwen dienstknecht.

De gemeente in Jeruzalem zendt haar vurig gebed aanhoudend op tot den Troon der genade. God kan verlossing geven!

't Is de laatste nacht. Morgen zal Petrus voorgebracht worden voor het volk. Morgen zal het tweede slachtoffer vallen. Zoo denkt Herodes. Maar Gods gedachten zijn hooger.

Te middernacht verschijnt een engel in de cel. Hij wekt Petrus: ‘Sta haastelijk op!’ Zal het kunnen? Maar Petrus ligt tusschen twee soldaten in. En aan die soldaten is hij vastgeboeid. Ach, wat beteekenen voor Gods afgezant boeien en ketenen? Zie, ze vallen af van Petrus' handen. Vrij is hij! Vrij? Maar voor de gesloten deur staat een wacht van vier soldaten, verder op nog drie wachten, en eindelijk verspert een zware ijzeren deur den uitgang. Geen nood! Op bevel van den engel omgordt Petrus zich, bindt zijn schoenzolen aan, slaat zijn mantel om en.... volgt hem. Alle deuren openen zich van zelf; alle wachters slapen, en weinige oogenblikken later bevindt Petrus zich buiten de gevangenis, op vrije voeten!

De engel verdwijnt. 't Scheen Petrus haast een droom. Maar 't is werkelijkheid. Hij dankt er God voor. En dan spoedt hij voort. Eerst naar het huis van Maria, de moeder van Johannes Markus. Daar is men wakker. Daar zijn velen saamvergaderd, om te bidden om Petrus' behoud. En terwijl zij bidden, staat hij zelf reeds op de voorpoort te kloppen. Een dienstmaagd

herkent Petrus' stem. Van blijdschap vergeet ze de deur te openen. Binnen wil men haar eerst niet gelooven, tot.... eindelijk.... Petrus wordt ingelaten en ze tezamen zich vereenigen in een vurig dankgebed. Dan verreist Petrus terstond naar een andere plaats.

De wachters moeten Herodes' toom over de onverklaarbare verdwijning dragen: ze worden als gevangenen weggeleid.

Maar Herodes zelf zal Gòds toorn voelen branden.

Niet lang daarna houdt hij een rede tot het volk. Te Cesarea wordt feest gevierd. In prachtige kleederen zit hij op zijn troon. En als hij uitgesproken heeft, roepen zijn vleiende onderdanen hem toe: ‘Een stem Gods, en niet eens menschen!’

Herodes' hart zwelt van hoogmoed. Men maakt hem God gelijk! Maar... daar wankelt hij; daar stort hij neer! Een vreeselijke ziekte grijpt plotseling hem aan. God legt Zijn hand aan Herodes. Van elk verlaten wegens de afschuwelijkheid van zijn ziekte, sterft hij een ellendigen dood. God roept hem voor Zijn geduchten rechterstoel!

72.
Paulus' eerste zendingsreis.

Antiochië is een stad in Syrië. Ook hier is reeds een Christelijke gemeente. Paulus, de vroegere Saulus, is hier. Ook Barnabas.

Deze beiden worden door den Heiligen Geest aangewezen tot een bijzonder werk: het Evangelie te gaan verkondigen *aan de heidenen*.

Ze gaan. Een verre reis ondernemen ze. Een reis vol moeiten en gevaren. Maar niets kan hen afschrikken. De liefde van Christus dringt hen. Overal moet de blijde boodschap worden verkondigd: Jezus Christus is in de wereld gekomen, om zondaren, ook heidenen, zalig te maken. Ach, dikwijls waren de Joden, die overal verspreid woonden, de grootste vijanden, die het werk der apostelen verstoorden, ja zelfs de heidenen tegen hen ophitsten. En vaak rustten ze niet, vóór Paulus en Barnabas uit de stad verdreven waren.

Eens komen de apostelen in de stad Lystre, in Klein-Azië. Als naar gewoonte predikt Paulus. Daar ontdekt hij een ongelukkige, een kreupele man. Met aandacht luistert deze naar Paulus' woorden. En in zijn oogen leest Paulus het geloof om gezond te worden. En eensklaps roept hij: ‘Sta recht op uw voeten!’

Daar springt de kreupele, die nog nooit geloopen had, op, en wandelt. Nu verdringt zich het volk om hem. Ja, waarlijk, hij is genezen. Wie is dan die man, die dit gedaan heeft? Jupiter en Mercurius heeten hun goden. Welnu, dan is het duidelijk. Die man.... is Mercurius zelf en die andere is Jupiter. ‘De goden zijn den menschen gelijk geworden!’ roepen ze. Een

vroolijke stoet trekt spoedig door de straten. In 't wit gekleede priesters leiden bekranste ossen voort: zij zullen hun goden ter eere offeranden brengen!

Nauwelijks begrijpen Paulus en Barnabas, wat dit alles beduidt, of ze springen tusschen de scharen en roepen hun toe: ‘Doet zoo niet! Brengt geen offers. Wij zijn geen goden. Mènschen zijn we, als gij. En juist om het u te zeggen, dat ge u van deze ijdele dingen moet onthouden, zijn wij tot u gekomen. Bidt God aan! Hem, den levenden God!’....

Slechts met groote moeite weerhouden ze de scharen te offeren.

Hoe spoedig verandert de stemming van het volk. Joden uit het naburige Iconium hitsen de scharen door leugen en laster tegen Paulus en Barnabas op. Den volgenden dag sleept een woeste bende Paulus naar buiten de stad: ze hebben hem gesteenigd en meenen nu, dat hij dood is. Maar God spaart hem nog in 't leven. En als hij van zijn wonden bekomen is, vertrekt Paulus met Barnabas naar een andere stad.

Hun werk geven ze niet op. Hoe grooter vervolging, hoe vuriger hun moed ontvlamt. Voorwaarts gaan ze, in 's Heeren Naam!

73.
In Filippi.

Van zijn eerste reis teruggekeerd in Antiochië, vat Paulus al spoedig het voornemen op, terug te keeren en de plaatsen weer te bezoeken, die ze op dien tocht hebben aangedaan; de kleine Christelijke gemeenten te versterken in 't geloof en te vertroosten in de verdrukking.

Ditmaal is Silas zijn metgezel. Na een hartelijk afscheid van de broeders, vertrekken ze. Met goeden moed. Maar ach; 't schijnt wel, dat op hun werk geen zegen mag rusten. Ze vinden geen gelegenheid te prediken. 't Lijkt, of alle ooren voor hun woord gesloten zijn. Zoo komen ze te Troas aan, een plaatsje aan de Egeïsche Zee. Daar ziet Paulus in den nacht een gezicht: Aan de overzijde der zee wenkt en roept hem een Macedonisch man toe: ‘Kom over in Macedonië en help ons!’

Dit is een roepstem des Heeren, denkt Paulus. Dan de zee over; van Azië naar Europa. Ze landen in Filippi. Vol moed beginnen ze hier de prediking. Stroomen thans de scharen toe? Luisteren nu duizenden naar hun woord? Dagen gaan voorbij. En al hun prediken is ijdel. Niemand hoort naar hen. Tot.... eindelijk! één vrouw acht neemt op Paulus' woorden. 't Is Lydia, een purperverkoopster, afkomstig uit de stad Thyatira. Hààr hart wordt door den Heere geopend. Maar zij is ook de eenige!

Op zekeren dag worden Paulus en Silas achtervolgd door een vrouw.

't Is een arme, ongelukkige dienstmaagd, die van den duivel bezeten is. De vreemde dingen, die de Satan haar vaak doet zeggen, maken haar in 't oog der bijgeloovige heidenen tot een profetes. Haar heeren trekken van haar waarzeggerij groot gewin. Zij roept Paulus en Silas na: ‘Deze menschen zijn dienstknechten van God den Allerhoogste, die ons den weg der zaligheid verkondigen!’ Vele dagen lang doet ze zoo. Tot Paulus zich op eenmaal omkeert en in Jezus' Naam den duivel uit haar uitwerpt. Hij wil de hulp des duivels niet. Wat samenstemming zou er ook kunnen zijn tusschen Christus en den Satan?

Nu is de vrouw genezen; maar.... ze is óók niet meer in staat om, zooals vroeger, te waarzeggen. Dit bemerken haar heeren tot hun groote teleurstelling. Hun gewin is weg.

Woedend hierover, beschuldigen ze Paulus en Silas voor de rechters der stad. Oproermakers tegen het Romeinsche gezag noemen ze hen. Hun leugens worden gaarne geloofd. Na bloedig gegeeseld te zijn, worden de apostelen in den ondersten kuil der stadsgevangenis geworpen, in gezelschap der grootste boeven. Opdat ze toch zeker niet zullen kunnen ontvluchten, sluit de cipier hen met hun voeten vast in een zwaar houten blok.

Zoo belasterd en mishandeld en geboeid verliezen Paulus en Silas toch hun geloof niet. Te middernacht bidden ze en zingen Gode lofzangen! Verwonderd luisteren de gevangenen naar hen!

Plotseling doet een vreeselijke aardbeving de fondamenten van den kerker schudden. Alle deuren vliegen uit de sloten. Verschrikt ijlt de stokbewaarder toe; zeker zijn alle gevangenen ontkomen. Hìj zal beschuldigd worden, dat hij zijn plicht niet gedaan heeft. Hij trekt zijn zwaard en staat op het punt, zichzelf te dooden.... als opeens de stem van Paulus klinkt: ‘Doe uzelf geen kwaad. Wij zijn allen hier!’

Nu geschiedt grooter wonder, dan ooit in Filippi had plaats gegrepen. Gods hand raakt het hart van den stokbewaarder aan en bevend valt hij voor Paulus en Silas neer, met den uitroep: ‘Lieve heeren, wat moet ik doen, opdat ik zalig worde?’

Die nacht wordt voor hem de heerlijkste van zijn leven. Hij leert door Paulus' prediking den Heiland kennen; zìjn Heiland. En allen, hij zelf mèt zijn huisgezin, worden gedoopt in den Naam des Heeren.

Hij wascht en verbindt de wonden der apostelen. Den anderen morgen verzoeken de oversten der stad nederig aan Paulus en Silas, of ze willen vertrekken. Ze zien in, dat ze een grooten misslag begaan hebben. Paulus en Silas, die ook *Romeinsche burgers* zijn, hebben ze, onverhoord, in het openbaar, gegeeseld! En nimmer mocht een Romein de geeselstraf ondergaan.

Dit kan hun slecht bekomen. En ze zijn o zoo dankbaar, als ze straks Paulus en Silas mogen uitleiden uit de gevangenis!

74.
Te Efeze.

Op zijn tweede reis bezocht Paulus ook nog Athene. In deze stad, vol wereldsche wijsheid, vond zijn prediking weinig ingang. Vele goden hadden de Atheners, maar de ware God was hun onbekend. Slechts enkele mannen en één vrouw werden voor Christus gewonnen.

In Antiochië teruggekeerd, vatte Paulus al spoedig het voornemen op, zijn derde reis te ondernemen. Hij doorreisde opnieuw Klein-Azië, zocht de reeds bestaande gemeenten op en trok vervolgens naar Efeze. Efeze was een groote, schoone handelsstad, bij de Egeïsche Zee gelegen. Hier heeft hij twee jaar vertoefd.

Rijk zegende de Heere zijn arbeid. Dagelijks vermeerderde het getal van de belijders des Heeren. Groote wonderen geschiedden: zieken werden genezen, duivelen uitgeworpen. Velen, die zich vroeger met tooverij en duivelsche kunsten ophielden, bekeerden zich tot den levenden God; hun heidensche tooverboeken verbrandden ze in het openbaar, met eigen hand.

In Efeze stond een schitterend schoone tempel; hij was gewijd aan de godin Diana. Haar beeld stond er in; de heidensche priesters beweerden, dat het uit den hemel gevallen was, en dus wel bijzonder vereerd moest worden.

Maar het aantal aanbidders van Diana verminderde sterk. Uit Efeze zelf, èn uit de omstreken bezochten veel minder menschen dan vroeger den tempel met zijn 127 marmeren, twintig meter hooge pilaren. Dit ondervonden ook de zilversmeden in Efeze, die kleine zilveren tempeltjes en penningen maakten, waarop Diana was afgebeeld. Velen droegen die penningen om den hals, als amuletten of beschermmiddelen tegen onheilen; de kleine tempeltjes had ieder gaarne in zijn huis, om ze te vereeren. Nu vermindert de verkoop van die tempeltjes zeer. De heidensche smeden zien het met nijdige oogen aan. Eén hunner, Demetrius geheeten, kan er niet langer in berusten. Hij roept zijn collega's samen, houdt een rede en toont hun aan, dat alle schade op Paulus' rekening komt. Diè trekt de menschen van de godin af. Dit mag niet langer.

Ach, Demetrius bekommert zich minder om Diana, dan wel om de schade, die hij lijdt. Daarom moet Paulus weg. Zìjn woord mag niet meer gehoord worden. En in een grooten optocht begeven zich de smeden op de straat, luidkeels roepende: ‘Groot is de Diana der Efeziërs!’ Spoedig groeit de stoet aan; duizenden schreeuwen mee. Twee vrienden van Paulus worden

Velen ook dergenen, die ijdele kunsten gepleegd hadden, brachten de boeken bijeen, en verbrandden ze in aller tegenwoordigheid.
Handelingen XIX:19

gegrepen en naar de openbare gerechtsplaats gevoerd. Paulus zelf wordt door zijn vrienden tegengehouden, als hij zich onder het volk wil begeven.

Nauwelijks wil Alexander, een Jood, zich voor het volk verantwoorden, of een vreeselijk getier en geschreeuw barst los. Twee uur lang raast de menigte door. Tot eindelijk de stadsschrijver de schare stilt. Hij brengt hen onder het oog, dat ze zich dwaas hebben aangesteld met urenlang uit te roepen, wat immers iedereen weet. En wat Paulus en zijn vrienden betreft: er worden rechtsdagen gehouden. Daar kunnen dus Demetrius en zijn makkers terecht.

Nu druipen de schreeuwers af. Ze hebben hun doel niet bereikt. Paulus vertrekt thans uit Efeze. Hij doorreist Macedonië en Griekenland en keert dan terug naar Jeruzalem. Onderweg neemt hij te Troas afscheid van de ouderlingen der gemeente van Efeze. Hij vermaant hen trouw te blijven, ook bij verzoeking en vervolging. Hèm zullen ze niet meer zien. Hem wachten in Jeruzalem, dit weet hij, banden en verdrukkingen. Maar God blijft. Hij is machtig hen te beschermen. Op Hèm zij dan hun hoop!

75.
In banden en verdrukkingen.

Ja, banden en verdrukkingen wachten Paulus in Jeruzalem. Dit betuigde hem de Heilige Geest zelf. Hij ondervond het spoedig. Joden uit Azië zagen hem in den Tempel, vielen hem aan en zouden hem stellig vermoord hebben, als niet de Romeinsche krijgsoverste, Claudius Lysias, hem op den burcht Antonia in veiligheid had gebracht. Paulus verzocht, het vreeselijk opgewonden volk toe te mogen spreken. De hoofdman stond het hem toe. Hij verhaalde hun, hoe God hem had staande gehouden op den weg naar Damascus en hem had opgedragen, *den heidenen* het Evangelie te gaan prediken. Nauwelijks had hij dit gezegd of een vreeselijk tumult brak los. ‘Weg met hem. Hij moet sterven!’ schreeuwde het woedende volk. De hoofdman meende met een gevaarlijk misdadiger te doen te hebben en wilde hem reeds laten geeselen, toen hij vernam, dat Paulus een Romeinsch burger was. Dadelijk werden nu zijn banden losgemaakt. Voor dea Joodschen Raad gebracht, beleed hij, te gelooven in de opstanding der dooden. Daardoor werd de Raad onderling zeer verdeeld: de twee partijen van Farizeën en Sadduceën stonden fel tegenover elkander. De eersten geloofden in de opstanding, de laatsten niet.

Eindelijk liet Claudius, toen hij een samenzwering tegen Paulus op het spoor gekomen was, hem in stilte naar den stadhouder Felix vervoeren. Deze hield hem, tegen recht en rede, overtuigd van Paulus' onschuld, gevangen. En toen een andere stadhouder, Festus, hem opvolgde, was hij

nòg de gevangene. Weer trachtten de Joden Paulus in hun macht te krijgen en de nieuwe stadhouder wilde hem hun uit gunst overleveren. Toen beriep Paulus zich op den keizer. Hij eischte, dat Festus hem naar Rome zou zenden, opdat hij voor den keizer, als voor een onpartijdige rechter, zou terechtstaan.

Zoo zou geschieden.

Vóór hij naar Rome vertrok, kreeg hij nog gelegenheid, zich voor koning Agrippa, den zoon van Herodes Agrippa, te verantwoorden. Zóó overtuigend sprak hij, dat de koning zijns ondanks moest uitroepen: ‘Gij beweegt mij bijna een Christen te worden!’

Zoo bleef Paulus de getuige voor Joden en heidenen, voor stadhouders en koningen; een trouw getuige van zijn Heiland.

76.
Naar Rome.

Onder geleide van een centurio, Julius Paulus geheeten, zal Paulus, met nog andere gevangenen, naar Rome vertrekken. Te Cesarea schepen zij zich in. Eerst gaat de reis langs Cyprus naar Myra in Lycië. Daar gaan allen over in een ander schip, dat naar Italië zal varen.

Al spoedig heeft Paulus de gunst verworven van Julius Paulus, den hoofdman over honderd. Hij raadt dezen aan, de reis te onderbreken en op het eiland Kreta te overwinteren. Want hij voorziet, dat de vaart zal geschieden met hinder en groote schade, niet alleen van de lading en van het schip, maar ook van het leven. Julius Paulus vraagt ook het oordeel van den schipper of kapitein en van den stuurman. Doch deze durven de reis wel voortzetten. In elk geval willen ze, als 't noodig is, op een *andere* plaats overwinteren, te Fenix, eveneens op Kreta gelegen. En dan besluit de centurio het maar te wagen.

De zeilen worden weder geheschen; en aanvankelijk gaat alles goed.

Slechts korten tijd.

Daar breekt een storm los, zoo hevig, zoo geweldig, dat het schip in het grootste gevaar verkeert. Gedurende vele dagen wordt het her- en derwaarts geslingerd. Zon noch gesternte verschijnen. In dit noodweer verliezen allen den moed. Dit zal op schipbreuk uitloopen. Hier is geen redding meer mogelijk. Niemand neemt meer spijs of drank.

Dan staat Paulus op. Hij spreekt den vertwijfelden mannen moed in. ‘O, mannen, hadt naar mij geluisterd!’ zegt hij, ‘Maar nu vermaan ik u goedsmoeds te wezen; want er zal geen verlies geschieden van iemands leven onder u, maar alleen van het schip. Want dezen zelfden nacht heeft bij mij gestaan een engel Gods, wiens ik ben, wien ik dien. En hij heeft tot mij gezegd: ‘Vrees niet, Paulus, gij moet voor den keizer gesteld worden, en

‘PAULUS, een Apostel van JEZUS CHRISTUS, door den wil van GOD, aan de heiligen en geloovigen in CHRISTUS JEZUS’

zie, God heeft u geschonken allen, die met u varen." Daarom zijt goedsmoeds mannen! Want ik geloof God, dat het alzoo zijn zal, gelijk het mij gezegd is. Doch wij moeten op een zeker eiland vervallen.'

De veertiende nacht breekt aan.

Nog ìmmer raast de orkaan. Het schip nadert land. De zeelieden vreezen, dat zij op den oever zullen geworpen worden: dan zal het gansche schip te pletter slaan. Daarom zoeken ze met de boot te ontkomen. Maar Paulus waarschuwt Julius. Deze laat de touwen der boot doorkappen, zoodat ze wegdrijft.

Welk een vreeselijke nacht! Wie zou nog hoop op redding koesteren? Eén is er, die kalm blijft ook in dit dreigend doodsgevaar. 't Is Paulus. En ook de anderen bemoedigt hij.

Tegen den morgen vermaant hij allen, die op het schip zijn, twee honderd zes-en-zeventig man, wat te eten. 'Het is heden de veertiende dag, dat gij verwachtende blijft, zonder eten, en niets genomen hebt. Eet nu, dat is uw behoud; niemand van u zal een haar van het hoofd vallen.' Zelf geeft hij het voorbeeld. Hij neemt brood, dankt dan God in aller tegenwoordigheid en begint te eten.

Men volgt zijn voorbeeld. Door de spijzen gesterkt, werpen ze de lading, uit koren bestaande, over boord. Dan ligt het schip minder diep en kan dichter bij den wal komen.

Plotseling blijft het schip op een zandbank vastzitten. Het breekt door het geweld der baren middendoor. Wie zwemmen kan, werpt zich te water; de anderen grijpen een balk of plank. En, om Paulus' wil, redt God immers allen het leven, komen allen behouden aan land.

Melite of Malta heet het eiland, waar de arme schipbreukelingen, koud en doornat, zich bevinden. Gelukkig helpen de vriendelijke bewoners hen zoo goed ze kunnen. Een groot vuur wordt aangelegd, opdat elk zich warme en droge. Paulus heeft een hoop rijzen bijeengeraapt en werpt die op het vuur, als eensklaps een vergiftige adder er uit kronkelt en zich aan zijn vinger vastbijt. Hij schudt het ondier af. En wel verwachten de eilanders, dat hij zal opzwellen of terstond dood neervallen, maar geen van beide geschiedt. God beschermt hem. Met verbazing zien de mannen het aan. Neen, hij is geen booswicht, gelijk ze eerst dachten. Zou hij niet een god zijn?

Neen; maar hij zal hun bekend maken met dien God, dien zij nog niet kennen. Hij predikt hun zijn Heiland. En door groote wonderen, door zieken te genezen, bevestigt de Heere Paulus' woord. Zoo wordt ook op Melite Gods Naam groot gemaakt en wordt Paulus' verblijf van drie maanden op dit eiland voor velen een oorzaak van hun eeuwig heil.

Na nog een korte zeereis landt de apostel in Italië.

In Rome wordt hem toegestaan in een eigen gehuurde woning te leven. Wel wordt hij streng bewaakt; maar hij mag zijn vrienden ontvangen en met hen spreken.

In zijn gevangenschap blijft hij niet ledig. Aan de Joden predikt hij er het Evangelie. Aan de vele gemeenten, door hem gesticht, schrijft hij zijn zendbrieven.

Waarschijnlijk is hij na twee jaar door den keizer vrijgelaten, en heeft hij nog op verscheiden plaatsen zijn zendingswerk verricht.

Maar eindelijk werd hij weder gevangen genomen. En in het jaar 68 moest hij te Rome de trappen van het schavot beklimmen. Eén zwaardslag, en Paulus' loopbaan was geëindigd. Hij was getrouw tot in den dood en ontving in den hemel de kroon des levens!

77.
Besluit.

Ook de andere apostelen stierven den marteldood.

Johannes niet. Deze werd verbannen naar het eiland Patmos. Daar schreef hij het laatste Bijbelboek: de Openbaring. Later mocht hij terugkeeren naar Efeze, waar hij zoo lang had gearbeid. En met de woorden op de lippen: ‘Kinderkens, hebt elkander lief!’ is hij in hoogen ouderdom ontslapen.

‘Zalig zijn zij,’ zoo lezen we in de Openbaring, ‘die Zijn geboden doen.’ Zalig dan Johannes! Hij had Gods geboden volbracht. Hij is door de poorten ingegaan in de Stad! Hij juicht met alle apostelen, met allen, die in Jezus zijn ontslapen, voor den troon van het Lam! En dìt is het lied, dat zij zingen; het lied, dat ook eens van òns aller lippen klinken zal, indien wij den Heere Jezus Christus liefhebben:

‘Halleluja! de zaligheid en de heerlijkheid, en de eer, en de kracht zij den Heere, onzen God! Halleluja!’

EINDE VAN HET NIEUWE TESTAMENT.